

Cynllun Datblygu Lleol Conwy 2007 – 2022

CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL

CDLI11: Asesiad Sensitifrwydd a Chynhwysedd Tirwedd ar gyfer Datblygiad Tyrbinau Gwynt ar y Tir Mabwysiadwyd Tachwedd 2014

Gellir lawrlwytho'r ddogfen hon o wefan y Cyngor yn: www.conwy.gov.uk/cdll

Mae copïau hefyd ar gael i'w gweld yn y prif lyfrgelloedd a swyddfeydd y Cyngor a gallwch gael gafael arno gan y Gwasanaeth Polisi Cynllunio Strategol, Adeilad Muriau, Rosehill Street, Conwy LL32 8LD neu drwy ffonio (01492) 575461.

Os hoffech chi siarad gyda swyddog cynllunio sy'n gweithio ar y Cynllun Datblygu Lleol am unrhyw agweddau o'r ddogfen hon cysylltwch â'r Gwasanaeth Polisi Cynllunio Strategol ar (01492) 575181 / 575445 / 575124/574232.

Os hoffech gael dyfyniad neu grynodedb o'r ddogfen hon ar gasét, mewn print mawr, mewn Braille neu unrhyw fformat arall, ffoniwch y Gwasanaeth Polisi Cynllunio Strategol ar (01492) 575461.

Er bod yr astudiaeth hon wedi'i chynhyrchu ar y cyd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a Chyngor Sir Ddinbych, mae pob cyfeiriad at Unedau Tirwedd ac Ardaloedd Strategaeth Tirwedd yn ymwneud â Chyngor Sir Ddinbych wedi'u tynnu ohono er dibenion ymgynghori.

Rhoddir trwydded ddirymiadwy nad yw'n gyfyngedig, heb freindal, i chi weld y Data Trwyddedig ar gyfer defnydd anfasnachol yn unig, o'r cyfnod y bydd ar gael gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy;

Ni chewch gopïo, is-drwyddedu, dosbarthu, gwerthu neu fel arall drefnu bod y Data Trwyddedig ar gael mewn unrhyw ffurf i drydydd parti; a Neilltuir hawliau trydydd parti i orfodi telerau'r drwydded hon i'r Arolwg Ordnans.

CYNNWYS

Tudalen

1.	Crynodeb Gweithredol.....	5
2.	RHAN 1: CEFNDIR.....	14
3.	RHAN 2: METHODOLEG.....	19
4.	ADRAN 3: TIRWEDD GWAELODLIN CONWY	34
5.	RHAN 4: GWERTHUSO UNEDAU TIRWEDD A’U SENSITIFRWYDD AR GYFER DATBLYGIAD YNNI GWYNT	39
6.	ADRAN 5: GWERTHUSIAD O ARDALOEDD STRATEGAETH TIRWEDD AC ASESIADAU CYNHWYSEDD	101
7.	ADRAN 6: CANLLAW AR GYFER DATBLYGU YNNI GWYNT O FEWN ARDALOEDD Y STRATEGAETH	124
8.	ATODIAD 1.....	129
9.	ATODIAD 2.....	131
10.	ATODIAD 3.....	132
11.	ATODIAD 4.....	133
12.	ATODIAD 5.....	150
13.	ATODIAD 6.....	153
14.	ATODIAD 7.....	154

Diolchiadau

Paratowyd yr adroddiad hwn mewn cydweithrediad â Grŵp Llywio, yn cynnwys yr aelodau canlynol:

Ali Dore BSc (Anrh) MLD CMLI, Uwch Swyddog Tirwedd, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Robin Sandham BSc (Anrh) MTPL MRTPI, Uwch Swyddog Cynllunio, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Richard Sumner BA (Anrh) Dip LA CMLI, Swyddog Tirwedd, Cyngor Sir Ddinbych

Catrin Roberts BSc (Anrh) MCD MRTPI, Swyddog Polisi Cynllunio, Cyngor Sir Ddinbych

Cafwyd cyngor a chymorth hefyd gan:

Sarah Green BA (Anrh), MLD, CMLI, MA (Cymdeithas Bensaernïol – Cadwraeth Tirwedd), Pensaer Tirwedd Rhanbarthol, Cyfoeth Naturiol Cymru

1. Crynodeb Gweithredol

1.1 Cefndir

Mae gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a Chyngor Sir Ddinbych (y Cyngorau) nifer o ardaloedd ucheldir gwledig sy'n ddelfrydol ar gyfer adnoddau ynni gwynt ar y tir. Er dibenion y CCA, yr ardal dan sylw yw Bwrdeistref Sirol Conwy. Mae hyn yn cynnwys Coedwig Clocaenog sydd wedi'i dynodi'n un o saith Ardal Chwilio Strategol (SSA) yng Nghymru, fel y diffinnir yn TAN 8. Ymagwedd Llywodraeth Cymru tuag at ddatblygiad ynni gwynt yw canolbwyntio ar ddatblygu ffermydd gwynt mawr (>25MW) o fewn Ardal Chwilio Strategol Coedwig Clocaenog a'r SSAau eraill, er mwyn cyfrannu at ddymuniad Llywodraeth Cymru o gael 2GW o gynhwysedd erbyn 2015/2017 (a disgwylir y bydd 800MW o ynni gwynt ar y tir ac oddi ar y tir yn cael ei ddarparu).¹

- 1.2 Mae dynodiad SSA Coedwig Clocaenog wedi arwain at gymeradwyo ac adeiladu datblygiadau ynni gwynt mawr. Er y cydnabyddir bod datblygu ynni adnewyddadwy yn bwysig i gyflawni targedau cynaliadwyedd, mae angen cydbwysedd rhwng derbyn newid i gymeriad tirwedd mewn rhai ardaloedd gan ddiogelu ardaloedd eraill all fod yn fwy agored i newid.
- 1.3 Nid yw polisi cynllunio Llywodraeth Cymru yn pennu cyfyngiadau gofodol ar gyfer datblygu ynni gwynt ar y tir dan 25 MW a datblygiadau llai dan 5MW. Mae datblygiadau o'r fath yn addas i bob rhan o Gymru yn amodol ar asesiad o effeithiau lleol.
- 1.4 Mae gan Conwy gymysgedd amrywiol o dirweddau, mae llawer ohonynt yn cael eu gwerthfawrogi'n fawr am eu harddwch naturiol a'u llonyddwch - yn amrywio o ucheldiroedd a rhostiroedd anghysbell a gwyllt i ddyffrynnoedd cul serth, gorlifdroedd afon llydan, iseldiroedd bugeiliol tonnog ysgafn ac arfordiroedd dramatig. Mae'r trefi arfordirol prysur ar hyd arfordir y gogledd yn wrthgyferbyniad mawr i'r ardaloedd gwledig mewndirol.
- 1.5 Mae'r tirweddau hyn yn profi cynnydd yn y nifer o geisiadau cynllunio ac ymholiadau am ddatblygiadau ynni gwynt o dan 5MW, (h.y. ceisiadau am dyrbinau gwynt sengl neu mewn pâr) ynghyd â chynlluniau ynni gwynt mawr sy'n cael eu datblygu tu allan i'r SSA.
- 1.6 Comisiynwyd yr astudiaeth hon gan y Cyngorau mewn ymateb i'r pwysau cynyddol ar y dirwedd o ddatblygiadau ynni gwynt. Mae'r astudiaeth yn darparu asesiad sy'n seiliedig ar dystiolaeth o sensitifrwydd a chynhwysedd cymharol tirwedd Conwy i ddarparu ar gyfer datblygiad ynni gwynt o wahanol feintiau, gan ganolbwyntio ar ddatblygiadau llai (fel arfer grŵp o hyd at 9 o dyrbinau gwynt ac uchafswm uchder o 80m i ben y llafn).
- 1.7 Nid yw'r astudiaeth hon yn ystyried datblygiadau ynni gwynt mwy (fel arfer grŵp o 10 tyrbin neu fwy, dros 80m o uchder i ben y llafn) oherwydd sensitifrwydd tirweddau Conwy yn aml fe'u hystyrir yn anaddas tu allan i SSA Coedwig Clocaenog.

Mae tabl 1.5 isod yn dangos mathau o ddatblygiad ynni gwynt (math/maint) a nodwyd mewn cydweithrediad â'r Grŵp Llywio er dibenion yr astudiaeth hon.

¹ Ove Arup & Partners (2005), TAN 8 Anecs D Astudiaeth o Ardal Chwilio Strategol A- Adroddiad Terfynol Coedwig Clocaenog

Tabl 1.5: Mathau o Ddatblygiad Ynni Gwynt

Mathau o Ynni Gwynt	Allbwn Dangosol (Categori allbwn eang ²)	Meini Prawf Atodol (bodloni un neu fwy o'r meini prawf) (Penderfynu os yw'r math hwn yn berthnasol neu os yw un mwy yn berthnasol)
Micro	o dan 50kW	• Ceisiadau tyrbîn sengl neu bâr o dyrbînau • Tyrbîn hyd at 20m i ben y llafn
Bach	o dan 5MW	• Tyrbîn hyd at 3 mewn nifer • Tyrbîn hyd at 50m i ben y llafn • Grŵp bychan
Canolig	Dros 5MW a hyd at 25MW	• Tyrbîn hyd at 9 mewn nifer • Tyrbîn hyd at 80 i ben y llafn • Grŵp mawr
Mawr	Dros 25MW	• Tyrbînau yn cynnwys 10 mewn nifer neu fwy • Tyrbîn hyd at 80 metr i ben y llafn • Fferm wynt mawr
Enfawr	Dros 25MW	• Tyrbînau yn cynnwys 10 mewn nifer neu fwy • Tyrbînau o dros 110 metr at ben y llafn • Fferm wynt hynod o fawr
Strategol	Dros 50MW	• Mwy na 15 o dyrbînau • Tyrbînau dros 100 metr i ben y llafn • Fferm wynt strategol cenedlaethol • O fewn y CCA • Bydd ceisiadau o'r fath yn cael eu penderfynu gan Cynllunio Seilwaith Cenedlaethol trwy PINS.

1.8 Fel y nodwyd yn flaenorol, mae ceisiadau ac ymholiadau'n ymwneud â ffermydd gwynt mawr ac enfawr fel arfer yn gysylltiedig â SSA Coedwig Clocaenog. Mae'r mathau mawr ac enfawr hyn wedi'u cynnwys yn Nhabl 1.5 uchod er gwybodaeth; fodd bynnag, fel y nodwyd uchod, nid yw'r cynhwysedd ar gyfer y categorïau hyn yn cael eu trin fel rhan o'r astudiaeth hon.

1.9 Nod yr Astudiaeth

Nod cyffredinol yr astudiaeth yw hysbysu datblygu Canllawiau Cynllunio Atodol strategol a chynorthwyo'r Cynghorau i asesu tirwedd ac effaith weledol datblygiadau ynni gwynt ar y tir er mwyn rheoli datblygu gyda'r diben o leihau effaith datblygiadau o'r fath ar dirwedd.

POLISI NTE/4 – Y DIRWEDD A DIOGELU ARDALOEDD TIRWEDD ARBENNIG

1. Dangosir Ardaloedd Tirwedd Arbennig ar y map cynigion ac maent wedi eu dynodi yn y lleoliadau canlynol:
 - a) Y Gogarth a Phenrhyn Creuddyn
 - b) Dyffryn Conwy
 - c) Cefnwlad Abergele
 - d) Dyffrynnoedd Elwy ac Aled
 - e) Hiraethog
 - f) Cerrigydrudion a choridor yr A5

² Canllawiau yw'r gwerthoedd hyn yn unig. Mae effeithlonrwydd ac allbwn ynni yn newid oherwydd datblygu technoleg ac effeithlonrwydd gweithredu, felly cydnabyddir y bydd y gwerthoedd hyn yn debyg o newid.

2. Er mwyn gwarchod nodweddion yr Ardaloedd Tirwedd Arbennig bydd yn rhaid i geisiadau datblygu roi sylw dyledus i gymeriad pob ardal er mwyn lleihau eu heffaith gymaint â phosibl. Dim ond os gellir dangos bod modd integreiddio'r datblygiad yn foddhaol i'r dirwedd y caniateir datblygu. Mewn achosion priodol dylid cyflwyno Asesiad Effaith Weledol a Thirwedd i gyd-fynd â'r cais cynllunio er mwyn asesu effaith weledol y datblygiad a'i effaith ar y dirwedd.
3. Bydd pob cais, o fewn a'r tu allan i Ardaloedd Tirwedd Arbennig (SLAs) yn cael eu hystyried yn erbyn yr Egwyddorion Datblygu a pholisïau eraill yn y Cynllun ar gyfer diogelu'r cymeriad amgylcheddol a'r dirwedd.

POLISI NTE/7 – DATBLYGIADAU TYRBINAU GWYNT AT Y TIR

1. Bydd datblygu ffermydd gwynt ar raddfa fawr neu fawr iawn (dros 25MW) wedi eu crynhoi o fewn Ardal Chwilio Strategol Clocaenog yn unol â Pholisi DP/6 a bydd yn amodol ar Asesiad Effaith Amgylcheddol. Disgwylir i gynigion:
 - a) Ddangos mesurau ar gyfer diogelu, adfer a gwella cynefin a rhywogaethau a chydymffurfio â'r egwyddorion sydd yn Natganiad Prif Egwyddorion Cynllunio Amgylcheddol Clocaenog (SEMP);
 - b) Sicrhau bod holl fanylion y datblygiadau atodol yn cael eu cyflwyno gyda'r cais cynllunio fel rhan annatod o'r cynllun.
 - c) Sicrhau bod yr effaith gynyddol bosibl ar gymunedau o'u cwmpas, ar y dirwedd a'r amgylchedd yn cael eu hystyried yn dderbyniol. Gwrthodir fferm wynt os ystyrir ei bod yn cael effaith gynyddol annerbyniol.
 - d) Dangos na fydd y datblygiad yn arwain at lefelau sŵn neu gryndod cysgodion a fyddai'n niweidiol i amwynder preswyl yr ardal o gwmpas.
2. Bydd datblygu ffermydd gwynt ar raddfa ganolig sy'n fwy na 5MW ac yn is na 25MW y tu allan i Ardal Chwilio Strategol Clocaenog ond yn cael eu cymeradwyo mewn amgylchiadau arbennig yng nghyd-destun y canlynol:
 - a) Eu bod yn dderbyniol yn nhermau polisïau eraill y Cynllun Datblygu Lleol,
 - b) Bod yr effaith gynyddol bosibl ar gymunedau o'u cwmpas, ar y dirwedd a'r amgylchedd yn cael eu hystyried yn dderbyniol. Gwrthodir fferm wynt os ystyrir ei bod yn cael effaith gynyddol annerbyniol.
 - c) Na fydd y datblygiad yn creu lefelau sŵn neu gysgodion symudol a fyddai'n annerbyniol o niweidiol i amwynder preswylwyr cyfagos neu ddefnyddwyr hawl tramwy neu gyfleusterau neu ardaloedd hamdden eraill,
 - d) Dylai Asesiad Effaith Amgylcheddol boddhaol gynnig mesurau ar gyfer diogelu, adfer a gwella cynefin a bioamrywiaeth;
 - e) Lle bo'n bosibl, bod tyrbinau wedi eu lleoli ddim llai na 500 metr o annedd lle mae pobl yn byw neu adeilad arall sy'n sensitif i sŵn;
 - f) Bydd cynlluniau tyrbinau gwynt ar raddfa ganolig neu fwy yn cael eu gwrthod o fewn SLAs.

- g) Ystyrir amgylchiadau eithriadol lle mae angen holl bwysig neu broblem capasiti nad ellir eu hateb o fewn yr Ardal Chwilio Strategol

3. Bydd datblygu tyrbîn gwynt ar raddfa fach a micro (5MW a llai) ond yn cael ei gefnogi os:

- a) Yw'r raddfa'n gymesur yn nhermau'r prif ynni a gynhyrchir i gyflenwi'r adeilad(au) y mae'n cynhyrchu'n uniongyrchol ar ei gyfer;
- b) Nad yw'n cyfaddawdu ar allu'r Ardal Chwilio Strategol i gyrraedd y targed a ragwelir o ran cynhyrchu ynni;
- c) Bod meini prawf 2 a) – f) yn cael eu cyflawni a lle y bo'n briodol bod Asesiad Effaith Amgylcheddol boddhaol wedi ei gyflwyno.
- d) O fewn SLAs ni chaniateir tyrbinau gwynt oni bai eu bod yn cynhyrchu ynni ar gyfer annedd neu glwstwr o anheddau ar raddfa micro.

1.10 Amcanion yr Astudiaeth

Amcanion yr astudiaeth yw:

- Darparu asesiad strategol o sensitifrwydd perthynol tirwedd Conwy a Sir Ddinbych i ddatblygiad ynni gwynt gan ddefnyddio meini prawf gweledol a thirwedd benodol sy'n cynnwys agweddau ffisegol a chanfyddiadol ynghyd ag ystyried gwerth tirwedd.
- Nodi sensitifrwydd tirwedd, gweledd a chanfyddiad allweddol gwahanol ardaloedd o dirwedd.
- Darparu canllawiau eang ar yr ardaloedd o dirwedd lle y mae datblygiad ynni gwynt o wahanol faint yn dderbyniol a'r ardaloedd o dirwedd lle mae'r datblygiad yn debygol o achosi effaith andwyol ar y dirwedd ac yn weledol.
- Darparu sylwadau ar effeithiau cronus a thraws ffiniol posibl datblygiad ynni gwynt.

1.11 Methodoleg:

Nid oes ymagwedd ffurfiol wedi'i chymeradwyo ar gyfer asesu sensitifrwydd neu gynhwysedd tirwedd ar gyfer datblygiad ynni gwynt ar y tir. Mae'r fethodoleg a osodwyd yn Rhan 2 yr adroddiad wedi'i datblygu o ganllawiau cyfredol a'r ymagwedd a nodwyd mewn astudiaethau tebyg eraill ac wedi'u haddasu ar gyfer ardal ddaearyddol unigryw'r astudiaeth hon. Mae'n seiliedig ar y rhagosodiad y gellir bod yn fwy parod i dderbyn datblygiad ynni gwynt yn yr ardaloedd llai sensitif a dylid osgoi ardaloedd sy'n cael eu gwerthfawrogi'n fawr oherwydd eu rhinweddau golygfaol, hamdden a rhinweddau heb eu datblygu megis llonyddwch a phellenigrwydd; yn enwedig ardaloedd sy'n cael eu diogelu gan ddynodiad rhyngwladol neu genedlaethol neu'r rhai sydd eisoes â datblygiad ynni gwynt cyfredol gyda chaniatâd sy'n cyfyngu datblygiad pellach.

1.12 Mae barn a dealltwriaeth broffesiynol o rinweddau tirwedd yn cael eu defnyddio i wneud tybiaethau eang, er enghraifft, beth sy'n achosi i un math o dirwedd fod yn fwy neu'n llai sensitif nag un arall. Mae'r gwerthusiadau hyn wedi'u hysbysu a'u cefnogi gan ddata a gasglwyd gan ffynonellau o wybodaeth gwaelodlin a restrir yn Atodiad 1, gan gynnwys mapiau, asesiadau rhinweddau tirwedd ac asesiadau hanesyddol perthnasol, LANDMAP, gwaith maes ac ymgynghoriadau gyda'r Grŵp Llywio.

1.13 Mae'n bwysig nodi bod yr adroddiad hwn yn cynrychioli astudiaeth strategol ac nid yw'n rhagnodol ar lefel safleoedd unigol. Nid yw'n disodli'r anghenraid i Gynghorau asesu ceisiadau cynllunio unigol nac yn disodli asesiadau o dirwedd leol benodol ac asesiadau o effaith gweledol fel rhan o Asesiad o Effaith Amgylcheddol ffurfiol ar gyfer pob achos.

1.14 Mae hefyd yn bwysig nodi nad yw'r astudiaeth yn werthusiad cronol o ddatblygiadau ynni gwynt. Mae hefyd wedi'i gyfyngu i faterion nodweddion tirwedd a harddwch. Nid yw'n ystyried ystyriaethau treftadaeth naturiol a diwylliannol eraill (heblaw pan fyddant yn ymwneud â nodweddion tirwedd a harddwch, gan gynnwys lleoliad), ffactorau technegol megis cyflymder gwynt, cynhwysedd y grid neu gyfyngiadau hedfan neu alw am ddatblygiad ynni gwynt. Mae'r

astudiaeth yn canolbwyntio ar ddatblygiadau ynni gwynt llai ac nid yw'n ystyried gallu gweddillio SSA Coedwig Clocaenog.

1.15 Gwerthuso Unedau Tirwedd a'u Sensitifwydd ar gyfer Datblygiad Ynni Gwynt

Mae astudiaethau fel y rhain fel rheol yn seiliedig ar asesiadau cymeriad tir cyfredol sy'n rhannu'r tir yn fathau o gymeriad tirwedd neu'n ardaloedd cymeriad tirwedd (gwelwch Atodiad 7 ar gyfer y diffiniadau). Er dibenion yr adroddiad hwn, yn lle asesiad cymeriad tirwedd cyfredol cyson, cafodd Ardal yr Astudiaeth (Ffigwr 2) ei rhanni'n unedau tirwedd yn seiliedig ar ardaloedd daearyddol annibynnol o'r mathau o dirwedd a ganfuwyd yn Asesiad Tirwedd Clwyd yn 1995 (cyfeiriwch at Adran 2, Methodoleg).

Canfuwyd cyfanswm o 42 uned tirwedd yng Nghonwy a Sir Ddinbych; mae'r rhain yn fras yn adlewyrchu ardaloedd cymeriad gwahanol y dirwedd ond nid ydynt wedi eu cydnabod yn ffurfiol fel ardaloedd cymeriad tirwedd.

1.16 Adolygwyd y data ar gyfer yr ardaloedd daearyddol hyn a gwnaed ymweliadau safle i gefnogi'r canfyddiadau ac i hysbysu gwerthusiadau sensitifwydd tirwedd ar gyfer datblygiadau ynni gwynt, fel a ganlyn:

- Adolygwyd a dadansoddwyd 21 haen LANDMAP.
- Adolygwyd astudiaethau desg gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i'r canlynol: Asesiad Tirwedd Clwyd; Strategaeth Tirwedd Sir Ddinbych; Morlun Cymru; Tirwedd Hanesyddol Cadw; gwybodaeth Safle Treftadaeth y Byd; a llawer mwy.
- Gwnaed ymweliadau safle i gefnogi a safoni'r canfyddiadau.

Mae canfyddiadau cyffredinol yr asesiadau sensitifwydd wedi'u nodi'n Rhan 4 a'u crynhoi yn Nhabl 4.1 isod.

Tabl 4.1: Crynodeb o Sensitifwydd

Uned Tirwedd		Asesiad	Lleoliad	Rhif y dudalen
Cyf	Enw	Sensitifrwydd		
ARDALOEDD ISELDIR				
A3	Bryniau Iseldir	Uchel	CBSC	41
A4	Gwastadedd Arfordirol a Morydol (Prestatyn i Abergele)	Canolig	CBSC/CSDd	44
A5	Gwastadedd Arfordirol a Morydol (Bae Colwyn)	Canolig-Uchel	CBSC	47
A6	Dyffryndir ffem (Dyffryn Clwyd)	Uchel	CBSC/CSDd	50
A8	Uned Tirwedd Arfordirol (Penmaenmawr i Lanfairfechan)	Uchel	CBSC	53
BRYNIAU A DYFFRYNNOEDD IS				
B2	Dyffrynnoedd Dwfn (Aled ac Elwy)	Uchel	CBSC/CSDd	56
B7	Dyffryn Conwy	Uchel	CBSC	59
CALCHFAEN GWLEDIG				
C4	Ffermdir Calchfaen (Abergele i Arfordir Dinbych/ Bryniau'r Dyffryn)	Uchel	CBSC/CSDd	63
C9	Tarren a bryniau Calchfaen	Uchel	CBSC	66
C10	Y Gogarth a Phenrhyn Creuddyn	Uchel	CBSC	69
UCHELDIR YMYLOL				
D1	Bryniau Aled Hiraethog (Gorllewin)	Uchel	CBSC	73
D2	Coedwig Fynyddig (Coedwig Clocaenog)	Isel	CBSC/CSDd	76
D3	Ucheldir Cerrig	Uchel	CBSC/CSDd	79
D4	Bryniau Maerdy	Uchel	CBSC/CSDd	82
D5	Bryniau Edeyrnion	Canolig-Uchel	CBSC/CSDd	85
D8	Llwyfandir Ucheldir	Canolig-Uchel	CBSC	88
D10	Llwyfandir Gweundir (Mynydd Hiraethog)	Uchel	CBSC/CSDD	90
D11	Llwyfandir Gweundir	Uchel lawn	CBSC	93
D15	Crib Gweundir	Uchel	CBSC	95
D16	Ucheldir Ymylol (Dwyrain Dyffryn Conwy)	Uchel	CBSC	98

1.17 Gwerthusiad o Asesiadau Ardaloedd Strategaeth Tirwedd a Chynhwysedd

At y diben o asesu cynhwysedd tirwedd ar gyfer datblygiad ynni gwynt cyfunwyd y 42 uned o dirwedd i 15 ardal strategaeth tirwedd mwy. Hysbyswyd y broses hon drwy adolygu asesiadau sensitifrwydd, gyda dadansoddiad o ryngwelededd, derbynyddion gweledol allweddol, topograffeg (gan gynnwys ymylon a gwahanfa ddŵr yn seiliedig ar wybodaeth LANDMAP), data Arolwg Ordans a GIS, cymeriad tirwedd, arsylwadau a wnaed yn ystod astudiaethau maes a thrafodaethau gyda'r Grŵp Llywio.

- 1.18 Yna gwnaed dyfarniad ar sensitifrwydd cyffredinol pob un o'r ardaloedd strategaeth hyn yn seiliedig ar asesiad o'u hunedau tirwedd cyfansoddol. Mae datganiad o sensitifrwydd cyffredinol yr ardal strategaeth mewn perthynas â datblygiad ynni gwynt wedi'i gyflwyno ym mhob gwerthusiad strategaeth tirwedd, ynghyd â chyfiawnhad o'r asesiad. Mae'r cyfiawnhad hwn yn cynnwys rhestr o nodweddion treftadaeth gweledol a diwylliannol y dirwedd a rhinweddau sy'n dueddol i ddatblygiad ynni gwynt. Mae'r asesiadau sensitifrwydd cyffredinol ar gyfer ardaloedd strategaeth tirwedd wedi'u nodi'n Rhan 5 a'u crynhoi yn Nhabl 5.1 isod.

Tabl 5.1: Crynodeb o Ardaloedd Strategaeth a Sensitifrwydd Cyffredinol

Ardal Strategaeth Tirwedd		Sensitifrwydd Cyffredinol	Lleoliad Ardal Strategaeth Tirwedd		Rhif y dudalen
Cyf	Enw		Conwy	Sir Ddinbych	
2	Dyffryn Clwyd	Uchel	5%	95%	102
3	Bryniau De Clwyd	Canolig-Uchel	5%	95%	104
7	Coedwig Clocaenog	Isel	50%	50%	106
8	Ucheldir Cerrig	Uchel	90%	10%	108
9	Mynydd Hiraethog	Uchel	80%	20%	110
10	Bryniau Rhos	Uchel	60%	40%	112
11	Dyffryn Elwy	Uchel	95%	5%	114
12	Dyffryn Conwy	Uchel	100%		116
13	Arfordir Gogledd Orllewin Conwy	Uchel	100%		118
14	Arfordir Colwyn	Uchel	95%	5%	120
15	Gwastadedd Arfordirol	Canolig	45%	55%	122

- 1.19 Mae strategaeth tirwedd ar gyfer pob un o'r 15 ardal strategaeth tirwedd wedi'u gosod ar wahân ac yn cynnwys amcanion tirwedd ar gyfer yr ardal, cofnod o ddatblygiad ynni gwynt gweithredol ac wedi'u cymeradwyo (Mawrth 2013), mathau o ddatblygiad ynni gwynt y gellir eu cynnwys (cynhwysedd dangosol) a nodiadau canllawiau ynglŷn â maint, dyluniad a lleoliad datblygiadau ynni gwynt.

- 1.20 Mae'n bwysig nodi bod yn rhaid darllen y taflenni gwerthuso ardal strategaeth gyda'r taflenni gwerthuso sensitifrwydd perthnasol i gael gwerthfawrogiad llawn o sensitifrwydd a chynhwysedd y dirwedd mewn perthynas â datblygiadau ynni gwynt.

1.21 Canllawiau ar gyfer Datblygiad Ynni Gwynt o fewn Ardaloedd Strategaeth

Mae canllawiau cyffredinol ar gyfer lleoli a dylunio datblygiadau ynni gwynt wedi'u cynnwys yn Rhan 6.

1.22 Casgliad

Mae Conwy wedi'i hamgylchynu gan ddwy dirwedd ddynodedig genedlaethol, Parc Cenedlaethol Eryri sy'n uniongyrchol i'r gorllewin o ardal yr astudiaeth ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy sydd â llawer ohono yn rhan ddwyreiniol ardal yr astudiaeth. Mae'r pellter rhwng y ddwy dirwedd werthfawr yn amrywio o tua 20km i 35km ac mae rhyngwelededd da rhwng rhannau uchaf y ddau.

- 1.23 Gan ystyried yr uchod a'r ffaith fod Conwy yn cynnwys cymysgedd o dirweddau (nifer ohonynt yn cael eu gwerthfawrogi'n fawr oherwydd eu harddwch naturiol a rhinweddau arbennig megis llonyddwch a/neu bellenigrwydd) mae'r rhan fwyaf o ardal yr astudiaeth yn hynod o sensitif ar gyfer datblygiadau ynni gwynt.

- 1.24 Mae'r astudiaeth yn nodi ychydig o gynhwysedd ar gyfer datblygiadau ynni gwynt micro neu fychan ond ychydig iawn o gynhwysedd sydd ar gyfer unrhyw beth mwy.
- 1.25 Mae'r adroddiad hwn yn darparu man cychwyn ar gyfer canfod tirwedd allweddol a materion gweledol y dylid eu hystyried wrth edrych ar geisiadau datblygu unigol gan y bydd y ddogfen yn cael ei defnyddio fel ystyriaeth faterol wrth asesu datblygiad.
- 1.26 Mae'n darparu trosolwg strategol o sensitifrwydd a chynhwysedd tirweddau Conwy ar gyfer datblygiad ynni gwynt, ac yn gymorth i ateb y cwestiynau canlynol:
- Pa fathau o dirwedd sydd yng Nghonwy?
 - Pam fod y tirweddau hyn yn sensitif (neu ddim yn sensitif) ar gyfer datblygiadau ynni gwynt?
 - Pa mor sensitif yw'r tirweddau hyn ar gyfer datblygiadau ynni gwynt?
 - Pa fathau o ynni gwynt y gellid eu cynnwys heb gyfaddawdu cyfanrwydd a gwerth y dirwedd?
 - Sut y gellir dylunio/cynnwys datblygiad ynni gwynt i leihau effaith andwyol ar y dirwedd a gwelededd?
- 1.27 Mae'r testun isod yn crynhoi sut y disgwylir i'r adroddiad hwn gael ei ddefnyddio i gynorthwyo'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau o ran asesu cynigion ar gyfer datblygiad ynni gwynt.

1.28 Sut i ddefnyddio'r adroddiad hwn

Mae'r testun isod a'r diagram siart llif yn cynrychioli canllaw bras ar sut i ddefnyddio'r adroddiad Asesiad o Gynhwysedd a Sensitifrwydd Tirwedd ar gyfer Datblygiad Ynni Gwynt.

1.29 Sensitifrwydd Lleoliad Datblygiad

1. Adolygu Unedau Tirwedd **Ffigwr 5**
 - Ym mha uned o dirwedd y mae'r datblygiad arfaethedig wedi'i leoli ynddo?
2. Adolygu gwerthusiadau sensitifrwydd uned tirwedd a Dynodiadau Tirwedd a Threftadaeth Diwylliannol **Ffigwr 3** / cyfyngiadau gan ystyried disgrifiadau o ryngwelededd ac adolygu unedau tirwedd cyfagos pan fo cysylltiadau cryf wedi'u nodi.
3. Rhestru nodweddion tirwedd allweddol sy'n sensitif i ddatblygiad ynni gwynt yn yr uned tirwedd lle y lleolir y cynnig.

Maint Datblygiad Ynni Arfaethedig

4. Adolygu **Tabl 1.5**: Mathau o Ddatblygiad Ynni Gwynt
 - Pa fath sy'n addas ar gyfer y datblygiad arfaethedig hwn?

Strategaeth a Chynhwysedd Tirwedd

5. Adolygu Ardaloedd Strategaeth Tirwedd **Ffigwr 6**
 - Ym mha ardal strategaeth tirwedd y lleolir y datblygiad ynni gwynt arfaethedig?
6. Adolygu Strategaeth Tirwedd ar gyfer yr Ardal
 - Beth yw'r amcan tirwedd ar gyfer yr ardal strategaeth? Beth yw ystyr yr amcan hwn? (Mae disgrifiadau manwl yn **Rhan 2: Methodoleg** Amcanion Tirwedd)
7. Adolygu **Ffigwr 4** Datblygiadau Ynni Gwynt Gweithredol a wedi'u cymeradwyo (Mawrth 2013) a'r tabl perthnasol **Tabl A41**: Datblygiadau Ynni Gwynt Gweithredol a wedi'u cymeradwyo (Mawrth 2013).
 - Pa ddatblygiadau sydd eisoes yn bodoli yn yr ardal strategaeth?
 - Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw ddatblygiadau ynni gwynt sydd wedi'u cymeradwyo / adeiladu yn ardal strategaeth tirwedd ers Mawrth 2013?
 - A oes unrhyw ddatblygiad ynni gwynt o fewn ardaloedd strategaeth cyfagos neu o fewn cylchfa'r astudiaeth all ddylanwadu ar hyfywedd y datblygiad hwn? Er mwyn ateb y cwestiwn hwn byddai'n ddefnyddiol derbyn manylion parthau o welededd damcaniaethol

yn ymwneud â datblygiadau o'r fath i nodi lle y gallai effeithiau cronol posibl godi. Efallai y bydd parthau o welededd damcaniaethol wedi'u cyflwyno fel rhan o Asesiad o Effaith Amgylcheddol neu asesiad effaith ar dirwedd a gwelededd – gwiriwch gyda'r awdurdod cynllunio.

8. Adolygu Cynhwysedd Dangosol Cyffredinol yr ardal
 - A oes digon o wybodaeth i gyflwyno achos sy'n arddangos fod y datblygiad arfaethedig yn bodloni cynhwysedd dangosol yr ardal?
 - A oes unrhyw dystiolaeth i awgrymu y gallai'r datblygiad achosi effaith ar dirwedd neu effeithiau gweledol cronol?
9. Adolygu canllawiau ynglŷn â lleoli yn yr ardal strategaeth tirwedd
 - Ystyried a nodi unrhyw ganllawiau all gael effaith ar y datblygiad arfaethedig penodol hwn.

Cynnig Cyngor

10. Defnyddiwch y gwerthusiad strategaeth tirwedd, cynhwysedd dangosol cyffredinol a chanllawiau ynglŷn â lleoli tyrbinau (gan eu cefnogi drwy gyfeirio at werthusiad unedau tirwedd perthnasol a'u sensitifrwydd i ddatblygiad ynni gwynt) i roi cyngor i ymgeiswyr posibl ynglŷn â'r hyn sydd angen ei ystyried yn eu cais.

Mae'n rhaid i'r ymgeiswyr ymdrin â'r materion hyn yn y datganiad cyfiawnhau cais (boed hynny'n Ddatganiad Mynediad Dyluniad / Asesiad o Effaith ar Dirwedd a Gwelededd / Asesiad o Effaith Amgylcheddol).

1.30 Canllaw i ddefnyddio'r Adroddiad Asesiad Sensitifrwydd a Chynhwysedd Tirwedd ar gyfer Datblygiad Ynni Gwynt

Dull Cwestiwn Allweddol

Lleoliad

C Ydi'r datblygiad ynni gwynt yn cael ei gefnogi o fewn yr ardal strategaeth tirwedd?

I ganfod ym mha Ardal Strategaeth y Lleolir y Datblygiad Ynni Gwynt arfaethedig:

1. Gwirio lleoliad y datblygiad arfaethedig yn erbyn Ffigwr 5 'Unedau Tirwedd'
2. Adolygu'r sensitifrwydd a aseswyd ar gyfer yr 'Uned Tirwedd' a'r unedau cysylltiol.
3. Gwirio lleoliad y datblygiad arfaethedig yn erbyn Ffigwr 6 'Ardaloedd Strategaeth Tirwedd'
4. Adolygu amcanion yr Ardal Strategaeth

Y N

CAM GWEITHREDU

Cynlluniwr:

Ystyried os yw'n ystyriaeth perthnasol i wrthod rhoi caniatâd

Datblygwr:

Ystyried adleoli'r datblygiad i leihau'r gwrthdaro gyda Sensitifrwydd, Strategaeth a Chynhwysedd y

Graddfa

C Ydi'r math o gynnig yn cyd-fynd â'r rhai a gefnogir yn y 'Strategaeth Tirwedd'?

I ganfod y math o gynnig yn y datblygiad arfaethedig:

1. Gwirio'r datblygiad arfaethedig yn erbyn Tabl A: Mathau o Ddatblygiad Ynni Gwynt
2. Adolygu amcan(ion) Ardal Strategaeth a chynhwysedd dangosol cyffredinol i benderfynu pa fathau sy'n addas.

Y N

CAM GWEITHREDU

Cynlluniwr:

Ystyried os yw'n ystyriaeth perthnasol i wrthod rhoi caniatâd

Datblygwr:

Ystyried adleoli'r datblygiad i leihau'r gwrthdaro gyda Sensitifrwydd, Strategaeth a Chynhwysedd y

Cynhwysedd

C Ydi'r cynnig yn cyd-fynd â'r cynhwysedd dangosol cyffredinol a nodwyd yn yr ardal strategaeth?

I ganfod pa fathau eraill o ddatblygiadau ynni gwynt sydd yn yr ardal strategaeth tirwedd:

1. Gwirio'r datblygiad arfaethedig yn erbyn Ffigwr 4 Datblygiadau Ynni Gwynt gweithredol a gyda chaniatâd (Mawrth 2013)
2. Gwirio os y gwnaed unrhyw geisiadau eraill neu a gymeradwywyd ar gyfer Datblygiadau Ynni Gwynt ers mis Mawrth 2013?

maybe
Y N

CAM GWEITHREDU

Cynlluniwr:

Ystyried os yw'n ystyriaeth perthnasol i wrthod rhoi caniatâd

Datblygwr:

Ystyried adleoli'r datblygiad i leihau'r gwrthdaro gyda Sensitifrwydd, Strategaeth a Chynhwysedd y Dirwedd.

CAM GWEITHREDU Cynlluniwr

Asesu effeithiau posibl ar y dirwedd ac yn weledol oherwydd y Datblygiad Ynni Gwynt arfaethedig. Os oes angen, gofyn i adolygu lleoliad, gosodiad a dyluniad y cynllun mewn perthynas â'r canllawiau yn yr adroddiad hwn.

Datblygwr:

Adolygu ac ymdrin â materion lleoliad, gosodiad a dyluniad mewn perthynas â'r canllawiau yn yr adroddiad hwn.

2. RHAN 1: CEFNDIR

- 2.1 Comisiynwyd yr astudiaeth hon gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy (CBSC) a Chyngor Sir Ddinbych (CSDd) – (y ‘Cynghorau’). Ei diben yw darparu asesiad yn seiliedig ar dystiolaeth o sensitifrwydd a chynhwysedd tirweddau Conwy a Sir Ddinbych i gynnwys datblygiad ynni gwynt o feintiau gwahanol (gan ganolbwyntio ar rai llai), gyda’r bwriad o hysbysu datblygu Canllawiau Cynllunio Atodol strategol a chynorthwyo’r Cynghorau i asesu tirwedd ac effeithiau gweledol datblygiad ynni gwynt ar gyfer dibenion rheoli datblygu. Gofynion allweddol briff yr astudiaeth oedd tryloywder, eglurder a symlrwydd perthynol, gan ganolbwyntio ar ddatblygiadau llai. Er dibenion y CCA hwn, yr ardal dan sylw yw Bwrdeistref Sirol Conwy.
- 2.2 Mae gan Gyngor Bwrdeistref Conwy nifer o ardaloedd ucheldir gwledig sydd â digonedd o adnodd ynni gwynt. Mae hyn yn cynnwys Coedwig Clocaenog sydd wedi’i ddynodi’n un o’r saith Ardal Chwilio Strategol (SSA) yng Nghymru (TAN 8) gyda tharged cynhwysedd dangosol o 140 megawatt (MW) (tua 50 tyrbîn gwynt modern o 100m o uchder)³. Ymagwedd Llywodraeth Cymru yw cyfyngu datblygu ffermydd gwynt mawr i’r SSAu, sydd wedi’u hasesu’n annibynnol i fod yn ardaloedd sy’n fwyaf addas ar gyfer datblygiad ynni gwynt. Fodd bynnag, nid yw polisi cynllunio Llywodraeth Cymru yn pennu cyfyngiadau gofodol ar gyfer datblygiad ynni gwynt dan 25MW sy’n addas i bob rhan o Gymru yn amodol ar asesiad o effeithiau lleol. Yn wyneb nifer cynyddol o geisiadau cynllunio, ceisiadau barn Asesiad o Effaith Amgylcheddol ac ymholiadau cyn cyflwyno cais i’r Cynghorau ar gyfer datblygiadau tyrbinau gwynt unigol a grwpiau ohonynt o feintiau amrywiol, comisiynwyd yr astudiaeth hon er mwyn arwain y datblygiadau i’r lleoliadau addas a sicrhau bod nodweddion a rhinweddau allweddol tirweddau’r ardal yn cael eu diogelu.
- 2.3 Mae tyrbinau gwynt yn strwythurau tal, sydd fel arfer yn cael eu lleoli mewn ardaloedd agored neu uchel. Mae hyn yn cynyddu potensial ar gyfer effeithiau helaeth ar dirwedd a gwelededd, sy’n cael ei waethygu gan y cydadwaith gweledol cymhleth rhwng gwahanol amodau golau a maint a ffurfwedd grwpiau o dyrbinau.
- 2.4 Mae symudiad y llafnau’n denu’r llygaid ac mewn amodau golau penodol gellir gweld tyrbinau’n symud o bellter.
- 2.5 Mae pa mor dderbyniol yw tyrbinau gwynt ar y dirwedd yn bwnc emosiynol ac yn un sydd angen cyfaddawdu yn aml. Er y cydnabyddir yn gyffredinol y dylid diogelu agweddau mwyaf gwerthfawr treftadaeth naturiol, gellir defnyddio rhai o’r tirweddau sydd â llai o werth i gynnwys datblygiad ynni gwynt, ond mewn dull wedi’i reoli er mwyn lleihau’r effeithiau andwyol.
- 2.6 Mae’r astudiaeth hon yn ystyried y prif ffactorau sy’n effeithio ar sensitifrwydd tirwedd Conwy ar gyfer datblygiad ynni gwynt ac yn disgrifio sut y cyfunir y rhain i nodi amrywiadau gofodol mewn sensitifrwydd perthynol⁴. Mae yna’n darparu cyfarwyddyd ynglŷn â lle y gellir lleoli datblygiad ynni gwynt ac yn nodi maint addas y datblygiad, yn seiliedig ar drothwyon uchafswm cynhwysedd⁵.
- 2.7 Datblygwyd y dull asesu gyda Grŵp Llywio’r Prosiect, sy’n cynnwys cynrychiolwyr o’r ddau Gyngor a chynrychiolwyr o Gyfoeth Naturiol Cymru⁶. **Astudiaeth strategol yw hon ac nid yw’n rhagnodol ar lefel safleoedd unigol. Nid yw’n disodli’r anghenraid i Gynghorau asesu ceisiadau cynllunio unigol nac yn disodli asesiadau o dirwedd leol benodol ac asesiadau o effaith gweledol fel rhan o Asesiad o Effaith Amgylcheddol ffurfiol.**

³ Ove Arup & Partners (2005), TAN 8 Anecs D Astudiaeth o Ardal Chwilio Strategol A – Adroddiad Terfynol Coedwig Clocaenog

⁴ Sensitrifrwydd Perthynol – mae sensitifrwydd pob ‘uned tirwedd’ daearyddol penodol yn cael eu hasesu yn unol â gwaelodlin ardal astudiaeth gyffredinol.

⁵ Mae uchafswm cynhwysedd yn cyfeirio at faint y gellir tirwedd gynnwys datblygiad ynni gwynt heb effaith andwyol sylweddol ar gymeriad, ansawdd, gwerth, harddwch tirwedd, gan gynnwys effeithiau gweledol andwyol.

⁶ Cyngor Cefn Gwlad Cymru’n flaenorol

- 2.8 Nid yw'r astudiaeth hon yn werthusiad cronrus o ddatblygiadau ynni gwynt ac mae'n gyfyngol i rinweddau tirwedd a harddwch. Nid yw'n ystyried treftadaeth naturiol a diwylliannol eraill (heblaw pan fyddant yn ymwneud â nodweddion tirwedd a harddwch, gan gynnwys lleoliad), ffactorau technegol megis cyflymder gwynt, cynhwysedd y grid neu gyfyngiadau hedfan neu alw am ddatblygiad ynni gwynt. Mae'r astudiaeth yn canolbwyntio ar ddatblygiadau ynni gwynt llai ac nid yw'n ystyried cynhwysedd gweddilliol SSA A TAN 8.

2.9 Fframwaith Cynllunio a Pholisi

Cyd-destun Polisi Cenedlaethol

Polisi Cynllunio Cymru (PCC) (2012) Rhifyn 5

Mae Polisiâu Cynllunio Defnydd Tir Llywodraeth Cymru a osodwyd ym Mholisi Cynllunio Cymru (PCC) yn nodi amcanion y Llywodraeth o ran cadwraeth a gwella treftadaeth naturiol, yn bennaf gwarchod cynefinoedd brodorol, coed a choetiroedd a thirweddau gyda dynodiadau statudol. Mae system wybodaeth LANDMAP wedi'i arnodi fel adnodd pwysig i'w ddefnyddio ar gyfer asesiad tirwedd. Mae pob math o ynni adnewyddadwy'n cael eu hyrwyddo os ydynt yn dderbyniol yn amgylcheddol a chymdeithasol.

- 2.10 Mae'r polisiâu perthnasol wedi'u darparu yn Atodiad 2 ac mae darnau o'r PPC yn ymwneud ag ynni adnewyddadwy wedi'i gynnwys isod fel a ganlyn:

Mae'r DU yn ddarostyngedig i ofynion Cyfarwyddiaeth Ynni Adnewyddadwy'r UE. Mae'r rhain yn cynnwys targed y DU o 15% o ynni adnewyddadwy erbyn 2020. Mae Llywodraeth Cymru'n ymroddedig i chwarae eu rhan o ddarparu'r rhaglen ynni sy'n cyfrannu at leihau allyriadau carbon fel rhan o'r ymagwedd i ddelio â newid hinsawdd. Mae Datganiad Polisi Ynni Llywodraeth Cymru (2010) yn nodi potensial ynni adnewyddadwy cynaliadwy ar gyfer amrywiaeth o dechnolegau gwahanol ynghyd â sefydlu eu hymroddiad i effeithlonrwydd ynni. Mae'n egluro'r nod erbyn 2050, ar yr hwyraf, o fod mewn sefyllfa lle y mae bron holl anghenion ynni lleol yn gallu cael eu diwallu drwy gynhyrchu trydan carbon isel. Yr ymagwedd yw lleihau defnydd ynni a gwella effeithlonrwydd ynni i ddechrau a gwneud y gorau o gyfleoedd i greu ynni adnewyddadwy a charbon isel o bob maint ledled Cymru. Mae hyn yn rhan o ymdrech cydunol i ymdrin â newid hinsawdd yng Nghymru.

Dylai polisi cynllunio ar bob lefel hwyluso darparu Datganiad Polisi Ynni cyffredinol Llywodraeth Cymru, a thargedau'r DU ac Ewrop ar gyfer ynni adnewyddadwy. Mae Cyfarwyddiaeth Ynni Adnewyddadwy yn cynnwys ymrwymadau penodol i ddarparu canllawiau i hwyluso ystyriaeth effeithiol o ffynonellau ynni adnewyddadwy. Yn y cyd-destun hwn dylai'r awdurdodau cynllunio lleol a'r datblygwyr roi ystyriaeth lawn o ran y canllawiau yn Nodyn Cyngor Technegol 8: Cynllunio ar gyfer Ynni Adnewyddadwy, Nodyn Cyngor Technegol 22: Adeiladau Cynaliadwy a Chynllunio ar gyfer Ynni Adnewyddadwy – Pecyn gwaith ar gyfer y Cynllunwyr.⁷

2.11 **Nodiadau Cyngor Technegol:**

Mae Polisi Cynllunio Cymru'n cael ei gefnogi gan gyfres o Nodiadau Cyngor Technegol (TAN) gan gynnwys TAN 8: Ynni Adnewyddadwy sy'n dynodi saith SSA ledled Cymru y gellir lleoli'r ffermydd gwynt mwyaf ynddynt (>25MW) ac yn gosod targed uchafswm cynhwysedd ar gyfer pob un. Mae TAN 8 yn nodi ardaloedd lle y mae'n debyg y bydd y cynigion yn cael eu cefnogi, ardaloedd y dylid eu gwarchod yn sylweddol rhag datblygiad ynni gwynt, a'r ymagwedd ar gyfer ardaloedd eraill.

- 2.12 Nid yw polisi cynllunio Llywodraeth Cymru yn pennu cyfyngiadau gofodol ar gyfer datblygiad ynni gwynt dan 25MW a datblygiadau llai dan 5MW, mae datblygiadau o'r fath yn addas i bob rhan o Gymru yn amodol ar asesiad o effeithiau lleol. Mae TAN 8 yn nodi y dylai'r rhan fwyaf o'r ardaloedd tu allan i'r SSAau aros heb gynlluniau pŵer gwynt mawr er efallai y gellir ystyried cynlluniau fferm wynt hyd at 25MW ar safleoedd tir llwyd ac ar gyfer cynlluniau fferm wynt bach cymunedol a domestig llai na 5MW mewn mannau eraill.

⁷ Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 5, Tachwedd 2012)

Mae'n cael ei gydnabod yn gyffredinol bod rhagdybiaeth ar gyfer newid tirwedd mawr o fewn ond na ddylid caniatáu newid sylweddol y tu allan i'r SSAau.

- 2.13 Mae Nodyn Canllaw Gwybodaeth 3 LANDMAP, (defnyddio LANDMAP ar gyfer Asesiad o Effaith Tyrbinau Gwynt ar y Tir ar Dirwedd a Gwelededd) yn cyfeirio'n ôl at TAN 8 ac yn darparu gwybodaeth fanwl ynglŷn â'r SSAau a datblygiad ynni gwynt gyda'r bwriad o osgoi, lleihau a gwneud yn iawn am effeithiau andwyol. Mae testun perthnasol o'r nodyn canllawiau hwn wedi'i gynnwys yn Nhabl 1.1 isod.

Tabl 1.1: Dyfyniadau o Nodyn Canllaw Gwybodaeth 3 LANDMAP

Ardaloedd o fewn a ger yr Ardaloedd Chwilio Strategol (SSAau)	Mae Ardaloedd Chwilio Strategol (SSAau) TAN 8 yn cael eu hystyried yn lleoliadau sydd fwyaf addas ar gyfer datblygiad fferm wynt mawr (Llywodraeth Cymru, 2005). O fewn y SSAau mae newid tirwedd wedi'i dderbyn, a chreu 'tirwedd fferm wynt' yn yr ardaloedd a ddynodwyd gan Lywodraeth Cymru yn ganlyniad i gyflawni targedau ynni adnewyddadwy, 'o fewn (a gerllaw) yr SSAau, yr amcan unplyg yw derbyn newid hinsawdd h.y. newid sylweddol yn nodweddion y dirwedd oherwydd datblygiad tyrbinau gwynt.' Fodd bynnag, oherwydd uchder y tyrbinau, gall effaith weledol fferm wynt o fewn yr SSA, gael effaith ar nodweddion ardaloedd sydd gryn dipyn o bellter o'r SSA. Mae materion o'r fath yn codi pan fydd yr SSAau yn agos at Barciau Cenedlaethol ac AHNE. Enghraifft o hyn yw Ymholiad Hirwaun 2008, lle yr ystyriwyd fod gosod tyrbinau gwynt mawr o fewn 8km o ffin Parc Cenedlaethol yn amharu'n ormodol.
Ardaloedd eraill tu allan i'r SSAau.	Mae TAN 8 yn nodi "yng ngweddill Cymru, tu allan i'r SSAau, yr amcan unplyg yw cynnal nodweddion tirwedd h.y. dim newid sylweddol i nodweddion tirwedd oherwydd datblygiad tyrbinau gwynt." Er 'y dylai'r rhan fwyaf o'r ardaloedd tu allan i'r SSAau fod heb gynlluniau pŵer gwynt mawr', gellir cynnig cynlluniau fferm wynt ar safleoedd trefol/diwydiannol tir llwyd (hyd at 25MW), a chynlluniau cymunedol llai (fel arfer llai na 5MW) neu fel rhan o ailbweru a / neu ymestyn ffermydd gwynt cyfredol. Dylai'r LVIA gynorthwyo i benderfynu os yw'r 'effeithiau amgylcheddol ac ar dirwedd yn dderbyniol' (TAN 8 2.11-2.14).

- 2.14 TAN 12: Dylunio, yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Cynllunio lleol werthuso cymeriad tirwedd, gan gynnwys y rhinweddau gweledol a synhwyrol ac yn pwysleisio bod angen ystyried cymeriad tirwedd wrth ddatblygu fframwaith gynllunio cadarn a chydlynol. Bwriad hyn yw cynorthwyo i sicrhau fod datblygiadau gan gynnwys datblygiad ynni gwynt wedi'u lleoli mewn ardaloedd sy'n gallu eu cynnwys orau gan gynorthwyo i gyfyngu'r effeithiau andwyol a chynnal amrywiaeth o dirwedd. Mae TAN 12 yn cefnogi'r defnydd o LANDMAP i hysbysu a chanfod lle ffefrir datblygu o ran tirwedd.

2.15 Cyd-destun Polisi Lleol

Cynllun Datblygu Lleol Conwy 2007 - 2022

Mae'r Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) cynnwys rhan o Fwrdeistref Sirol Conwy sydd y tu allan i Barc Cenedlaethol Eryri (a elwir yn Ardal y Cynllun). Mae Ardal y Cynllun yn cynnwys tirweddau amrywiol o ansawdd uchel yn amrywio o weundir agored Hiraethog (Mynydd Hiraethog) i ofodau sylweddol lleol o gwmpas y trefi a'r pentrefi. Mae arfordir Conwy'n cael ei ystyried fel man sy'n allweddol o ran denu ymwelwyr i'r ardal. Prif amcan y CCA hwn yw hysbysu asesiad o effaith a chynhwysedd tirwedd (fel y diweddarwyd) wrth weithredu polisiâu NTE/4 ac NTE/7 o'r CDLI. Mae Polisi NTE/4 yn delio ag Ardaloedd Tirwedd Arbennig ac mae NTE/7 yn delio gyda datblygiad tyrbinau gwynt Ar y tir. Mae dogfennau CCA pellach yn cael eu paratoi i gynnwys y pynciau ehangach ynglŷn â datblygiad Tyrbinau Gwynt ar y tir, Tirwedd, Bioamrywiaeth a Dylunio a fydd hefyd yn effeithio ar ac yn hysbysu cynigion datblygu tyrbinau gwynt ar y tir. Mae'r Cyngor hefyd yn paratoi canllawiau ar Fanteision Cymunedol o ddatblygiadau ffermydd gwynt yn ardal y Cynllun.

- 2.16 Ynghyd â'r CDLI mae cyfres o bapurau cefndir sy'n egluro sut y lluniwyd rhai polisïau penodol. Mae dau o'r rhain yn berthnasol i'r astudiaeth hon:

Papur Cefndir Diwygiedig 27 – Ardaloedd Tirwedd Arbennig, Awst 2012 (Conwy'n unig)

Mae'r papur cefndir hwn yn egluro sut y defnyddiwyd LANDMAP i ganfod a dynodi nifer o Ardaloedd Tirwedd Arbennig o fewn Ardal y Cynllun. Mae'r rhain wedi'u dangos ar Map Cynigion y CDLI ac yn cynnwys:

- SLA1 – Y Gogarth a Phenrhyn Creuddyn
- SLA2 – Rhyd-y-foel i Abergele
- SLA3 – Dyffrynnoedd Elwy ac Aled
- SLA4 – Hiraethog
- SLA5 – Cerrigydrudion a choridor yr A5
- SLA6 – Dyffryn Conwy

Caniateir datblygu yn yr SLA os gellir dangos fod y cynigion yn integreiddio'n foddhaol gyda'r dirwedd leol.

2.17 *Asesiad Tirwedd Clwyd 1995 – Data Hanesyddol Defnyddiol (Conwy a Sir Ddinbych)*

Mae asesiad tirwedd yr hen sir Clwyd yn cynnwys Conwy a Sir Ddinbych. Roedd yn seiliedig ar Asesiad Cymeriad Tirwedd Sir Warwick sydd wedi'i ddogfennu yn adroddiad CCW, 'Assessment and conservation of landscape character: The Warwickshire Landscapes Project Approach' (CCP332,1991); mae hwn yn parhau i fod yn ddull derbyniol ar gyfer asesu cymeriad tirwedd. Nododd yr asesiad 27 math penodol o dirweddau o fewn pedwar categori eang.

- Ardaloedd Iseldir, Bryniau a Dyffrynnoedd Is, Calchfaen Gwledig ac Ucheldiroedd Ymylol.

2.18 *Cynllun Datblygu Lleol Eryri 2011-2022 (Parc Cenedlaethol Eryri)*

Mae Conwy a Sir Ddinbych yn rhannu ffiniau awdurdod gydag Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri. Mae Parc Cenedlaethol Eryri wedi defnyddio LANDMAP i hysbysu canfod Ardaloedd Cymeriad Tirwedd a chanllawiau rheoli perthynol. Er mai Awdurdod y Parc Cenedlaethol sy'n penderfynu ar geisiadau cynllunio o fewn yr ardal, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a Chyngor Sir Ddinbych yw'r awdurdod cynllunio ar gyfer yr ardaloedd cyfagos. Oherwydd y gallai unrhyw ddatblygiad yn yr ardaloedd hyn effeithio ar leoliad ehangach y Parc, mae Deddf yr Amgylchedd 1995 yn rhoi dyletswydd ar Gynghorau i ystyried y pwrpas a ddynodwyd i'r Parc Cenedlaethol.

2.19 *Asesiad Morlun Cymru (Conwy a Sir Ddinbych)*

Mae Asesiad Morlun Cymru'n rhannu arfordir Cymru'n 50 uned morlun rhanbarthol yn nodi cymeriad a rhinweddau pob uned. Mae hefyd yn asesu sensitifrwydd a chynhwysedd pob uned morlun i ddatblygiadau ynni adnewyddadwy yn y môr. Er bod yr adroddiad yn canolbwyntio ar ddatblygiad ynni gwynt yn y môr mae'n darparu gwybodaeth werthfawr wrth benderfynu effaith posibl datblygiadau ynni gwynt ar y tir ar gymeriad a rhinweddau morlun.

2.20 *Ymagwedd yr Astudiaeth*

Amcanion yr astudiaeth yw:

- Darparu asesiad strategol o sensitifrwydd perthynol tirwedd Conwy a Sir Ddinbych ar gyfer datblygiad ynni gwynt gan ddefnyddio meini prawf gweledol a thirwedd benodol sy'n cynnwys agweddau ffisegol a chanfyddiadol ynghyd ag ystyried gwerth tirwedd.
- Nodi sensitifrwydd tirwedd, gwelededd a chanfyddiad allweddol gwahanol ardaloedd o dirwedd.
- Darparu canllawiau eang ar yr ardaloedd o dirwedd lle y mae datblygiad ynni gwynt o wahanol faint yn dderbyniol a'r ardaloedd o dirwedd lle mae'r datblygiad yn debygol o achosi effaith sylweddol andwyol ar y dirwedd ac yn weledol; gan ystyried cyfyngiadau cynhwysedd.
- Darparu sylwadau ar effeithiau cronus a thraws ffiniol posibl datblygiad ynni gwynt.

Nid oes ymagwedd ffurfiol wedi'i chymeradwyo ar gyfer asesu sensitifrwydd neu gynhwysedd tirwedd ar gyfer datblygiad ynni gwynt ar y tir. Mae'r fethodoleg a osodwyd yn Rhan 2 wedi'i datblygu o'r canllawiau cyfredol a'r ymagwedd a gymerwyd mewn astudiaethau tebyg. Mae'n

seiliedig ar y rhagosodiad y dylid bod yn fwy parod i dderbyn datblygiad ynni gwynt yn yr ardaloedd llai sensitif a dylid osgoi ardaloedd sy'n cael eu gwerthfawrogi'n fawr oherwydd eu rhinweddau golygfaol, hamdden a rhinweddau heb eu datblygu megis llonyddwch a phellenigrwydd; yn enwedig ardaloedd sy'n cael eu diogelu oherwydd dynodiad rhyngwladol neu genedlaethol neu'r rhai sydd eisoes â datblygiad ynni gwynt cyfredol gyda chaniatâd sy'n cyfyngu datblygiad pellach.

2.21 Strwythur yr Adroddiad

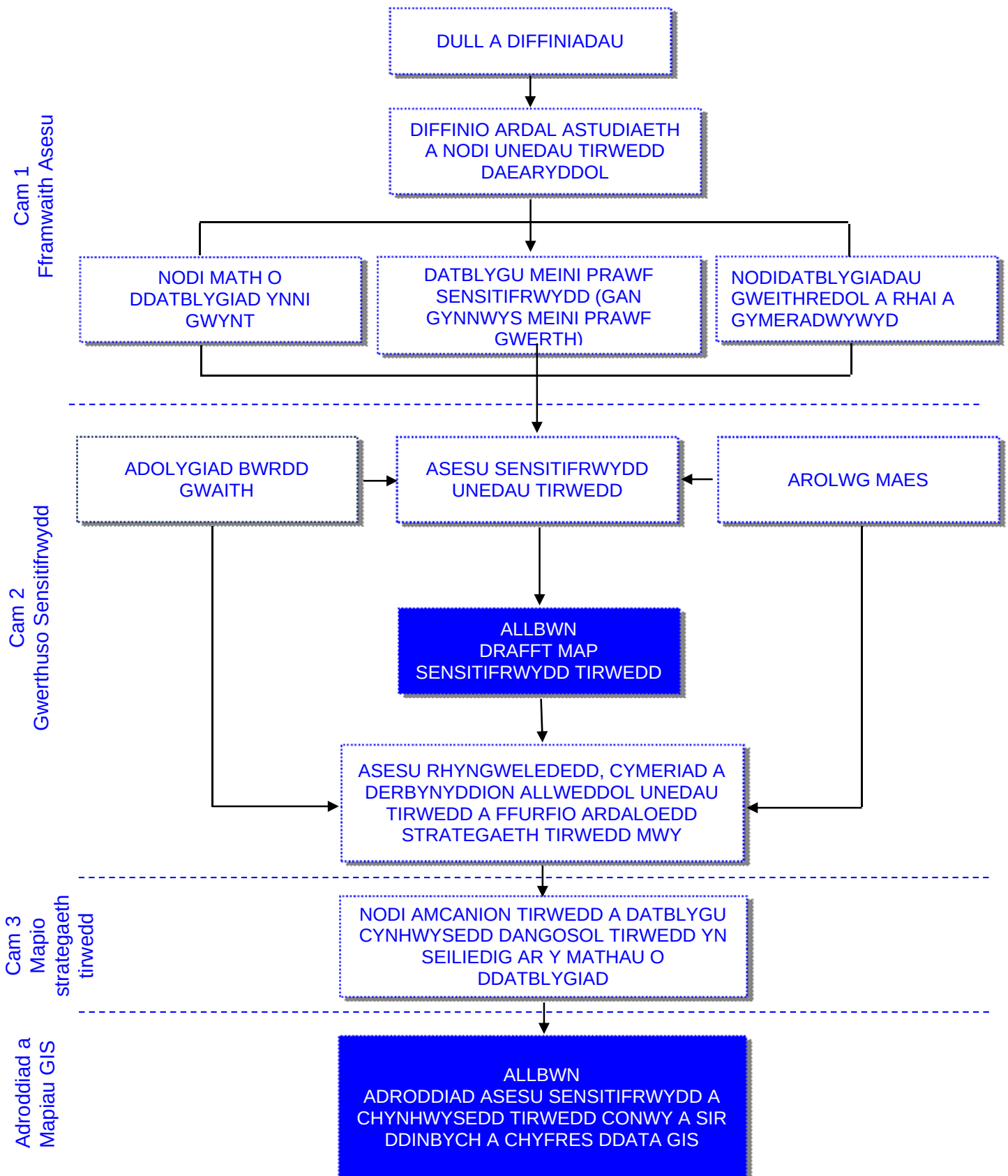
Mae gweddill yr adroddiad wedi'i lunio fel a ganlyn:

- **Rhan 2:** Methodoleg
- **Rhan 3 :** Gwaelodlin tirwedd Conwy a Sir Ddinbych
- **Rhan 4:** Gwerthuso Unedau Tirwedd a'u Sensitifrwydd ar gyfer Datblygiad Ynni Gwynt
- **Rhan 5:** Gwerthusiad o Ardaloedd Strategaeth Tirwedd ac Asesiadau Cynhwysedd
- **Rhan 6:** Canllawiau ar gyfer Datblygiad Ynni Gwynt o fewn Ardaloedd Strategaeth

Mae'r adroddiad hefyd yn cael ei gefnogi gan y ffigyrau a'r atodiadau a restrwyd yn y cynnwys.

3. RHAN 2: METHODOLEG

- 3.1 Mae diffiniadau o'r termau/geiriau allweddol a geirfa o'r talfyriadau a ddefnyddiwyd yn yr adroddiad hwn yn Atodiad 7 er mwyn sicrhau eglurder a thryloywder. Mae methodoleg yr adroddiad wedi'i ddangos yn y siart llif isod ac yn cael ei ddisgrifio'n fanylach yn y testun sydd i ddilyn.

3.2 Cam Un: Fframwaith Asesu

Cafodd y fethodoleg ei llywio gan y dogfennau a restrwyd yn Atodiad 1, gan gynnwys y canllawiau a ddatblygwyd i'w defnyddio yn yr Alban sy'n ymwneud yn benodol â chynlluniau datblygiadau ynni gwynt ac yn cael eu derbyn yn helaeth yng Nghymru a Lloegr. Roedd y dogfennau arferion da canlynol yn llawn gwybodaeth:

- *Topic Paper 6: Techniques and Criteria for Judging Capacity and Sensitivity* (Scottish Natural Heritage and the Countryside Agency, 2006).
- *Canllawiau ar gyfer Asesiad Effaith Weledol (LVIA) a Thirwedd*. Disodlwyd Sefydliad Tirwedd a Sefydliad ar gyfer Rheoli ac Asesu Amgylcheddol (Ail gyhoeddiad 2002) gan y trydydd cyhoeddiad GLVIA ym mis Ebrill 2013. Dyma safon y diwydiant ar gyfer asesu gweledol a thirwedd.

Mae Papur Testun 6 a'r GLVIA yn hyrwyddo defnyddio barn a dealltwriaeth broffesiynol o gymeriad tirwedd i gynorthwyo ar gyfer rhagdybiaethau ynglŷn â'r hyn sy'n gwneud un dirwedd yn fwy neu'n llai sensitif na thirwedd arall i fathau penodol o ddatblygiad. Yn allweddol i hyn yw dealltwriaeth o ba agweddau o'r dirwedd sy'n dueddol i'r mathau o ddatblygiad a gynigiwyd. Mae'r rhain yn cynnwys nodweddion ffisegol, canfyddiadol a phrofiad. Mae tueddiad y rhain yn cael ei asesu ar wahân yn gyntaf cyn eu cyfuno a llunio safbwynt o sensitifrwydd cyffredinol drwy asesiad cytbwys o'r holl nodweddion.

3.3 Ffynonellau Data

Hysbyswyd yr asesiad gan ddata a gasglwyd gan ffynonellau o wybodaeth gwaelodlin a restrir yn Atodiad 1, gan gynnwys mapiau, asesiadau rhinweddau tirwedd a hanesyddol perthnasol, LANDMAP, gwaith maes ac ymgynghoriadau gyda'r Grŵp Llywio.

3.4 LANDMAP

LANDMAP yw'r fethodoleg a fabwysiadwyd yn ffurfiol ar gyfer asesu tirwedd yng Nghymru ac mae wedi'i ddefnyddio'n helaeth yn yr astudiaeth hon gyda'r GLVIA. Mae LANDMAP yn adnodd tirwedd GIS Cymru gyfan lle y cofnodir cymeriad, rhinweddau a dylanwadau ar dirwedd a'u gwerthuso mewn cyfres o ddata cenedlaethol cyson. Mae LANDMAP yn cynnwys pum cyfres o ddata perthynol (haenau) – Tirwedd Daearegol, Tirwedd Cynefinoedd, Gweledol a Synhwyrol, Tirwedd Hanesyddol a Thirwedd Diwylliannol. Mae gwybodaeth ar bob un wedi'u nodi yn *Methodoleg LANDMAP: Canllawiau Cymru (CCW, 2008)*.

- 3.5 Mae pob un o'r pum haen ofodol wedi'i rhannu'n unedau daearyddol arwahanol (polygonau GIS) a gyfeirir atynt fel ardaloedd agwedd. Mae pob ardal agwedd ar y map yn cael ei diffinio gan ei nodweddion a rhinweddau tirwedd adnabyddedig. Gyda phob ardal agwedd mae disgrifiad (cofnod Arolwg Casglwr) sy'n disgrifio a dogfennu cymeriad, nodweddion a rhinweddau'r dirwedd. Mae argymhellion rheoli hefyd yn cael eu darparu, ynghyd â sgôr gwerthusiad cyffredinol, yng nghydestun pwysigrwydd lleol i bwysigrwydd rhyngwladol.
- 3.6 Mae pob Arolwg Casglwr yn cofnodi gwybodaeth o safbwynt haen unigryw benodol yr LANDMAP, gyda phob haen yr LANDMAP yn cael eu cynhyrchu ar wahân ar gyfer pob un o'r pum haen. Felly pan gyfeirir at nodweddion allweddol ar draws nifer o haenau ar gyfer yr un ardal ddaearyddol, pwysleisir eu pwysigrwydd. Fodd bynnag, dim ond drwy asesu pob haen yn unigol y gellir deall pa agweddau o gymeriad a nodweddion y dirwedd sy'n sensitif.
- 3.7 Er bod GLVIA yn argymhell y dylid defnyddio data o'r pum haen LANDMAP mewn unrhyw asesiad, nid oedd y wybodaeth ynglŷn â Thirwedd Diwylliannol yn haen Tirwedd Diwylliannol yn ddigon manwl i fod yn ddefnyddiol ar gyfer yr astudiaeth hon⁸.

⁸ Nid yw Nodyn Canllaw LANDMAP 3 yn nodi unrhyw feini prawf penodol ar gyfer Tirwedd Diwylliannol.

3.8 Diffiniad o Ardal Astudiaeth a Graddfa'r Mapio

Ardal Astudiaeth

Fel y dengys Ffigwr 3, mae'r astudiaeth yn cynnwys ardal Awdurdod Cynllunio Lleol cyfan Conwy a Sir Ddinbych, gan eithrio Parc Cenedlaethol Eryri. Mae'n cynnwys ardaloedd gyda nodweddion tirwedd penodol yn bennaf Safle Treftadaeth y Byd Traphont Ddŵr Pontcysyllte a Chamlas Llangollen, Safle Treftadaeth y Byd Castell Conwy, AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy, Arfordir Treftadaeth y Gogarth, Ardal o Harddwch Naturiol Cynwyd a Llandrillo, Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig a Pharciau a Gerddi Cofrestredig.

3.9 Roedd yr asesiad yn ystyried materion arfordirol a morlun dim ond pan yr oeddent yn berthnasol i asesu cymeriad tirwedd a sensitifrwydd yr arfordir rhwng Traethau Lafan (i'r gogledd orllewin) a Point of Ayr (i'r gogledd ddwyrain). Nid oedd ystyried datblygiadau ynni gwynt yn y môr yn rhan o gylch gwaith yr astudiaeth.

3.10 Oherwydd uchder y tyrbinau a'u dylanwad gweledol eang, bydd unrhyw ddatblygiad yn effeithio ar y dirwedd lle y caiff ei leoli a'r tirweddau cyfagos. Felly roedd datblygiadau ynni gwynt cyfredol ac arfaethedig tu hwnt i ffiniau'r Cynghorau wedi'u cynnwys yn y waelodlin ar gyfer yr asesiad, gan ganolbwyntio ar y rhai o fewn 10km o'r ffin. Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud yn bennaf â datblygiadau ynni gwynt bach i rai canolig, felly er dibenion yr astudiaeth hon ystyriwyd mai dyma'r pellter lle y mae posibilrwydd y bydd effaith gweledol sylweddol yn deillio o ddatblygiadau ynni gwynt bach i rai canolig.

3.11 Graddfa Mapio

Fel arfer mae astudiaethau sensitifrwydd a chynhwysedd tirwedd yn seiliedig ar asesiadau cymeriad tirwedd lleol cyfredol sy'n rhannu'r dirwedd yn fathau o gymeriad tirwedd neu'n ardaloedd cymeriad tirwedd; ardaloedd cymeriad tirwedd yn ddelfrydol (gwelwch Atodiad 7 ar gyfer diffiniadau). Yna mae'r rhain yn cael eu hadolygu ac mae nodweddion allweddol pob ardal cymeriad tirwedd sy'n gallu bod yn sensitif i unrhyw ddatblygiad (meini prawf sensitifrwydd allweddol) yn cael eu nodi. Er y gall y meini prawf sensitifrwydd allweddol amrywio gan ddibynnu ar natur y datblygiad sy'n cael ei ystyried, mae'r ymagwedd fethodolegol tuag at yr astudiaethau'n debyg. Yn yr achos hwn, nid oedd Asesiad Cymeriad Tirwedd cyfredol ar gyfer Conwy a Sir Ddinbych⁹. Ar ôl ystyried gyda'r Grŵp Llywio, ystyriwyd mai Asesiad Tirwedd Clwyd 1995 oedd y waelodlin fwyaf priodol ar gyfer yr astudiaeth hon, oherwydd y rhesymau canlynol:

- Mae Asesiad Tirwedd Clwyd yn cynnwys y rhan fwyaf o'r ardal astudiaeth (tua 85%).
- Er ei fod wedi'i gynhyrchu 18 mlynedd yn ôl mae'r mathau o gymeriad tirwedd yn Asesiad Tirwedd Clwyd yn agos iawn at yr ardaloedd cymeriad tirwedd o'r Strategaeth Tirwedd Sir Ddinbych a wnaed yn ddiweddarach (cynhyrwyd yn 2003), sy'n seiliedig ar ddadansoddiad data o bum haen LANDMAP.
- Mae LANDMAP yn defnyddio Asesiad Tirwedd Clwyd 1995 fel prif ffynhonnell ddata.
- Roedd y mathau o gymeriad tirwedd yn cael eu hystyried yn raddfa addas i'w defnyddio fel unedau adrodd ar gyfer yr astudiaeth.

Mae Asesiad Tirwedd Clwyd yn torri rhan fwyaf o dirwedd ardal yr astudiaeth yn 27 ardal cymeriad tirwedd. Er dibenion yr adroddiad hwn, cafodd yr ardaloedd cymeriad tirwedd eu rhannu'n ardaloedd daearyddol ac fe'i cyfeirir atynt fel unedau tirwedd (gwelwch Atodiad 7 ar gyfer diffiniadau). Mae'r term unedau tirwedd wedi ei ddefnyddio er diben yr adroddiad hwn gan nad yw'r ardaloedd wedi eu cydnabod yn ffurfiol fel ardaloedd cymeriad tirwedd.

Rhannwyd 15% o'r ardal astudiaeth nad oedd wedi'i gynnwys yn Asesiad Tirwedd Clwyd i dair uned tirwedd, yn seiliedig ar Ardaloedd Tirwedd Arbennig fel y disgrifiwyd ym Mhapur Cefndir Diwygiedig Conwy 27 (Awst 2012). Cefnogodd y Grŵp Llywio'r ymagwedd hon.

⁹ Er y gellid defnyddio ffiniau Ardal Agwedd Gweledol a Synhwyrol fel unedau adrodd ar gyfer sensitifrwydd, ystyriwyd nad oedd graddfa'r rhain (>300 dros yr ardal astudiaeth), yn rhy fanwl ar gyfer yr astudiaeth strategol hon.

3.12 Mae Ffigwr 5 yn dangos y 42 uned o dirwedd a ddyfeisiwyd. Oherwydd nad oedd cynllun Asesiad Tirwedd Clwyd ar gael mewn GIS neu ffurf ddigidol arall, sganiwyd y cynllun papur gwreiddiol a'i ddigideiddio i ffurf GIS ac yna ei osod ar sylfaen 1:50,000 OS ar gyfer yr ardal.

3.13 Meini Prawf Sensitifrwydd Tirwedd a Gwelededd

Un cam allweddol ym mhroses yr astudiaeth oedd canfod a deall agweddau o dirwedd sy'n fwy tebygol o gael eu heffeithio gan ddatblygiad ynni gwynt gan mai'r nodweddion hyn sy'n diffinio faint o ddatblygiad y gellir ei gynnwys yn yr ardal neu beidio.

3.14 Mae'r meini prawf a ddiffinnir yn Nhabl 1.3 a Tabl 1.4 yn seiliedig ar arferion da cyfredol ac fe'u cytunwyd gyda'r Grŵp Llywio. Maent yn cynnwys meini prawf yn ymwneud â chymeriad tirwedd a harddwch ynghyd ag agweddau esthetig, canfyddiadol, er enghraifft ansawdd golygfa, pellenigrwydd a llonyddwch. Maent hefyd yn cynnwys meini prawf yn ymwneud a gwerth tirwedd¹⁰, fel y diffiniwyd gan bresenoldeb unrhyw benodiadau tirwedd neu dirwedd heb eu penodi sydd wedi'u gwerthuso gan LANDMAP fel Eithriadol neu Uchel¹¹. Mae'n bwysig pwysleisio efallai y gall tirwedd sy'n cael ei werthfawrogi'n fawr gan gymdeithasau dderbyn datblygiad ynni gwynt yn y lleoliad cywir - os yw'n cyd-fynd â chymeriad y dirwedd ac nad yw'n cyfaddawdu'r rheswm pam y rhoddir gwerth ar y dirwedd ac yn yr achos o dirwedd ddynodedig, nid yw'n cyfaddawdu pwrpas y dynodiad. Ar y llaw arall gall tirwedd sydd heb ei ddynodi fod yn hynod sensitif i ddatblygiad ynni gwynt os oes ganddo nodweddion penodol sy'n hynod sensitif i ddatblygiad ynni gwynt.

3.15 Mae Tabl 1.4 yn nodi cyfres ddata LANDMAP a ddefnyddiwyd i gynorthwyo asesu sensitifrwydd pob maen prawf a sut y defnyddiwyd y rhain i nodi sensitifrwydd is neu uwch. Ategwyd at hyn gyda gwybodaeth o waith asesu cyfredol (Gweler Atodiad 6).

3.16 Aseswyd sensitifrwydd pob uned o dirwedd yn yr ardal astudiaeth yn erbyn pob maen prawf sensitifrwydd a'u graddio gan ddefnyddio graddfa sensitifrwydd tri phwynt, uwch, canolig neu is fel y disgrifiwyd yn Nhabl 1.2 isod.

Tabl 1.2: Diffiniad o Sensitifrwydd

Diffiniad	
Uwch	Ardaloedd ble y mae nodweddion tirwedd allweddol yn agored i niwed ac yn debygol o gael eu heffeithio gan ddatblygiad ynni gwynt. Ni fyddai'r dirwedd yn gallu derbyn datblygiad ynni gwynt heb effaith sylweddol ar ei chymeriad.
Canolig	Ardaloedd ble y gallai datblygiad ynni gwynt achosi effeithiau andwyol ar nodweddion tirwedd allweddol. Er efallai y gallai'r dirwedd dderbyn ychydig o ddatblygiad os yw wedi'i leoli a'i ddylunio'n sensitif, gallai gyflwyno nodweddion anaddas newydd neu newid cymeriad.
Is	Tirweddau nad ydynt yn ddiamddiffyn i newid, ar ôl ystyried eu cymeriad a gwelededd cyffredinol, a gallant gynnwys ychydig o ddatblygiad ynni gwynt heb effaith andwyol sylweddol.

3.17 Yna gwerthuswyd asesiad cyffredinol sensitifrwydd pob uned o dirwedd a rhoddwyd gradd sensitifrwydd gan ddefnyddio graddfa sensitifrwydd pum pwynt, isel, canolig, canolig-uchel, uchel ac uchel iawn. Roedd y broses hon yn cynnwys ymagwedd gytbwys, gan ystyried yr holl feini prawf a aseswyd gan ganolbwyntio'n bennaf ar ymatebolrwydd nodweddion tirwedd allweddol pob uned i ddatblygiadau ynni gwynt. Mae'r holl werthusiadau hyn yn cynrychioli barn dau bensaer tirwedd cymwys a phrofiadol, yn seiliedig ar astudiaethau desg ac arolygon maes. Nid yw'r gwerthusiadau

¹⁰ Er nad yw'r maen prawf mor llym â'r hyn a ddiffinnir ym Mhapur Testun 6, mae tirweddau dynodedig yn hynod agored i niwed newid o ran datblygiad ynni gwynt, felly roedd angen eu cynnwys yn yr asesiad o sensitifrwydd.

¹¹ Mae TAN 8 yn nodi er mwyn canfod gwerth tirwedd ardal, dylid mapio gwybodaeth cyfredol ynglŷn â gwerth tirwedd o LANDMAP. Gall casgliad o sgorau gwerthuso Eithriadol ac Uchel mewn ardal benodol fod yn sylweddol. Fodd bynnag nid yw'n golygu gwaharddiad penodol yn erbyn datblygiad; dylid barnu'r wybodaeth gwaelodlin lle y cafwyd y gwerthusiad er mwyn gallu llunio penderfyniad o asesiad sensitifrwydd yn seiliedig ar werth.

cyffredinol o sensitifrwydd yn seiliedig ar unrhyw fformiwla fathemategol (er enghraifft – gosod sgôr a chyfrif y sgorau is, canolig ac uwch a chyfrifo cyfartaledd y rhain) mae cydnabyddiaeth hefyd fod sensitifrwydd yn amrywio'n lleol o fewn unedau o dirwedd a bod y gwerthusiad cyffredinol yn cynrychioli sensitifrwydd cyffredinol ar draws uned tirwedd i adlewyrchu natur strategol yr astudiaeth hon.

Tabl 1.3: Meini Prawf ar gyfer Asesu Sensitifrwydd Tirwedd a Gwelededd i Ddatblygiad Ynni Gwynt

Meini Prawf Tirwedd
Graddfa: Hon yw un o'r nodweddion pwysicaf sy'n effeithio ar ble y gellir lleoli'r tyrbinau a hefyd yn dylanwadu ar faint derbyniol y datblygiad. Mae tirwedd helaeth mawr yn llai sensitif i ddatblygiadau ynni gwynt mawr na'r tirweddau bychain. Gall gwahaniaeth uchder mawr rhwng gwaelod dyffrynnoedd a phen y brynau gynorthwyo i leihau sensitifrwydd drwy leihau maint canfyddiadol y tyrbinau. Yn y ddwy sefyllfa mae'n rhaid cymryd gofal i sicrhau nad yw graddfa'r tirffurf yn cael ei leihau gan faint y tyrbinau.
Tirffurf: Mae tirffurf sy'n esmwyth, rheolaidd ac amgrwm, neu'n wastad ac yn unffurf yn llai tebygol o fod yn sensitif i ddatblygiad ynni gwynt na'r tirffurfiau amrywiol cymhleth gyda nodweddion tir nodedig lle y gallai tyrbinau gwynt gweladwy gael effaith andwyol ar edrychiad a phrofiad o'r tirffurf. Gall tirffurfiau cymhleth ddarparu cyfleoedd i guddio tyrbinau ond rhaid cymryd gofal i beidio â dominyddu tirffurfiau cymhleth.
Patrwm Gorchudd Tir: Nid yw'r maen prawf hwn yn ymwneud â sensitifrwydd perthynol penodol math o orchudd tir, ond gydag argraff patrwm gorchudd tir. Mae tirweddau moel gyda llinellau lliflin a gorchudd tir cyson yn debygol o fod yn llai sensitif i ddatblygiad ynni gwynt. Gallai ardaloedd o goedwigoedd masnachol a ffermio dwys achosi sensitifrwydd is hefyd. Mae tirweddau cymhleth sy'n cynnwys amrywiaeth neu frithwaith o nodweddion neu rinweddau tirwedd sensitif megis coed a choetiroedd, patrymau caeau afreolaidd neu wrychoedd yn fwy tebygol o fod yn agored i newid oherwydd datblygiad ynni gwynt. Mae gorchudd coed neu goetir yn cynnig y posibilrwydd o guddio tyrbinau bychain mewn sefyllfaoedd penodol (yn bennaf mewn cyfuniad gyda thirffurf tonnog) er rhaid cymryd gofal i beidio â chaniatáu i dyrbinau dynnu sylw oddi ar nodweddion nodedig neu ddominyddu'n lleol ar y nodweddion hyn megis bryncyn coed, hen goed nodweddiadol neu goed rhodfa.
Amgylchedd Adeiledig: Mae'r maen prawf hwn yn ymwneud â phresenoldeb strwythurau adeiledig ac ymyrraeth ddynol yn bresennol ar y dirwedd. Efallai y bydd presenoldeb strwythurau modern megis tyrbinau gwynt, cludiant, gwasanaeth neu isadeiledd cyfathrebu neu ddatblygiad diwydiannol yn lleihau sensitifrwydd tirwedd i ddatblygiad ynni gwynt, ynghyd â dylanwad gweledol chwarel neu dirlenwi. Gall presenoldeb adeiladau ac ymyrraeth ddynol mewn ardaloedd sefydlog dwys cyfoes ddangos bod llai o sensitifrwydd i gyflwyno tyrbinau gwynt. Fodd bynnag, yn yr holl achosion hyn rhaid cymryd gofal i osgoi gwrthdaro gweledol pellach a newid cronol drwy gyflwyno strwythurau fertigol ychwanegol. Mewn ardaloedd o anheddiad mae'n rhaid cael cydbwysedd rhwng effaith weledol ac effaith ar gymeriad tirwedd. Mae ardaloedd sydd â llai o anheddiad a / neu nodweddion o gymeriad adeiledig sefydlog, traddodiadol neu hanesyddol, gan gynnwys strwythurau hanesyddol sy'n debygol o fod yn fwy sensitif i ddatblygiad ynni gwynt.
Meini Prawf Gweledol
Gorwelion a Lleoliadau: Mae tirweddau gyda chribyn neu orwelion nodedig yn debygol o fod yn fwy sensitif i ddatblygiad ynni gwynt yn hytrach na gorwelion sy'n llai amlwg neu sydd wedi'u heffeithio gan strwythurau cyfoes cyfredol megis adeileddau trydan neu gyfathrebu. Mae presenoldeb nodweddion tirwedd nodedig neu hanesyddol megis cofadail pen bryn, meindwr eglwys neu bentrefi brodorol yn cynyddu sensitifrwydd.
Symudiad: Gall tyrbinau dynnu sylw'r llygaid drwy gyflwyno symudiad i'r dirwedd. Mae tirweddau sydd eisoes wedi'u heffeithio gan symudiad felly'n fwy tebygol o fod yn llai sensitif, tra y bydd tirweddau sy'n cael eu gwerthfawrogi am eu llonyddwch yn fwy sensitif.

Gwelededd, Golygfeydd Allweddol: Mae'r maen prawf hwn yn ymwneud â golygfeydd a derbynyddion gweledol sy'n dylanwadu ar y sensitifrwydd gweledol. Mae'r tebygolrwydd y bydd tyrbinau'n hynod weladwy ar y dirwedd yn dibynnu ar faint y datblygiad a'r tirffurf lle y lleolir y datblygiad ac ar gyfleoedd i guddio oherwydd gorchuddion tir yn enwedig adeiladau, coed a choetiroedd. Mae tirweddau sy'n cynnwys golygfeydd cyfyngedig mewnol ac allanol yn debygol o fod yn llai sensitif na thirweddau agored gyda golygfeydd mewnol ac allanol helaeth. Mae argaeledd golygfeydd o'r tirweddau hyn o ardaloedd cyfagos hefyd yn dylanwadu ar sensitifrwydd. Mae tirweddau sy'n cynnwys llwybrau i dwristiaid, llwybrau cenedlaethol neu ranbarthol a lleoliadau ymwelwyr cydnabyddedig eraill yn fwy sensitif i ddatblygiad ynni gwynt. Yn yr un modd, mae agosrwydd at anheddiad sy'n cynyddu'r posibilrwydd o effaith andwyol ar harddwch yn gallu cynyddu sensitifrwydd ardal.

Derbynyddion Nodweddiadol: Mae'r niferoedd a'r mathau o bobl sy'n debygol o brofi newid mewn golygfa oherwydd datblygiad arfaethedig yn dylanwadu ar sensitifrwydd gweledol. Y derbynyddion mwyaf sensitif yw preswylwyr, cymunedau, unigolion sy'n cymryd rhan mewn gweithgareddau hamdden awyr agored lle mae'r dirwedd yn rhan o'r profiad, ymwelwyr i asedau treftadaeth adeiledig a naturiol sy'n canolbwyntio ar dirwedd, atyniadau harddwch a hamdden allweddol a defnyddwyr llwybrau golygfaol. Mae pob lleoliad yn creu rhai disgwyliadau penodol. Mae llwybrau cludiant fel arfer yn dderbynyddion llai sensitif, fodd bynnag mae golygfeydd sengl a dilyniannol o ffordd strategol a rheilffyrdd yn bwysig i ganfyddiad y dirwedd.

Rhyngwelededd/Cysylltiadau â Thirwedd Cyfagos: Mae unedau tirwedd sydd â rhyngwelededd cyfyngedig (golygfeydd mewnol ac allanol i dirweddau cyfagos ac ohonynt) yn debygol o fod yn llai sensitif nag unedau sydd â golygfeydd helaeth. Pan fydd tirweddau cyfagos yn ryngweladwy ac yn fwy sensitif yna mae hyn yn cynyddu sensitifrwydd uned tirwedd. Pan nad yw'r tirweddau cyfagos yn ryngweladwy neu os yw eu sensitifrwydd yn is, yna mae'n debyg y bydd y sensitifrwydd yn is. Efallai y bydd lleoliad tirweddau dynodedig yn fwy sensitif pan fydd lleoliad yn cyfrannu at ansawdd golygfaol y dirwedd ddynodedig.

Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddiad Treftadaeth Diwylliannol: Mae tirweddau sy'n bwysig i'r golygfeydd i mewn ac allan ac yn lleoliad ardaloedd tirwedd dynodedig allweddol ac ardaloedd treftadaeth ddiwylliannol / canolbwynt (megis AHNE, Parciau Cenedlaethol, Safleoedd Treftadaeth y Byd, Tirweddau Hanesyddol, Parciau a Gerddi Cofrestredig, Ardaloedd o Harddwch Eithriadol, Llwybrau Cenedlaethol a Rhwydweithiau Beicio ac atyniadau ymwelwyr allweddol megis bryngaerau / cestyll / meindwr eglwys) yn debygol o fod yn fwy sensitif.

Meini Prawf Esthetig, Canfyddiadol a Phrofiad

Ansawdd a Chymeriad Golygfaol: Bydd ardaloedd o olygfeydd, cymeriad, ansawdd, tawelwch, naws am le ac amlygrwydd lleol yn fwy sensitif i ddatblygiad ynni gwynt o'u cymharu ag ardaloedd llai golygfaol. Mae hyn yn cynnwys tirwedd ddynodedig oherwydd eu harddwch naturiol (gweler isod) ond hefyd ardaloedd o dirwedd nad ydynt yn ddynodedig, gan gynnwys ardaloedd sy'n nodweddiadol yn lleol neu â chymeriad cryf.

Pellenigrwydd / Llonyddwch: Mae ardaloedd sy'n eithaf anghysbell a gyda chymeriad gwyllt a / neu lonydd ac nad oes llawer o ddatblygiadau adeiledig yn cynyddu sensitifrwydd tirwedd i ddatblygiad ynni gwynt. Gall datblygiadau tyrbinau ger ardaloedd o'r fath danseilio rhinweddau arbennig a lleoliad ardaloedd penodol, er os yw hyn yn gysylltiedig â mathau eraill o ddatblygiad ac ar yr un raddfa â'r datblygiadau hyn megis ffermydd, efallai bydd yr effaith yn llai.

Meini Prawf Gwerth

Gwerth Tirwedd: Mae'n debyg y bydd ardaloedd sy'n cael eu cydnabod yn bennaf fel Eithriadol neu Uchel yng ngwerthusiadau LANDMAP yn fwy sensitif i ddatblygiad ynni gwynt. Yn ogystal â hyn, mae tirweddau sydd wedi'u dynodi'n ffurfiol oherwydd gwerth golygfaol, dyluniad neu hamdden yn debyg o fod yn fwy sensitif i ddatblygiad ynni gwynt nag ardaloedd nad ydynt wedi'u dynodi. Mae gradd y sensitifrwydd yn dibynnu ar natur y cynnig a rhinweddau'r dirwedd sy'n cael eu nodi yn y dynodiad. Mae hierarchaeth y dynodiad yn dylanwadu ar sensitifrwydd tirwedd. Mae tirweddau dynodedig rhyngwladol a chenedlaethol megis Parciau Cenedlaethol, Safleoedd Treftadaeth y Byd ac AHNEau

yn rhai hynod o sensitif, gyda dynodiadau rhanbarthol a lleol megis AHE a SLAau yn agos at hyn hefyd. Mae gwerth tirwedd yn cael ei gydnabod yn ffurfiol drwy ddynodiad, ond gellir penderfynu ar werth drwy ddogfennau cyhoeddus megis taflenni i dwristiaid; celf a llenyddiaeth. Nid yw Arfordiroedd Treftadaeth yn cael eu gwarchod drwy ddynodiad ond ystyrir eu bod o werth cenedlaethol.

Gwerth Hanesyddol: Mae'n debyg y bydd ardaloedd sy'n cael eu cydnabod yn bennaf fel Eithriadol neu Uchel yng ngwerthusiadau LANDMAP yn fwy sensitif i ddatblygiad ynni gwynt. Mae ardaloedd sydd wedi'u dynodi oherwydd gwerth treftadol hanesyddol rhyngwladol, cenedlaethol neu ranbarthol neu ddiwylliannol megis Safleoedd Treftadaeth y Byd yn debyg o fod yn fwy sensitif i ddatblygiad ynni gwynt yn enwedig os yw cymeriad neu ganfyddiad y dirwedd lle y caent eu lleoli yn debygol o gael ei newid yn sylweddol. Nid yw Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig a Pharciau a Gerddi Cofrestredig wedi'u diogelu drwy ddynodiad ond ystyrir eu bod o werth cenedlaethol.

Tabl 1.4 : Ffynhonnell Ddata sy'n berthnasol i feini prawf sensitifrwydd

Nodwedd	Ffynhonnell Ddata LANDMAP (bydd ffynonellau data eraill yn cael eu defnyddio)	Rhai dangosyddion o Sensitifrwydd Is i Ddatblygiad Ynni Gwynt	Rhai dangosyddion o Sensitifrwydd Uwch i Ddatblygiad Ynni Gwynt
Meini Prawf Tirwedd			
Graddfa	VS8: Maint	Tirweddau helaeth neu fawr	- Tirweddau bychain - Systemau maes bychain
Tirffurf	VS4 : Ffurf Topograffig	- Tirffurf syml heb nodweddion - Tirffurf amgrwm - Llwyfandir - Tirffurf gwastad ac unfurf	- Bryniau garw - Tirffurf afreolaidd neu gymhleth - Dyffrynnoedd a chribau cul
Patrwm Gorchudd Tir	VS3: Gorchudd Tir VS5: Patrwm Gorchudd Tir	- Tir wedi'i ddatblygu, diffaith neu dir gwastraff - Ucheldir pori agored - Ucheldir gwaun - Coedwigoedd - Ffermdir Isel	- Ucheldir caregog - Bryniau agored - Patrwm/brithwaith maes - Dyffrynnoedd - Dŵr
Amgylchedd Adeiledig	VS6: Patrwm Anheddiad VS27: Cyflwr	- Strwythurau cyfoes (cludiant/adeileddau cyfathrebu/gwasanaet h/tyrbinau gwynt) - Datblygiad diwydiannol modern - Isadeiledd mawr / aneddiadau modern	- Adeileddau preswyl anghyson/dim adeileddau preswyl - Ardaloedd heb fawr o anheddiad/ardaloedd heb boblogaeth - Presenoldeb adeiladau hanesyddol/strwythura u neu anheddiad
Meini Prawf Gweledol			
Gorwelion a Lleoliadau	Data topograffeg	- Gorwelion llai amlwg - Nodweddion fertigol cyfredol (datblygiad modern)	- Gorwelion amlwg - Gorwelion nodedig - Gorwelion heb amhariaeth

		Datblygiad adeiledig cyfredol	Presenoldeb nodweddion nodedig/sensitif
Symudiad	VS18: Lefel o fynediad dynol	- Mynediad cyson neu aml - Pysur	Mynediad prin neu anghyson
Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, a Derbynyddion Nodweddiadol	VS 9 : Tir Caeedig	- Tirweddau sy'n gyfyng, cynhwysol neu'n gaeedig gydag ychydig o olygfeydd allanol - Ychydig iawn o boblogaeth neu dim mynediad	- Tirweddau sy'n agored gyda golygfeydd pellgyrhaeddol - Golygfeydd o lwybrau golygfaol, tirnodau adnabyddus, neu olygfeydd o leoliadau ymwelwyr - Eithaf poblog
Rhyngwelededd/Cysylltiadau â Thirwedd Cyfagos		- Golygfeydd cyfyngol i'r tirwedd neu allan ohono - Tirweddau cyfagos o sensitifrwydd is - Cyfrannu ychydig iawn at dirwedd ehangach - Cefnlen syml mawr - Cysylltiad gwan gydag unedau tirwedd cyfagos	- Golygfeydd i mewn neu allan, yn enwedig o diroedd uchel - Tirweddau cyfagos o sensitifrwydd uwch, yn enwedig tirweddau dynodedig rhyngwladol neu genedlaethol. - Cyfrannu at dirwedd ehangach - Cefnlen nodedig neu gymhleth - Tirwedd pwysig i leoliadau / dynesiad / adwyon i dirweddau dynodedig - Cysylltiad cryf gydag unedau tirwedd cyfagos
Golygfeydd i Dirwedd Pwysig a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol ac ohonynt (o du fewn a thu allan i'r uned tirwedd)	Parc Cenedlaethol, Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol, Safle Treftadaeth y Byd, Arfordir Treftadaeth, Llywybrau Cenedlaethol a Rhwydweithiau Beicio Cenedlaethol, Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig, Parciau a Gerddi Cofrestredig, (er dibenion yr astudiaeth strategol hon	- Cysylltiad gwan gyda thirwedd - Ychydig iawn o ryngwelededd rhwng safleoedd	- Cysylltiad cryf gyda thirwedd - Rhyngwelededd rhwng safleoedd

	ystyrir Adeiladau Rhestredig a SAMau dim ond os y caent eu gwerthfawrogi fel atyniad neu ganolbwynt i ymwelwyr)	
Meini Prawf Esthetig, Canfyddiadol a Phrofiad		
Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	VS46: Ansawdd Golygfaol VS47: Cyfanrwydd VS48: Cymeriad Naws Am Le	- Gwerthusiad LANDMAP isel i ganolig - Naws Gwan Am Le - Gwerthusiad LANDMAP Eithriadol neu Uchel - Naws cryf am le
Pellenigrwydd / Llonyddwch	VS24: Nodweddion Canfyddiadol a Synhwyrol	- Swllyd, bygythiol, annymunol - Deniadol, anghysbell, llonydd, diogel, gwyllt
Gwerth Tirwedd	Safle dynodedig/ safle gwerthfawr yn genedlaethol/ rhanbarthol neu'r lleoliad VS50: Gwerthusiad Cyffredinol VS49: Prinder LH45: Gwerthusiad Cyffredinol LH42: Cysylltedd / Cydlynid GL31: Prinder/ Unigrywiaeth GL33: Gwerthusiad Cyffredinol	- Dim safleoedd dynodedig - Gwerthusiad LANDMAP isel i ganolig - Parc Cenedlaethol, AHNE, Arfordir Treftadaeth, AHN, SLA - Gwerthusiad LANDMAP Eithriadol neu Uchel
Gwerth Hanesyddol	Safle neu'r lleoliad dynodedig/ safle gwerthfawr yn genedlaethol/ rhanbarthol HL38: Prinder HL35: Cyfanrwydd HL40: Gwerthusiad Cyffredinol	- Dim safleoedd dynodedig - Gwerthusiad LANDMAP isel i ganolig - Safle Treftadaeth y Byd, Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig, Parciau a Gerddi Cofrestredig, Hen gofadail amlwg megis bryngaerau a chestyll y mae twristiaid yn ymweld â hwy'n aml. - Gwerthusiad LANDMAP Eithriadol neu Uchel

3.18 Cam 2 – Asesu Sensitifrwydd Tirwedd a Gwelededd

Mae'r rhan hon o'r astudiaeth yn cynnwys arolwg desg a maes, gyda'r astudiaeth maes yn cael ei chyflawni yng nghamau cynnar yr astudiaeth (cynefino) ac yn hwyrach i gynorthwyo i wirio a mireinio asesiadau sensitifrwydd desg.

3.19 Asesiad Gwaelodlin

Cam cyntaf y broses oedd:

- Canfod a gwerthuso tirwedd cyfredol ardal yr astudiaeth, gan gynnwys y nodweddion nodedig, dynodiadau tirwedd cyfredol ac effaith datblygiadau ynni gwynt cyfredol.
- Canfod a gwerthuso golygfeydd cyfredol a harddwch ardal astudiaeth.

Adolygwyd yr wybodaeth ganlynol fel ymarfer desg:

- Mapiau Arolwg Ordnans a lluniau awyrol.
- Tirweddau dynodedig a rhai a werthfawrogir yn genedlaethol/rhanbarthol, gan gynnwys AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy, AHE Cynwyd a Llandrillo, SLAau, Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig, Parciau a Gerddi Cofrestredig.
- Gwybodaeth o gyfres ddata LANDMAP (y pum Ardal Agwedd).
- Data Map GIS Treftadaeth Naturiol ac Adeiledig
- Asesiadau cymeriad tirwedd cyfredol.
- Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig, gan gynnwys Dyffryn Clwyd, Pen Isaf Dyffryn Conwy, Creuddyn a Chonwy, Gogledd Arllechwedd, Y Berwyn, Pen Isaf Dyffryn Elwy, Mynydd Hiraethog, Dyffryn Llangollen ac Eglwyseg, Comin Treffynnon a Mynydd Helygain, Safle Treftadaeth y Byd Traphont Ddŵr Pontcysyllte a Chamlas Llangollen, Parciau a Gerddi Cofrestredig a Chofebion Rhestredig amlwg.
- Datblygiadau ynni gwynt cyfredol yn ardal yr astudiaeth.

Mae canfyddiadau'r astudiaeth ddesg, oedd wedi'u mireinio yn dilyn gwaith arolwg maes, wedi'u cyflwyno yn Rhan 3. Maent yn cynnwys trosolwg o nodweddion tirwedd allweddol ardal yr astudiaeth, disgrifiad o ddatblygiadau ynni gwynt cyfredol a'u heffaith ar y dirwedd a sylwadau ar unrhyw faterion cyfredol ac effaith cronol posibl.

3.20 Asesu Sensitifrwydd Unedau Tirwedd

Roedd angen paratoi taflenni asesu sensitifrwydd ar gyfer rhan hon yr astudiaeth ar gyfer pob uned tirwedd, fel y cyflwynwyd yn Rhan 4.

Mae nodweddion allweddol pob uned o dirwedd yn cael eu disgrifio cyn eu gwerthuso yn erbyn meini prawf sensitifrwydd a ddisgrifiwyd yn Nhabl 1.3 ac 1.4 gan ddefnyddio graddfa tri phwynt: **Uwch, canolig neu is** (wedi'u disgrifio yn Nhabl 1.2, Rhan 1). Amlygwyd y nodweddion yr ystyrir yn agored i niwed datblygiad. Yn olaf gwnaed penderfyniad ynglŷn â sensitifrwydd cyffredinol pob uned o dirwedd i newid yn gysylltiedig â datblygiad ynni gwynt, yn seiliedig ar raddfa sensitifrwydd manwl pum pwynt: **Isel; canolig, canolig-uchel; uchel ac uchel iawn**.

Mae Atodiad 6 yn cynnwys CD yn cynnwys 21 o gynlluniau sy'n cynrychioli data o LANDMAP wedi'i osod ar ardal yr astudiaeth (wedi'i restru'n Nhabl 1.4). Defnyddiwyd y wybodaeth i wneud penderfyniadau cychwynnol ynglŷn â sensitifrwydd ac yna fe'u cefnogwyd a'u safoni gydag astudiaethau desg eraill a'r ymweliadau safle.

3.21 Arolwg Maes

Ar ôl cwblhau'r asesiad drafft, cynhaliwyd arolygon maes i brofi a mireinio'r canfyddiadau a darparu'r wybodaeth ganlynol:

- Gwell dealltwriaeth o nodweddion cyffredinol y dirwedd gan gynnwys effeithiau datblygiadau ynni gwynt cyfredol ac unrhyw rymoedd newid y gallai fod yn eu profi.
- Dadansoddiad o dirwedd, yn nhermau nodweddion a rhinweddau sy'n effeithio ar ei sensitifrwydd i ddatblygiad ynni gwynt, gan gynnwys rhinweddau arbennig unrhyw ddynodiadau perthnasol.
- Gwerthfawrogiad o'r amrywiadau o fewn unedau tirwedd unigol a dealltwriaeth fanwl o ansawdd golygfaol a chyflwr tirwedd.
- Gwerthfawrogiad o natur unrhyw faterion harddwch.

- Dealltwriaeth o raddfa ryngwelededd, rhwng yr unedau tirwedd yng Nghonwy a Sir Ddinbych a gyda thirweddau mewn ardaloedd awdurdodau cyfagos.
- Cofnodwyd y golygfeydd pwysig i'r unedau tirwedd ac ohonynt, gan nodi nodweddion nodedig megis golygfeydd penodol, golygfeydd o dirweddau dynodedig ac ohonynt, gorwelion heb ymyriadau (tir a môr). Mae'n bwysig deall sut y mae'r dirwedd yn cael ei brofi o leoliadau penodol a gan bobl wrth iddynt deithio drwy'r ardal.
- Dealltwriaeth o sut y gallai nodweddion unigol achosi i un dirwedd fod yn fwy sensitif nag un arall ar eu pennau eu hunain neu mewn cyfuniad o nodweddion. Roedd hyn yn gymorth i ganfod unrhyw gyfyngiadau sensitifrwydd strategol / cynhwysedd all leihau posibilrwydd gosod datblygiad ynni gwynt mewn ardaloedd tirwedd penodol.

3.22 Roedd y gwaith maes hefyd yn ystyried goblygiadau tebygol y gwahanol fathau o ddatblygiadau ynni gwynt mewn perthynas â gwahanol agweddau'r dirwedd. Mae pa mor dderbyniol yw mathau gwahanol o ddatblygiad ynni gwynt yn amrywio ar gyfer yr holl unedau o dirwedd. Mewn dyffrynnoedd cysgodol bychain er enghraifft, mae cyfyngiadau technegol clir i fathau mawr a chanolig. Yn yr un modd, bydd ardaloedd gyda sensitifrwydd tirwedd sylweddol i ddatblygiad mawr megis AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy, yn fwy addas ar gyfer tyrbinau bychain sengl.

3.23 Yn seiliedig ar ganlyniadau'r arolygon maes, mireiniwyd y gwerthusiadau drafft o unedau tirwedd a pharatowyd asesiad sensitifrwydd terfynol a'r tablau crynodeb ar gyfer pob uned o dirwedd.

3.24 Cyfuno Unedau Tirwedd i Ardaloedd Strategaeth Tirwedd

Roedd cam olaf Rhan 2 yn cynnwys cyfuno unedau tirwedd i ardaloedd strategaeth tirwedd mwy. Hysbyswyd hyn gydag asesiadau sensitifrwydd, gyda dadansoddiad o ryngwelededd, derbynyddion gweledol allweddol, topograffeg (gan gynnwys ymylon a gwahanfa ddŵr yn seiliedig ar wybodaeth LANDMAP), data Arolwg Ordnans a GIS, rhinweddau tirwedd, arsylwadau a wnaed yn ystod astudiaethau maes a thrafodaethau gyda'r Grŵp Llywio.

3.25 Yna gwnaed dyfarniad ar sensitifrwydd cyffredinol pob un o'r ardaloedd strategol hyn yn seiliedig ar asesiad o'u hunedau tirwedd cyfansoddol. Er mwyn caniatáu llunio penderfyniad cliriach, beirniadwyd sensitifrwydd cyffredinol ardaloedd strategaeth ar raddfa pum pwynt - **isel, canolig, canolig-uchel, uchel ac uchel iawn**. Fel o'r blaen, mae'r lefelau hyn yn seiliedig ar safbwynt proffesiynol yn hytrach na system sgorio mathemategol neu ddadansoddiad matrices fel y trafodwyd yn flaenorol.

3.26 Cam tri – Gosod Strategaethau Tirwedd a Datblygu Canllawiau Datblygu Safle a Dylunio

Roedd cam hwn yr astudiaeth yn cymhwyso safbwynt proffesiynol i benderfynu amcanion tirwedd addas a chynhwysedd perthynol pob ardal strategaeth penodol drwy gyfuno gwerthusiad tirwedd a sensitifrwydd gweledol gyda materion rhyngwelededd ac effeithiau cronol posibl all godi pe bai datblygiad pellach yn cael ei gymeradwyo.

3.27 Mathau o Ddatblygiad Ynni Gwynt

Mae cynhwysedd tirwedd ar gyfer datblygiad ynni gwynt nid yn unig yn adlewyrchu presenoldeb gwahanol nodweddion a gwerthoedd tirwedd, ond hefyd grŵp ac uchder y tyrbinau mewn perthynas â maint y dirwedd. Er mwyn gwerthuso hyn, nodwyd cyfres o fathau o ddatblygiad ynni gwynt yn seiliedig ar geisiadau blaenorol datblygiadau ynni gwynt a rhagamcan o dueddiadau'r dyfodol. Roedd cyfnewidiadau diddiwedd posibl nifer y tyrbinau a thaldra yn achosi anhawster wrth geisio nodi amrywiaeth priodol o fathau gwahanol. Fodd bynnag, roedd angen sefydlu mathau priodol er mwyn gallu darparu canllawiau defnyddiol, gan gynnwys canllawiau ynglŷn â thyrbiniau sengl neu mewn parau gyda llai na 60m i ben y llafn, sy'n datblygu i fod yn fwy cyffredinol mewn ceisiadau ac ymholiadau cynllunio.

3.28 Mae'r pum categori (**micro, bach, canolig, mawr a mawr iawn**) a nodwyd ac a gytunwyd gyda'r Grŵp Llywio wedi'u cyflwyno yn Nhabl 1.5 trosodd ac yn Ffigwr 9 o'u cymharu â thirnodau lleol adnabyddus eraill er mwyn cael syniad o'r maint.

Fel arfer bydd cynnig yn cael ei ystyried o fewn y categori sy'n cynrychioli'r math mwyaf y mae'n gymwys ar ei gyfer.

Tabl 1.5: Mathau o Ddatblygiad Ynni Gwynt

Math o Ynni Gwynt	Allbwn Dangosol (Categori allbwn eang ¹²)	Meini Prawf Atodol (yn bodloni un neu fwy o'r meini prawf) (penderfynu os yw'r math hwn yn berthnasol neu yw'n gymwys ar gyfer un mwy)
Micro	o dan 50kW	Ceisiadau tyrbîn sengl neu bâr o dyrbînau Tyrbîn hyd at 20m i ben y llafn
Bach	o dan 5MW	Tyrbîn hyd at 3 mewn nifer Tyrbîn hyd at 50m i ben y llafn Grŵp bychan
Canolig	Dros 5MW a hyd at 25MW	Tyrbîn hyd at 9 mewn nifer Tyrbîn hyd at 80 metr i ben y llafn Grŵp mawr
Mawr	Dros 25MW	Tyrbînau yn cynnwys 10 mewn nifer neu fwy Tyrbîn hyd at 80 metr i ben y llafn Fferm wynt mawr
Mawr lawn	Dros 25MW	Tyrbînau yn cynnwys 10 mewn nifer neu fwy Tyrbînau o dros 110 metr at ben y llafn Fferm wynt enfawr
Strategol	Dros 50MW	Mwy na 15 o dyrbînau Tyrbînau dros 100 metr i ben y llafn Fferm wynt strategol cenedlaethol O fewn y CCA Bydd ceisiadau o'r fath yn cael eu penderfynu gan Cynllunio Seilwaith Cenedlaethol trwy PINS.

3.29 Mae ceisiadau ac ymholiadau ar gyfer prosiectau ynni gwynt bach i ganolig yn berthnasol i'r ardal astudiaeth ehangach. Yma, mae uchder y tyrbînau (yn hytrach na nifer y tyrbînau) a sut y mae hyn yn berthnasol i raddfa'r dirwedd a'r tirffurf, yn ystyriaeth allweddol ynghyd â materion lleol megis gwahanu aneddiadau, golygfeydd o ymylon aneddiadau a llwybrau. Mae ceisiadau ac ymholiadau ar gyfer datblygiadau ynni gwynt **mawr ac enfawr** yn ymwneud â TAN 8 SSA A yn bennaf. Mae'r mathau **mawr ac enfawr** wedi'u cynnwys yn Nhabl 1.5 uchod er gwybodaeth; fodd bynnag, nid yw'r rhain yn cael eu trin fel rhan o'r astudiaeth hon, gan nad yw datblygiadau o'r maint hwn yn cael eu hystyried fel rhai priodol tu allan i ardal TAN 8.

3.30 Er bod allbwn yn cael ei ddefnyddio i ddiffinio meintiau gwahanol o ddatblygiad ynni gwynt yng Nghynlluniau Datblygu Lleol y Cynghorau, mae nifer o amodau penodol (mewn perthynas â maint, diamedr y rotor neu nifer y tyrbînau), sy'n dylanwadu ar y dirwedd ac effaith weledol cynnig ac felly gall newid categori cynnig waeth beth fo'r allbwn. Mae allbynnau dangosol wedi'u cynrychioli yn Nhabl 1.5 er gwybodaeth, fodd bynnag, ni ddylid defnyddio'r wybodaeth hon i benderfynu pa fath sy'n berthnasol i ddatblygiadau ynni gwynt.

¹² Canllaw yw'r gwerthoedd hyn ac ni ddylid eu defnyddio fel maen prawf ar gyfer penderfynu ar fathau. Mae effeithlonrwydd ac allbwn ynni'n newid oherwydd datblygiad technoleg ac effeithlonrwydd gweithredu, felly cydnabyddir y gallai'r gwerthoedd hyn newid.

3.31 Amcan Tirwedd + Cynhwysedd Dangosol Cyffredinol = Strategaeth Tirwedd

Amcanion Tirwedd

Mae Comisiwn Dylunio Cymru yn eu dogfen yn 2012, *Dylunio Ffermydd Gwynt yng Nghymru*, wedi cymhwyso canllaw y 'Scottish Natural Heritage' i ddatblygu eu canllawiau eu hunain o ran datblygu ffermydd gwynt. Yn y ddogfen hon mae tri amcan tirwedd yn cael eu trafod mewn perthynas â datblygiadau 'fferm wynt' fel a ganlyn:

- **Gwarchod Tirwedd:** 'tirwedd heb unrhyw fferm wynt neu ffermydd gwynt yn brin yno'.
- **Cymhwysiad Tirwedd:** 'tirwedd gyda rhai ffermydd gwynt'
- **Newid Tirwedd:** 'tirwedd gyda ffermydd gwynt.'

- 3.32 Comisiynwyd yr asesiad o sensitifrwydd a chynhwysedd tirwedd ar gyfer datblygiad ynni gwynt hon i ganfod sensitifrwydd tirweddau Conwy a Sir Ddinbych, yn bennaf o ran datblygiad '**ynni gwynt**' yn hytrach na datblygiad 'fferm wynt'. Mae canllaw Comisiwn Dylunio Cymru uchod felly wedi'i addasu ychydig ac ychwanegwyd amcan ychwanegol i adlewyrchu meintiau datblygiad ynni gwynt sy'n cael eu trafod yn yr adroddiad hwn. Mae'n bwysig nodi na ddylid ystyried y rhain fel amcanion rhagnodol cadarn.

Amcan 1

Gwarchod Tirwedd

Fel arfer dim datblygiad ynni gwynt neu ddatblygiadau ynni gwynt bach yn brin

Mae gwarchod tirwedd yn berthnasol i dirweddau lle mae cadwraeth adnodd a phrofiad gweledol y dirwedd wedi'u hasesu i fod yn hynod o bwysig. Mae'n ceisio cadw neu atgyfnerthu'r cymeriad a'r ansawdd cyfredol a chyfanrwydd y dirwedd.

Mae'n debyg y bydd yn anodd cynnwys unrhyw beth mwy na datblygiad ynni gwynt 'micro' mewn ardaloedd o'r fath. Efallai y bydd datblygiad micro yn dderbyniol pan fydd hyn yn cysylltu'n dda â'r amgylchedd adeiledig cyfredol. Er efallai y byddai datblygiad ynni gwynt llai yn briodol mewn amgylchiadau penodol o fewn ardaloedd lle mae gwarchod tirwedd yn brif amcan, bydd cyfleoedd o'r fath yn hynod gyfyngol oherwydd sensitifrwydd tirwedd a gwelededd yr ardaloedd hyn ac mae'n dibynnu ar ba mor dda y mae'r maint a'r dyluniad yn cysylltu â'r dirwedd gyfredol a chyfyngiadau gweledol.

Gyda strwythurau tal megis tyrbinau, mae'n rhaid ystyried rhyngwelededd rhwng ardaloedd strategaeth yn ofalus er mwyn osgoi effaith andwyol ar dirwedd a gwelededd oherwydd nifer o ddatblygiadau.

Pan fydd dynodiad tirwedd wedi'i osod, mae'n bwysig deall sut y gall datblygiad ynni gwynt effeithio ar y rhinweddau arbennig y dynodwyd i'r ardal.

Mae PPW (Rhifyn 5, 2012) yn ceisio cynnal cyfanrwydd ac ansawdd tirwedd o fewn Parciau Cenedlaethol, Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNE), Safleoedd Cyfarwyddyd Cynefin Naturiol 2000, gwarchodfeydd natur Cenedlaethol a Safleoedd Treftadaeth y Byd. Yn yr ardaloedd hyn, 'gwarchod tirwedd' fydd yr amcan tirwedd mwyaf addas, gan adlewyrchu'r lefel uchel o amddiffyniad y dylid rhoi i'r ardaloedd dynodedig hyn. Gyda hynny, maent i gyd wedi'i heithrio o SSAau TAN 8.

Amcan 2

Cymhwysiad Tirwedd

Fel arfer tirwedd gyda rhai datblygiadau ynni gwynt

Mae Cymhwysiad Tirwedd yn berthnasol i dirwedd lle y mae cadwraeth cymeriad tirwedd a harddwch wedi'u hasesu i fod o bwysigrwydd canolig i bwysigrwydd uchel.

Mae'r amcan hwn yn ceisio cadw cymeriad, ansawdd a chyfanrwydd tirwedd, gan y gellir derbyn rhai datblygiadau bychain i rai canolig achlysurol. Gall datblygiad o'r fath gael effaith ar dirwedd leol ond ni ddylai achosi newid cymeriad mawr.

Amcan 3

Newid Tirwedd	<i>Fel arfer tirwedd gyda datblygiadau ynni gwynt eithaf aml</i>
----------------------	--

Mae newid tirwedd yn berthnasol i dirweddau lle y derbynnir y gall cymeriad tirwedd dderbyn ychydig o newid o ganlyniad i ddatblygiad ynni gwynt.

Mae amcan newid tirwedd yn derbyn y gellir caniatáu datblygiadau canolog i rai mawr all gael effaith yn lleol ac ar draws ardal ehangach. Mewn ardaloedd o'r fath mae'n bwysig sicrhau nad yw'r tyrbinau yn dod yn nodwedd fawr yn y dirwedd a'u bod yn berthnasol ar gyfer maint a rhinwedd y dirwedd.

Amcan 4

Tirwedd Newydd	<i>Fel arfer tirwedd gyda chryn dipyn o ddatblygiadau ynni gwynt – tirwedd fferm wynt</i>
-----------------------	---

O fewn (a gerllaw) SSAau, yr amcan penodol yw derbyn newid sylweddol i gymeriad y dirwedd o ganlyniad i ddatblygiad tyrbinau gwynt o fewn yr SSA. Lle y derbynnir fod yr ardal yn un lle gellir caniatáu newid cymeriad y dirwedd, mae Comisiwn Dylunio Cymru yn ystyried bod angen dilyn egwyddorion dylunio tirwedd da er mwyn sicrhau fod y datblygiad o'r maint a chymeriad cywir ar gyfer y dirwedd.

3.33 Mae pob ardal strategaeth tirwedd yn derbyn amcan tirwedd, neu mewn rhai achosion nifer o amcanion tirwedd, er mwyn cynorthwyo'r Cynghorau i wneud penderfyniad ar geisiadau newydd. Mae'r amcanion tirwedd hyn yna'n ffurfio sylfaen yr argymhellion ynglŷn â mathau o ddatblygiadau ynni gwynt all fod yn addas ar gyfer pob ardal strategaeth.

3.34 Gall perthynas neu drothwy newid tirwedd sy'n deillio o ddatblygiad amrywio gan ddibynnu ar y dirwedd a natur y datblygiad posibl. Tybir fodd bynnag bod mwy o gynhwysedd cyffredinol ar gyfer datblygiad ynni gwynt mewn ardaloedd o sensitifrwydd is lle yr ystyrir bod newid tirwedd yn fwy derbyniol. Ar y llaw arall, bydd ardaloedd o sensitifrwydd uwch, yn bennaf y rhai wedi'u dynodi, yn fwy tebygol o fod yn gyfyngol. Yn ogystal â hyn, efallai y bydd ardaloedd strategaeth mwy yn gallu cynnwys mwy o ddatblygiadau.

3.35 Cynhwysedd Dangosol Tirwedd

Mae cynhwysedd dangosol cyffredinol tirwedd wedi'i bennu ar gyfer pob ardal strategaeth tirwedd drwy ystyried y canlynol:

- Sensitifrwydd tirwedd a gwelededd cyffredinol i ddatblygiad ynni gwynt sy'n penderfynu amcan yr ardal.
- Yr amrywiaeth o brofiadau gweledol, sut y gwelir tirwedd yr ardal a sut y maent yn cyfrannu at faterion strategol a lleol.
- Datblygiadau ynni gwynt gweithredol ac wedi'u cymeradwyo yn yr ardal strategaeth tirwedd a ger y rhain.
- Maint pob adran weledol. Efallai y bydd modd cynnwys mwy o ddatblygiadau mewn ardal strategaeth fawr cyn cyrraedd trothwy cynhwysedd.

3.36 Er bod cynhwysedd dangosol tirwedd yn gymorth i ganfod y mathau o ddatblygiad y mae posib eu cynnwys, nid yw'n awgrymu y bydd ceisiadau cynllunio ar gyfer datblygiad ynni gwynt yn yr ardaloedd hyn yn rhai priodol. Mae elfennau eraill megis dynodiadau amgylcheddol a chyfyngiadau technegol, lleoliad penodol y safle, dyluniad a'r galw am ddatblygiad tu hwnt i gwmpas yr asesiad hwn a bydd angen eu hystyried ar gyfer pob achos unigol.

Mae'r berthynas gyffredinol rhwng sensitifrwydd tirwedd, amcanion tirwedd a chynhwysedd wedi'i ddangos isod.

Sensitifrwydd Tirwedd	Amcan Tirwedd	Cynhwysedd Tirwedd	Trothwy
Sensitifrwydd Uwch 	Gwarchod Tirwedd Cymhwysiad Tirwedd Newid Tirwedd	Cynhwysedd Cyfyngedig 	<i>Fel arfer dim datblygiad ynni gwynt neu ddatblygiadau ynni gwynt bychain yn brin Fel arfer tirwedd gyda rhai datblygiadau ynni gwynt</i> <i>Fel arfer tirwedd gyda datblygiadau ynni gwynt eithaf aml</i>
Sensitifrwydd Is	Tirwedd Newydd	Cynhwysedd Uchaf	<i>Fel arfer tirwedd gyda chryn dipyn o ddatblygiadau ynni gwynt, sef tirwedd fferm wynt</i>

3.37 Canllawiau Lleoli a Dylunio mewn perthynas ag Effaith posibl Datblygiad Ynni Gwynt ar Dirwedd a Gwelededd

Mae canllaw wedi'i sefydlu ar gyfer pob ardal strategaeth er mwyn cynorthwyo i gyfeirio datblygiadau i'r lleoliadau mwyaf priodol o ran tirwedd a gwelededd. Mae'r canllawiau'n nodi'n fras pa fath(au) o ddatblygiad ynni gwynt (os oes rhai) y gellir eu hystyried yn briodol ac yn amlygu materion penodol dylunio a lleoli. Nodwyd unrhyw gyfyngiadau penodol all leihau'r posibilrwydd y gall rhai ardaloedd gynnwys datblygiad ynni gwynt ynghyd ag effeithiau cronol a thraws ffiniol posibl y datblygiad ynni gwynt.

Mae nifer o nodiadau canllawiau cyffredinol eraill wedi'u datblygu i'w darllen ochr yn ochr â'r canllaw penodol hwn; gellir canfod y rhain yn Rhan 6.

4. ADRAN 3: TIRWEDD GWAELODLIN CONWY

4.1 GWAELODLIN NODWEDDION TIRLUN

Nodweddion Tirwedd Allweddol Conwy a Sir Ddinbych

Mae Conwy a Sir Ddinbych yn cynnwys cymysgedd amrywiol o dirweddau, llawer ohonynt yn cael eu gwerthfawrogi'n fawr am eu harddwch naturiol a llonyddwch sylweddol. Mae'r tirweddau hyn yn amrywio o ucheldiroedd a rhostiroedd anghysbell a gwyllt i ddyffrynnoedd cul ag ochrau serth, gorlifdiroedd afonydd llydan, iseldiroedd bugeiliol tonnog ysgafn ac arfordiroedd dramatig. Mae'r trefi arfordirol prysur ar hyd yr arfordir yn wrthgyferbyniad mawr i'r ardaloedd gwledig mewndirol. Mae'r cynlluniau topograffeg yn Atodiad 5 yn dangos tirffurf amrywiol ardal yr astudiaeth.

- 4.2 Nid oes asesiad cymeriad tirwedd cyson/cyfredol ar gyfer Conwy a Sir Ddinbych. Yr asesiad mwyaf diweddar yw Strategaeth Tirwedd Sir Ddinbych¹³. Mae hyn yn cynnwys ychydig dros hanner o ardal yr astudiaeth ac yn nodi ac yn darparu canllawiau rheoli tirwedd ar gyfer 45 o ardaloedd nodweddion tirwedd. Oherwydd nad oedd asesiad cymharol ar gyfer Conwy, ni chafodd yr ardaloedd nodweddion hyn eu hystyried fel sylfaen fapio briodol ar gyfer yr astudiaeth hon.

4.3 Asesiad Tirwedd Clwyd 1995 – Nodwedd Tirwedd Eang

Felly, mae'r asesiad o nodweddion tirwedd yr hen sir Clwyd wedi cael ei ddefnyddio i ddarparu'r sylfaen fapio ar gyfer yr astudiaeth hon fel y disgrifir yn y fethodoleg (Adran 2). Mae Ffigur 1 yn dangos Mathau Nodweddion Tirwedd Clwyd sy'n cwmpasu ardal yr astudiaeth. Mae llawer o'r mathau nodweddion hyn yn fras yn cyd-fynd â'r ardaloedd nodweddion sy'n cael eu manylu yn Strategaeth Tirwedd Sir Ddinbych.

- 4.4 Amcan Asesiad Tirwedd Clwyd oedd adnabod a disgrifio nodweddion a rhinweddau unigryw'r tirweddau amrywiol sy'n cynnwys yr hen Sir Clwyd. Nododd yr asesiad bedwar prif fathau o dirwedd ar draws Clwyd:

- **Ardaloedd iseldir** - tir fferm cyffredinol gyda gorchudd o goed helaeth a phatrwm anheddiad hanesyddol a chnewyllol.
- **Bryniau Is a Dyffrynnoedd** - mosaig o fryniau isel a dyffrynnoedd cul gyda choetir helaeth.
- **Gwlad y calchfaen** - amrywiaeth o dirweddau wedi'u dominyddu neu eu dylanwadu gan galchfaen.
- **Ucheldiroedd Ymylol** - cyfres o dirweddau ymylol ucheldirol wedi'u dominyddu gan fryniau uchel, nifer o ddyffrynnoedd a rhostir helaeth gyda chymeriad gwledig cryf a phoblogaeth brin yn gyffredinol.

Mae llawer o'r ardal ddaearyddol a gwmpesir gan yr astudiaeth hon wedi cael ei nodi fel ucheldir ymylol.

4.5 Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003 – Nodwedd Tirwedd Eang

Amlinellodd Strategaeth Cefn Gwlad Conwy a gynhyrchwyd yn 1998 amcanion y Cyngor ar gyfer rheoli cefn gwlad Conwy. Mae'r strategaeth yn cyfeirio at Asesiad Tirwedd Clwyd a hefyd yn isrannu'r sir yn bedwar math nodwedd tirwedd bras, fel a ganlyn:

- Iseldiroedd Arfordir
- Dyffrynnoedd
- Gwlad y calchfaen
- Ucheldiroedd

4.6 Sylfaen Fapio ar gyfer Astudiaeth Sensitifrwydd a Chynhwysedd Tirwedd Conwy a Sir Ddinbych

Mae Ffigur 2 yn nodi'r sylfaen fapio ar gyfer yr astudiaeth hon, ynghyd â'r pedwar math eang o nodweddion tirwedd sy'n cynnwys ardal yr astudiaeth fel y trafodwyd uchod. Mae'r mathau nodweddion tirwedd bras hyn yn gyfuniad o'r rhai a nodwyd yn Asesiad Tirwedd Clwyd a Strategaeth Cefn Gwlad Conwy.

¹³ Cyngor Sir Ddinbych (2003) Strategaeth Tirwedd Sir Ddinbych

4.7 Tirweddau Gwarchodedig

Mae Polisi Cynllunio Cymru yn nodi'r targedau ar gyfer datblygu ynni adnewyddadwy tra hefyd yn pennu amcanion y Llywodraeth ar gyfer gwarchod a gwella'r dreftadaeth naturiol (fel yr amlinellir yn Adran 1 ac Atodiad 2).

- 4.8 Mae tirweddau Conwy a Sir Ddinbych yn cael eu gwarchod gan gyfran sylweddol o ddynodiadau tirwedd cysylltiedig statudol ac anstatudol.

Mae ardal yr astudiaeth wedi'i ffinio gan ddau o dirweddau cenedlaethol pwysig; Parc Cenedlaethol Eryri i'r gorllewin a'r de; ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy i'r dwyrain (y rhan fwyaf ohono wedi'i gynnwys o fewn ardal yr astudiaeth).

Mae'r dynodiadau tirwedd ynghyd â threftadaeth ddiwylliannol a chyfyngiadau amgylcheddol eraill yn cael eu dangos ar Ffigur 3 ac mae'r dynodiadau allweddol sy'n gysylltiedig â nodweddion tirwedd a gwerth yn cael eu hamlinellu isod.

- 4.9 Mae **Safle Treftadaeth y Byd Castell Conwy (Cestyll a Waliau Tref y Brenin Edward yng Ngwynedd)** wedi ei leoli i'r gogledd o Sir Conwy ar lan orllewinol yr afon Conwy. Mae dogfennaeth helaeth a manwl, cyfoes, technegol, cymdeithasol, ac economaidd y castell, a pharhad y dref gaerog gerllaw yng Nghonwy, yn ei gwneud yn un o'r prif gyfeiriadau at hanes canoloesol¹⁴.

- 4.10 Nid oes unrhyw ganllawiau manwl ynghylch lleoli datblygiad ynni gwynt arfaethedig mewn perthynas â'r Safle Treftadaeth y Byd hwn neu ei leoliad hanfodol, fodd bynnag mae Rhan 2 Cynllun Rheoli Safle Treftadaeth y Byd Cestyll a Muriau Trefi Edward I yng Ngwynedd¹⁵, yn trafod pwysigrwydd golygfeydd arwyddocaol/ hanesyddol i ac o bob heneb yn Safle Treftadaeth y Byd, gan nodi y byddai datblygiad amhriodol rwystro neu'n ymyrryd â'r golygfeydd hyn, sydd yn gyffredinol yn ymestyn y tu hwnt i'r ardaloedd o leoliad hanfodol. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i ddatblygiadau ynni gwynt arfaethedig.

4.11 *Parciau Cenedlaethol*

Er ei fod wedi'i eithrio o ardal yr astudiaeth, mae gan Gonwy a Sir Ddinbych rannau o'u ffiniau sy'n ffinio â **Pharc Cenedlaethol Eryri**. Y Parc yw'r mwyaf o'r tri Pharc Cenedlaethol yng Nghymru ac mae'n denu miloedd o ymwelwyr bob blwyddyn. Fe'i gweinyddir gan ei Awdurdod Parc Cenedlaethol ei hun sydd â'r nod o:

- Warchod a gwella harddwch naturiol, bywyd gwyllt a threftadaeth ddiwylliannol yr ardal.
- Hyrwyddo cyfleoedd i ddeall a mwynhau ei nodweddion arbennig.
- Meithrin lles economaidd a chymdeithasol ei chymunedau.

4.12 *Tir Mynediad Agored*

Ym mis Mai 2005 daeth Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy (CROW) i rym, gan nodi'n glir dir mynediad agored (cefn gwlad agored a/ neu dir comin) yng Nghymru. Mae un rhan o bob pump o Gymru wedi'i fapio fel 'tir mynediad' lle mae gan y cyhoedd hawl i fynediad ar droed.¹⁶ Mae cyfran fawr o dir yng Nghonwy a Sir Ddinbych wedi'i fapio fel Tir Mynediad Agored lle mae gan y cyhoedd hawl i gael mynediad at gefn gwlad a'i fwynhau.

Mae'n cael ei gydnabod y gall datblygiad ynni gwynt ddigwydd mewn tir agored ac ar dir comin. Fodd bynnag, byddai pob tyrbin gwynt yn cael ei ystyried fel adeilad, felly byddai'r tyrbin a'r tir a ddatblygwyd yn union o'i gwmpas yn dir eithriedig o dan Atodlen 1 o Ddeddf CROW. Yn dibynnu ar ba mor agos yw'r tyrbinau, efallai y bydd y cyhoedd yn gallu cerdded rhwng y tyrbinau.

4.13 *Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig (Cymru)*

Mae'r Gofrestr Tirweddau Hanesyddol yn ceisio helpu cynllunwyr a datblygwyr i gyflwyno newidiadau a datblygiadau newydd mewn ffyrdd a fydd yn achosi'r niwed lleiaf i gymeriad

¹⁴ <http://whc.unesco.org/en/decisions/1540>

¹⁵ <http://cadw.wales.gov.uk/historicenvironment/protection/worldheritage/cstlsedward1/?lang=en>

¹⁶ <http://www.ccgc.gov.uk/enjoying-the-country/open-access-land.aspx>

hanesyddol y tir. Nid yw cael ei gynnwys ar y Gofrestr yn rhoi amddiffyniad statudol - ond mae'n helpu i dynnu sylw at bwysigrwydd treftadaeth ddiwylliannol rhai rhannau o'r dirwedd.

Mae Conwy a Sir Ddinbych yn cynnwys clwstwr o Dirweddau Hanesyddol Cofrestredig:

- Pen Isaf Dyffryn Conwy (**Dyffryn Conwy Isaf**) - 'Tirwedd â thopograffeg amrywiol, sy'n pontio dyffryn Conwy isaf a'r ucheldir cyfagos ar lethrau gogledd ddwyreiniol y Carneddau yng ngogledd Eryri, lle ceir tystiolaeth greiriol helaeth wedi'i chadw'n dda o ddefnydd tir, cyfathrebu ac amddiffyn o'r cyfnod cynhanesyddol ymlaen'.
- Creuddyn a Chonwy (**Creuddyn a Chonwy**) - 'Mae'r dirwedd arfordirol hon yn bennaf, yn cynnwys y Gogarth a Thrwyn y Fwch a rhan isaf Moryd Conwy a'i chefnwlad yng ngogledd Eryri, yn cynnwys tystiolaeth o ddefnydd tir amrywiol iawn ac anheddiad o ddechrau'r cyfnod cynhanesyddol hyd at y presennol'.
- Gogledd Arllechwedd (**Gogledd Arllechwedd**) - 'Ardal ranedig, gydag ucheldir gan fwyaf, a leolir ar lethrau gogleddol y Carneddau yng ngogledd Eryri, lle ceir tystiolaeth greiriol dda o ddefnydd tir cylchol ac anheddiad o'r cyfnod cynhanesyddol hyd at gyfnodau canoloesol a diweddarach'.
- Pen Isaf Dyffryn Elwy (**Pen Isaf Dyffryn Elwy**) - 'Ceunant a rhan o ddyffryn afon gul gydag ochrau serth i'r gorllewin o Ddyffryn Clwyd, gyda grŵp o ogofâu yn cynnwys gwaddodion daearegol ac archeolegol Cwaternaid o bwys rhyngwladol, gan gynnwys tystiolaeth ar gyfer, ac olion dynol yn perthyn i, y breswyliaeth gynharaf yng Nghymru, chwarter miliwn o flynyddoedd yn ôl'.
- Mynydd Hiraethog (**Mynydd Hiraethog**) - 'Tirwedd rhostir ar lethrau gweledol drawiadol ac eang sy'n cynnwys y rhan ganolog a gorllewinol o Fynydd Hiraethog a leolir rhwng y prif ddyffrynnoedd afonydd Clwyd a Chonwy yng Ngogledd Cymru. Mae'r ardal yn cynrychioli goroesiad mawr, ac yng Nghymru, mwy a mwy prin, o raddau di-dor o rostir grug, sy'n cael ei reoli a'i gynnal yn fwiadol fel rhostir grugieir ac ystâd saethu yn gynnar yn yr 20fed ganrif, gyda'r rhan fwyaf yn gorwedd dros dystiolaeth archeolegol o gyfnodau olynol o ddefnydd tir o'r cyfnodau 'cynhanesyddol, canoloesol a diweddarach'.

4.14 **Parciau a Gerddi Cofrestredig**

Mae nifer fawr o Barciau a Gerddi Cofrestredig o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig yng Nghymru i'w cael oddi fewn ardal yr astudiaeth. Er nad yw wedi'i ddiogelu gan ddynodiad statudol, maent o werth cenedlaethol gan eu bod yn ffurfio rhan bwysig ac annatod o wead hanesyddol a diwylliannol Cymru.

4.15 **Arfordir Treftadaeth**

Mae'r ardal o amgylch y Gogarth ger Llandudno o werth cenedlaethol ac fel y cyfryw wedi'i 'ddiffinio' fel **Arfordir Treftadaeth** a weinyddir gan Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) (Cyngor Cefn Gwlad Cymru gynt). Mae'r darn 4 milltir hwn o arfordir yn lapio o amgylch Trwyn y Gogarth, sy'n diffinio glan ddwyreiniol Bae Conwy. Nod y 'diffiniad' anstatudol hwn yw gwarchod harddwch naturiol yr arfordir a gwella hygyrchedd ar gyfer ymwelwyr.

4.16 **Ardaloedd o Harddwch Eithriadol**

Mae AoHE Cynwyd a Llandrillo (AoHE Mynyddoedd y Berwyn gynt a ddiwygiwyd Mawrth 2013) yn ddynodiad anstatudol a gynlluniwyd i ddiogelu Mynyddoedd y Berwyn, i gydnabod ei werth tirwedd pwysig cenedlaethol.

4.17 **Ardaloedd Tirlun Arbennig Conwy**

Mae nifer o ardaloedd o fewn Conwy wedi'u dynodi fel Ardaloedd Tirwedd Arbennig (ATA) o fewn y CDLI adnau diwygiedig:

- ATA 1 - Y Gogarth a Phenrhyn Creuddyn
- ATA 2 - Rhyd-y-foel i Abergele
- ATA 3 - Dyffrynnoedd Elwy ac Aled
- ATA 4 - Hiraethog
- ATA 5 - Cerrigydrudion a choridor yr A5
- ATA 6 - Dyffryn Conwy

Pwrpas y dynodiad rhanbarthol hwn yw sicrhau nad yw cymeriad yr ardaloedd hyn yn cael ei newid gan ffurfiau amhriodol o ddatblygu, ac y cedwir y nodweddion sy'n cyfrannu at yr arbenigrwydd lleol.

4.18 **Datblygiadau Ynni Gwynt Gweithredol a gyda Chaniatâd**

Mae Ffigur 4 a Tabl A4.1 cysylltiedig (o fewn Atodiad 4) yn nodi ac yn dangos y waelodlin datblygiadau ynni gwynt ar gyfer yr astudiaeth hon ar ddiwedd mis Mawrth 2013. Dangosir datblygiadau ynni gwynt gweithredol a rhai â chaniatâd o fewn ardal yr astudiaeth, gan gynnwys y parth clustogi 10 km. Darparwyd y data a ddefnyddir i lunio'r tabl a Ffigur 4, gan y Cyngorau ac awdurdodau cyfagos.

Mae tabl A4.2 (o fewn Atodiad 4) hefyd yn cynnwys gwybodaeth am ddatblygiadau ynni gwynt ar y môr presennol ac arfaethedig.

Mae Atodiad 4 hefyd yn cynnwys Tabl A4.3 (Cynigion Datblygu Ynni Gwynt Eraill) a Ffigur A4.1 sy'n cynrychioli holl ddatblygiadau ynni gwynt gweithredol ac sydd â chaniatâd ynghyd â'r holl geisiadau eraill ar gyfer datblygiadau ynni gwynt (gan gynnwys y rhai a wrthodwyd) o fewn ardal yr astudiaeth ar ddiwedd mis Mawrth 2013.

4.19 Mae'r datblygiadau ynni gwynt gweithredol yn cael eu hystyried fel rhan o'r waelodlin ar gyfer yr asesiadau sensitifrwydd yr unedau tirwedd; fodd bynnag, at ddibenion y gwerthusiadau o'r ardaloedd strategaeth tirwedd, tybiwyd bod bob datblygiad ynni gwynt â chaniatâd wedi cael eu hadeiladu ac fel y cyfryw wedi cael eu hystyried yn y waelodlin, ynghyd â datblygiadau gweithredol.

4.20 Roedd y crynodiadau uchaf o ddatblygiadau ynni gwynt o fewn ardal yr astudiaeth yn ac o gwmpas TAN 8 SSA A. Mae tair ardal nodedig o ddatblygiadau ynni gwynt y tu allan i'r SSA A; mae'r rhain fel a ganlyn:

- Y cyntaf yw ardal fach i'r de o Gerrigydrudion (gweler Ffigur 4 ac Atodiad 4, cyfeiriadau datblygu ynni gwynt E3, E5, E7, E8 ac E29)
- Mae'r ail ardal yn ac o amgylch fferm wynt Moel Moelogan i'r dwyrain o Lanrwst (gweler Ffigur 4 ac Atodiad 4, cyfeiriadau datblygu ynni gwynt E4, E6, E15, E22 ac E23)
- Mae'r drydedd ardal ychydig tu allan i ardal yr astudiaeth o fewn y parth clustogi 10 km yng Ngwynedd. Dyma ddatblygiad Braich Ddu (gweler Ffigur 4 ac Atodiad 4, cyfeirnod ddatblygu ynni gwynt E62).

4.21 Mewn rhai ardaloedd (yn arbennig yr SSA A), mae presenoldeb datblygiadau ynni gwynt presennol i rai graddau yn lleihau sensitifrwydd y dirwedd i'r math penodol hwnnw o ddatblygiad. Mae hyn oherwydd bod y math hwn o ddatblygiad modern eisoes yn rhan o'r dirwedd yn yr ardaloedd penodol hynny. Fodd bynnag, nid yw presenoldeb datblygiadau ynni gwynt presennol yn awgrymu yn awtomatig bod posibilrwydd pellach ar gyfer mwy o'r math hwn o ddatblygiadau.

4.22 **Argymhellir bod y Cyngor yn cadw cofrestr 'fyw' o geisiadau datblygu ynni gwynt a chaniatadau yn y dyfodol; tebyg i'r tabl yn Atodiad 4 a Ffigur A4.1. Bydd yr wybodaeth hon yn amhrisiadwy wrth gynorthwyo'r broses o wneud penderfyniadau ynghylch ceisiadau ar gyfer datblygiadau ynni gwynt newydd wrth ystyried y galluoedd dangosol a nodwyd pob un o'r ardaloedd strategaeth tirwedd.**

4.23 **Sylw ar Effeithiau Gweledol Cronnus Posibl**

Gall effeithiau gweledol cronnus ddigwydd o ganlyniad i ddatblygiadau ynni gwynt pellach y gellir eu gweld mewn trefn ar hyd llwybrau sensitif, neu, pan fydd derbynnydd yn gallu gweld dau neu fwy o ddatblygiadau ynni gwynt o unrhyw un safbwynt. Gan ystyried pob un o'r datblygiadau ynni gwynt gweithredol a gyda chaniatâd o fewn ardal yr astudiaeth mae yna nifer o dderbynnyddion allweddol gyda'r effeithiau cronnus posibl wedi eu nodi, fel a ganlyn:

- Effeithiau ar olygfeydd eiddo preswyl sydd eisoes â golygfeydd o ddatblygiadau ynni gwynt (yn arbennig yn ne ardal yr astudiaeth o amgylch SSA A)
- Effeithiau ar olygfeydd o Barc Cenedlaethol Eryri

- Effeithiau ar olygfeydd o AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy
- Effeithiau ar olygfeydd o lwybr cenedlaethol Llwybr Clawdd Offa
- Effeithiau ar olygfeydd o hawliau tramwy cyhoeddus sy'n cael eu hyrwyddo megis Llwybr Clwyd a Llwybr Beicio Dyserth
- Effeithiau ar olygfeydd o lwybr hanesyddol yr A5
- Effeithiau ar olygfeydd o'r A5 a Rheilffordd Arfordir Cymru
- Effeithiau ar olygfeydd o Dirweddau Hanesyddol Rhestredig, Parciau a Gerddi, Safleoedd Treftadaeth y Byd, ac ardaloedd eraill o bwysigrwydd treftadaeth ddiwydiannol.

Mae cyfeiriadau ynghylch effeithiau gweledol cronrus posibl a chanllawiau ar sut i osgoi'r rhain wedi'u gwneud, lle bo'n berthnasol, o fewn yr asesiadau ardal strategaeth tirwedd.

4.24 Sylw ar Effeithiau Tirwedd Cronrus Posibl

Gall effeithiau cronrus ar y dirwedd effeithio naill ai ar y ffabrig corfforol neu gymeriad y dirwedd, neu unrhyw werthoedd arbennig ynghlwm wrtho.¹⁷ Mae yna lawer iawn o dirweddau dynodedig a gwerthfawr iawn o fewn ardal yr astudiaeth ac o'i hamgylch. Felly mae potensial i ddatblygiadau ynni gwynt ychwanegol achosi effeithiau tirwedd cronrus ar y tirweddau hyn. Mae'r prif faterion yn ymwneud ag effeithiau cronrus ar y dirwedd yn gysylltiedig â'r dynodiadau allweddol/ tirweddau a werthfawrogi canlynol:

- Parc Cenedlaethol Eryri a'i leoliad
- AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy a'i leoliad (gan gynnwys Safle Treftadaeth y Byd Traphont Ddŵr a Chamlas Pontcysyllte a'i leoliad hanfodol)
- AHE Cynwyd a Llandrillo a'i leoliad
- Ardaloedd Tirwedd Arbennig Conwy
- Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig (Cymru)¹⁸

Mae cyfeiriadau ynghylch effeithiau tirwedd cronrus posibl a chanllawiau ar sut i osgoi'r rhain wedi'u gwneud, lle bo'n berthnasol, o fewn yr asesiadau ardal strategaeth tirwedd.

¹⁷ Diffiniad wedi'i gymryd o SNH (2012) Assessing the cumulative impact of onshore wind energy development, Inverness: Scottish Natural Heritage

¹⁸ Heb ei ddynodi ond yn cael ei gydnabod fel bod o werth cenedlaethol

5. RHAN 4: GWERTHUSO UNEDAU TIRWEDD A’U SENSITIFRWYDD AR GYFER DATBLYGIAD YNNI GWYNT

5.1 Mae cyfanswm o 42 o unedau tirwedd wedi cael eu nodi ar draws ardal yr astudiaeth fel y gwelir yn Ffigur 5. Mae'r unedau tirwedd hyn cael eu rhestru isod yn Nhabl 4.1 ynghyd â gwerthusiad cyffredinol o'i sensitifrwydd tirwedd a gweledol mewn perthynas â datblygu ynni gwynt.

Tabl 4.1: Crynodeb o Sensitifrwydd

Uned Tirwedd		Sensitifrwydd a Aseswyd	Lleoliad	Rhif Tudal
Cyf	Enw			
ARDALOEDD ISELDIR				
A3	Bryniau Iseldir	Uchel	CBSC	41
A4	Gwastadeddau Arfordirol ac Aberol (Prestatyn i Abergele)	Canolig	CBSC / CSDd	44
A5	Gwastadeddau Arfordirol ac Aberol (Bae Colwyn)	Canolig - Uchel	CBSC	47
A6	Dyffrynnoedd o dir amaethyddol (Dyffryn Clwyd)	Uchel	CBSC / CSDd	450
A8	Uned Tirwedd Arfordir (Penmaenmawr i Lanfairfechan)	Uchel	CBSC	53
BRYNIAU A DYFFRYNNOEDD ISELDIR				
B2	Dyffrynnoedd Dwfn (Aled ac Elwy)	Uchel	CBSC / CSDd	56
B7	Dyffryn Conwy	Uchel	CBSC	59
GWLAD Y CALCHFAEN				
C4	Ffermdiroedd Calchfaen (Abergele i Ddinbych Arfordirol / Bryniau'r Fro)	Uchel	CBSC / CSDd	63
C9	Creigiau Calchfaen a Bryniau	Uchel	CBSC	66
C10	Y Gogarth a Phenrhyn y Creuddyn	Uchel	CBSC	69
UCHELDIR YMYLOL				
D1	Bryniau Aled Hiraethog (Gorllewin)	Uchel	CBSC	73
D2	Bryn y Goedwig (Coedwig Clocaenog)	Isel	CBSC / CSDd	76
D3	Ucheldir Cerrig	Uchel	CBSC / CSDd	79
D4	Bryniau Maerdy	Uchel	CBSC / CSDd	82
D5	Bryniau Edeyrnion	Canolig - Uchel	CBSC / CSDd	85
D8	Llwyfandir Ucheldir	Canolig - Uchel	CBSC	88
D10	Llwyfandir Rhostir (Mynydd Hiraethog)	Uchel	CBSC / CSDd	90
D11	Llwyfandir Rhostir	Uchel lawn	CBSC	93
D15	Crib y Rhostir	Uchel	CBSC	95
D16	Ucheldir ymylol (Dwyrain Dyffryn Conwy)	Uchel	CBSC	98

5.2 Agwedd at Werthuso Unedau Tirwedd

Mae'r testun canlynol (yn ogystal â'r fethodoleg) yn disgrifio sut mae'r gwerthusiadau sensitifrwydd wedi cael eu gwneud a'u cyflwyno ar gyfer pob rhan o'r strategaeth:

- Darperir cynllun allweddol a thestun yn disgrifio lleoliad, maint a nodweddion allweddol ymlaen llaw fel cyflwyniad cryno i bob uned o dirwedd.
- Mae'r gwerthusiad o sensitifrwydd pob uned o dirwedd mewn perthynas â datblygu ynni gwynt yn cael ei dorri i lawr i bedwar categori meini prawf sensitifrwydd cyffredinol, fel a ganlyn:
 - ❖ Tirwedd
 - ❖ Gweledol
 - ❖ Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad
 - ❖ Gwerth
- Mae meini prawf manwl yn cael eu cynnwys o fewn pob un o'r categorïau cyffredinol hyn a chaiff gwerthusiadau o sensitifrwydd (is, canolig ac uwch) eu gwneud yn erbyn pob un o'r rhain yn y drefn honno.
- O fewn y golofn 'Meini Prawf Sensitifrwydd' mae'r nodweddion hynny sy'n cael eu hystyried yn arbennig o agored i ddatblygiadau ynni gwynt ac felly yn cael effaith ar yr asesiad cyffredinol o sensitifrwydd wedi eu nodi gyda seren.
- Mae LANDMAP¹⁹ wedi cael ei ddefnyddio fel erfyn ar gyfer cynorthwyo gwerthusiadau o sensitifrwydd fel yr amlinellir yn y fethodoleg. Mae'r testun mewn llythrennau *italig* o fewn y golofn 'Nodweddion yr Uned Tirwedd' yn cynrychioli gwerthusiadau LANDMAP penodol i bob uned tirwedd. Er enghraifft VS4: mae *Lefelau/ Bryniau/ Dyffrynnoedd yn dynodi* gwerthusiadau LANDMAP gweledol a synhwyrdd ffurf topograffig: mae'r testun wedi'i danlinellu yn nodi'r gwerthusiad(au) sy'n ddaddefnyddio yn cynnwys y rhan fwyaf o'r uned dirwedd.
- Yn ychwanegol at y gwerthusiadau LANDMAP defnyddiwyd ystod eang o ffynonellau data i atgyfnerthu / adeiladu ar y gwerthusiadau LANDMAP cychwynnol. Mae'r ffynonellau data hyn wedi cael eu rhestru ar ddiwedd pob tabl dan y pennawd **Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddir ar gyfer yr Asesiad hwn** er mwyn hwylustod ac i dynnu sylw'r darlennydd i gyfeiriad mwy o wybodaeth fanwl berthnasol i bob uned dirwedd pe bai angen hyn.
- Mae ymweliadau safle hefyd wedi cael eu gwneud i wirio'r gwerthusiadau.
- Mae'r testun mewn du yn cynrychioli canfyddiadau allweddol LANDMAP a gefnogir gan ymchwil ffynhonnell ddata ac ymweliadau safle ychwanegol; mae'r testun mewn print bras yn dangos y prif ganfyddiadau sydd wedi hysbysu'r sensitifrwydd a aseswyd ar gyfer pob maen prawf.
- Mae crynodeb o sensitifrwydd i ddatblygiadau ynni gwynt wedi cael ei gynnwys ar ddiwedd pob tabl; mae hyn yn cynnwys asesiad cyffredinol o sensitifrwydd ynghyd â chrynodeb o gyfiawnhad.
- Mae'n bwysig nodi unwaith eto nad yw'r gwerthusiad cyffredinol o sensitifrwydd pob un o'r unedau tirwedd yn seiliedig ar unrhyw fformiwla fathemategol (er enghraifft - adio'r sgoriau unigol isaf, cymedrol ac uwch a'u rhannu â'r cyfanswm) ond ar farn broffesiynol dau bensaer tirwedd siartredig trwy asesiad cytbwys o'r holl nodweddion sy'n ystyried y meini prawf allweddol a phwysau'r dystiolaeth mewn perthynas â sensitifrwydd. Fel yr eglurwyd yn y fethodoleg, gwnaethpwyd yr asesiad cyffredinol o sensitifrwydd gan ddefnyddio graddfa sensitifrwydd pum pwynt mwy manwl, **isel, canolig, canolig-uchel, uchel ac uchel iawn**.

Mae'n bwysig nodi bod yn rhaid darllen y taflenni gwerthuso sensitifrwydd ar y cyd â'r taflenni gwerthuso strategaeth tirweddau perthnasol wrth ystyried y priodoldeb ar gyfer datblygiadau ynni gwynt o fewn ardal benodol (gweler Ffigur 7 am leoliadau unedau tirwedd mewn perthynas ag ardaloedd strategaeth.)

¹⁹Dangosir y ffynonellau data LANDMAP sy'n berthnasol i'r maes astudiaeth hon ar gynlluniau o'r ardal astudiaeth sydd wedi eu cynnwys ar CD o fewn yr Atodiad er gwybodaeth.

5.3 A3 Bryniau Iseldir

Lleoliad a Maint

Mae'r ardal hon yn cynnwys yr ymyl arfordirol a'r bryniau rhwng Bae Colwyn ac Abergele.

Nodweddion Allweddol

- Tirwedd iseldir graddfa ganolig
- Caeau â'r a bugeiliol

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd			Sensitifrwydd a Aseswyd		
Nodweddion yr Uned Dirwedd			Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Tirwedd raddfa ganolig yn gyffredinol. <i>VS8: Bach/ <u>Canolig</u></i>		Ambr	
	Tirffurf	Bryniau ar lethrau isel i'r gogledd tuag at yr arfordir gyda dyffrynnoedd bach. <i>VS4: Bryniau/ Dyffrynnoedd/ <u>ar Lethrau/ Tonnog</u></i>		Ambr	
	Patrwm Gorchudd Tir	Mosaig tir fferm o gaeau canolig - mawr gyda choed caeau a gwrychoedd a blociau coetir bach. <i>VS3: <u>Iseldir Mosaig ar Lethrau/ Mosaig Bryniau a Llwyfandir Is</u></i> <i>VS5: Patrwm/Mosaig Caeau</i>			Coch
	Amgylchedd Adeiledig	Patrwm gwasgaredig dwys o ffermydd ac eiddo gwledig wedi'u dosbarthu ar hyd rhwydwaith o lonydd lleol. <i>VS6: <u>Cymysgedd</u> / Clystyrog / Gwledig</i> <i>Gwasgaredig / Fferm</i> <i>VS27: <u>Teg/ Da</u></i>		Ambr	
Gweledol	Gorwelion a Lleoliadau	Mae'r gorwelion yn gymharol syml, torrir arnynt gan goed caeau a gwrychoedd aeddfed achlysurol, llinellau polion pren ac eiddo gwledig gwasgaredig.		Ambr	
	Symudiad	Mae presenoldeb traffig achlysurol ar y ffyrdd yn dod â rhywfaint o symudiadau i gymeriad yr uned dirwedd sydd fel arall yn gymharol dawel. <i>VS18: <u>Anaml / Aml</u></i>			Coch
	Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Mae'r uned dirwedd hon wedi'i hamgáu gan mwyaf gan dirffurf a llystyfiant , er bod rhaf golygfeydd agored i'r môr, yr ymyl arfordirol a Bryniau Clwyd o ardaloedd uwch i'r de. <i>VS9: <u>Caeedig</u></i>		Ambr	
	Derbynyddion nodweddiadol (yn nhrefn ddisgynnol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: • Nifer o eiddo gwasgaredig • Llwybrau pellter hir, gan gynnwys llwybr beicio Sustrans - Arfordir Gogledd Cymru			Coch

		(NCN Llwybr 5) a Llwybr Gogledd Cymru (rhan o Llwybr Arfordir Cymru) • Ardaloedd Mynediad Agored (i'r gorllewin o Abergele) • Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus • Llwybr twristiaeth yr A55 a Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru • Y rhwydwaith ffyrdd lleol			
	Rhyngwelededd /Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae gan yr ardal gysylltiad cryf gyda thirweddau tarren calchfaen cyfagos a thirweddau arfordirol i'r gogledd.			Coch
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: • Rhyd-y-foel i Abergele ATA • Ardaloedd Mynediad Agored (i'r gorllewin o Abergele) • Llwybr Beicio Sustrans – Arfordir Gogledd Cymru (Llwybr 5 NCN) • Parciau a Gerddi Cofrestredig • Bryngaerau		Ambr	
Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol nodweddiadol. VS46: <u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u> VS47: <u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u> VS48: <u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u>		Ambr	
	*Pellenigrwydd / Llonyddwch	Mae tirwedd wledig tawel a deniadol gydag ychedig o ddatblygiad a gweithgarwch modern. VS24: <i>Deniadol; Cysgodol; Setledig/ Deniadol; Tawel; Cysgodol; Diogel; Setledig; Ysbrydol</i>			Coch
Gwerth	*Gwerth Tirwedd	Mae rhan ddwyreiniol yr uned dirwedd yn gorwedd o fewn ATA Rhyd-y-foel i Abergele a ddynodwyd yn rhanbarthol. Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol-Uchel nodweddiadol. VS50: <u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u> VS49: <i>Cymedrol</i> / <u>Uchel</u> LH45: <i>Cymedrol</i> VS42: <i>Isel/ Cymedrol</i> / <u>Uchel</u> VS31: <i>Cymedrol</i> / <u>Uchel</u> VS31: <i>Cymedrol</i> / <u>Uchel</u>			Coch
	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae'r uned dirwedd yn cynnwys Parc a Gardd Gofrestredig. Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol nodweddiadol. HL38: <i>Cymedrol</i> / <u>Uchel</u> HL35: <i>Isel/ Cymedrol</i> HL40: <i>Cymedrol</i> / <u>Uchel</u>		Ambr	
Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt		Mae'r dirwedd ar raddfa ganolog gyda thirffurf tonnog. Mae presenoldeb aneddiadau a nodweddion dynol eraill yn gymharol gyfyngedig ac mae'r rhan ddwyreiniol wedi ei ddynodi yn rhanbarthol fel ATA Rhyd-y-foel i Abergele. Mae cysylltiad cryf a rhyngwelededd â'r dirwedd ATA a	Uchel		

	thirweddau arfordirol sensitif ymhellach i'r gogledd. Mae'r ffactorau hyn a phresenoldeb nifer o dderbynyddion gweledol sensitif a nodweddion treftadaeth diwylliannol pwysig yn cynyddu'r sensitifrwydd cyffredinol.	
--	---	--

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Bryniau Iseldir
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 8 Colwyn ac Arfordir y Gogledd
- Morluniau Cymru a'u Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Alltraeth, Uned Morlun Rhanbarthol 2, Point of Ayr i Fae Colwyn
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w Archwilio, Papur Cefndir Diwygiedig 27 - Ardaloedd Tirwedd Arbennig (Awst 2012), ATA 2 Rhyd-y-foel i Abergele
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003

5.4 A4 Gwastadeddau Arfordirol ac Aberol (Prestatyn i Abergele)

Lleoliad a Maint

Wedi'i leoli ar arfordir gogledd Sir Ddinbych o amgylch y Rhyl, Prestatyn ac Abergele, mae'r uned dirwedd yn gyrchfan wyliau sefydledig ac ardal hamdden.

Nodweddion Allweddol

- Tirwedd arfordirol agored a chymharol syth ar raddfa fawr
- Wedi'i datblygu'n arw ar gyfer twristiaeth
- Ardal tir fferm arfordirol helaeth, gwastad yn bennaf

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Tirwedd nodweddiadol ar raddfa fawr . VS8: <u>Mawr</u> / Canolig	Melyn		
	Tirffurf	Ardal helaeth, gwastad yn bennaf . VS4: <u>Lefelau</u>	Melyn		
	Patrwm Gorchudd Tir	Tir fferm arfordirol isel , twyni arfordirol, cwrs golff, rhannau o arfordir naturiol ac amddiffynfeydd môr artiffisial â'r ardal arfordirol gyfagos wedi'i datblygu'n bennaf ar gyfer twristiaeth. VS3: <i>Tir Fferm Agored ar Iseldir / Trefol / Aber / Twyni a Slac Twyni / Rhynglanwol</i> VS5: Datblygiad / Cymysgedd / Tir Agored	Melyn		
	*Amgylchedd Adeiledig	Mae'r uned dirwedd hon wedi ei dylanwadu'n drwm gan ddatblygiad modern o fewn y trefi gwyliau trefol Rhyl a Phrestatyn ac isadeiledd cludiant mawr , gan gynnwys y llwybr yr A55 i dwristiaid a Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru. VS6: <u>Trefol</u> / <u>Llinellol</u> / <u>Dim Aneddiadau (ar hyd traethlin)</u> VS27: <u>Gwael/ Teg/ Da</u>	Melyn		
Gweledol	Gorwelion a Lleoliadau	Mae'r gorwelion yn llai amlwg yn enwedig i'r gogledd. Mae'r tyrbinau gwynt ar y môr a Thŵr y Rhyl yn torri ar draws y gorwelion i'r gogledd. Mae ardaloedd ucheldir i'r de-ddwyrain a'r de-orllewin yn darparu gorwelion tonnog di-dor pell .		Ambr	
	Symudiad	Mae llwybr twristiaeth yr A55 a Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru yn ffurfio coridor cludiant pwysig yn yr uned dirwedd hon. Mae'r dirwedd arfordirol yn nodedig o'i gweithgarwch a bwrlwm gyda rhai ardaloedd tawelach lle mae llwybrau cludiant a datblygiad twristiaeth yn llai cyffredin. VS18: <u>Cyson</u> / <u>Aml</u> / <u>Anaml</u>	Melyn		

	*Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Golygfeydd eang i fryniau cyfagos, iseldiroedd settledig ac ar hyd yr arfordir. Mae golygfeydd agored ar draws tir fferm i Fryniau Clwyd i'r dwyrain ac ucheldiroedd Bryniau Rhos i'r de-orllewin. Mae fferm wynt fawr amlwg ar y môr mewn golygfeydd o Brestatyn. <i>VS9: Wedi ei gyfyngu / Wedi'i amgáu / Agored</i>			Coch
	Derbynyddion nodweddiadol (yn nhrefn ddisgynnol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: - Nifer o eiddo yn ac o amgylch y Rhyl a Phrestatyn - Llwybrau pellter hir, gan gynnwys llwybr cenedlaethol Llwybr Clawdd Offa, llwybr beicio Sustrans - Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5), Llwybr Gogledd Cymru (rhan o Llwybr Arfordir Cymru) a Llwybr Clwyd - Atyniadau lleol yn cynnwys Twyni Gronant a hawliau tramwy cyhoeddus - Llwybr twristiaeth yr A55 a Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru - Rhwydwaith trwchus o ffyrdd lleol - Llongau a llongau fferi sy'n pasio			Coch
	Rhyngweledd/Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae'r dirwedd isel lefel ei roi lefel uchel o rhyngweledd , yn enwedig gyda'r brynau calchfaen cyfagos ac yn fwy pell, Bryniau Clwyd. Mae'r morlun cyfagos yn weladwy iawn ac yn cynnwys golygfeydd o longau mynd yn ôl ac ymlaen i Borthladd Lerpwl.			Coch
	Golygfeydd i ac o Dirweddau a Nodweddion Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: - AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy - Castell Rhuddlan - Parciau a Gerddi Cofrestredig, yn enwedig Bodolwyddan - Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd (Dyffryn Clwyd) - Yr Eglwys Farmor (Eglwys y Santes Margaret, Bodolwyddan)			Coch
Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad LANDMAP Isel-Cymedrol nodweddiadol. <i>VS46: Isel / Cymedrol /Uchel (yr arfordir yn union wrth ymyl)</i> <i>VS47: Isel / Cymedrol /Uchel (yr arfordir yn union wrth ymyl)</i> <i>VS48: Isel / Cymedrol /Uchel (yr arfordir yn union wrth ymyl)</i>	Melyn		
	Pellenigrwydd / Llonyddwch	Mae'r aneddiadau a llwybrau cludiant pwysig yn rhoi ymdeimlad o weithgarwch a symudiad i lawer o'r uned dirwedd hon, ac eithrio Twyni Gronant sy'n llawer mwy tawel ac anghysbell. <i>VS24: Anneniadol; Swnllyd; Agored; Arogl / Anneniadol; Swnllyd; Settledig / Agored; Bygythiol; Gwyllt; Arogl</i>	Melyn		

Gwerth	Gwerth Tirwedd	Mae'r nodweddion a ddynodwyd yn genedlaethol yn cynnwys llwybr cenedlaethol Llwybr Clawdd Offa (yn rhedeg drwy'r amgylchedd trefol) a Sustrans - llwybr beicio Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5). Mae i'r uned dirwedd werthusiad LANDMAP Isel-Cymedrol nodweddiadol. VS50: <u>Isel / Cymedrol</u> /Uchel (yr arfordir yn union wrth ymyl) VS49: <u>Isel / Cymedrol</u> /Uchel (yr arfordir yn union wrth ymyl) LH45: <u>Isel/ Cymedrol / Uchel</u> LH42: <u>Isel/ Cymedrol/ Uchel/ Heb ei Asesu</u> GL31: <u>Cymedrol</u> /Uchel (yr arfordir yn union wrth ymyl) GL33: <u>Isel / Cymedrol</u> /Uchel (yr arfordir yn union wrth ymyl)	Melyn		
	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae'r uned hon yn dirwedd sy'n cynnwys nodweddion treftadaeth diwylliannol pwysig gan gynnwys rhai Parciau a Gerddi Cofrestredig. Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol nodweddiadol. HL38: <u>Isel/ Uchel/ Heb ei asesu</u> HL35: <u>Isel/ Cymedrol/ Uchel/ Heb ei Asesu</u> HL40: <u>Isel/ Cymedrol/ Uchel/ <u>Heb ei Asesu</u></u>		Ambr	
	Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt	Mae'r tir fferm arfordirol ar raddfa fawr a gwastad yn bennaf, sydd wedi'i ddatblygu'n drwm mewn mannau yn lleihau sensitifrwydd y dirwedd. Fodd bynnag, mae hyn yn cael ei wrthbwysu yn rhannol gan y nifer uchel o dderbynyddion gweledol sensitif, presenoldeb llwybrau troed a ddynodwyd yn genedlaethol a lefel uchel o ryngwelededd gyda nodweddion tirwedd a threftadaeth ddiwylliannol pwysig, sydd gyda'i gilydd yn cynyddu'r sensitifrwydd cyffredinol. Mae'r ardal lle mae Twyni Gronant yn arbennig o hardd a chaiff y sensitifrwydd yn yr ardal hon felly ei hystyried yn uchel.	Canolig		

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Gwastadeddau Arfordirol ac Aberol
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 8 Colwyn ac Arfordir y Gogledd
- Morluniau Cymru a'u Sensitifrwydd i Datblygiadau Alltraeth, Rhif: 2 Enw Uned Morlun Rhanbarthol: Point of Ayr i Fae Colwyn
- Strategaeth Tirwedd Sir Ddinbych 2003, Ardal Cymeriad: Arfordir y Rhyl a Phrestatyn D/LC/1)

5.5 A5 Gwastadeddau Arfordirol ac Aberol (Bae Colwyn)

Lleoliad a Maint

Wedi'i leoli ar hyd yr arfordir i'r gogledd o Gonwy o gwmpas Bae Colwyn, mae'r uned dirwedd yn gyrchfan wyliau sefydledig ac ardal hamdden.

Nodweddion Allweddol

- Tirwedd settledig ar raddfa ganolig
- Arfordir cul, yn gorwedd yn isel gyda brynau serth yn gefnlen
- Wedi'i datblygu'n arw ar gyfer twristiaeth
- Coridor cludiant a chyfathrebu mawr

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Tirwedd graddfa ganolig . VS8: <i>Canolig</i>		Ambr	
	Tirffurf	Arfordir cul, isel, llinol gyda brynau ag ochrau serth yn gefnlen. VS4: <i>Tonnog</i>		Ambr	
	Patrwm Gorchudd Tir	Mae'r ardal arfordirol sy'n union gerllaw wedi'i datblygu i raddau helaeth ar gyfer twristiaeth. VS3: <i>Trefol / Ffordd Coridor</i> VS5: <i>Datblygiad / Tir Agored</i>	Melyn		
	*Amgylchedd Adeiledig	Wedi'i ddylanwadu'n drwm gan dref wyliau trefol Bae Colwyn ac isadeiledd cludiant pwysig. VS6: <i>Trefol/ Dim Aneddiadau (yr arfordir yn union wrth ymyl)</i> VS27: <i>Teg</i>	Melyn		
Gwledol	Gorwelion a Lleoliadau	Gorwelion i'r gogledd yn edrych ar dyrbinau gwynt ar y môr . I'r de mae'r gorwelion yn donnog ac yn ddi-dor yn bennaf.		Ambr	
	Symudiad	Mae'r uned dirwedd arfordirol hon yn cael ei nodweddu gan weithgarwch a phrysurdeb . Mae llwybr twristiaeth yr A55 a Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru yn ffurfio coridor cludiant pwysig a phrysur . VS18: <i>Cyson/ Aml</i>	Melyn		
	Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Mae'r golygfeydd i'r de yn gaeedig ac wedi'u hidlo yn ôl tirffurf, llystyfiant a datblygiad modern. Fodd bynnag, i'r gogledd mae rhai golygfeydd eang ar draws y môr i ffermydd gwynt ar y môr. VS9: <i>Caeedig</i>	Melyn		

	*Derbynyddion nodweddiadol (yn nhrefn ddisgynol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: - Nifer o eiddo yn enwedig ar hyd yr arfordir o gwmpas Bae Colwyn - Llwybrau pellter hir, gan gynnwys llwybr beicio Sustrans - Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5) a Llwybr Gogledd Cymru (rhan o Llwybr Arfordir Cymru) - Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus - Llwybr twristiaeth yr A55 a Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru - Y rhwydwaith ffyrdd lleol		Coch
	Rhyngwelededd /Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae gan yr uned dirwedd hon gysylltiad cymedrol gyda'r bryniau calchfaen cyfagos a thirweddau arfordirol.	Ambr	
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: - Llwybr Beicio Sustrans – Arfordir Gogledd Cymru (Llwybr 5 NCN) - Parciau a Gerddi Cofrestredig - Bryngaerau - Gwarchodfa Natur Leol Coed Pwllcrochan	Ambr	
Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol nodweddiadol. VS46: <u>Cymedrol</u> /Uchel (yr arfordir yn union wrth ymyl) VS47: <u>Cymedrol</u> /Uchel (yr arfordir yn union wrth ymyl) VS48: <u>Cymedrol</u> /Uchel (yr arfordir yn union wrth ymyl)	Ambr	
	Pellenigrwydd / Llonyddwch	Datblygiad trefol a llwybrau cludiant pwysig yn dod â symudiadau aml i'r uned hon o dirwedd. VS24: <u>Swnllyd</u>; <u>Bygythiol</u>; <u>Anneniadol</u> / <u>Deniadol</u>; <u>Anneniadol</u>; <u>Swnllyd</u>; <u>Setledig</u>	Melyn	
Gwerth	Gwerth Tirwedd	Nodweddion a ddynodwyd yn genedlaethol yn cynnwys llwybr beicio Sustrans Llwybr Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5). Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol nodweddiadol. VS50: <u>Cymedrol</u> /Uchel (yr arfordir yn union wrth ymyl) VS49: <u>Cymedrol</u> /Uchel (yr arfordir yn union wrth ymyl) LH45: <u>Cymedrol</u> /Uchel (yr arfordir yn union wrth ymyl) LH42: <u>Isel</u> / <u>Uchel</u> (yr arfordir yn union wrth ymyl) GL31: <u>Cymedrol</u> GL33: <u>Isel</u> / <u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u>	Ambr	

	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol Mae'r uned dirwedd yn cynnwys rhai Parciau a Gerddi Cofrestredig. Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol nodweddiadol. <i>HL38: <u>Cymedrol</u> /Uchel (yr arfordir yn union wrth ymyl)</i> <i>HL35: Isel (yr arfordir yn union wrth ymyl) / <u>Cymedrol</u></i> <i>HL40: Cymedrol</i>	Ambr
Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt	Mae'r dirwedd arfordirol isel ar raddfa ganolog yn cael ei nodweddu gan ddatblygiad a choridorau cludiant sy'n lleihau sensitifrwydd y dirwedd. Fodd bynnag, mae hyn yn cael ei wrthbwysio gan y nifer uchel o dderbynyddion gweledol sensitif, presenoldeb llwybrau troed a ddynodwyd yn genedlaethol a lefel uchel o ryngweledd gyda nodweddion tirwedd a threftadaeth ddiwylliannol pwysig, sydd gyda'i gilydd yn cynyddu'r sensitifrwydd cyffredinol.	Canolig

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Gwastadeddau Arfordirol ac Aberol
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 8 Colwyn ac Arfordir y Gogledd
- Morluniau Cymru a'u Sensitifrwydd i Datblygiadau Alltraeth, Rhif Uned Morlyn Rhanbarthol: 2 Point of Ayr i Fae Colwyn ac Uned Rhif: 3 Rhos Point i Drwyn y Gogarth
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003

5.6 A6 Dyffrynnoedd o Dir Amaethyddol (Dyffryn Clwyd)

Lleoliad a Maint

Mae'r uned hon yn cynnwys tirwedd Dyffryn Clwyd sy'n rhedeg o gyrion y Rhyl a de Prestatyn heibio Rhuthun.

Nodweddion Allweddol

- Tirwedd dyffryn eang graddfa ganolig,
- Tir ffermio bugeiliol yn bennaf
- Diddordeb treftadaeth ddiwylliannol

Gwerthusiad Sensitifrwydd

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Tirwedd graddfa ganolig yn gyffredinol. VS8: <u>Canolig</u> / <u>Bach</u>		Ambr	
	Tirffurf	Mae'r afon Clwyd yn ymdroelli ar hyd llawr dyffryn llydan rhwng ardaloedd ucheldir cyfagos. VS4: <u>Tonnog</u> / <u>Bryniau</u> / <u>Dyffrynnoedd</u> / <u>Lefelau</u>		Ambr	
	*Patrwm Gorchudd Tir	Tir ffermio bugeiliol iseldir gyda rhai coetiroedd a pharcdir hanesyddol a'r afon Clwyd. VS3: <u>Mosaig Iseldir Fflat</u> / <u>Iseldir Coediog Tonnog</u> / <u>Tir Fferm Iseldir Fflat Agored</u> VS5: <u>Patrwm Cae</u> / <u>Mosaig</u> / <u>Datblygiad</u>		Ambr	
	Amgylchedd Adeiledig	Mae'r uned dirwedd yn setledig yn hanesyddol . Ar wahân i ffermydd gwasgaredig, mae'r anheddiad wedi'i grynodi gan mwyaf mewn pentrefi a phentrefannau bach a nifer o drefi bach o darddiad canoloesol. VS6: <u>Cymysgedd</u> / <u>Gwledig gwasgaredig</u> / <u>Fferm</u> / <u>Pentref</u> / <u>Trefol</u> VS27: <u>Gwael</u> / <u>Teg</u> / <u>Heb ei Asesu</u>			Coch
Gweledol	Gorwelion a Lleoliadau	Anaml mae'r uned dirwedd hon yn cael ei gweld fel nodwedd ar y gorwel . Mae Bryniau Clwyd a Mynydd Hiraethog - Rhuthun yn ffurfio gorwelion nodedig a chefnlenni i lawer o'r ardal hon. Mae nifer o dirnodau hanesyddol amlwg gan gynnwys eglwysi a chestyll i'w gweld yn erbyn y gorwel mewn golygfeydd lleol i bellter canolig. I'r gogledd o'r ardal, mae llinellau peilon presennol yn torri ar draws gorwelion.		Ambr	
	Symudiad	Mae traffig aml ar hyd y rhwydwaith ffyrdd sydd â rhywfaint o ddylanwad lleol ac yn dod â symudiad gweledol yn yr uned hon o dirwedd, tra i'r de mae hyn yn cael ei sgrinio mwy gan lystyfiant y dyffryn. Mae'r traffig ar hyd yr A55 yn amlwg ac yn ymwithiol mewn mannau.		Ambr	

		VS18: <i>Aml / Anaml / Cyson (trefi a phentrefi)</i>		
	Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Mae golygfeydd o fewn y dyffryn fel arfer yn gaeedig ac wedi'u hidlo gan dirffurf a llystyfiant. Fodd bynnag, mae rhai golygfeydd clir i ac o ochrau'r dyffryn, gan gynnwys o Fryniau Clwyd ac atyniadau i dwristiaid. Mae yna hefyd nifer o olygfeydd hir agored ar hyd y coridorau ffyrdd sy'n croesi o boptu'r ardal. VS9: <i>Caeedig</i>		Coch
	*Derbynyddion nodweddiadol (yn nhrefn ddisgynnol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: • Mae nifer o eiddo ar hyd y dyffryn, yn wasgaredig ac wedi'u crynodi mewn aneddiadau • Llwybrau pellter hir, gan gynnwys llwybr cenedlaethol Llwybr Clawdd Offa, llwybr beicio Sustrans - Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5) a Llwybr Clwyd • Ardaloedd Mynediad agored ar hyd Bryniau Clwyd • Atyniadau lleol yn cynnwys parciau hanesyddol, eglwysi a chestyll mewn unedau tirlun cyfagos • Hawliau Tramwy Cyhoeddus • Y rhwydwaith ffyrdd lleol		Coch
	Rhyngwelededd /Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae gan yr ardal hon gysylltiad cryf gyda Bryniau Clwyd i'r dwyrain a Mynydd Hiraethog a'r godre i'r gorllewin.		Coch
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: • AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy • Ardaloedd Mynediad Agored ar hyd Bryniau Clwyd • Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd a Phen Isaf Dyffryn Elwy (Dyffryn Elwy Isaf) • Parciau a Gerddi Cofrestredig • Castell Rhuddlan • Castell Dinbych • Yr Eglwys Farmor (Eglwys y Santes Margaret, Bodelwyddan)		Coch
Esthetaidd, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	*Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Mae Dyffryn Clwyd yn cael ei werthfawrogi am ei ansawdd uchel a chymeriad golygfaol sy'n cael ei gydnabod gan ei werthusiad LANDMAP Uchel nodweddiadol VS46: <i>Uchel / Cymedrol / Isel</i> VS47: <i>Uchel / Cymedrol / Isel</i> VS48: <i>Uchel / Cymedrol</i>		Coch
	Pellenigrwydd / Llonyddwch	I ffwrdd o aneddiadau, mae tirwedd y Dyffryn yn cael ei ystyried i fod yn dawel . Fodd bynnag, mae cymeriad ffermio wedi'i ddatblygu'n dda a phresenoldeb anheddiad a'r rhwydwaith ffyrdd	Ambr	

		lleol yn y dirwedd hon yn rhoi llai o naws anghysbell . <i>VS24: Deniadol; Diogel; Wedi'i Sefydlu; Arall / Deniadol; Tawel; Diogel; Setledig / Deniadol; Cysgodol; Diogel; Setledig</i>		
	Gwerth Tirwedd	Mae ymyl gorllewinol AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy yn gorwedd ychydig y tu mewn i'r ymyl de-ddwyreiniol yr uned hon o dirwedd. Mae nodweddion a ddynodwyd yn genedlaethol yn cynnwys llwybr beicio Sustrans Llwybr Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5). Mae i'r uned dirwedd werthusiad LANDMAP Cymedrol-Uchel nodweddiadol. <i>VS50: Uchel / Cymedrol / Isel</i> <i>VS49: Uchel / Cymedrol / Isel</i> <i>LH45: Uchel / Cymedrol / Isel</i> <i>LH42: Uchel / Cymedrol / Isel / Heb ei asesu</i> <i>GL31: Uchel / Cymedrol</i> <i>GL33: Uchel / Cymedrol / Isel</i>	Ambr	
Gwerth	*Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae hanner deheuol yr uned hon yn gorwedd o fewn Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig, yn bennaf Dyffryn Clwyd a hefyd rhan fach o Ben Isaf Dyffryn Elwy. Mae'r uned dirwedd hefyd yn cynnwys Castell Rhuddlan, Castell Dinbych a rhai Parciau a Gerddi Cofrestredig. Gwerthusiad Cymedrol LANDMAP nodweddiadol. <i>HL38: Heb ei asesu / Isel / Cymedrol / Uchel</i> <i>HL35: Heb ei asesu / Isel / Cymedrol / Uchel</i> <i>HL40: Uchel / Cymedrol / Isel</i>		Coch
	Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt	Mae hon yn dirwedd dyffryn bugeiliol golygfaol gyda'i ymyl gorllewinol yn gorwedd ychydig y tu mewn i AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. Mae'r patrwm anheddu gwasgaredig hanesyddol, presenoldeb nodweddion treftadaeth ddiwylliannol pwysig a llawer o dderbynyddion gweledol sensitif hefyd yn cynyddu'r sensitifrwydd cyffredinol.	Uchel	

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Tiroedd Fferm y Dyffryn
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 8 Colwyn ac Arfordir y Gogledd ac 11 Dyffryn Clwyd
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru, Cofrestr Tirweddau Hanesyddol, ardaloedd fel a ganlyn: 1 Dyffryn Clwyd (HLW (C) 1) a 38 Pen Isaf Dyffryn Elwy (HLW (C) 4)
- Strategaeth Tirwedd Sir Ddinbych 2003, Ardaloedd Cymeriad fel a ganlyn: Arfordir y Rhyl a Phrestatyn (Cod: D/LC/1); Dyffryn Clwyd Gogledd (Cod: D/LC/6); Dyffryn Clwyd Dwyrain Dinbych (Cod: D/LC/7); a Dyffryn Clwyd De (Cod: D/LC/8)
- Cynllun Rheoli Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Bryniau Clwyd 2009/14

5.7 A8 Uned Tirwedd Arfordir (Penmaenmawr i Lanfairfechan)

Lleoliad a Maint

Mae'r uned hon yn cynnwys tirwedd sy'n union wrth ymyl yr arfordir ac ucheldiroedd sy'n rhedeg i'r gorllewin o Benmaenmawr i Lanfairfechan, i'r ben gogledd orllewinol Conwy.

Nodweddion Allweddol

- Tirwedd arfordirol graddfa ganolog.
- Bryniau uchel / mynyddoedd yn ymestyn i'r arfordir

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Tirwedd graddfa ganolog yn gyffredinol. VS8: <u>Canoliq/ Helaeth</u>		Ambr	
	Tirffurf	Llethrau arfordirol ysgafn gyda mynyddoedd garw dramatig yn torri arnynt ar hyd ymylon gogleddol Parc Cenedlaethol Eryri. VS4: <u>Wedi'u Hagru / Bryniau Uchel/ Mynyddoedd / Lefelau/ Tonnog</u>			Coch
	Patrwm Gorchudd Tir	Gorchudd tir bugeiliol gwledig gyda datblygiadau modern , gan gynnwys chwareli, aneddiadau arfordirol a choridoriau cludiant. VS3: <u>Rhynglanwol/ Trefol / Cloddio / Ucheldir Pori / Bryniau a Phori Llethrau Sgarp</u> VS5: <u>Tir Agored / Cymysgedd / Datblygiad</u>	Melyn		
	Amgylchedd Adeiledig	Datblygiad trefol ar hyd yr arfordir yn cynnwys aneddiadau a choridor ffyrdd a rheilffordd pwysig. Dylanwadau trefol yn llai amlwg yn yr ardaloedd ucheldir ac eithrio gweithgareddau chwarela. VS6: <u>Cymysgedd / Trefol/ Dim Aneddiadau</u> VS27: <u>Gwael/ Teg/ Da</u>		Ambr	
Gweledol	*Gorwelion a Lleoliadau	Mae ymylon gogleddol Parc Cenedlaethol Eryri yn ffurfio cefnlen ddramatig i gyfeiriad y de. Mae gorwelion i'r gogledd hefyd yn amlwg ac yn cynnwys Ynys Môn a Phentir nodedig y Gogarth.			Coch
	Symudiad	Mae traffig cyson ar y rhwydwaith ffyrdd lleol yn dod â symudiadau i mewn i'r uned dirwedd hon, yn arbennig mewn cysylltiad â'r aneddiadau mwy o faint. Fodd bynnag, i'r gwrthwyneb mae'r ucheldiroedd yn fwy tawel o ran eu cymeriad . VS18: <u>Prin/ Achlysurol/ Anaml/ Cyson</u>		Ambr	
	Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Mae'r golygfeydd yn nodweddiadol agored ac yn cynnwys golygfeydd eang i Barc Cenedlaethol Eryri a Phentir y Gogarth. VS9: <u>Agored/ Wedi'i amlygu</u>			Coch

	Derbynyddion nodweddiadol (yn nhrefn ddisgynnol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: • Nifer o eiddo yn enwedig ar hyd yr arfordir • Llwybrau pellter hir, gan gynnwys llwybr beicio Sustrans - Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5) a Llwybr Gogledd Cymru (rhan o Llwybr Arfordir Cymru) • Ardaloedd Mynediad Agored • Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus • Llwybr twristiaeth yr A55 a Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru • Y rhwydwaith ffyrdd lleol • Llongau a llongau fferi sy'n pasio			Coch
	*Rhyngweledd / Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae yna gysylltiad a rhyngweledd cryf gyda Pharc Cenedlaethol Eryri, gyda thirweddau arfordirol gyferbyn, gan gynnwys Pentir y Gogarth ac ymhellach i ffwrdd Ynys Môn.			Coch
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: • Parc Cenedlaethol Eryri • AHNE Arfordir Ynys Môn • ATA Y Gogarth a Phenrhyn y Creuddyn • Arfordir Treftadaeth y Gogarth • Ardaloedd Mynediad Agored • Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig Gogledd Arllechwedd a Creuddyn a Chonwy • Parciau a Gerddi Cofrestredig • Bryngaerau			Coch
Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad Cymedrol-Uchel LANDMAP nodweddiadol. VS46: <i>Isel / Uchel</i> VS47: <i>Isel / Uchel</i> VS48: <i>Cymedrol / Uchel</i>			Coch
	Pellenigrwydd / Llonyddwch	Er bod yr arfordir yn brysur oherwydd datblygiadau modern a'r A55, ddim ond pellter byr i'r tir daw'r dirwedd yn gyflym yn anghysbell a heddychlon. VS24: <i>Arogl; Tawel; Wedi'i amlygu; Anghysbell; Gwyllt; Ysbrydol, Setledig; Tawel; Swnllyd; Wedi'i amlygu, Wedi'i amlygu, anneniadol</i>		Ambr	
Gwerth	Gwerth Tirwedd	Nodweddion a ddynodwyd yn genedlaethol yn cynnwys llwybr beicio Sustrans Llwybr Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5) ac Ardaloedd Mynediad Agored. Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol nodweddiadol gyda rhai ardaloedd fel Eithriadol. VS50: <i>Isel / Uchel</i> VS49: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> LH45: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> LH42: <i>Isel / Cymedrol / Eithriadol</i> GL31: <i>Cymedrol / Uchel</i> GL33: <i>Cymedrol / Uchel</i>			Coch

	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae llawer o'r uned hon o dirwedd yn gorwedd o fewn Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Gogledd Arllechwedd. Mae'r uned dirwedd yn cynnwys Parc a Gardd Gofrestredig. Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol nodweddiadol gyda rhai ardaloedd fel Eithriadol. HL38: <u>Cymedrol</u> / Uchel / Eithriadol HL35: Isel / <u>Cymedrol</u> / Uchel / Eithriadol HL40: Cymedrol / Uchel			Coch
	Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt	Mae sensitifrwydd y dirwedd arfordirol ddramatig hon yn cynyddu'n sylweddol gan ba mor agos yw at Barc Cenedlaethol Eryri a thrwy ei ryngweledd gydag ATA y Gogarth a Phenrhyn y Creuddyn ac ymhellach AHNE Arfordir Ynys Môn. Mae gwerth treftadaeth ddiwylliannol uchel y dirwedd yn cynyddu'r sensitifrwydd cyffredinol ymhellach.		Uchel	

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, RLCA 6 Eryri a 7 Dyffryn Conwy
- Morluniau Cymru a'u Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Alltraeth, Unedau Morlyn Rhanbarthol fel a ganlyn: 4 Aber Afon Conwy a 5 Pentir y Gogarth i Ynys Seiriol
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru, Cofrestr Tirweddau Hanesyddol 30 Gogledd Arllechwedd (HLW (Gw) 12)
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003

5.8 B2 Dyffrynnoedd Dwfn (Aled ac Elwy)

Lleoliad a Maint

Mae'r uned dirwedd hon yn cynnwys dyffrynnoedd yr Afonydd Aled ac Elwy ac mae'n dirwedd wahanol wedi'i lleoli o fewn ardal ehangach o ucheldiroedd tonnog Bryniau Rhos.

Nodweddion Allweddol

- Graddfa ganolig
- Topograffi dyffryn gyda ffermydd gwasgaredig

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Tirwedd graddfa ganolig yn gyffredinol. <i>VS8: Bach/ <u>Canolig</u></i>		Ambr	
	*Tirffurf	Cymharol gul a dwfn, dyffrynnoedd afonydd troellog ysgafn. <i>VS4: <u>Bryniau/ Dyffrynnoedd/ Lefelau</u></i>			Coch
	Patrwm Gorchudd Tir	Mae gorchudd y tir wedi'i nodweddu gan fosaig o goetir, llethrau agored, glaswelltir, tir pori a phrysgwydd. <i>VS3: <u>Llethrau bryniau sgarp pori</u> / dyffrynnoedd iseldir agored / dyffrynnoedd iseldir mosaig</i> <i>VS5: <u>Patrwm Caeau /Mosaig/ Cymysgedd</u></i>			Coch
	Amgylchedd Adeiledig	Mae dylanwadau a wnaed gan ddyn yn gyfyngedig i'r rhwydwaith ffyrdd lleol a phatrwm anheddau gwasgaredig. <i>VS6: <u>Gwasgaredig Gwledig / Fferm</u></i> <i>VS27: <u>Da / Teq</u></i>			Coch
Gweledol	Gorwelion a Lleoliadau	Fel arfer nid yw rhannau isaf yr uned dirwedd hon i'w gweld fel nodweddion ar y gorwel. Mae'r rhannau uwch yn ffurfio gorwelion tonnog amlwg.		Ambr	
	Symudiad	Mae traffig achlysurol ar y ffyrdd yn dod â symudiadau anaml i lawer o'r dirwedd hon, er bod i'r gorllewin mae'r A548 yn sylweddol brysurach. <i>VS18: <u>Aml/ Anaml/ Achlysurol</u></i>		Ambr	
	Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Mae golygfeydd i ac o lawr y dyffryn a llethrau isaf y dyffryn yn cynnwys tirffurf a llystyfiant. Ar y llaw arall, ceir golygfeydd helaeth o ochrau'r dyffryn uwch ar draws y Bryniau Rhos i Barc Cenedlaethol Eryri a Bryniau Clwyd. <i>VS9: <u>Agored/ Agored/ Caeedig</u></i>		Ambr	
	Derbynyddion nodweddiadol (yn nhrefn)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: Aneddiadau gwasgarog		Ambr	

	ddisgynol sensitifrwydd)	- Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus - Y rhwydwaith ffyrdd lleol			
	Rhyngweleded d/Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae'r rhyngwelededd gydag unedau tirlun o'i gwmpas yn dibynnu ar dopograffeg leol a gorchudd llystyfiant. Mae rhai golygfeydd i ac o Barc Cenedlaethol Eryri i'r gorllewin a golygfeydd mwy cyfyngedig i ac o Ffyniau Clwyd i'r dwyrain.		Ambr	
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: - Parc Cenedlaethol Eryri - AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy - ATA Dyffrynnoedd Elwy ac Aled - ATA Rhyd-y-foel i Abergele - Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig Pen Isaf Dyffryn Elwy - Parciau a Gerddi Cofrestredig - Bryngaerau			Coch
Esthetaidd, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad Uchel LANDMAP nodweddiadol. VS46: <u>Cymedrol/Uchel</u> VS47: <u>Cymedrol/Uchel</u> VS48: <u>Cymedrol/Uchel</u>		Ambr	
	*Pellenigrwydd / Llonyddwch	Yn nodweddiadol yn dirwedd gwledig tawel a chymharol anghysbell gyda datblygiadau achlysurol a gweithgarwch dynol, ffyrdd bychain yn bennaf ac aneddiadau gwasgaredig. VS24: <u>Deniadol; Agored; Gwyllt; Anghysbell / Deniadol; Cysgodol; Wedi'i Sefydlu; Tawel / anneniadol; wedi'i sefydlu; Deniadol; Cysgodol</u>			Coch
Gwerth	*Gwerth Tirwedd	Mae llawer o'r uned hon o dirwedd wedi'i dynodi'n rhanbarthol fel ATA Dyffrynnoedd Elwy ac Aled neu ATA Rhyd-y-foel i Abergele. Gwerthusiad LANDMAP Uchel nodweddiadol gyda rhai ardaloedd fel Eithriadol . VS50: <u>Cymedrol/Uchel</u> VS49: <u>Cymedrol/Uchel</u> LH45: <u>Isel/Cymedrol/Uchel/Eithriadol</u> LH42: <u>Isel/Cymedrol/Uchel/Eithriadol</u> GL31: <u>Cymedrol/Uchel/Eithriadol</u> GL33: <u>Cymedrol/Uchel/Eithriadol</u>			Coch
	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae rhan o'r uned dirwedd hon yn gorwedd o fewn Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Pen Isaf Dyffryn Elwy Mae'r ardal yn cynnwys nifer o Barciau a Gerddi Cofrestredig a bryngaer. Gwerthusiad LANDMAP Uchel nodweddiadol gyda rhai ardaloedd fel Eithriadol . HL38: <u>Heb ei asesu/Cymedrol/Uchel/Eithriadol</u> HL35: <u>Heb ei asesu/Isel/Cymedrol/Uchel/Eithriadol</u> HL40: <u>Cymedrol/Uchel/Eithriadol</u>			Coch
Crynodeb o Sensitifrwydd i		Mae'r nodweddion naturiol, cymharol anghysbell hyn o ddyffrynnoedd afon heb eu datblygu a'u mosaig o dir pori, coetir a phrysgwydd yn dod â lefel	Uchel		

Ddatblygiadau Ynni Gwynt	uchel o sensitifrwydd ac wedi arwain at lawer o'r uned dirwedd yn cael ei dynodi fel ATA Dyffrynnoedd Elwy ac Aled neu ATA Rhyd-y-foel i Abergele. Caiff y sensitifrwydd ei ymestyn ymhellach gan nodweddion treftadaeth ddiwylliannol pwysig.	
---------------------------------	--	--

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Dyffrynnoedd Dwfn
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 9 Bryniau Rhos
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru, Cofrestr Tirweddau Hanesyddol 38 Pen Isaf Dyffryn Elwy (HLW (Gw) 4)
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w Archwilio, Papur Cefndir Diwygiedig 27 - Ardaloedd Tirwedd Arbennig (Awst 2012), ATA 3 Dyffrynnoedd Aled ac Elwy
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003

5.9 B7 Dyffryn Conwy

Lleoliad a Maint

Mae'r uned dirwedd yn cynnwys dyffryn Afon Conwy sy'n llifo i'r gogledd o ros Migneint, drwy dref Llanrwst at yr aber yn nhref Conwy.

Nodweddion Allweddol

- Graddfa nodweddiadol fach i ganolig
- Gorlifdir dyffryn yr afon ac ochrau'r dyffryn
- Diddordeb treftadaeth ddiwylliannol
- Arfordir datblygedig

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

			Sensitifrwydd a Aseswyd		
	Meini Prawf Sensitifrwydd	Nodweddion yr Uned Dirwedd	Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Tirwedd graddfa fach i ganolig yn gyffredinol. <i>VS8: Bach/ Canolig</i>			Coch
	*Tirffurf	Dyffryn llydan a dwfn nodedig gyda gorlifdir afon wastad ac ochrau dyffryn tonnog cryf gyda llethrau arfordirol ysgafn i'r gogledd. <i>VS4: Bryniau / Dyffrynnoedd / Lefelau / Tonnog</i>			Coch
	Patrwm Gorchudd Tir	Mae'r gorchudd o'r tir yn y dyffryn yn cynnwys mosaig o goetir a phorfa â mynychder uchel o gaeau a choed ar y gwrychoedd. Mae'r datblygiad modern wedi'i ganoli ym mhen gogleddol pellaf yr uned dirwedd hon. <i>VS3: Mosaig Llwyfandir Bryniau ac Iseldir/ Dyffrynnoedd Iseldir Agored/ Trefol/ Pori Llwyfandir Bryniau ac Iseldir / Iseldir Tonnog Mosaig</i> <i>VS5: Patrwm Cae/ Mosaig / Datblygiad/ Dŵr</i>			Coch
	Amgylchedd Adeiledig	Mae'r dylanwadau a wnaed gan ddyn yn fwyaf amlwg i'r gogledd lle mae'r arfordir datblygedig yn cynnwys tref Conwy, llwybr twristiaeth yr A55 a Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru. Mae'r dylanwadau eraill a wnaed gan ddyn yn cynnwys yr A470 sy'n rhedeg i lawr y dyffryn, a nifer o linellau peilon sy'n croesi'r dyffryn o'r dwyrain i'r gorllewin. Mewn mannau eraill, mae aneddiadau'n deneuach a datblygiadau modern yn llawer mwy cyfyngedig. <i>VS6: Clystyrog / Gwasgaredig Gwledig/ Fferm / Cymysgedd / Trefol / Dim aneddiadau</i> <i>VS27: Teg/ Da</i>		Ambr	
Gweledol	Gorwelion a Lleoliadau	Nid yw ochrau a gwaelod y dyffryn yn ffurfio nodweddion gorwel; fodd bynnag, mae ochrau'r dyffrynnoedd cyffiniol yn codi i orwelion tonnog amlwg.			Coch

Symudiad	Mae traffig y ffordd yn dod â symudiadau i mewn i'r dirwedd hon. Mae hyn yn fwy aml ar hyd yr arfordir lle mae'r rhan fwyaf o'r anheddiad a'r isadeiledd cludiant wedi'i leoli. Mae traffig ar hyd yr A470 yn dod â symudiadau ar hyd y dyffryn. Mae rhannau eraill, mwy anghysbell y dyffryn yn fwy tawel o ran cymeriad. <i>VS18: Achlysurol / <u>Anaml</u> / <u>Aml</u> / Cyson</i>		Ambr	
Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Mae rhai golygfeydd hir ar hyd llawr y dyffryn ac o ardaloedd arfordirol. Mae llethrau uwch y dyffryn yn rhoi golygfeydd agored i Barc Cenedlaethol Eryri a Bryniau Rhos. <i>VS9: Caeedig</i>			Coch
Derbynyddion nodweddiadol (yn nhrefn ddisgynnol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: • Mae nifer o eiddo yn enwedig yn y gogledd ar hyd yr arfordir ac yn cynnwys tref Conwy • Llwybrau pellter hir, gan gynnwys llwybr beicio Sustrans - Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5) a Llwybr • Llwybr Gogledd Cymru (rhan o Lwybr Arfordir Cymru) • Ardaloedd Mynediad Agored ym Mharc Cenedlaethol Eryri • Mae llawer o atyniadau lleol ar hyd yr arfordir ac ar y tir, gan gynnwys Castell Conwy a Gerddi Bodnant • Hawliau Tramwy Cyhoeddus • Llwybrau twristiaid yr A55 a'r A470 i atyniadau cenedlaethol lleol a rhanbarthol / fel Parc Cenedlaethol Eryri • Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru • Y rhwydwaith ffyrdd lleol • Llongau a llongau fferi sy'n pasio			Coch
*Rhyngwelededd /Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae Bryniau Rhos yn ymddangos fel cefnlen ar raddfa fawr mewn golygfeydd o'r dyffryn i'r dwyrain. Mae rhai golygfeydd i ac o Barc Cenedlaethol Eryri sy'n gorwedd yn union i'r gorllewin. Mae golygfeydd i ac o unedau tirwedd cyfagos i'r gogledd ar hyd yr arfordir gan gynnwys Penrhyn y Creuddyn.			Coch
Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: • Parc Cenedlaethol Eryri • Arfordir Treftadaeth y Gogarth • Castell Conwy, Cestyll a Waliau Tref y Brenin Edward yng Ngwynedd yn Safle Treftadaeth y Byd • ATA Dyffryn Conwy • ATA Y Gogarth a Phenrhyn y Creuddyn • Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Pen Isaf Dyffryn Conwy a'r Creuddyn a Chonwy • Parciau a Gerddi Cofrestredig			Coch

		- Ardaloedd Mynediad Agored ym Mharc Cenedlaethol Eryri - Castell Gwydir a Chapel Gwydir Uchaf - Bryngaerau			
Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad LANDMAP Uchel nodweddiadol gyda rhai ardaloedd fel Eithriadol. VS46: <i>Isel / Cymedrol / <u>Uchel</u> / Eithriadol</i> VS47: <i>Isel / Cymedrol / <u>Uchel</u> / Eithriadol</i> VS48: <i>Isel / Cymedrol / <u>Uchel</u> / Eithriadol</i>			Coch
	Pellenigrwydd / Llonyddwch	Mae ymdeimlad o lonyddwch a phellenigrwydd yn datblygu i ffwrdd o'r arfordir datblygedig a phrysur. VS24: <i>Deniadol; Tawel; Cysgodol; Diogel; Wedi'i Sefydlu;</i> <i>Ysbrydol; Deniadol; Cysgodol; Setledig/ Deniadol; Cysgodol; settledig; Tawel/ Anneniadol; Swnllyd; Setledig (i'r gogledd)</i>			Coch
Gwerth	*Gwerth Tirwedd	Mae'r rhan fwyaf o'r uned dirwedd hon wedi'i dynodi'n rhanbarthol fel ATA Dyffryn Conwy. Mae nodweddion a ddynodwyd yn genedlaethol yn cynnwys llwybr beicio Sustrans Llwybr Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5). Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol-Uchel nodweddiadol gyda rhai Eithriadol. VS50: <i>Isel / Cymedrol / <u>Uchel</u> / Eithriadol</i> VS49: <i>Isel / <u>Uchel</u> / Eithriadol</i> LH45: <i>Isel / <u>Cymedrol</u> / Uchel / Eithriadol (yr arfordir yn union wrth ymyl)</i> LH42: <i>Isel / <u>Cymedrol</u> / Uchel / Eithriadol</i> GL31: <i><u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u> / Eithriadol</i> GL33: <i>Cymedrol / <u>Uchel</u> / Eithriadol</i>			Coch
	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae rhannau mawr o'r uned dirwedd hon yn gorwedd o fewn Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Pen Isaf Dyffryn Conwy a'r Creuddyn a Chonwy Mae'r ardal hefyd yn cynnwys Parciau a Gerddi Cofrestredig a rhannau o leoliad hanfodol Castell Conwy, Safle Treftadaeth y Byd Cestyll a Waliau Tref y Brenin Edward yng Ngwynedd. Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol-Uchel nodweddiadol gyda rhai Eithriadol. HL38: <i>Isel / Cymedrol / <u>Uchel</u> / Eithriadol</i> HL35: <i>Isel / <u>Cymedrol</u> / Uchel / Eithriadol</i> HL40: <i>Isel / Cymedrol / <u>Uchel</u> / Eithriadol</i>			Coch
	Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt	Mae'r dirwedd dyffryn neilltuol hwn gyda'i fosaig o borfeydd, coetiroedd a choed unigol yn ddeniadol a chan mwyaf yn dawl, sydd wedi arwain at ei ddynodiad rhanbarthol fel ATA. Mae hyn, ynghyd â'i gysylltiad â Bryniau Rhos a rhyngweledd gyda Pharc Cenedlaethol Eryri, ATA y Gogarth a Phenrhyn y Creuddyn, yn ogystal â rhai nodweddion treftadaeth diwylliannol pwysig gan gynnwys Castell Conwy, Safle Treftadaeth y Byd Cestyll a Waliau Tref y Brenin Edward yng		Uchel	

	Ngwynedd a Thirweddau Hanesyddol Cofrestredig Pen Isaf Dyffryn Conwy a'r Creuddyn a Chonwy yn cynyddu'r sensitifrwydd i uchel.	
--	--	--

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 7 Dyffryn Conwy a 9 Bryniau Rhos
- Morluniau Cymru a'u Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Alltraeth, Rhif Uned Morlyn Rhanbarthol 4 Moryd Conwy
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru, Cofrestr Tirweddau Hanesyddol 22 Pen Isaf Dyffryn Elwy (HLW (Gw) 4)
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w Archwilio, Papur Cefndir Diwygiedig 27 - Ardaloedd Tirwedd Arbennig (Awst 2012), ATA 6 Dyffryn Conwy
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003

5.10 C4 Ffermdiroedd Calchfaen (Abergele i Ddinbych Arfordirol/Bryniau'r Fro)

Lleoliad a Maint

Mae'r uned dirwedd yn cynnwys tir sy'n rhedeg o Fae Colwyn ac Abergele, i'r de heibio Henllan, i Ddinbych.

Nodweddion Allweddol

- Tirwedd donnog ar raddfa ganolog,
- Diddordeb treftadaeth ddiwylliannol

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Tirwedd graddfa ganolog. <i>VS8: Canolig</i>		Ambr	
	*Tirffurf	Yn nodweddiadol yn dirwedd tonnog gyda rhai esgeiriau calchfaen amlwg yn y rhan canol. <i>VS4: <u>Tonnog</u>/ Llwyfandir/ Lefelau/ Bryniau/ Dyffrynnoedd</i>			Coch
	Patrwm Gorchudd Tir	Mosaig o dir pori a choetir, gan gynnwys coetiroedd ystadau a pharcdiroedd wedi'u dylunio. <i>VS3: <u>Iseldir Tonnog Mosaig</u>/ Trefol / Dyffrynnoedd Iseldir Coediog</i> <i>VS5: Patrwm Maes/ Mosaig / Coetir / Cymysgedd / Trefol</i>			Coch
	Amgylchedd Adeiledig	Mae'r arfordir ar hyd rhan ogleddol yr uned dirwedd hon o amgylch Bae Colwyn ac Abergele wedi setlo'n ddwys. Mae dylanwad dyn yn amlwg yn y system ffyrdd, gan gynnwys y llwybr twristiaid yr A55, Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru, chwareli a llinellau peilon sy'n atalnodi'r gorwel i'r de o'r B5831. Mewn mannau eraill daw'r dirwedd yn fwy gwledig ei naws, gyda phatrwm anheddu gwasgaredig ar hyd rhwydwaith o fân lonydd. <i>VS6: Dim aneddiadau / Gwasgaredig Gwledig/ Fferm / Pentref / Trefol</i> <i>VS27: Teg / Da / <u>Heb ei Asesu</u></i>		Ambr	
Gwledol	*Gorwelion a Lleoliadau	Mae Bryniau Clwyd yn ffurfio gorwelion tonnog i'r dwyrain o'r uned hon o dirwedd. Mae Castell Dinbych yn nodwedd amlwg ar y gorwel . I'r gogledd-orllewin, mae'r darren galchfaen a'r bryniau yn Llanddulas yn creu gorwelion mwy cymhleth ac unigryw . Torrir ar draws y gorwelion yn rhan ganol yr uned hon o dirwedd gan linellau peilon.			Coch
	Symudiad	Mae presenoldeb traffig ar y rhwydwaith ffyrdd lleol yn dod â symudiadau cyson i mewn i'r uned dirwedd		Ambr	

		hon, yn arbennig mewn cysylltiad â'r aneddiadau mwy o faint ac ar hyd yr arfordir. I ffwrdd o'r aneddiadau a'r ffyrdd, mae'r symudiadau yn llai aml . VS18: <u>Anaml / Aml/ Cyson</u>			
	Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Yn nodweddiadol mae'r golygfeydd wedi eu hamgáu gan dirffurf a llystyfiant , er bod rhai golygfeydd mwy agored a helaeth o ardaloedd o dir uwch ac ar hyd yr arfordir. VS9: <i>Caeedig</i>		Ambr	
	Derbynyddion nodweddiadol (yn nhrefn ddisgynol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: - Nifer o eiddo yn enwedig ar hyd yr arfordir ac yn cynnwys Bae Colwyn ac Abergele - Llwybrau pellter hir, gan gynnwys llwybr beicio Sustrans - Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5) a Llwybr Gogledd Cymru (rhan o Llwybr Arfordir Cymru) a Llwybr Clwyd - Ardaloedd Mynediad Agored i'r gorllewin o Abergele - Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus - Llwybr twristiaeth yr A55 a Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru - Y rhwydwaith ffyrdd lleol			Coch
	Rhyngwelededd/ Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae rhan o'r uned hon o dirwedd yn cynnwys llinell o fryniau sy'n arwyddocaol wrth ffurfio cefnlen weledol a gorwel i'r gwastatir arfordirol sefydlog. Mae'r golygfeydd yn nodweddiadol wedi eu cyfyngu gan dirffurf a llystyfiant; fodd bynnag, ceir golygfeydd pellter mwy agored i unedau tirwedd cyfagos o ardaloedd o dir uwch ac ar hyd yr arfordir.		Ambr	
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: - AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy - ATA Rhyd-y-foel i Abergele - Ardaloedd Mynediad Agored i'r gorllewin o Abergele - Parciau a Gerddi Cofrestredig - Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd a Phen Isaf Dyffryn Elwy - Castell Dinbych - Yr Eglwys Farmor (Eglwys y Santes Margaret, Bodelwyddan - Bryngaer			Coch
	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad Cymedrol LANDMAP nodweddiadol. VS46: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> VS47: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> VS48: <i>Cymedrol / Uchel</i>		Ambr	
Esthetaidd, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	*Pellenigrwydd / Llonyddwch	I ffwrdd o'r arfordir datblygedig a phrysur, mae'r ymdeimlad o lonyddwch yn cynyddu. VS24: <i>Deniadol; Cysgodol; Setledig/ Deniadol; Cysgodol; Diogel; Setledig/ Anneniadol; Swnllyd; Setledig</i>		Ambr	

Gwerth	Gwerth Tirwedd	Mae rhan o'r uned dirwedd yn gorwedd o fewn ATA Rhyd-y-foel i Abergele a ddynodwyd yn rhanbarthol. Nodweddion a ddynodwyd yn genedlaethol yn cynnwys llwybr beicio Sustrans Llwybr Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5) ac Ardaloedd Mynediad Agored i'r gorllewin o Abergele. Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol-Uchel nodweddiadol gyda rhai Eithriadol. VS50: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> VS49: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> LH45: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> LH42: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> GL31: <i>Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> GL33: <i>Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i>			Coch
	*Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae rhan o'r uned hon o dirwedd yn gorwedd o fewn Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd a Phen Isaf Dyffryn Elwy Mae'r ardal yn cynnwys Parciau a Gerddi Cofrestredig a bryngaer. Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol-Uchel nodweddiadol gyda rhai Eithriadol. HL38: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol / Heb ei asesu</i> HL35: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol / Heb ei asesu</i> HL40: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i>			Coch
	Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt	Mae'r cyfuniad o dopograffeg unigryw calchfaen, tir pori, coetir a thirweddau a ddyluniwyd yn rhoi lefel uchel o sensitifrwydd ac wedi arwain yn rhannol at yr ardal yn cael ei dynodi yn rhanbarthol fel ATA Rhyd-y-foel i Abergele. Caiff y sensitifrwydd ei ymestyn ymhellach gan nodweddion treftadaeth diwylliannol pwysig. Pan gaiff ei gyfuno gyda rhai derbynyddion gweledol sensitif, gan gynnwys defnyddwyr yr A55 a Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru, ystyrir bod sensitifrwydd cyffredinol y dirwedd hon yn uchel.		Uchel	

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Tiroedd Fferm Calchfaen
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 8 Colwyn ac Arfordir y Gogledd ac 9 bryniau Rhos
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru, Cofrestr Tirweddau Hanesyddol 38 Pen Isaf Dyffryn Elwy (HLW (Gw) 4)
- Morluniau Cymru a'u Sensitifrwydd i Datblygiadau Alltraeth, Rhif: 2 Enw Uned Morlun Rhanbarthol: Point of Ayr i Fae Colwyn
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w Archwilio, Papur Cefndir Diwygiedig 27 - Ardaloedd Tirwedd Arbennig (Awst 2012), ATA 2 Rhyd-y-foel i Abergele
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003
- Strategaeth Tirwedd Sir Ddinbych 2003, Ardaloedd Cymeriad fel a ganlyn: Bodelwyddan a Pharc Cinnel (Cod: D/LC/9); Esgair Calchfaen a Dyffrynnoedd (Cod: D/LC/10); a Llwyfandir Dinbych (Cod: D/LC/11)

5.11 C9 Creigiau Calchfaen a Bryniau

Lleoliad a Maint

Cyfes o fryniau a chlogwyni serth wedi eu lleoli yn Llanddulas (Cefn yr Ogof, Rhyd-y-foel a Craig-y-Forwyn) a Bryn Euryn (rhwng Llandrillo-yn-Rhos a Bae Colwyn). Mae'r tirffurfiau yn nodweddion nodedig iawn wedi eu lleoli yn agos i arfordir Conwy.

Nodweddion Allweddol

- Graddfa nodweddiadol fach i ganolig
- Bryniau agored a wynebaw sgarp
- Nodwedd amlwg yn y dirwedd
- Diddordeb treftadaeth ddiwylliannol

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	*Graddfa	Tirwedd graddfa fach - ganolig yn gyffredinol. <i>VS8: Bach/ <u>Canolig</u></i>			Coch
	*Tirffurf	Bryniau calchfaen serth gyda brigiadau craig, wynebaw sgarp nodedig a llethrau sgri. <i>VS4: <u>Bryniau/ Dyffrynnoedd</u> / Tonnog</i>			Coch
	Patrwm Gorchudd Tir	Gorchudd tir yn cynnwys mosaig o lechweddau coediog, llethrau sgarp a phorfeydd. <i>VS3: Bryniau Coediog a Llethrau Sgarp / Iseldir Tonnog Mosaig / <u>Trefol</u> / Bryniau a Llethrau Sgarp</i> <i>VS5: Patrwm Cae/ Mosaig / <u>Cymysgedd/ Datblygiad</u></i>			Coch
	Amgylchedd Adeiledig	Mae'r dylanwadau a wnaed gan ddyn yn cynnwys yr aneddiadau sydd i'w gweld o gwmpas y llethrau is a hefyd yn y gwaith chwarel yn Llanddulas. Fodd bynnag, ac eithrio nodweddion hanesyddol pwysig, ac o fewn cyd-destun yr arfordir datblygedig, mae mwyafrif yr uned hon o dirwedd yn gymharol annatblygedig . <i>VS6: Cymysgedd / <u>Gwledig Gwasgaredig / Fferm</u> / Trefol</i> <i>VS27: Teg/ Da</i>			Coch
Gweledol	*Gorwelion a Lleoliadau	Mae tri bryn yn nodedig iawn ac yn ffurfio gorwelion amlwg wrth edrych arnynt o nifer o leoliadau ar hyd a ger yr arfordir.			Coch
	Symudiad	Mae symudiad yn gyfyngedig i draffig anaml ar ffyrdd lleol o amgylch gwaelod y bryniau. Mae'r topiau bryniau a'r llethrau uwch yn llonydd iawn. <i>VS18: <u>Anaml</u> / Cyson</i>			Coch
	Gwelededd, Golygfeydd	Mae'r llethrau uwch yn rhoi golygfeydd agored ac eang allan i'r môr a dros ardaloedd arfordirol,			Coch

	Allweddol, Golygfannau	gan gynnwys Pentir y Gogarth, ar draws Bryniau Clwyd, Mynydd Hiraethog a Pharc Cenedlaethol Eryri. Mae golygfeydd i ac o'r llethrau is wedi eu hamgáu fwy gan dirffurf a llystyfiant. <i>VS9: <u>Caeedig</u> / Agored</i>			
	Derbynyddion nodweddiadol (yn nhrefn ddisgynnol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: - Eiddo sydd i'w cael yn bennaf o amgylch y llethrau is - Llwybrau pellter hir, gan gynnwys Llwybr cenedlaethol Llwybr Clawdd Offa, Llwybr beicio Sustrans - Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5), Llwybr Gogledd Cymru (rhan o Llwybr Arfordir Cymru) a Llwybr Clwyd - Ardaloedd Mynediad Agored i'r dwyrain o'r uned hon o dirwedd - Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus - Llwybr twristiaeth yr A55 a Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru - Y rhwydwaith ffyrdd lleol			Coch
	Rhyngweledded /Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae'r uned dirwedd hon â chysylltiad cryf a rhyngweledded gyda thirweddau yn gyfagos ac yn fwy pell , gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri.			Coch
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: - Parc Cenedlaethol Eryri - AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy - Arfordir Treftadaeth y Gogarth - ATA Rhyd-y-foel i Abergele - Ardaloedd Mynediad Agored i'r dwyrain o'r uned hon o dirwedd - Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Creuddyn a Chonwy - Parciau a Gerddi Cofrestredig, Bryngaerau			Coch
Esthetaidd, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad Cymedrol-Uchel LANDMAP nodweddiadol. <i>VS46: <u>Uchel</u> / <u>Cymedrol</u> / <u>Isel</u></i> <i>VS47: <u>Isel</u> / <u>Cymedrol</u></i> <i>VS48: <u>Isel</u> / <u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u></i>		Ambr	
	Pellenigrwydd / Llonyddwch	Mae'r uned dirwedd yn gymharol dawel ac anghysbell yn enwedig o'i gymharu â'r arfordir poblog cyfagos. <i>VS24: <u>Deniadol</u>; <u>Agored</u> / <u>Deniadol</u>; <u>Agored</u>;</i>		Ambr	
Gwerth	Gwerth Tirwedd	Mae llawer o'r uned dirwedd yn gorwedd o fewn ATA Rhyd-y-foel i Abergele a ddynodwyd yn rhanbarthol. Nodweddion a ddynodwyd yn genedlaethol yn cynnwys Llwybr beicio Sustrans Llwybr Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5) ac Ardaloedd Mynediad Agored i'r dwyrain o'r uned dirwedd).			Coch

		Gwerthusiad LANDMAP Uchel nodweddiadol gyda rhai ardaloedd fel Eithriadol . <i>VS50: Uchel / Cymedrol / Isel</i> <i>VS49: Cymedrol / Uchel</i> <i>LH45: Isel / Cymedrol / Uchel / <u>Eithriadol</u></i> <i>LH42: Isel / Cymedrol</i> <i>GL31: Cymedrol / Uchel</i> <i>GL33: Cymedrol / Uchel</i>			
	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae rhan o Barciau a Gardd Gofrestredig a bryngaer yn gorwedd o fewn rhan ddwyreiniol yr uned dirwedd. Gwerthusiad Cymedrol-Uchel LANDMAP nodweddiadol. <i>VS38: Uchel / Cymedrol / Isel</i> <i>HL35: Isel / <u>Cymedrol</u></i> <i>HL40: Isel / Cymedrol / <u>Uchel</u></i>			Coch
Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt		Mae'r golygfeydd calchfaen deniadol graddfa fach i ganolig yr uned hon o dirwedd wedi'i dynodi'n rhanbarthol fel rhan o ATA Rhyd-y-foel i Abergele. Mae ei sensitifrwydd yn cael ei ymestyn ymhellach gan ei orwelion amlwg a rhyngweledd gyda thirweddau gwerth uchel cyfagos, gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri. O'i gyfuno gyda phresenoldeb nodweddion treftadaeth diwylliannol pwysig a llawer o dderbynyddion gweledol sensitif, ystyrir bod sensitifrwydd cyffredinol y dirwedd hon yn uchel.		Uchel	

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Creigiau Calchfaen a Bryniau
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 8 Colwyn ac Arfordir y Gogledd
- Morluniau Cymru a'u Sensitifrwydd i Datblygiadau Alltraeth, Rhif Uned Morlyn Rhanbarthol: 2 Point of Ayr i Fae Colwyn
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w Archwilio, Papur Cefndir Diwygiedig 27 - Ardaloedd Tirwedd Arbennig (Awst 2012), ATA 2 Rhyd-y-foel i Abergele
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003

5.12 C10 Y Gogarth a Phenrhyn y Creuddyn

Lleoliad a Maint

Mae'r uned dirwedd yn cynnwys y Gogarth a Phenrhyn y Creuddyn sy'n gorwedd i'r gogledd-orllewin o Gonwy.

Nodweddion Allweddol

- Graddfa nodweddiadol fach i ganolig
- Pentiroedd calchfaen dramatig
- Diddordeb treftadaeth ddiwylliannol sylweddol

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	*Graddfa	Tirwedd graddfa fach - ganolig yn gyffredinol. <i>VS8: Bach/ <u>Canolig</u></i>			Coch
	*Tirffurf	Mae tirffurf y penrhyn yn amrywiol ac yn cynnwys pentiroedd calchfaen dramatig a chlogwyni gydag ardaloedd o dir tonnog ysgafn ac iseldir gwastad. <i>VS4: <u>Bryniau</u> / <u>Dyffrynnoedd</u> / <u>Lefelau</u> / <u>Tonnog</u></i>			Coch
	Patrwm Gorchudd Tir	Mosaig o borfeydd, coetir, tir agored, bryniau, llethrau sgarp a chlogwyni ac aneddiadau trefol. <i>VS3: <u>Bryniau a Phori ar Lethrau Sgarp</u> / <u>Moryd</u> / <u>Tir Fferm Iseldir Agored Fflat</u> / <u>Trefol</u></i> <i>VS5: <u>Tir Agored</u> / <u>Cymysgedd</u> / <u>Datblygiad</u></i>		Ambr	
	Amgylchedd Adeiledig	Ac eithrio Pentir y Gogarth. Mae dylanwadau dyn yn amlwg ar draws yr uned dirwedd hon ac yn cynnwys y llwybr twristiaid yr A55 a Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru yn y de, a hefyd aneddiadau cyrchfan drefol prysur Conwy, Deganwy, Llandudno, Llandrillo-yn-Rhos a Bae Colwyn a llinellau peilon sy'n weladwy tua chanol yr uned hon o dirwedd. <i>VS6: <u>Llinellol</u> / <u>Trefol</u> / <u>Gwasgaredig Gwledig</u> / <u>Fferm</u> / <u>Dim Aneddiadau</u></i> <i>VS27: <u>Teg</u> / <u>Da</u></i>		Ambr	
Gwledol	*Gorwelion a Lleoliadau	Mae'r Gogarth a Thrwyn y Fwch yn ffurfio nodwedd amlwg ar y gorwel . Mae Obelisc Esgyryn yn heneb nodedig i'w gweld o'r de.			Coch
	Symudiad	Mae llawer o'r uned dirwedd yn brysur iawn, yn enwedig o amgylch yr aneddiadau arfordirol; Fodd bynnag, mae nifer o ardaloedd lle mae symudiadau yn llawer llai aml . <i>VS18: <u>Anaml</u> / <u>Aml</u> / <u>Cyson</u></i>		Ambr	

	Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Golygfeydd eang ar draws y môr, yr arfordir a'r brynau mewndirol o'r Gogarth a phwyntiau uchel eraill yn yr uned dirwedd hon. <i>VS9: Agored / Cyfyng / Caeedig</i>			Coch
	Derbynyddion nodweddiadol (yn nhrefn ddisgynnol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: - Nifer o eiddo yn enwedig ar hyd yr arfordir ac yn cynnwys trefi Conwy, Deganwy, Llandudno, Llandrillo-yn-Rhos a Bae Colwyn - Llwybrau pellter hir, gan gynnwys Llwybr beicio Sustrans - Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5) a Llwybr Gogledd Cymru (rhan o Llwybr Arfordir Cymru) - Ardaloedd Mynediad Agored o fewn yr uned dirwedd a Pharc Cenedlaethol Eryri - Atyniadau arfordirol, gan gynnwys y Pentir y Gogarth a'r Parc Gwledig a Thrwyn y Fwch - Atyniadau lleol eraill a hawliau tramwy cyhoeddus - Llwybr twristiaeth yr A55 a Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru - Y rhwydwaith ffyrdd lleol - Llongau a llongau fferi sy'n pasio			Coch
	Rhyngwelededd/ Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae'r uned dirwedd hon â chysylltiad cryf a rhyngwelededd gyda thirweddau yn gyfagos ac yn fwy pell , gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri.			Coch
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: - Parc Cenedlaethol Eryri - AHNE Arfordir Ynys Môn - Castell Conwy, Safle Treftadaeth y Byd Cestyll a Waliau Tref y Brenin Edward yng Ngwynedd - Arfordir Treftadaeth y Gogarth - ATA Y Gogarth a Phenrhyn y Creuddyn - ATA Dyffryn Conwy - Ardaloedd Mynediad Agored - Parc Gwledig y Gogarth - Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Creuddyn a Chonwy - Parciau a Gerddi Cofrestredig - Bryngaerau			Coch
Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad LANDMAP Uchel nodweddiadol gyda rhai ardaloedd fel Eithriadol . <i>VS46: Isel / Cymedrol / Uchel</i> <i>VS47: Isel / Cymedrol / Uchel</i> <i>VS48: Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i>		Ambr	
	Pellenigrwydd / Llonyddwch	Mae cyferbyniad cryf a phwysig yn lleol rhwng yr ardaloedd datblygedig prysur o arfordir a			Coch

		rhannau heb eu datblygu tawel ac anghysbell y pentir. VS24: Deniadol; Agored; Gwyllt; Anneniadol; Arogl / Deniadol; Agored; Gwyllt / Deniadol; Anneniadol; Swnllyd; Setledig / Agored / Deniadol; Agored; Gwyllt / Deniadol; Setledig; Cysgodol;			
Gwerth	Gwerth Tirwedd	Mae llawer o'r uned hon o dirwedd yn gorwedd o fewn ATA y Gogarth a Phenrhyn y Creuddyn a ddynodwyd yn rhanbarthol a hefyd yn cynnwys Arfordir Treftadaeth y Gogarth a nodwyd yn genedlaethol. Nodweddion a ddynodwyd yn genedlaethol yn cynnwys llwybr beicio Sustrans Llwybr Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5) ac Ardaloedd Mynediad Agored. Gwerthusiad LANDMAP Uchel nodweddiadol gyda rhai ardaloedd fel Eithriadol . VS50: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> VS49: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> LH45: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> LH42: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> GL31: <i>Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> GL33: <i>Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i>			Coch
	*Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae Castell Conwy, Safle Treftadaeth y Byd Cestyll a Waliau Tref y Brenin Edward yng Ngwynedd yn gyfan gwbl o fewn yr uned dirwedd hon. Mae llawer o'r uned dirwedd hon yn gorwedd o fewn Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Creuddyn a Chonwy Mae nifer o Barciau a Gerddi Cofrestredig hefyd yn bresennol. Gwerthusiad Uchel-Eithriadol LANDMAP nodweddiadol. HL38: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> HL35: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> HL40: <i>Cymedrol / Eithriadol</i>			Coch
Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt		Mae'r Gogarth a Phenrhyn y Creuddyn yn rhan unigryw a phoblogaidd o arfordir, a ddynodwyd fel ATA y Gogarth a Phenrhyn y Creuddyn ac yn genedlaethol fel Arfordir Treftadaeth y Gogarth. Mae ei sensitifrwydd yn cael ei ymestyn ymhellach gan ei orwelion amlwg a rhyngweledd gyda thirweddau gwerth uchel cyfagos, gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri. O'i gyfuno gyda phresenoldeb nodweddion treftadaeth diwylliannol pwysig, gan gynnwys Castell Conwy, Safle Treftadaeth y Byd Cestyll a Waliau Tref y Brenin Edward yng Ngwynedd a'r lluo o dderbynyddion gweledol sensitif, ystyrir bod y sensitifrwydd cyffredinol yn uchel.	Uchel		

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 8 Colwyn ac Arfordir y Gogledd
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru, Cofrestr Tirweddau Hanesyddol: 23 Creuddyn a Chonwy (HLW (Gw) 5)
- Morluniau Cymru a'u Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Alltraeth, Unedau Morlyn Rhanbarthol fel a ganlyn: 3 Rhos Point i Ben y Gogarth; 4 Moryd Conwy; a 5 Pentir y Gogarth i Ynys Seiriol
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w Archwilio, Papur Cefndir Diwygiedig 27 - Ardaloedd Tirwedd Arbennig (Awst 2012), ATA 1 Y Gogarth a Phenrhyn y Creuddyn
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003

5.13 D1 Bryniau Aled Hiraethog (Gorllewin)

Lleoliad a Maint

Mae'r uned hon yn cynnwys tirwedd ucheldir tonnog Bryniau Rhos.

Nodweddion Allweddol

- Graddfa nodweddiadol ganolig
- Bryniau a dyffrynnoedd tonnog
- Yn gyffredinol agored gyda mosaig o laswelltir, prysgwydd eithin a choetir.

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Tirwedd graddfa ganolig yn gyffredinol. <i>VS8: Bach / <u>Canolig</u> / Mawr</i>		Ambr	
	*Tirffurf	Mae'r tirffurf yn bennaf yn cynnwys bryniau a dyffrynnoedd tonnog yn gyffredinol. <i>VS4: <u>Bryniau</u> / <u>Dyffrynnoedd</u> / Tonnog / Lefelau</i>		Ambr	
	*Patrwm Gorchudd Tir	Mosaig o dir pori ucheldirol, porfeydd, prysgwydd eithin a choetir. <i>VS3: Bryniau a Llwyfandir Pori Is / Bryniau a Mosaig Llwyfandir Is / Bryniau a Llethrau Pori Sgarp</i> <i>VS5: <u>Patrwm Cae</u> / <u>Mosaig</u> / Cymysgedd / Coetir / Datblygiad</i>			Coch
	Amgylchedd Adeiledig	Mae'r dylanwadau gan ddyn yn cynnwys llinellau peilonau sy'n croesi pen gogleddol yr uned dirwedd i gyfeiriad dwyrain - gorllewin. Mewn mannau eraill mae'r dylanwadau wedi'u cyfyngu i eiddo gwledig gwasgaredig ac aneddiadau bach sy'n cael eu cysylltu gan ychydig o ffyrdd bach. <i>VS6: <u>Clystyrog</u> / <u>Cymysgedd</u> / <u>Gwledig</u> / <u>Gwasgaredig</u> / <u>Fferm</u> / <u>Pentref</u></i> <i>VS27: <u>Heb ei Asesu</u> / <u>Gwael</u> / <u>Teg</u> / <u>Da</u></i>			Coch
Gweledol	*Gorwelion a Lleoliadau	Mae rhannau o'r uned hon yn ffurfio tirwedd gorwelion amlwg a di-dor .			Coch
	Symudiad	Mae traffig ffyrdd lleol yn cyflwyno symudiadau anaml i'r dirwedd. <i>VS18: Prin / Achlysurol / <u>Anaml</u> / Aml</i>			Coch
	Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Mae'r golygfeydd yn amrywio yn dibynnu ar y tirffurf a'r llystyfiant. O'r ardaloedd mwy agored uwch mae golygfeydd eang tua'r gogledd ar draws y môr a'r arfordir a thua'r gorllewin i Barc Cenedlaethol Eryri. Mae'r golygfeydd o ardaloedd is wedi'u cyfyngu gan dirffurf.		Ambr	

		VS9: Agored/ Agored/ Caeedig			
	Derbynyddion nodweddiadol (yn nhrefn ddisgynnol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: • Aneddiadau ac eiddo bach gwasgaredig • Llwybrau pellter hir, gan gynnwys Llwybr Clwyd • Ardaloedd Mynediad Agored • Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus • Y rhwydwaith ffyrdd lleol			Coch
	Rhyngweledded/ Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae rhannau uwch yr uned dirwedd hon â chysylltiad cryf a gweledd gydag ucheldiroedd cyfagos, gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri; tra bod ardaloedd is yn fwy hunangynhwysol.		Ambr	
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: • Parc Cenedlaethol Eryri • AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy • Ardaloedd Mynediad Agored • ATA Dyffrynnoedd Elwy ac Aled • ATA Rhyd-y-foel i Abergele • ATA Dyffryn Conwy • Ardaloedd Mynediad Agored • Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd, Pen Isaf Dyffryn Elwy a Mynydd Hiraethog • Parciau a Gerddi Cofrestredig • Bryngaerau			Coch
Esthetaidd, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad Cymedrol-Uchel LANDMAP nodweddiadol. VS46: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> VS47: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> VS48: <i>Isel / Cymedrol</i>		Ambr	
	*Pellenigrwydd / Llonyddwch	I ffwrdd o aneddiadau a ffyrdd, mae'r uned dirwedd hon fel arfer ag ansawdd tawel ac mewn mannau anghysbell . VS24: <i>Deniadol; Cysgodol / Deniadol; Cysgodol; Diogel / Deniadol; Agored; Gwyllt; Anghysbell / Deniadol; Tawel; Cysgodol; Diogel; Setledig; Ysbrydol / Tawel; Agored</i>			Coch
Gwerth	Gwerth Tirwedd	Mae rhan o'r uned dirwedd yn gorwedd o fewn ATA Dyffrynnoedd Elwy ac Aled a Rhyd-y-foel i Abergele a ddynodwyd yn rhanbarthol. Mae nifer o Ardaloedd Mynediad Agored hefyd o fewn yr uned dirwedd hon. Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol-Uchel nodweddiadol gyda rhai Eithriadol . VS50: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> VS49: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> LH45: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> LH42: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> GL31: <i>Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> GL33: <i>Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i>			Coch

	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae'r ardal hon yn cynnwys Parciau a Gerddi Cofrestredig ac ardaloedd bach o Dirweddau Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd, Pen Isaf Dyffryn Elwy a Mynydd Hiraethog Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol nodweddiadol gyda rhai ardaloedd fel Eithriadol . HL38: Cymedrol / Uchel / Heb ei asesu HL35: <u>Isel / Cymedrol</u> / Uchel / Heb ei asesu HL40: <u>Cymedrol</u> / Uchel / Eithriadol			Coch
	Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt	Mae'r dirwedd ar raddfa ganolig hon o fryniau a dyffrynnoedd tonnog yn cynnwys mosaig tir fferm o borfeydd, prysgwydd a choetir. Mae'n dirwedd dawel a golygfaol sydd wedi arwain at rannau ohono gael ei ddynodi yn rhanbarthol fel ATA Dyffrynnoedd Elwy ac Aled a Rhyd-y-foel i Abergele. Mae ei sensitifrwydd yn cael ei ymestyn ymhellach gan y nifer o dderbynyddion gweledol sensitif a'i orwelion amlwg a rhyngweleddedd gyda thirweddau gwerth uchel cyfagos, gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri.			Uchel

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Bryniau Aled Hiraethog
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 9 Dyffryn Conwy a 10 Mynydd Hiraethog
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru, Cofrestr Tirweddau Hanesyddol 38 Pen Isaf Dyffryn Elwy (HLW (Gw) 4)
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w Archwilio, Papur Cefndir Diwygiedig 27 - Ardaloedd Tirwedd Arbennig (Awst 2012), ATA 2 Rhyd-y-foel i Abergele a ATA 3 Dyffrynnoedd Aled ac Elwy
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003

5.14 D2 Bryn y Goedwig (Coedwig Clocaenog)

Lleoliad a Maint

Mae'r uned dirwedd yn cwympo o fewn Sir Ddinbych a Chonwy ac mae'n cwmpasu llawer o Goedwig Clocaenog.

Nodweddion Allweddol

- Graddfa fawr
- Coedwig gonwydd fasnachol yn bennaf
- Nifer o ffermydd gwynt sy'n bodoli eisoes

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	*Graddfa	Tirwedd graddfa fawr . <i>VS8: Mawr</i>	Melyn		
	Tirffurf	Mae'r tirffurf yn bennaf yn cynnwys bryniau a llethrau uchel sydd fel arfer yn donnog gyda rhai ardaloedd o lwyfandir ucheldir . <i>VS4: <u>Tonnog/ Llwyfandir</u></i>		Ambr	
	*Patrwm Gorchudd Tir	Mae'r gorchudd tir yn cael ei ddominyddu gan goedwigaeth conwydd masnachol gyda phocedi o rostir a thir amaethyddol sefydlog sy'n torri ar y goedwig. <i>VS3: <u>Bryniau Coedlog a Llethrau Sgarp</u> / Ucheldiroedd a Llwyfandiroedd Coedlog</i> <i>VS5: Coetir</i>	Melyn		
	*Amgylchedd Adeiledig	Mae dylanwadau gan ddyn yn cynnwys rhai ffermydd gwynt ar raddfa fawr a phlanhigfeydd coedwigaeth masnachol. Nid oes fawr o aneddiadau ac ychydig o ffyrdd sydd yna. Mae llawer o'r uned hon o dirwedd yn gorwedd o fewn TAN8 SSA A. <i>VS6: Dim Aneddiadau</i> <i>VS27: Heb ei Asesu / Teg</i>	Melyn		
Gweledol	Gorwelion a Lleoliadau	Torrir ar draws gorwelion syml gan blanhigfeydd conwydd a thyrbinau gwynt. Mae'r goedwig yn ffurfio nodwedd amlwg ar y gorwel mewn rhai golygfeydd.	Melyn		
	Symudiad	I ffwrdd o'r thyrbinau gwynt, mae i'r dirwedd gymeriad nodweddiadol llonydd . <i>VS18: Achlysurol</i>		Ambr	
	Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Mae'r golygfeydd gan mwyaf wedi eu cyfyngu gan y clystyrau o goed trwchus ac mewn mannau gan y tirffurf lleol. Fodd bynnag, mae rhai golygfeydd eang ar draws yr ucheldiroedd		Ambr	

		cyfagos lle mae ardaloedd o goedwigaeth wedi cael eu torri a hefyd o'r tir uwch ac ymylon mwy agored yr uned dirwedd hon. <i>VS9: Cyfyngedig</i>			
	Derbynyddion nodweddiadol (yn nhrefn ddisgynol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: - Eiddo (a leolir yn bennaf y tu allan i'r uned tirwedd hon) - Llwybrau pellter hir, gan gynnwys llwybr cenedlaethol Llwybr Clawdd Offa, Llwybr Clwyd a Llwybr Hiraethog - Ardaloedd Mynediad Agored - Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus - Yr A5 (golygfeydd tuag at y rhannau deheuol yr uned hon o dirwedd) - Y rhwydwaith ffyrdd lleol			Coch
	Rhyngweledd/ Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Lle mae golygfeydd agored, mae gan yr uned hon o dirwedd gysylltiad cryf a rhyngweledd gydag ardaloedd ucheldir cyfagos. Mewn rhai mannau, mae golygfeydd deniadol o ymyl y coetir a'r dirwedd donnog o unedau tirwedd cyfagos. Fodd bynnag, caiff yr effaith hon ei chuddio lle mae coedwigaeth flanced ar raddfa fawr yn ffurfio prif elfen o'r olygfa.		Ambr	
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: - AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy - ATA Cerrigydrudion a Choridor yr A5 - Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd a Mynydd Hiraethog - Ardaloedd Mynediad Agored		Ambr	
Esthetaidd, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad Cymedrol LANDMAP nodweddiadol. <i>VS46: Isel</i> <i>VS47: Cymedrol / Uchel</i> <i>VS48: Isel / Cymedrol</i>		Ambr	
	Pellenigrwydd / Llonyddwch	Gyda dim aneddiadau yn bennaf a chyda ychydig iawn o ffyrdd lleol, mae'r uned hon o dirwedd gydag ymdeimlad o bellenigrwydd . Mae'r gweithgareddau coedwigaeth a phresenoldeb tyrbinau gwynt lleol yn lleihau'r ymdeimlad o lonyddwch . <i>VS24: Cysgodol; Arogl; Arall / Anneniadol;</i>		Ambr	
Gwerth	Gwerth Tirwedd	Gwerthusiad Cymedrol LANDMAP nodweddiadol. <i>VS50: Isel</i> <i>VS49: Isel / Cymedrol</i> <i>LH45: Isel / Cymedrol / Uchel</i> <i>LH42: Isel / Cymedrol</i> <i>GL31: Cymedrol / Uchel</i> <i>GL33: Cymedrol / Uchel</i>		Ambr	

	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae rhan o'r uned hon o dirwedd yn cwmpo o fewn dod o fewn Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Mynydd Hiraethog. Gwerthusiad LANDMAP Uchel nodweddiadol gyda rhai ardaloedd fel Eithriadol . <i>HL38: <u>Uchel</u> / Eithriadol / Heb ei asesu</i> <i>HL35: <u>Uchel</u> / Heb ei asesu</i> <i>HL40: Isel / Cymedrol / <u>Uchel</u></i>			Coch
	Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt	Er bod presenoldeb coedwigaeth fasnachol a datblygiad ffermydd gwynt presennol o fewn y dirwedd ucheldir graddfa fawr hon yn lleihau sensitifrwydd, mae drychiad ac amlygrwydd y gorwel mewn golygfeydd o dirwedd ehangach yn darparu ychydig o wrthbwysiad. Serch hynny mae'r sensitifrwydd cyffredinol dal yn cael ei ystyried yn isel. Mae hyn yn cael ei adlewyrchu yn y ffaith bod llawer o'r ardal yn gorwedd o fewn TAN8 SSA A			Isel

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Bryn y Goedwig
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 10 Mynydd Hiraethog
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru, Cofrestr Tirweddau Hanesyddol 39 Mynydd Hiraethog (HLW (C) 5)
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003
- Strategaeth Tirwedd Sir Ddinbych 2003, Ardal Cymeriad: Coedwig Clocaenog (Cod: D/LC/24)

5.15 D3 Ucheldir Cerrig

Lleoliad a Maint

Mae'r uned dirwedd hon yn cynnwys ardal ucheldir sy'n gorwedd rhwng Mynydd Hiraethog a Pharc Cenedlaethol Eryri. Mae llwybr hanesyddol yr A5 yn rhedeg drwy'r uned hon o dirwedd, o Dynan yn y de-ddwyrain i Bentrefoelas a Pharc Cenedlaethol Eryri yn y gogledd orllewin.

Nodweddion Allweddol

- Graddfa ganolig i fawr
- Tirwedd ucheldirol
- Porfeydd gwellt wedi'i wella yn bennaf

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Tirwedd nodweddiadol ar raddfa ganolig-fawr . <i>VS8: <u>Canolig</u> / Mawr</i>		Ambr	
	Tirffurf	Tirwedd ucheldirol sy'n cynnwys dyffrynnoedd eang a bryniau uchel . <i>VS4: <u>Bryniau Uchel</u>/ Mynyddoedd / <u>Bryniau</u>/ <u>Dyffrynnoedd</u>/ Lefelau/ Tonnog</i>		Ambr	
	Patrwm Gorchudd Tir	Porfa yn bennaf , gyda rhai gwlyptiroedd a glaswelltir garw. Mae'r gorchudd coed yn brin ac wedi'i gyfyngu i'r dyffrynnoedd llai a lleiniau cysgodi. <i>VS3: <u>Dyffrynnoedd Ucheldir Agored</u> / <u>Bryniau a Llwyfandir Pori Is</u> / <u>Ucheldir Pori</u></i> <i>VS5: <u>Patrwm Cae/Mosaig</u>/ <u>Tir Agored</u></i>		Ambr	
	*Amgylchedd Adeiledig	Mae dylanwadau a wnaed gan ddyn yn gymharol gyfyngedig . Mae pentrefi clystyrog bach wedi'u canoli ar hyd yr A5, tra mewn mannau eraill mae patrwm nodweddiadol gwasgaredig o ffermydd ac eiddo gwledig. Mae rhai tyrbinau gwynt yn bresennol yn yr uned hon o dirwedd. <i>VS6: <u>Clystyrog</u> / <u>Gwasgaredig Gwledig</u>/ <u>Fferm</u> / <u>Dim aneddiadau</u></i> <i>VS27: <u>Teg</u> / <u>Da</u> / <u>Heb ei Asesu</u></i>		Ambr	
Gweledol	Gorwelion a Lleoliadau	Gorwelion ysgubol syml yn cael eu torri o bryd i'w gilydd gan gae unigol a choed a gwrychoedd, polion pren, eiddo gwledig gwasgaredig a thyrbinau gwynt achlysurol.		Ambr	
	Symudiad	I ffwrdd o goridor ffordd yr A5, mae symudiadau yn y dirwedd hon yn gymharol anaml . <i>VS18: <u>Aml</u>/ <u>Anaml</u>/ <u>Achlysurol</u></i>		Ambr	

	*Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Mae hon yn uned dirwedd nodweddiadol agored wedi'i amlygu gyda golygfeydd hir yn amrywio, yn enwedig o'r ardaloedd uwch. <i>VS9: Agored/ Wedi'i amlygu</i>			Coch
	Derbynyddion nodweddiadol (yn nhrefn ddisgynnol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: • Pentrefi bach ar hyd coridor yr A5 ac eiddo unigol gwasgaredig • Llwybrau pellter hir, gan gynnwys Llwybr Clwyd a Llwybr Hiraethog • Ardaloedd Mynediad Agored • Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus • Mae'r llwybr twristiaeth yr A5 i atyniadau rhanbarthol/ cenedlaethol y tu allan i'r uned dirwedd hon • Y rhwydwaith ffyrdd lleol			Coch
	Rhyngwelededd/ Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae cysylltiad cryf gydag ardaloedd ucheldir cyfagos , gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri, Mynyddoedd y Berwyn a Mynydd Hiraethog.			Coch
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: • Parc Cenedlaethol Eryri • AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy • AHE Cynwyd a Llandrillo • ATA Hiraethog • ATA Cerrigydrudion a Choridor yr A5 • Ardaloedd Mynediad Agored • Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig Y Berwyn a Mynydd Hiraethog			Coch
Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad Cymedrol-Uchel LANDMAP nodweddiadol. <i>VS46: Cymedrol/Uchel</i> <i>VS47: Isel / <u>Cymedrol</u> / Uchel</i> <i>VS48: <u>Cymedrol</u> / Uchel</i>		Ambr	
	Pellenigrwydd / Llonyddwch	I ffwrdd o goridor ffordd yr A5, mae i'r uned dirwedd hon gymeriad anghysbell a heddychlon . <i>VS24: Deniadol; Tawel; Agored / Tawel; Agored/ Wedi'i Amlygu/ Setledig</i>			Coch
Gwerth	*Gwerth Tirwedd	Mae llawer o ran de-ddwyreiniol o'r uned dirwedd hon, gan gynnwys dwyrain o'r A5 yn gorwedd o fewn ATA Cerrigydrudion a Choridor yr A5 a ddynodwyd yn rhanbarthol. Gwerthusiad Cymedrol LANDMAP nodweddiadol. <i>VS50: Cymedrol/Uchel</i> <i>VS49: Isel / Cymedrol / Uchel</i> <i>LH45: Isel / <u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u></i> <i>LH42: Isel / <u>Cymedrol</u> / Uchel</i> <i>GL31: <u>Cymedrol</u> / Uchel</i> <i>GL33: <u>Cymedrol</u> / Uchel</i>			Coch

	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Gwerthusiad Cymedrol-Uchel LANDMAP nodweddiadol. <i>HL38: Ise / Cymedrol / Uchel</i> <i>HL35: Ise / Cymedrol / Uchel</i> <i>HL40: Cymedrol / Uchel</i>		Ambr	
	Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt	Er bod gan y dirwedd ucheldir wledig iawn ar raddfa fawr hon nodweddion sy'n lleihau ei sensitifrwydd tirwedd, mae rhan ohoni wedi'i dynodi yn rhanbarthol fel ATA Cerrigydrudion a Choridor yr A5 ac mae ganddi hefyd gysylltiad cryf a rhyngweledd gyda thirweddau gwerth uchel cyfagos a nodweddion treftadaeth ddiwylliannol, yn enwedig gyda Pharc Cenedlaethol Eryri. Mae hyn yn cynyddu ei sensitifrwydd cyffredinol.		Uchel	

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Ucheldir Cerrig
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 10 Mynydd Hiraethog
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru, Cofrestr Tirweddau Hanesyddol 39 Mynydd Hiraethog (HLW (C) 5)
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w Archwilio, Papur Cefndir Diwygiedig 27 - Ardaloedd Tirwedd Arbennig (Awst 2012), ATA 4 Hiraethog
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003

5.16 D4 Bryniau Maerdy

Lleoliad a Maint

Mae'r uned dirwedd yn cynnwys cyfres o fryniau tonnog sy'n gorwedd i'r de o Goedwig Clocaenog ac yn rhedeg i'r de o Dderwen heibio Maerdy at ffin ddeheuol Conwy.

Nodweddion Allweddol

- Graddfa fach i ganolig
- Tirwedd ucheldir gwledig tonnog

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

			Sensitifrwydd a Aseswyd		
Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Is	↔	Uwch
Tirwedd	*Graddfa	Dyma dirwedd graddfa fach i ganolig . <i>VS8: Bach/ Canolig</i>			Coch
	Tirffurf	Mae'r tirffurf yn bennaf yn cynnwys bryniau a dyffrynnoedd tonnog yn gyffredinol. <i>VS4: Bryniau/ Dyffrynnoedd / Tonnog</i>		Ambr	
	Patrwm Gorchudd Tir	Mosaic o dir ffermio bugeiliol a choetir . <i>VS3: Dyffrynnoedd Ucheldir Mosaig Agored /Coediog / Bryniau Pori a Llwyfandir Pori Is / Dyffrynnoedd Ucheldir Pori</i> <i>VS5: Patrwm Caeau /Mosaig</i>			Coch
	Amgylchedd Adeiledig	Mae dylanwad datblygiad modern wedi'i gyfyngu i hanner gogleddol yr uned dirwedd hon sy'n gorwedd o fewn TAN 8 SSA A ac mae'n cynnwys rhai tyrbinau presennol . Mewn mannau eraill, mae patrwm gwasgaredig o ffermydd anghysbell ac eiddo gwledig gyda rhai pentrefi bychain clystyrog ar hyd coridor ffordd yr A5. <i>VS6: Gwasgaredig Gwledig / Fferm</i> <i>VS27: Heb ei Asesu / Teg/ Da</i>		Ambr	
Gweledol	Gorwelion a Lleoliadau	Mae gan yr uned dirwedd hon rai gorwelion amlwg heb eu datblygu .			Coch
	Symudiad	I ffwrdd o goridor ffordd yr A5, mae symudiadau yn y dirwedd hon yn gymharol anaml . <i>VS18: Achlysurol / Anaml / Aml</i>			Coch
	Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Mae golygfeydd o fewn yr uned dirwedd fel arfer yn gaeedig gan dirffurf a llystyfiant. Fodd bynnag, mae rhai golygfeydd hirach o ucheldir cyfagos i ac o'r tir uwch. <i>VS9: Caeedig</i>		Ambr	
	Derbynyddion nodweddiadol	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol:			Coch

	(yn nhrefn ddisgynol sensitifrwydd)	- Pentrefi bach ar hyd coridor yr A5 ac eiddo unigol gwasgaredig - Llwybrau pellter hir, gan gynnwys Llwybr Clwyd a Llwybr Hiraethog - Ardaloedd Mynediad Agored - Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus - Mae'r llwybr twristiaeth yr A5 i atyniadau rhanbarthol/ cenedlaethol y tu allan i'r uned dirwedd - Y rhwydwaith ffyrdd lleol			
	Rhyngweledd/ Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae rhannau uchaf yr uned hon o dirwedd â rhywfaint o rhyngweledd a chysylltiad gyda thirweddau cyfagos ond yn gyffredinol mae hwn yn uned dirwedd gyda chyfyngiadau gweledol.		Ambr	
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: - Parc Cenedlaethol Eryri - AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy - AHE Cynwyd a Llandrillo - Ardaloedd Mynediad Agored - ATA Cerrigydrudion a Choridor yr A5 - Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig - Bryngaerau		Ambr	
Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad Uchel LANDMAP nodweddiadol. VS46: <i>Uchel</i> VS47: <i>Cymedrol / Uchel</i> VS48: <i>Uchel</i>			Coch
	*Pellenigrwydd / Llonyddwch	I ffwrdd o goridor ffordd yr A5, mae i'r uned dirwedd hon gymeriad anghysbell a thawel . VS24: <i>Deniadol; tawel; Cysgodol; Diogel/ Setledig/ Deniadol; Diogel; Anghysbell; settledig; gwyllt/ Deniadol; Tawel; Agored</i>			Coch
Gwerth	Gwerth Tirwedd	Mae llawer o ran ddeheuol yr uned dirwedd hon yn gorwedd o fewn ATA Cerrigydrudion a Choridor yr A5 a ddynodwyd yn rhanbarthol. Gwerthusiad Cymedrol-Uchel LANDMAP nodweddiadol. VS50: <i>Uchel</i> VS49: <i>Cymedrol/Uchel</i> LH45: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> LH42: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> GL31: <i>Cymedrol / Uchel</i> GL33: <i>Cymedrol / Uchel</i>		Ambr	
	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae'r ardal hon yn cynnwys bryngaer gofrestredig. Gwerthusiad Cymedrol-Uchel LANDMAP nodweddiadol. HL38: <i>Cymedrol / Uchel / Heb ei asesu</i> HL35: <i>Cymedrol / Uchel / Heb ei asesu</i> HL40: <i>Cymedrol / Uchel</i>		Ambr	

Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt	Tirwedd graddfa fach i ganolig gyda mosaig o dir fferm bugeiliol a choetir. Mae rhan ddeheuol yr uned dirwedd hon yn gorwedd o fewn ATA Cerrigydrudion a Choridor yr A5 a ddynodwyd yn rhanbarthol. Caiff y sensitifrwydd ei ymestyn ymhellach gan bresenoldeb derbynyddion gweledol sensitif, cymeriad anghysbell ac fel arfer tawel yr ardal a gan y ffaith bod yr ardal yn cynnwys rhai gorwelion amlwg. Er bod y nodweddion hyn i gyd â sensitifrwydd uchel, mae rhannau gogleddol yr uned hon o dirwedd o fewn TAN 8 SSA A ac yn cynnwys tyrbinau gwynt presennol sy'n gostwng sensitifrwydd, yn enwedig i'r gogledd.	Canolig - Uchel
--	--	-------------------------------

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Bryniau Maerdy
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, RLCA 10
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w Archwilio, Papur Cefndir Diwygiedig 27 - Ardaloedd Tirwedd Arbennig (Awst 2012), ATA 5 Cerrigydrudion a Choridor yr A5
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003
- Strategaeth Tirwedd Sir Ddinbych 2003, Ardal Cymeriad: Bryniau Melin-y-wig (Cod: D/LC/26)

5.17 D5 Bryniau Edeyrnion

Lleoliad a Maint

Mae'r uned dirwedd hon yn cynnwys y dirwedd wledig donnog cryf sy'n ymestyn o Glawddnewydd i'r de at yr A5, ac mae'n cynnwys y brynau i'r gorllewin o Gorwen.

Nodweddion Allweddol

- Graddfa ganolig
- Tirwedd wledig donnog cryf

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad o'r uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygu ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Tirwedd ar raddfa ganolig . <i>VS8: Canolig</i>		Ambr	
	Tirffurf	Mae'r tirffurf cymhleth yn cynnwys llethrau brynau a dyffryn tonnog cryf crwn sy'n cyd-gloi . <i>VS4: Bryniau/Dyffrynoedd Bryniog/Tonnog</i>		Ambr	
	Patrwm Gorchudd Tir	Mosaig o dir ffermio bugeiliol gydag ardaloedd mawr o lethrau sgarp a brynau agored. Blociau coetir yn fwy cyffredin yn y gogledd a'r de o'r uned dirwedd hon. <i>VS3: Llechwedd a Llethrau Sgarp Pori / Llechwedd a Llethrau Sgarp Mosaig / Llethrau Sgarp a Llechwedd Agored</i> <i>VS5: Patrwm Cae/Mosaig</i>			Coch
	*Amgylchedd Adeiledig	Ac eithrio pentref hanesyddol Gwyddelwern, anheddiad wedi'i gyfyngu i ffermydd anghysbell ac eiddo gwledig sydd wedi'u cysylltu gan rwydwaith trwchus o lonydd troellog cul. Llinellau peilon a thyrbinau gwynt yn bresennol i'r de, a'r brif ffordd A494 Rhuthun i Gorwen yn rhedeg drwy'r uned dirwedd hon. Mae iard sgrap ailgylchu metel lleol yn dylanwadu ar y dirwedd. <i>VS6: Gwasgaredig Gwledig/Fferm / Pentref /Dim Setliad</i> <i>VS27: Heb ei asesu</i>		Ambr	
Gweledol	*Gorwelion a Lleoliadau	Mae gan yr uned dirwedd hon rai gorwelion heb eu datblygu'n amlwg, er mewn mannau mae tyrbinau gwynt a llinellau peilon yn ymyrryd arnynt.		Ambr	
	Symudiad:	I ffordd o goridor ffordd yr A5, mae symud yn y dirwedd hon yn gymharol anaml . <i>VS18: Anaml</i>		Ambr	
	Gwelededd, Golygfeydd	Mae golygfeydd o fewn yr uned dirwedd nodweddiadol hon yn cael eu hamgáu gan dirffurf		Ambr	

	Allweddol, Golygfannau	a llystyfiant. Fodd bynnag, mae yna rai golygfeydd pellach at ac o'r tir uwch. <i>VS9: Agored/Amgaeedig</i>			
	Derbynyddion nodweddiadol (yn nhrefn ddisgynol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr â'r canlynol: - Pentref hanesyddol Gwyddelwern ac eiddo unigol gwasgaredig - Llwybrau pellter hir, gan gynnwys Llwybr Clwyd, Llwybr y Brenig a Llwybr Dyffryn Dyfrdwy - Tir Mynediad Agored - Llwybr twristiaeth yr A5 i atyniadau rhanbarthol/cenedlaethol y tu allan i'r uned dirwedd hon - Atyniadau lleol a'r hawl tramwy cyhoeddus - Y rhwydwaith ffordd lleol			Coch
	*Ryngwelededd / Cymdeithasau â Thirweddau Cyfagos	Mae gan y rhan fwyaf deheuol o'r uned dirwedd hon gysylltiadau gweledol cryf gydag unedau cyfagos; tra bod y rhannau gogleddol yn fwy hunangynhwysol yn weledol .		Ambr	
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddiad Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: - Parc Cenedlaethol Eryri - AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy - AHN Cynwyd a Llandrillo - Tir Mynediad Agored. - Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd a'r Berwyn. - Bryngaerau			Coch
Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol-Uchel nodweddiadol. <i>VS46: Uchel</i> <i>VS47: Cymedrol / Uchel</i> <i>VS48: Cymedrol / Uchel</i>		Ambr	
	Pellenigrwydd / Llonyddwch	Er bod y dirwedd hon yn nodweddiadol dawel , mae'r cymeriad ffermio sydd wedi datblygu'n dda, presenoldeb anheddiad a rhwydwaith trwchus o ffyrdd lleol yn rhoi llai o naws anghysbell . <i>VS24: Deniadol; Diogel; Setledig / Deniadol; Gwarchod; Setledig / Deniadol; Tawel; Diogel; Setledig</i>		Ambr	
Gwerth	Gwerth Tirwedd	Mae cornel de ddwyreiniol a rhan ddwyreiniol bellaf yr uned dirwedd hon yn gorwedd o fewn AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. Mae Ardal Mynediad Agored bach i'r de-ddwyrain hefyd. Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol-Uchel nodweddiadol gyda rhai ardaloedd Eithriadol i'r de mewn perthynas â gwerth daearegol. <i>VS50: Cymedrol / Uchel</i> <i>VS49: Cymedrol</i> <i>LH45: Cymedrol</i> <i>LH42: Cymedrol</i>		Ambr	

		GL31: Cymedrol/ Uchel/ Eithriadol GL33: Cymedrol/ Uchel/ Eithriadol			
	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae'r ardal yn cynnwys bryngaer a rhan o lwybr hanesyddol yr A5. Gwerthusiad LANDMAP Uchel nodweddiadol. HL38: Isel / Cymedrol / <u>Uchel</u> / Heb ei asesu HL35: Uchel / Heb ei asesu HL40: Isel / Cymedrol / <u>Uchel</u>		Ambr	
	Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt	Mae hon yn dirwedd raddfa ganolig yn cynnwys patrwm cymhleth o fryniau a dyffrynnoedd crwn sy'n cyd-gloi. Mae rhan ohono'n gorwedd o fewn AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy sy'n cynyddu sensitifrwydd yn yr ardal benodol honno. Mae sensitifrwydd yn uwch oherwydd nifer o dderbynyddion gweledol sensitif a rhai gorwelion amlwg a rhyngweledd gyda thirweddau gwerth uchel cyfagos, gan gynnwys yr AHNE a Pharc Cenedlaethol Eryri. Mae presenoldeb tyrbinau gwynt presennol o fewn y ddau hyn ac unedau tirweddau cyfagos yn lleihau ychydig ar sensitifrwydd y dirwedd leol i ddatblygiad ynni gwynt pellach.	Canolig-Uchel		

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddir ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Bryniau Edeyrnion
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol Cymru, 15 Dyffryn Llangollen a Dyffryn Dyfrdwy a 12 Bryniau Clwyd
- Strategaeth Tirwedd Sir Ddinbych 2003, Ardaloedd Cymeriad fel a ganlyn: Coedlannau i'r De o Ruthun (Cod: D/LC/22); Bryniau Dinbych a Rhuthun (Cod: D/LC/23); Chwareli Gwyddelwern (Cod: D/LC/27); Bryniau Llanelidan a Gwyddelwern (Cod: D/LC/28); a Pharcdir Ystâd Rhug (Cod: D/LC/30)
- Cynllun Rheoli Ardal o Harddwch Eithriadol Naturiol Bryniau Clwyd 2009/14 (Nodyn. Ardal wedi'i lleoli yn union y tu allan i'r AHNE)

5.18 D8 Llwyfandir Ucheldir

Lleoliad a Maint

Mae'r uned dirwedd hon yn cynnwys llwyfandir ucheldir tonnog cryf.

Nodweddion Allweddol

- Graddfa fach i ganolig
- Llwyfandir ucheldir tonnog cryf

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Tirwedd graddfa ganolig yn gyffredinol. <i>VS8: Bach/ <u>Canolig</u></i>		Ambr	
	*Tirffurf	Llwyfandir ucheldir tonnog cryf, ychydig yn arw. <i>VS4: Bryniau / Dyffrynnoedd</i>	Melyn		
	Patrwm Gorchudd Tir	Ucheldir pori yn bennaf gyda phocedi o brysgwydd a choetir. <i>VS3: Bryniau a Mosaig Llwyfandir Is / Bryniau a Llwyfandir Pori Is</i> <i>VS5: Patrwm Caeau / Mosaig</i>	Melyn		
	*Amgylchedd Adeiledig	Mae'r uned dirwedd yn wasgaredig settledig . Mae datblygiadau modern yn cynnwys llinellau peilon sy'n croesi'r uned dirwedd hon ac yn weladwy o nifer o leoliadau. <i>VS6: Gwasgaredig Gwledig / Fferm / Clystyrog</i> <i>VS27: Teg/ Da</i>		Ambr	
Gweledol	Gorwelion a Lleoliadau	Mae gorwelion syml ac agored yn cael eu torri arnynt gan linellau peilonau .	Melyn		
	Symudiad	Symudiad anaml yn y dirwedd hon yn rhoi cymeriad llonydd. <i>VS18: Achlysurol / Anaml / Aml</i>			Coch
	Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Mae golygfeydd o fewn yr uned dirwedd fel arfer yn gaeedig gan dirffurf a llystyfiant . Fodd bynnag, mae rhai golygfeydd eang i ac o'r tir uwch. <i>VS9: Agored / Caeedig</i>		Ambr	
	Derbynyddion Nodweddiadol (Yn nhrefn ddisgynnol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: - Eiddo gwasgaredig achlysurol - Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus - Y rhwydwaith ffyrdd lleol		Ambr	
	*Rhyngwelededd / Cysylltiadau â	Mae rhannau uchaf yr uned dirwedd hon â chysylltiad a rhyngwelededd gyda thirweddau			Coch

	Thirweddau Cyfagos	ucheldir cyfagos, gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri a Phentir y Gogarth.			
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: • Parc Cenedlaethol Eryri • Arfordir Treftadaeth y Gogarth • ATA Dyffryn Conwy • ATA Dyffrynnoedd Elwy ac Aled • ATA Rhyd-y-foel i Abergele • Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Pen Isaf Dyffryn Conwy a'r Creuddyn a Chonwy • Parciau a Gerddi Cofrestredig			Coch
Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad Cymedrol-Uchel LANDMAP nodweddiadol. VS46: <u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u> VS47: <u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u> VS48: <u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u>		Ambr	
	Pellenigrwydd / Llonyddwch	Er bod gan yr ardal gymeriad tawel , mae llinellau peilon presennol yn lleihau'r teimlad o bellenigrwydd. VS24: <i>Deniadol; Tawel; Cysgodol; Diogel; Setledig; Ysbrydol / Tawel; Agored</i>		Ambr	
Gwerth	Gwerth Tirwedd	Mae ymylon gorllewinol pellaf yr uned hon o dirwedd yn dod o fewn y ATA Dyffryn Conwy a ddynodwyd yn rhanbarthol. Gwerthusiad Cymedrol LANDMAP nodweddiadol. VS50: <u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u> VS49: <u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u> LH45: <u>Uchel</u> LH42: <u>Isel</u> GL31: <u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u> GL33: <u>Cymedrol</u> / <u>Uchel</u>		Ambr	
	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Gwerthusiad Cymedrol LANDMAP nodweddiadol. HL38: <u>Cymedrol</u> HL35: <u>Isel</u> / <u>Cymedrol</u> HL40: <u>Cymedrol</u>		Ambr	
Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt		Mae sensitifrwydd canolig-uchel o'r llwyfandir ucheldir agored hwn yn deillio o bresenoldeb derbynyddion gweledol sensitif a golygfeydd i ac o nodweddion tirwedd a threftadaeth ddiwylliannol pwysig gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri a Phentir y Gogarth.	Canolig - Uchel		

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Llwyfandir Ucheldir
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 9 Bryniau Rhos
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003

5.19 D10 Llwyfandir Rhostir (Mynydd Hiraethog)

Lleoliad a Maint

Mae'r uned dirwedd hon yn cynnwys ardaloedd ucheldir Mynydd Hiraethog.

Nodweddion Allweddol

- Yn gyffredinol helaeth o ran graddfa
- Llwyfandir rhostir ucheldir tonnog yn bennaf
- Diddordeb treftadaeth ddiwylliannol

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

			Sensitifrwydd a Aseswyd		
Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Yn gyffredinol helaeth o ran graddfa VS8: <i>Bach / Mawr / <u>Helaeth</u></i>	Melyn		
	Tirffurf	Llwyfandir ucheldir tonnog. VS4: <i>Bryniau / Dyffrynnoedd / <u>Llwyfandiroedd</u></i>	Melyn		
	Patrwm Gorchudd Tir	Darnau helaeth o orgors a rhostir grug gyda rhai ardaloedd coediog a llynnoedd mawr. Planhigfa goedwigaeth gonifferaidd yn arbennig o gyffredin yn y dwyrain. VS3: <i><u>Rhostir Ucheldir</u> / Ucheldir Coediog a Llwyfandiroedd / Ucheldir Mosaig a Llwyfandiroedd / Llyn</i> VS5: <i><u>Tir Agored</u> / Coedtir / Dŵr</i>	Melyn		
	*Amgylchedd Adeiledig	Mae'r dirwedd yn ansefydlog gydag ychydig o ddatblygiad modern heblaw am rai tyrbinau gwynt yn y rhannau gogledd-orllewinol a gogledd-ddwyreiniol pell yr uned dirwedd. VS6: <i>Dim Aneddiadau</i> VS27: <i><u>Teg</u> / Da</i>			Coch
Gweledol	Gorwelion a Lleoliadau	Tirwedd llwyfandir gyda gorwelion nodweddiadol syml, agored a di-dor i raddau helaeth , ac eithrio'r tyrbinau gwynt presennol sy'n torri ar y gorwel i'r gogledd-orllewin a'r gogledd-ddwyrain pell.		Ambr	
	Symudiad	Mae symudiad yn brin yn y dirwedd hon. VS18: <i><u>Prin</u> / Achlysurol / Anaml</i>			Coch
	Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Mae rhai golygfeydd agored ac eang ar draws y rhostir tonnog i ucheldiroedd cyfagos gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. VS9: <i>Agored / <u>Wedi'i Amlygu</u> / Caeedig</i>		Ambr	

	Derbynyddion Nodweddiadol (Yn nhrefn ddisgynnol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: • Ychydig o eiddo (wedi'u lleoli mewn unedau tirwedd cyfagos) • Llwybrau pellter hir, gan gynnwys llwybr cenedlaethol Llwybr Clawdd Offa, Llwybr Clwyd a Llwybr Hiraethog • Ardaloedd Mynediad Agored • Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus • Y rhwydwaith ffyrdd lleol		Ambr	
	Rhyngweledded/ Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae rhannau uchaf yr uned dirwedd hon â chysylltiad a rhyngweledded gyda thirweddau ucheldir cyfagos, gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri.			Coch
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddiad Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: • Parc Cenedlaethol Eryri • AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy • AHE Cynwyd a Llandrillo • Ardaloedd Mynediad Agored • ATA Hiraethog • Ardaloedd Mynediad Agored • Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd a Mynydd Hiraethog • Bryngaerau			Coch
Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad Uchel LANDMAP nodweddiadol. VS46: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> VS47: <i>Cymedrol / Uchel</i> VS48: <i>Cymedrol / Uchel</i>		Ambr	
	Pellenigrwydd / Llonyddwch	Mae'r uned dirwedd hon yn dawel ac mae iddi ansawdd anialwch anghysbell . VS24: <i>Tawel; Agored; Pellenig; Gwyllt; Ysbrydol; Bygythiol</i>			Coch
Gwerth	*Gwerth Tirwedd	Mae rhan orllewinol o'r uned dirwedd hon yn gorwedd o fewn ATA Hiraethog a ddynodwyd yn rhanbarthol. Mae bron i hanner yr uned hon o dirwedd yn cynnwys Ardaloedd Mynediad Agored. Mae llawer o'r uned hon o dirwedd yn dod o fewn TAN8 SSA A a mae nifer o dyrbinau gwynt sy'n bodoli eisoes. Gwerthusiad Uchel-Eithriadol LANDMAP nodweddiadol. VS50: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> VS49: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> LH45: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> LH42: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> GL31: <i>Cymedrol / Uchel</i> GL33: <i>Isel / Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i>			Coch

	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Mae mwy na hanner yr uned hon o dirwedd yn gorwedd o fewn Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Mynydd Hiraethog. Gwerthusiad Uchel-Eithriadol LANDMAP nodweddiadol. <i>HL38: Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> <i>HL35: Cymedrol / Uchel</i> <i>HL40: Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i>			Coch
	Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt	Tirwedd pellennig, agored wedi'i amlygu gyda gwerth tirweddol uchel yn cael ei adlewyrchu yn hanner gorllewinol yr ardal sy'n cael ei dynodi yn rhanbarthol fel ATA Hiraethog. Mae golygfeydd eang i ac o dirweddau pwysig a nodweddion treftadaeth ddiwylliannol, gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. Er bod y nodweddion hyn i gyd yn rhoi sensitifrwydd uchel, mae rhannau gogleddol yr ardal yn gorwedd o fewn TAN8 SSA A ac yn debygol o fod â sensitifrwydd is.			Uchel

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Llwyfandir Ucheldir
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 10 Mynydd Hiraethog
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru, Cofrestr Tirweddau Hanesyddol 39 Mynydd Hiraethog (HLW (C) 5)
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w Archwilio, Papur Cefndir Diwygiedig 27 - Ardaloedd Tirwedd Arbennig (Awst 2012), SLA 4 Hiraethog
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003
- Strategaeth Tirwedd Sir Ddinbych 2003, Ardal Cymeriad: Brennig/ Coedwig (Cod: D/LC/25)

5.20 D11 Llwyfandir Rhostir

Lleoliad a Maint

Wedi'i leoli ymhell yn ne orllewin ardal yr astudiaeth; mae'r uned dirwedd yn gorwedd â ffin ddwyreiniol Parc Cenedlaethol Eryri.

Nodweddion Allweddol

- Ar raddfa fawr yn gyffredinol
- Llwyfandir ucheldir tonnog uchel a chryf

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Ar raddfa fawr yn gyffredinol <i>VS8: Canolig / <u>Mawr</u></i>	Melyn		
	Tirffurf	Llwyfandir ucheldir tonnog uchel a chryf yn cael ei dorri gan ddyffrynnoedd yr ucheldir. <i>VS4: Bryniau/ Dyffrynnoedd/ <u>Bryniau Uchel/ Mynyddoedd</u></i>		Ambr	
	Gorchudd tir	Darnau helaeth o orgors a rhostir grug gyda rhai ardaloedd coediog a phorfeydd. <i>VS3: <u>Ucheldir Rhostir</u> / Dyffrynnoedd Ucheldir Agored</i> <i>VS5: Patrwm Cae/Mosaig/ <u>Tir Agored</u></i>	Melyn		
	Amgylchedd Adeiledig	Mae'r dirwedd yn nodweddiadol ansetledig . <i>VS6: Clystyrog / <u>Dim Aneddiadau</u></i> <i>VS27: <u>Da</u> / Heb ei Asesu</i>			Coch
Gweledol	Gorwelion a Lleoliadau	Mae Garn Prys yn nodwedd amlwg ar y gorwel sy'n weladwy o nifer o leoliadau o fewn a thu allan i'r uned o dirwedd.			Coch
	Symudiad	Ac eithrio o symudiadau achlysurol , mae'r uned hon o dirwedd â chymeriad cymharol llonydd . <i>VS18: <u>Achlysurol</u> / Aml</i>			Coch
	*Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Mae golygfeydd agored ac eang ar draws y rhostir tonnog i Barc Cenedlaethol Eryri, Mynydd Hiraethog ac ardaloedd ymyrrol i'r gogledd. <i>VS9: Agored/ <u>Wedi'i amlygu</u></i>			Coch
	Derbynyddion Nodweddiadol (Yn nhrefn ddisgynnol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: - Eiddo Achlysurol - Ardaloedd Mynediad Agored - Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus - Ymwelwyr i'r atyniadau rhanbarthol/ cenedlaethol tu allan i'r uned dirwedd hon sy'n teithio ar hyd yr A5			Coch

		Y rhwydwaith ffyrdd lleol			
	Rhyngwelededd /Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae rhannau uchaf yr uned dirwedd hon â chysylltiad cryf a rhyngwelededd gyda thirweddau ucheldir cyfagos, gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri .			Coch
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: - Parc Cenedlaethol Eryri - Ardaloedd Mynediad Agored - ATA Hiraethog - Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig Mynydd Hiraethog			Coch
Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad Uchel LANDMAP nodweddiadol. VS46: <i>Cymedrol / Uchel</i> VS47: <i>Isel / Uchel</i> VS48: <i>Cymedrol / Uchel</i>		Ambr	
	Pellenigrwydd / Llonyddwch	Mae i'r uned dirwedd hon gymeriad anghysbell a thawel. VS24: <i>Tawel; Wedi'i Amlygu; Pellenig; Bygythiol</i>			Coch
Gwerth	*Gwerth Tirwedd	Mae'r uned dirwedd yn ffinio â Pharc Cenedlaethol Eryri ac mae'n cynnwys rhai Ardaloedd Mynediad Agored. Gwerthusiad Uchel-Eithriadol LANDMAP nodweddiadol. VS50: <i>Cymedrol / Uchel</i> VS49: <i>Isel / Uchel</i> LH45: <i>Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> LH42: <i>Isel / Cymedrol / Eithriadol</i> GL31: <i>Cymedrol</i> GL33: <i>Cymedrol</i>			Coch
	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Gwerthusiad Cymedrol LANDMAP nodweddiadol. HL38: <i>Isel / Cymedrol</i> HL35: <i>Cymedrol</i> HL40: <i>Cymedrol / Uchel</i>	Melyn		
Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt		Mae'r ardal o rostir ucheldir agored yn ansetledig i raddau helaeth ac mae ganddo gymeriad anghysbell a heddychlon. Mae cysylltiad cryf a rhyngwelededd gyda Pharc Cenedlaethol Eryri a golygfeydd eang i ac o dirweddau pwysig eraill a nodweddion treftadaeth ddiwylliannol. Pan gânt eu cyfuno â nifer o dderbynyddion gweledol sensitif mae hyn yn cynyddu sensitifrwydd y dirwedd yn sylweddol.	Uchel iawn		

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Llwyfandir Ucheldir
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, RLCA 6 Eryri a 10 Mynydd Hiraethog
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003

5.21 D15 Crib y Rhostir

Lleoliad a Maint

Mae'r uned dirwedd yn cynnwys brynau ucheldir nodedig yng Nghonwy, Mwdwl-eithin i'r gogledd o'r A5 a Foel Goch a brynau cysylltiedig i'r de o'r A5.

Nodweddion Allweddol

- Ar raddfa fawr yn gyffredinol
- Tirwedd rhostir ar ucheldir
- Crib uchel parhaus a thonnog yn bennaf
- Diddordeb treftadaeth ddiwylliannol

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	Graddfa	Tirwedd nodweddiadol ar raddfa fawr . <i>VS8: Canolig / Mawr / Helaeth</i>	Melyn		
	*Tirffurf	Brynau ucheldir tonnog cryf sy'n ffurfio cribau nodedig. <i>VS4: Bryniau Uchel / Mynyddoedd / Bryniau / Dyffrynnoedd</i>			Coch
	Patrwm Gorchudd Tir	Mae'r gorchudd tir yn bennaf yn cynnwys rhostir yr ucheldir . <i>VS3: Ucheldir Rhostir / Dyffrynnoedd Ucheldir Agored</i> <i>VS5: Tir Agored/ Patrwm Cae / Mosaig</i>	Melyn		
	Amgylchedd Adeiledig	Mae'r uned dirwedd yn nodweddiadol ansetledig ac nid oes fawr ddim datblygiadau modern. <i>VS6: Dim aneddiadau / Gwasgaredig Gwledig/ Fferm</i> <i>VS27: Teg</i>			Coch
Gwledol	*Gorwelion a Lleoliadau	Mae cribau'r uned hon o dirwedd yn nodweddion gorwelion unigryw sy'n ffurfio'r gefnlen i olygfeydd o ardaloedd is.		Ambr	
	Symudiad	Er bod symudiadau achlysurol , mae'r dirwedd hon yn gymharol llonydd . <i>VS18: Prin / Achlysurol</i>			Coch
	Gwelededd, Golygfeydd Allweddol, Golygfannau	Mae golygfeydd agored ac eang , gan gynnwys i ac o Fryniau Clwyd a Pharc Cenedlaethol Eryri yn arbennig o dde'r uned hon o dirwedd. <i>VS9: Agored/ Wedi'i amlygu</i>			Coch
	Derbynyddion Nodweddiadol	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: Eiddo Achlysurol			Coch

	(Yn nhrefn ddisgynol sensitifrwydd)	- Llwybrau pellter hir, gan gynnwys llwybr cenedlaethol Llwybr Clawdd Offa, Llwybr Clwyd a Llwybr Hiraethog - Ardaloedd Mynediad Agored - Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus - Ymwelwyr i'r atyniadau rhanbarthol/ cenedlaethol tu allan i'r uned dirwedd hon sy'n teithio ar hyd yr A5 - Y rhwydwaith ffyrdd lleol			
	Rhyngweleddedd /Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae gan yr uned dirwedd gysylltiadau cryf a rhyngweleddedd ag ardaloedd ucheldir, gan gynnwys Mynydd Hiraethog, AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy, Mynyddoedd y Berwyn a Pharc Cenedlaethol Eryri.			Coch
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddion Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: - Parc Cenedlaethol Eryri - AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy - ATA Mynydd Hiraethog - ATA Cerrigydrudion a Chordir yr A5 - Ardaloedd Mynediad Agored - Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd, Mynydd Hiraethog a Y Berwyn - Bryngaerau			Coch
Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad Uchel LANDMAP nodweddiadol. VS46: <i>Uchel</i> VS47: <i>Cymedrol</i> VS48: <i>Uchel</i>		Ambr	
	*Pellenigrwydd / Llonyddwch	Mae i'r uned dirwedd hon gymeriad anghysbell a thawel. VS24: <i>Tawel; Wedi'i amlygu; Gwyllt; Deniadol; Anghysbell / Deniadol; Tawel; Wedi'i Amlygu</i>			Coch
Gwerth	Gwerth Tirwedd	Mae'r uned hon yn dirwedd sy'n cynnwys rhai Ardaloedd Mynediad Agored. Gwerthusiad Cymedrol-Uchel LANDMAP nodweddiadol. VS50: <i>Uchel</i> VS49: <i>Cymedrol / Uchel</i> LH45: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> LH42: <i>Isel / Cymedrol</i> GL31: <i>Cymedrol / Uchel</i> GL33: <i>Cymedrol / Uchel</i>		Ambr	
	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Gwerthusiad Cymedrol LANDMAP nodweddiadol. HL38: <i>Cymedrol / Uchel</i> HL35: <i>Isel / Cymedrol / Uchel</i> HL40: <i>Cymedrol / Uchel</i>		Ambr	
Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt		Mae'r ardal o rostir ucheldir yn ansetledig i raddau helaeth ac mae ganddo gymeriad anghysbell a heddychlon. Mae cysylltiad cryf a rhyngweleddedd gyda Mynydd Hiraethog, AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy a Pharc Cenedlaethol Eryri a	Uchel		

	golygfeydd eang i ac o dirweddau pwysig eraill a nodweddion treftadaeth ddiwylliannol. Pan gânt eu cyfuno â rhai derbynyddion gweledol sensitif caiff sensitifrwydd y dirwedd ei chynyddu yn sylweddol.	
--	---	--

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Asesiad Tirwedd Clwyd 1995, Crib y Rhostir
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, RCLA 10 Mynydd Hiraethog
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003

5.22 D16 Ucheldir Ymylol (Dwyrain Dyffryn Conwy)

Lleoliad a Maint

Mae'r uned dirwedd wedi'i lleoli rhwng dyffryn afon Conwy i'r gorllewin a Bryniau Rhos i'r dwyrain.

Nodweddion Allweddol

- Tirwedd graddfa fach i ganolig
- Ucheldiroedd agored ac wedi'u hamlygu
- Mosaig o dir pori a choetiroedd

Gwerthusiad

Mae'r tabl canlynol yn dangos gwerthusiad yr uned dirwedd hon yn erbyn meini prawf sensitifrwydd datblygiad ynni gwynt.

Meini Prawf Sensitifrwydd		Nodweddion yr Uned Dirwedd	Sensitifrwydd a Aseswyd		
			Is	↔	Uwch
Tirwedd	*Graddfa	Tirwedd graddfa fach i ganolig <i>VS8: Bach/ Canolig</i>			Coch
	Tirffurf	Tirffurf ar lethrau yn codi i ucheldiroedd tonnog a bryniog . <i>VS4: Bryniau / Dyffrynnoedd / Lefelau /Tonnog/ Bryniog</i>			Coch
	Patrwm Gorchudd Tir	Gorchudd tir yn cynnwys mosaig o borfa ac ardaloedd bach o goetir. <i>VS3: Bryniau a Mosaig Llwyfandir Is / Bryniau a Llwyfandir Pori Is</i> <i>VS5: Patrwm Caeau /Mosaig</i>			Coch
	Amgylchedd Adeiledig	Mae datblygiadau modern yn amlwg yn y rhwydwaith ffyrdd lleol, patrwm aneddiadau gwasgaredig a'r llinellau peilon sy'n rhedeg o'r dwyrain i'r gorllewin ar draws yr uned dirwedd a thyrbinau gwynt i'r de. <i>VS6: Clystyrog/ Gwasgaredig Gwledig/ Fferm / Cymysgedd</i> <i>VS27: Da / Teg/ Gwael</i>		Ambr	
Gweledol	*Gorwelion a Lleoliadau	Mae'r rhannau uwch o'r uned hon o dirwedd ffurfio nodweddion amlwg ar y gorwel , yn enwedig mewn golygfeydd o Ddyffryn Conwy ac o Barc Cenedlaethol Eryri. Torrir ar draws y gorwelion gan dyrbinau gwynt a llinellau peilon mewn rhai mannau.			Coch
	Symudiad	Mae'r dirwedd hon yn nodweddiadol lonydd o ran cymeriad, er bod traffig anaml ar y rhwydwaith ffyrdd lleol a thraffig aml ar yr A548 yn cyflwyno rhywfaint o symudiadau . Mae llafnau'r tyrbinau sy'n troi hefyd yn cyflwyno symudiadau yn y de. <i>VS18: Achlysurol / Anaml / Aml</i>		Ambr	
	Gwelededd, Golygfeydd	Mae'r uned dirwedd yn nodweddiadol agored ac wedi'i amlygu . Mae'r ardaloedd uwch â			Coch

	Allweddol, Golygfannau	golygfeydd helaeth i'r gorllewin i Barc Cenedlaethol Eryri gyda golygfeydd llai amlwg deheuol i Fynydd Hiraethog a golygfeydd dwyreiniol pell i rannau uchaf Bryniau Clwyd. <i>VS9: Agored/ Wedi'i amlygu</i>			
	Derbynyddion Nodweddiadol (Yn nhrefn ddisgynol sensitifrwydd)	Mae'r rhain yn cynnwys deiliaid, defnyddwyr ac ymwelwyr i'r canlynol: • Aneddiadau gwasgarog • Mannau Agored mewn unedau tirwedd cyfagos • Atyniadau lleol a hawliau tramwy cyhoeddus • Y rhwydwaith ffyrdd lleol			Coch
	Rhyngwelededd /Cysylltiadau â Thirweddau Cyfagos	Mae cysylltiad cryf a rhyngwelededd gyda Pharc Cenedlaethol Eryri , ac i raddau llai gydag ardaloedd ucheldir cyfagos i'r de a'r dwyrain ac ardaloedd arfordirol i'r gogledd.			Coch
	Golygfeydd i Dirwedd Pwysig ac ohonynt a Nodweddiad Treftadaeth Diwylliannol	Mae'r rhain yn cynnwys: • Parc Cenedlaethol Eryri • AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy • ATA Dyffryn Conwy • Ardaloedd Mynediad Agored (i'r de) • Arfordir Treftadaeth y Gogarth • Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd, Pen Isaf Dyffryn Elwy a Mynydd Hiraethog • Parciau a Gerddi Cofrestredig • Bryngaerau			Coch
Esthetaid, Canfyddiadol a thrwy Brofiad	Ansawdd a Chymeriad Golygfaol	Gwerthusiad Cymedrol-Uchel LANDMAP nodweddiadol. <i>VS46: Cymedrol / Uchel</i> <i>VS47: Cymedrol / Uchel</i> <i>VS48: Cymedrol / Uchel</i>		Ambr	
	Pellenigrwydd / Llonyddwch	Mae i'r uned dirwedd hon gymeriad cymharol anghysbell a thawel . <i>VS24: Tawel; Wedi'i Amlygu / Tawel; Wedi'i Amlygu; Bygythiol</i>			Coch
Gwerth	*Gwerth Tirwedd	Mae llawer o'r uned dirwedd yn gorwedd o fewn ATA Dyffryn Conwy a ddynodwyd yn rhanbarthol. Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol-Uchel nodweddiadol gyda rhai Eithriadol . <i>VS50: Cymedrol / Uchel</i> <i>VS49: Cymedrol / Uchel</i> <i>LH45: Isel / <u>Cymedrol</u> / Eithriadol</i> <i>LH42: Isel / <u>Cymedrol</u> / Uchel</i> <i>GL31: Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i> <i>GL33: Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i>			Coch
	Gwerth Treftadaeth Ddiwylliannol	Gwerthusiad LANDMAP Cymedrol-Uchel nodweddiadol gyda rhai Eithriadol . <i>HL38: <u>Cymedrol / Uchel</u> / Eithriadol</i> <i>HL35: <u>Cymedrol</u> / Uchel</i>		Ambr	

		HL40: <i>Cymedrol / Uchel / Eithriadol</i>		
Crynodeb o Sensitifrwydd i Ddatblygiadau Ynni Gwynt		Mae'r ardal graddfa fach i ganolig hon o borfeydd a choetiroedd ar lethr â setliadau gwasgaredig ac mae ganddo gymeriad anghysbell a thawel, sydd wedi arwain at ei gynnwys o fewn ATA Dyffryn Conwy a ddynodwyd yn rhanbarthol. Mae'r ardal yn ffurfio nodwedd amlwg ar y gorwel, yn enwedig mewn golygfeydd o Ddyffryn Conwy ac o Barc Cenedlaethol Eryri. Mae cysylltiad cryf a rhyngweledd gyda Pharc Cenedlaethol Eryri a golygfeydd eang i ac o dirweddau pwysig eraill a nodweddion treftadaeth ddiwylliannol, gan gynnwys Arfordir Treftadaeth y Gogarth. Mae hyn, ynghyd â phresenoldeb derbynyddion gweledol sensitif eraill yn rhoi lefel uchel o sensitifrwydd.	Uchel	

Ffynonellau Cyfeirio Allweddol a Ddefnyddiwyd ar gyfer y Gwerthusiad hwn

- LANDMAP
- Map Cymeriad Tirwedd Rhanbarthol ar gyfer Cymru, 7 Dyffryn Conwy a 9 Bryniau Rhos
- Morluniau Cymru a'u Sensitifrwydd i Datblygiadau Allfor, 4 Moryd Conwy a 5 Pentir y Gogarth i Ynys Seiriol;
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w Archwilio, Papur Cefndir Diwygiedig 27 - Ardaloedd Tirwedd Arbennig (Awst 2012), SLA 6 Dyffryn Conwy
- Cynllun Datblygu Lleol Conwy i'w archwilio, Papur Cefndir 27 - Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (Mawrth 2011)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Strategaeth Cefn Gwlad Conwy 1998-2003

6. ADRAN 5: GWERTHUSIAD O ARDALOEDD STRATEGAETH TIRWEDD AC ASESIADAU CYNHWYSEDD

- 6.1 Cafodd cyfanswm o 15 Ardal Strategaeth Tirwedd eu nodi ar draws ardal yr astudiaeth fel y dangosir yn Ffigur 6. Rhestrir y rhain isod yn Nhabl 5.1 ynghyd â gwerthusiad cyffredinol o'u tirwedd a sensitifrwydd gweledol mewn perthynas â datblygu ynni gwynt.

Tabl 5.1: Crynodeb o Ardaloedd Strategaeth a Sensitifrwydd Cyffredinol

Ardal Strategaeth Tirwedd		Sensitifrwydd yn gyffredinol	Lleoliad Ardal Strategaeth Tirwedd ²⁰		Rhif Tudalen
Cyf	Enw		Conwy	Sir Ddinbych	
2	Dyffryn Clwyd	Uchel	5%	95%	102
3	Bryniau De Clwyd	Canolig-Uchel	5%	95%	104
7	Coedwig Clocaenog	Isel	50%	50%	106
8	Ucheldir Cerrig	Uchel	90%	10%	108
9	Mynydd Hiraethog	Uchel	80%	20%	110
10	Bryniau Rhos	Uchel	60%	40%	112
11	Dyffryn Elwy	Uchel	95%	5%	114
12	Dyffryn Conwy	Uchel	100%		116
13	Arfordir Gogledd Orllewin Conwy	Uchel	100%		118
14	Arfordir Colwyn	Uchel	95%	5%	120
15	Trefi'r Arfordir	Canolig	45%	55%	122

6.2 Agwedd at Werthuso Ardaloedd Strategaeth Tirwedd

Mae'r testun canlynol yn disgrifio'r modd y mae'r gwerthuso, asesiad cynhwysedd a'r nodiadau canllaw yn cael eu cyflwyno ar gyfer pob ardal o'r strategaeth:

- Mae gan bob ardal o'r strategaeth gynllun a thestun allweddol sy'n disgrifio ei lleoliad a chyddestun ei dirwedd.
- Mae'r cyfeiriadau at unedau'r tirwedd sydd i'w cael o fewn pob ardal o'r strategaeth wedi eu rhestru hefyd.
- Wedi cyflwyno datganiad o sensitifrwydd cyffredinol ar gyfer ardal y strategaeth mewn perthynas â datblygiad ynni gwynt, ynghyd â chyfiawnhad o'r asesiad.
- Darperir rhestr o nodweddion a phriodweddau'r dirwedd o ran golygfeydd a diwylliant treftadaeth sy'n debygol o gael eu hystyried fel lleoliadau ar gyfer datblygiad ynni gwynt ar gyfer pob ardal o'r strategaeth. Mae nodweddion dynodedig wedi eu rhestru ar wahân. Dylid nodi bod Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig a'r Arfordir Treftadaeth, er ddim wedi eu gwarchod yn statudol, yn cael eu hystyried i fod o werth cenedlaethol ac felly'n cael eu cynnwys yn y rhestr o benodiadau ar gyfer yr ardal berthnasol.
- Mae'r strategaeth tirwedd ar gyfer yr ardal yn cynnwys amcan(ion) tirwedd ar gyfer yr ardal, cofnod o ddatblygiad ynni gwynt sy'n weithredol ac wedi'u cymeradwyo (Mawrth 2013), dangos cyfansymiau perthynol o ddatblygiad ynni gwynt y gallir eu cynnwys (cynhwysedd dangosol) a nodiadau canllaw sy'n benodol i'r ardal ynglŷn â maint, dyluniad a lleoliad y datblygiadau ynni gwynt mewn perthynas i bob ardal.

Mae'n bwysig nodi bod angen darllen taflenni gwerthuso ardal y strategaeth ar y cyd â'r taflenni gwerthuso sensitifrwydd berthnasol (rhestrir y rhain cyn pob tabl ac maent hefyd i'w cael ar bob cynllun allweddol er mwyn hwylustod).

²⁰Mae lleoliad pob ardal strategaeth wedi'i rannu i ganran amcannol o'r tir lle mae'r ardaloedd strategaeth tirwedd yn cynnwys rhannau o Siroedd Conwy a Dinbych

6.3 Ardal Strategaeth 2 – Dyffryn Clwyd

Lleoliad a Chyd-destun

Mae ardal strategaeth Dyffryn Clwyd wedi'i leoli rhwng ucheldiroedd Bryniau Clwyd i'r dwyrain a Bryniau Rhos i'r gorllewin. Mae'r ardal hon yn ymestyn o gyrion trefol y Rhyl a Phrestatyn ar yr arfordir i'r de i Lanelidan.

Unedau Tirwedd wedi eu cynnwys yn Ardal y Strategaeth hon

A1 ac A6 gyda rhannau bychain o B4; C3; D5 a D17

SENSITIFRWYDD CYFFREDINOL I DDATBLYGIAD YNNI GWYNT	
Uchel (Coch)	Dyma dirwedd a werthfawrogir yn fawr yn agos at ac yn rhannol o fewn AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. Mae'n cynnwys dynodiadau tirwedd a threftadaeth diwylliannol pwysig eraill. Mae'r ardal hefyd yn cael ei werthfawrogi'n anffurfiol fel tirwedd dawel sy'n sefydlog yn hanesyddol ac yn darparu nifer o gyfleoedd hamdden awyr agore cynnil. Mae rhannau o'r ardal yn agored ac yn rhoi blaendir i olygfeydd o'r AHNE a Bryniau Rhos.
Nodweddion a Rhinweddau Tirwedd, Golygfeydd a Diwylliant Treftadaeth allweddol sy'n debygol o gael eu heffeithio gan Ddatblygiad Ynni Gwynt	Nodweddion Dynodedig o fewn Ardal y Strategaeth ▪ Mae tua 2% o ardal y strategaeth o fewn AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. ▪ Mae llwybr cenedlaethol 'Llwybr Clawdd Offa' yn rhedeg trwy amgylchedd trefol i'r gogledd ddwyrain pellaf (a thrwy hynny yn lleihau sensitifrwydd y nodwedd hon yn yr ardal benodol hynny). ▪ Sustrans - llwybr beicio Arfordir Gogledd Cymru (Llwybr 5 RhBC). ▪ Mae tua 60% o ardal y strategaeth o fewn Tirwedd Hanesyddol Gofrestredig Dyffryn Clwyd. * ▪ Henebion rhestredig pwysig gan gynnwys Castell Dinbych, yr Eglwys Farmor a Chastell Rhuddlan. ▪ Parciau a Gerddi Cofrestredig. * Nodweddion Tebygol Eraill o ran Tirwedd, Golygfeydd a Diwylliant Treftadaeth ▪ Dyffryn ag afon lydan gyda Bryniau Clwyd i'r dwyrain a Bryniau Rhos i'r gorllewin. ▪ Tirwedd Olygfaol gyda golygfeydd o fryniau cyfagos. ▪ Patrwm cymhleth a hanesyddol o dir ffermio, aneddiadau mewn coetir a pharcdir hanesyddol. ▪ Mae llawer o'r ardal hon yn dawel ac yn ddigyffro. ▪ Er bod y golygfeydd o fewn ac ar hyd y dyffryn yn aml yn cynnwys llystyfiant, ceir rhyngweledd dda o sawl rhan o Fryniau Clwyd a Bryniau Rhos. ▪ Fel arfer i'r gogledd o'r A55 mae golygfeydd mwy agored am yr arfordir. ▪ Niferoedd uchel o dderbynyddion gweledol sensitif, gan gynnwys defnydd ymwelwyr o'r A55 ac ymwelwyr i'r arfordir a Bryniau Rhos, defnyddwyr Llwybr Clawdd Offa, Llwybr Brenig, Llwybr Clwyd, Llwybr Beicio Dyserth, Llwybr Gogledd Cymru a Sustrans – llwybr beicio Arfordir Gogledd Cymru (Llwybr 5 RhBC). ▪ Tirwedd hanesyddol gyda hanes cyfoethog a nifer o nodweddion pwysig sydd hefyd yn atyniadau i ymwelwyr. * (heb eu dynodi ond yn cael eu cydnabod fel rhai o werth cenedlaethol)
STRATEGAETH TIRWEDD AC ARWEINIAD AR GYFER LLEOLI TYRBINAU GWYNT	

Amcan Tirwedd	Gwarchod Tirwedd
Gwaelodlin Datblygiad Ynni Gwynt (Mawrth 2013)	1 datblygiad ar raddfa micro , wedi'i leoli oddi ar yr A55 i'r dwyrain o Lanelwy.
Cynhwysedd Dangosol Cyffredinol	Er gwaethaf statws rhannol a sensitifrwydd sylweddol AHNE yn ardal y strategaeth hon efallai bod lle i ddatblygiad ar raddfa micro pellach yn ogystal i'r un presennol ger Llanelwy, ond dim ond pan fydd yn berthnasol i'r amgylchedd adeiledig presennol. Gallai hyn fel arfer gynnwys tyrbinau sengl gyda llafn 20m o uchder. Dylid gwahanu'r ddau fel bod eu heffeithiau yn aros yn lleol a bod yna ddim effaith amlwg cyfunol/cynyddol ar y dirwedd.
Canllawiau ar Leoli	▪ Mae Adran 6 o'r ddogfen hon yn nodi lleoliad a chanllawiau generig. Yn ogystal, dylai'r canllawiau canlynol fod yn berthnasol: ▪ Gwarchod harddwch naturiol y dyffryn ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy, ei rinweddau arbennig a'i leoliad ehangach. ▪ Ystyried effeithiau'r datblygiad ar osodiad ehangach Bryniau Rhos. ▪ Diogelu llongyddwch y dyffryn a'r ardaloedd cyfagos. ▪ Sicrhau bod y datblygiadau yn amlwg ar wahân fel bod eu heffaith ar y canfyddiad o dirwedd yn parhau i fod yn lleol a bod yna ddim effaith amlwg ar y dirwedd. ▪ Cynnal naws arbennig Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd. ▪ Amddiffyn lleoliadau a golygfeydd allweddol i ac o dreftadaeth diwylliannol pwysig fel Castell Dinbych, yr Eglwys Farmor a Chastell Rhuddlan. ▪ Cynnal rhyngweledd rhwng nodweddion treftadaeth ddiwylliannol ar y bryniau cyfagos. ▪ Sicrhau nad yw llwybrau mynediad newydd yn niweidio patrymau caeau hanesyddol ac ailblannu unrhyw wrychoedd y bydd y gwaith adeiladu yn effeithio arnynt. ▪ Osgoi rhag lleoli unrhyw dyrbinau o fewn y golyglinau o olygfeydd allweddol. ▪ Osgoi effeithiau cronrus ar yr arfordir, golygfannau poblogaidd a ffyrdd fel yr A55, A525, Llwybr Cenedlaethol Clawdd Offa, Llwybr Brenig, Llwybr Clwyd, Llwybr Beicio Dyserth, Llwybr Gogledd Cymru a Sustrans - llwybr beicio Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5) - defnyddiwch ddelweddau i asesu golygfeydd mewn trefn resymegol (gan gynnwys golygfeydd i dyrbinau presennol). ▪ Tyrbinau safle yn agos at adeiladau presennol i osgoi gormod o ddatblygiad o fewn y dirwedd ehangach ac erydu nodweddion gwledig.

6.4 Ardal Strategaeth 3 – Bryniau De Clwyd

Lleoliad a Chyd-destun

Mae ardal strategaeth Bryniau De Clwyd wedi ei lleoli tua'r de o Sir Ddinbych rhwng AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy a Choedwig Clocaenog.

Unedau Tirwedd sydd wedi eu cynnwys o fewn Ardal y Strategaeth hon

D5 gyda rhan fechan o D4

SENSITIFRWYDD CYFFREDINOL I DDATBLYGIAD YNNI GWYNT	
Canolig – Uchel Ambr	Mae hon yn dirwedd gymharol werthfawr sy'n gorwedd yn agos at ymyl gorllewinol AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy . Mae rhan dde-orllewinol o'r ardal hon yn gorwedd yn agos at ac yn ffurfio rhan o leoliad ehangach Ardal Tirwedd Arbennig Coridor Cerrigydrudion a'r A5. Mae'r ardal hefyd yn cael ei gwerthfawrogi yn anffurfiol am ei chymeriad gwledig hardd a thawel ac mae'n darparu nifer o gyfleoedd hamdden yn yr awyr agored. Mae'n agored ac yn welededd i ac o'r tir uwch.
Nodweddion a Rhinweddau Tirwedd, Golygfeydd a Diwylliant Treftadaeth sy'n debygol o gael eu heffeithio gan Ddatblygiad Ynni Gwynt	Nodweddion Dynodedig o fewn yr Ardal Strategaeth ▪ Ardal Mynediad Agored bach i'r de-ddwyrain. Tirwedd Tueddol Arall, Nodweddion Treftadaeth Gweledol a Diwylliannol eraill. ▪ Patrwm cyd-gloi cymhleth o fryniau tonnog cryf a llethrau dyffryn. ▪ Mosaig cymhleth o dir ffermio bugeiliol gyda rhai ardaloedd mawr o lethrau coetir, llethrau agored a sgarp. ▪ Mae gan lawer o'r ardal hon gymeriad tawel a llonydd ac mae'n cael ei werthfawrogi'n anffurfiol am ei gyfleoedd hamdden allweddol isel. ▪ Er bod golygfeydd at ac o rannau llai dyrchafedig o'r ardal hon fel arfer wedi eu hamgáu gan dirffurf a llystyfiant, ceir golygfeydd pell a phanoramig o'r bryniau uwch sydd o fewn cyrraedd, gyda golygfeydd i ac o Barc Cenedlaethol Eryri a Bryniau Clwyd ac AHNE Dyffryn Dyfrdwy, gan gynnwys o Fryngaer Caer Drewyn.
STRATEGAETH TIRWEDD AC ARWEINIAD AR GYFER LLEOLI TYRBINAU GWYNT	
Amcan Tirwedd	Gwarchod y Tirwedd - pob ardal sydd o fewn neu sy'n cyfrannu at ragolygon a lleoliad yr AHNE. Llety tirwedd - ardaloedd nad ydynt yn cyfrannu at y rhagolygon a lleoliad yr AHNE a'r tu allan i'r AHNE.
Datblygiadau Ynni Gwynt Cyfredol (Mawrth 2013)	1. datblygiad ar raddfa micro a 3. datblygiad ar raddfa fechan a leolir i'r dwyrain o'r A494, ger anheddiad bach Gwyddelwern.
Cynhwysedd Dangosol Cyffredinol	Yn strategol mae'r ardal hon yn gorwedd rhwng ac yn gwasanaethu fel byffer cul rhwng y meysydd datblygu gwynt arfaethedig o fewn TAN 8 SSA A yng Nghoedwig Clocaenog a'r AHNE. Gall unrhyw ddatblygiad o fewn ardal y strategaeth waethygu effeithiau datblygiad o fewn yr SSA a gall niweidio rhinweddau arbennig yr AHNE. Er gwaethaf hyn, efallai y bydd rhannau o ardal y strategaeth hon nad ydynt wedi'u hystyried yn cyfrannu at y lleoliad neu olygfeydd at ac o'r AHNE â'r gallu ar gyfer rhai datblygiadau ynni gwynt graddfa

	fach/micro ychwanegol. Gallai hyn fel arfer gynnwys tyrbinau sengl hyd at uchder blaen llafn 50m lle mae hyn yn cysylltu'n dda i'r amgylchedd adeiledig presennol. Dylai datblygiadau gael eu gwahanu'n glir fel bod eu heffeithiau yn parhau i fod yn lleol ac nid oes unrhyw ddylanwad cyfunol / cronrus diffiniol ar y dirwedd.
Canllawiau ar Leoli	Mae Adran 6 o'r ddogfen hon yn rhoi lleoliad a chanllawiau generig. Yn ogystal, dylai'r canllawiau canlynol fod yn berthnasol: ▪ Gwarchod harddwch naturiol AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy, ei nodweddion arbennig a'i leoliad ehangach. Mae angen ystyried effaith datblygiad gwynt o fewn a thu hwnt i'r AHNE gan ddefnyddio delweddau. Mae ardal y strategaeth hon yn meddiannu un o'r darnau cul o dirwedd rhwng y datblygiadau o amgylch Coedwig Clocaenog a'r AHNE. Mae'n rhaid i ddatblygiad osgoi creu ymdeimlad o dresmasu annerbyniol, amgylchynu, amlygrwydd, neu anghydnaws, yn unigol neu'n gronnol ar yr AHNE. ▪ Gall gormod o ddatblygiadau ynni gwynt ar raddfa lai arwain at effaith gronnol o fewn tirwedd mor sensitif. Felly, mae'n bwysig ystyried lleoliadau tyrbinau presennol ac arfaethedig wrth gynllunio datblygiad newydd. ▪ Dylai datblygiadau gael eu gwahanu'n glir fel bod eu heffeithiau yn parhau i fod yn lleol ac nid oes unrhyw ddylanwad ar y cyd cronrus diffiniol ar y dirwedd. Mae hyn yn gofyn am ystyriaeth arbennig o ofalus o effeithiau cronrus datblygiadau presennol ac arfaethedig. ▪ Gwarchod harddwch naturiol AHE Cynwyd a Llandrillo cyfagos, ei nodweddion arbennig (gan gynnwys llonyddwch ac ymdeimlad o anialwch) a gosodiad ehangach. Mae'n rhaid i ddatblygiad ynni gwynt osgoi creu ymdeimlad o dresmasu annerbyniol, amgylchynu, amlygrwydd, neu anghydnaws, mewn cysylltiad â'r AHE yn unigol neu'n gronnol. ▪ Sicrhau nad yw'r patrwm nodedig a graddfa'r bryniau a'r dyffrynnoedd yn cael ei beryglu gan dyrbinau tal. ▪ Cynnal llonyddwch y dirwedd ac ardaloedd cyfagos. ▪ Diogelu golygfeydd allweddol i ac o nodweddion treftadaeth ddiwylliannol pwysig megis Bryngaer Caer Drewyn. ▪ Sicrhau nad yw llwybrau mynediad newydd yn niweidio unrhyw batrymau caeau hanesyddol ac ailblannu unrhyw wrychoedd yr effeithir arnynt gan y gwaith adeiladu. ▪ Osgoi lleoli datblygiad ar hyd gorwelion naturiol agored, llethrau bryniau agored ac o fewn llinellau golwg golygfeydd allweddol. ▪ Osgoi effeithiau cronrol ar safbwyntiau poblogaidd, a llwybrau, gan gynnwys yr A494 a llwybrau pellter hir Llwybr Clwyd, Llwybr Brenig a Llwybr Dyffryn Dyfrdwy ac atyniadau i ymwelwyr megis Mynydd Llantysilio i'r de - defnyddio delweddau i asesu barn ddilyniannol (gan gynnwys golygfeydd tyrbinau presennol). ▪ Lleoli tyrbinau yn agos at adeiladau presennol i osgoi gormodedd o ddatblygiad o fewn y dirwedd ehangach ac erydiad nodweddion gwledig.

6.5 Ardal Strategaeth 7 – Coedwig Clocaenog

Lleoliad a Chyd-destun

Mae ardal strategaeth Coedwig Clocaenog yn dod o fewn Sir Ddinbych a Chonwy ac yn cynnwys y rhan fwyaf o dir Coedwig Clocaenog.

Unedau Tirwedd wedi eu cynnwys o fewn Ardal y Strategaeth hon

D2

SENSITIFRWYDD CYFFREDINOL I DDATBLYGIAD YNNI GWYNT	
Isel (Melyn)	Mae rhan sylweddol o ardal y strategaeth yn hynod goediog wedi'i gynnwys o fewn TAN 8 SSA A, sy'n golygu bod rhagdybiaeth y gall y dirwedd ddarparu rhywfaint o dirwedd ar gyfer y newid a fyddai'n deillio o'r datblygiad ynni gwynt. Mae nifer o ddatblygiadau presennol ac arfaethedig o fewn y goedwig ac mewn ardaloedd cyfagos i'r gorllewin. Felly, ystyrir sensitifrwydd isel i ddatblygu ynni gwynt yn yr ardal dan sylw.
Nodweddion a Rhinweddau Tirwedd, Golygfeydd a Diwylliant Treftadaeth allweddol sy'n debygol o gael eu heffeithio gan Ddatblygiad Ynni Gwynt	Nodweddion Dynodedig o fewn Ardal y Strategaeth - Mae tua 10% o ardal y strategaeth o fewn Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Mynydd Hiraethog. * Nodweddion Tebygol Eraill o ran Tirwedd, Golygfeydd a Threftadaeth Ddiwylliannol - Mae pocedi o rostir a thir amaeth sefydlog yn ffurfio rhaniadau o fewn y goedwig. - Yn eithaf anghysbell, a llonyddwch llwyr mewn rhannau o'r dirwedd - Mae'r dirwedd yn cael ei werthfawrogi'n anffurfiol fel lle pwysig ar gyfer hamdden awyr agored. - Er bod yr olygfa ar y cyfan yn cynnwys coed mae rhai golygfeydd eang i ac o dirweddau ucheldir cyfagos. Mae'r gorwel o goed tonnog yn amlwg mewn llawer o olygfeydd o'r ardal amgylchynol. - Yn darparu cefndir i Lwybr Clwyd a Llwybr Hiraethog. Tirwedd hanesyddol gyda hyd-oes cyfoethog. * (heb eu dynodi ond yn cael eu cydnabod fel rhai o werth cenedlaethol)
STRATEGAETH TIRWEDD AC ARWEINIAD AR GYFER LLEOLI TYRBINAU GWYNT	
Amcan y Tirwedd	Tirwedd Newydd Mae rhagdybiaeth o blaid datblygiad ynni gwynt yn yr ardal hon.
Gwaelodlin Datblygiad Ynni Gwynt (Mawrth 2013)	Mae'r datblygiadau ynni gwynt canlynol yn bresennol yn y maes strategaeth hwn: 1 datblygiad ar raddfa micro 4 datblygiad ar raddfa fechan 1 datblygiad ar raddfa ganolig 3 datblygiad ar raddfa fawr iawn (ffermydd gwynt ar raddfa fawr iawn)
Cynhwysedd Dangosol Cyffredinol	Ni chaiff cynhwysedd yr ardal hon ei hystyried fel rhan o'r astudiaeth am ei bod wedi'i chynnwys yn TAN8 SSA A. Fodd bynnag, byddai unrhyw ddatblygiadau arfaethedig o fewn yr ardal angen ystyried y canllawiau canlynol, ac yn amodol ar adolygiad ar sail achos wrth achos.

Canllawiau ar Leoli	Mae Adran 6 o'r ddogfen hon yn cynnig lleoliad a chanllawiau generig. Yn ogystal, dylai'r canllawiau canlynol fod yn berthnasol wrth: ▪ Ystyried effeithiau'r datblygiad ar olygfeydd i ac o Barc Cenedlaethol Eryri ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. ▪ Cynnal bri Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Mynydd Hiraethog. ▪ Amddiffyn lleoliadau nodweddion o ddiwylliant treftadaeth dynodedig a phwysig eraill a'r golygfeydd allweddol i ac o'r nodweddion hyn. ▪ Cynnal llonyddwch y dyffryn a'r bryniau cyfagos. ▪ Osgoi lleoli datblygiadau ynni gwynt ar orwel agored naturiol, llethrau bryniau agored ac o fewn golyglinau golygfeydd allweddol. ▪ Sicrhau nad yw llwybrau mynediad newydd yn niweidio patrymau caeau hanesyddol ac ailblannu unrhyw wrychoedd a fydd y gwaith adeiladu yn effeithio arnynt. ▪ Osgoi effeithiau cronrus ar lwybrau poblogaidd gan gynnwys Llwybr Clwyd, Llwybr Hiraethog a golygfannau lleol - defnyddio delweddau i asesu golygfeydd mewn trefn resymegol (gan gynnwys golygfeydd i dyrbinau presennol). ▪ Ystyried safbwyntiau gan dderbynyddion preswyl, yn enwedig y rhai sydd â barn eisoes ar ddatblygiadau ynni gwynt presennol o fewn TAN 8 SSA A - dylai penderfyniad ynglŷn â lleoli i geisio osgoi effeithiau gweledol cynyddol gormesol.
-----------------------------------	--

6.6 Ardal Strategaeth 8 – Ucheldir Cerrig

Lleoliad a Chyd-destun

Mae ardal strategaeth Ucheldir Cerrig wedi'i leoli ar hyd ffin de orllewinol Conwy, yn ymestyn o Fynydd Hiraethog a Choedwig Clocaenog i'r de o gyrion Parc Cenedlaethol Eryri.

Unedau Tirwedd wedi eu cynnwys o fewn Ardal y Strategaeth hon

D3; D4; D11; a D15

SENSITIFRWYDD CYFFREDINOL I DDATBLYGIAD YNNI GWYNT	
Uchel (Coch)	Dyma dirwedd hardd iawn, llawer ohono'n cael ei gydnabod yn lleol fel Ardal Tirwedd Arbennig Coridor Cerrigydrudion a'r A5. Mae ucheldiroedd anghysbell, tawel â phoblogaeth denau yn cael eu gwerthfawrogi'n anffurfiol fel y 'tirwedd sy'n borth' i Barc Cenedlaethol Eryri. Mae'r ardal hefyd yn cael ei werthfawrogi fel ardal sy'n darparu cyfleoedd hamdden awyr agored cynnil. Mae tirwedd agored gyda golyglinau nodedig hynod sensitif y tu allan i'r ardal hon fel Y Berwyn ac yn enwedig y Parc Cenedlaethol. Mae rhan ogledd-ddwyreiniol y dirwedd hon yn cyd-gyffwrdd â Choedwig Clocaenog ac wedi'i leoli o fewn TAN 8 SSA A sydd â llai o sensitifrwydd oherwydd presenoldeb tyrbinau gwynt presennol.
Nodweddion a Rhinweddau Tirwedd, Golygfeydd a Diwylliant Treftadaeth allweddol sy'n debygol o gael eu heffeithio gan Datblygiad Ynni Gwynt	Nodweddion Dynodedig o fewn Ardal y Strategaeth - Mae tua 30% o ardal y strategaeth o fewn Ardal Tirwedd Arbennig Coridor Cerrigydrudion a'r A5. - Mae tua 5% o ardal y strategaeth o fewn Ardal Tirwedd Arbennig Hiraethog. Tir Mynediad Agored. Nodweddion Tirwedd, Golygfaol a Diwylliant Treftadaeth Eraill Tebygol Golygfeydd o ansawdd uchel. Dyffryn agored gyda llwyfandir ucheldir bychan i'r gogledd-orllewin. Yn cael ei werthfawrogi'n anffurfiol fel tirwedd anghysbell a thawel sy'n borth i Barc Cenedlaethol Eryri - llwybr hanesyddol yr A5 yn un o'r prif lwybrau twristiaeth i mewn i'r Parc a chyda chysylltiadau diwylliannol cryf. - Mae golygfeydd panoramig eang i ac o Barc Cenedlaethol Eryri yng ngorllewin a rhan de-orllewinol yr ardal. - Ar y cyfan mae golygfeydd agored, eang a phellgyrhaeddol i mewn ac allan o'r ardal hon o ardaloedd o dir uwch. - Yn lleoliad ar gyfer hamdden awyr agored cynnil. - Lleoliad ar gyfer Llwybr Bryniau Clwyd a Llwybr Hiraethog.
STRATEGAETH TIRWEDD AC ARWEINIAD AR GYFER LLEOLI TYRBINAU GWYNT	
Amcan Tirwedd	Tri amcan tirwedd yn berthnasol o fewn ardal y strategaeth, fel a ganlyn: Mewn ardaloedd o fewn TAN 8 SSA A yr amcan yw Newid mewn Tirwedd. Mae rhagdybiaeth o blaid datblygu ynni gwynt yn ardaloedd TAN 8. Yn yr Ardal Tirwedd Arbennig ac ardaloedd o fewn cyrraedd agos i Barc Cenedlaethol Eryri yr amcan yw Gwarchod y Tirwedd. Ar gyfer pob rhan arall o ardal y strategaeth hon ystyrir Llety Tirwedd i fod y dull mwyaf priodol.

Gwaelodlin Datblygiadau Ynni Gwynt (Mawrth 2013)	O fewn ardal y strategaeth mae'r datblygiadau ynni gwynt canlynol yn bennaf wedi eu lleoli ychydig i'r de o Foel Gwern-nannau, i'r de-orllewin o Gerrigydrudion: ▪ 4 datblygiad ar raddfa micro ▪ 6 datblygiad ar raddfa fechan ▪ 3 datblygiad ar raddfa ganolig ▪ 3 datblygiad ar raddfa fawr (ffermydd gwynt ar raddfa fawr)
Cynhwysedd Dangosol Cyffredinol	Mae gan ardal y strategaeth hon amcanion tirwedd gwahanol ac felly mae cynhwysedd i ymdopi â datblygiadau ynni gwynt yn amrywio. Y tu allan i TAN 8 SSA A ystyrir fod rhywfaint o gynhwysedd ar gyfer datblygiadau ynni gwynt ar raddfa fechan i raddfa ganolig er bod hyn yn debygol o fod yn gyfyngedig iawn yn yr Ardal Tirwedd Arbennig a'r tir sy'n agos i Barc Cenedlaethol Eryri. Bydd hefyd yn dibynnu ar ddatblygiadau eraill sy'n bodoli eisoes a datblygiadau sydd ar y gweill. Y nod pennaf fydd osgoi effeithiau cronrus ac amddiffyn y lleoliad a'r golygfeydd tuag at neu o'r Parc Cenedlaethol.
Canllawiau ar Leoli	Mae Adran 6 o'r ddogfen hon yn cynnig lleoliad a chanllawiau generig. Yn ogystal, dylai'r canllawiau canlynol fod yn berthnasol wrth: ▪ Ystyried effeithiau'r datblygiad ar y llwybr at ac o'r golygfeydd o Barc Cenedlaethol Eryri. ▪ Gwarchod harddwch naturiol Ardal Tirwedd Arbennig Coridor Cerrigydrudion a'r A5, ei rinweddau arbennig a'i leoliad ehangach. Ni ddylai lleoliad a dyluniad unrhyw ddatblygiad ynni gwynt arfaethedig greu newid sylweddol i ganfyddiad o lonyddwch a phellenigrwydd – dyna pam mae'r rhan helaeth o'r ardal hon yn cael ei werthfawrogi. ▪ Osgoi lleoli datblygiadau ynni gwynt ar orwel agored naturiol, llethrau brynau agored ac o fewn golyglin golygfeydd allweddol. ▪ Amddiffyn lleoliadau nodweddion dynodedig a diwylliant treftadaeth pwysig eraill, yn ogystal â golygfeydd allweddol i ac o'r nodweddion hyn. ▪ Sicrhau nad yw llwybrau mynediad newydd yn niweidio patrymau caeau hanesyddol ac ailblannu unrhyw wrychoedd y bydd y gwaith adeiladu'n effeithio arnynt. ▪ Osgoi effeithiau cronrus ar llwybrau poblogaidd gan gynnwys llwybr hanesyddol yr A5, Llwybr Clwyd, Llwybr Hiraethog a golygfannau lleol - defnyddio delweddau i asesu golygfeydd mewn trefn resymegol (gan gynnwys golygfeydd i dyrbinau presennol). ▪ Ystyried safbwyntiau derbynyddion preswyl, yn enwedig y rhai sydd â barn eisoes ar ddatblygiadau ynni gwynt presennol o fewn TAN 8 SSA A – dylai'r penderfyniad ynglŷn â lleoliad geisio osgoi effeithiau gweledol cynyddol.

6.7 Ardal Strategaeth 9 – Mynydd Hiraethog

Lleoliad a Chyd-destun

Mae ardal strategaeth Hiraethog wedi'i lleoli i'r gorllewin o Goedwig Clocaenog. Mae ei ymyl gorllewinol yn ffinio â Pharc Cenedlaethol Eryri.

Unedau Tirwedd wedi'i gynnwys yn Ardal y Strategaeth hon

D10 a rhannau bach o D16 a D2

SENSITIFRWYDD CYFFREDINOL I DDATBLYGIAD YNNI GWYNT	
Uchel (Coch)	Dyma lwyfandir ucheldir hanesyddol â golygfeydd trawiadol o fewn Ardal Tirwedd Arbennig Hiraethog a Thirwedd Hanesyddol Cofrestredig Mynydd Hiraethog. Mae'r rhostiroedd gyda'u rhannau helaeth o orgors a rhostir grug yn ardaloedd tawel, pellgyrhaeddol a thenau o ran poblogaeth. Maent yn cael eu gwerthfawrogi'n fawr am eu golygfeydd (yn enwedig yn y gorllewin) ac am ddarparu cyfleoedd hamdden awyr agored cynnil. Mae'n ardal agored ac mae rhyngweledd nodedig gyda thirweddau eraill hynod sensitif fel Parc Cenedlaethol Eryri a Bryniau Clwyd. Mae rhan ddwyreiniol y dirwedd hon wedi'i lleoli o fewn TAN 8 SSA A ac nid oes cymaint o sensitifrwydd yn perthyn i'r ardal gan fod tyrbinau gwynt yn bresennol yn barod.
Nodweddion a Rhinweddau Tirwedd, Golygfeydd a Diwylliant Treftadaeth allweddol sy'n debygol o gael eu heffeithio gan Ddatblygiad Ynni Gwynt	Nodweddion Dynodedig o fewn Ardal y Strategaeth - Mae tua 60% o ardal y strategaeth o fewn Ardal Tirwedd Arbennig Hiraethog. Tir Mynediad Agored. - Mae tua 65% o ardal y strategaeth o fewn Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Mynydd Hiraethog. * Nodweddion Tirwedd, Golygfaol a Threftadaeth Ddiwylliannol Eraill Tebygol Ansawdd golygfaol uchel. - Darnau helaeth o orgors a rhostir grug. - Y canfyddiad cyffredinol a brofir o'r ardal o lonyddwch a bod yn anghysbell. Golygfeydd panoramig a phellgyrhaeddol i ac o dirweddau eraill sensitif iawn gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri ac yn bellach na hynny o AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. - Yn cael ei werthfawrogi'n anffurfiol fel tirwedd anghysbell a thawel sy'n llwyfan i hamdden awyr agored cynnil. - Ardal Llwybr Clwyd a Llwybr Hiraethog. Tirwedd hanesyddol gyda hyd-oes cyfoethog. * (heb eu dynodi ond yn cael eu cydnabod fel rhai o werth cenedlaethol)
STRATEGAETH TIRWEDD AC ARWEINIAD AR GYFER LLEOLI TYRBINAU GWYNT	
Amcan Tirwedd	Dau amcan tirwedd yn berthnasol i ardal y strategaeth, fel a ganlyn: Mewn ardaloedd o fewn TAN 8 SSA A yr amcan yw Newid mewn Tirwedd. Mae hyn oherwydd bod rhagdybiaeth o blaid datblygiad ynni gwynt yn ardaloedd TAN 8. Ar gyfer pob rhan arall o'r ardal hon yr amcan yw Gwarchod y Tirwedd.
Gwaelodlin Datblygiadau Ynni Gwynt (Mawrth 2013)	O fewn ardal y strategaeth mae'r datblygiadau ynni gwynt canlynol wedi eu lleoli'n bennaf yng ngogledd-orllewin yr ardal: 1 datblygiad ar raddfa micro 1 datblygiad ar raddfa fechan 4 datblygiad ar raddfa ganolig

Cynhwysedd Dangosol Cyffredinol	Mae gan ardal y strategaeth hon amcanion tirwedd gwahanol ac felly mae cynhwysedd i ymdopi â datblygiadau ynni gwynt yn amrywio. Y tu allan i TAN 8 SSA A ystyrir bod cynhwysedd o bosib i ddatblygiadau ynni gwynt ar raddfa fechan a chanolig er bod hyn yn debygol o fod yn gyfyngedig iawn yn yr Ardal Tirwedd Arbennig, Tirwedd Hanesyddol ac yn agos at Barc Cenedlaethol Eryri ac yn ddibynnol iawn hefyd ar ddatblygiadau presennol ac arfaethedig eraill. Y prif nod fydd osgoi effeithiau cronrus ac amddiffyn y lleoliad a'r golygfeydd tuag at neu o'r Parc Cenedlaethol. Mae'n cael ei ystyried yn bwysig hefyd i gynnal natur agored a diffeithiwch y rhostiroedd yn gyffredinol.
Canllawiau ar Leoli	Mae Adran 6 o'r ddogfen hon yn cynnig lleoliad a chanllawiau generig. Yn ogystal, dylai'r canllawiau canlynol fod yn berthnasol: ▪ Gynnal naws anghysbell a gwyllt y lleoliad, dylai pob datblygiad ynni gwynt arfaethedig osgoi'r rhostir agored i'r gogledd ac yn uniongyrchol i'r de o'r A543. ▪ Ystyried effeithiau'r datblygiad ar olygfeydd i ac o Barc Cenedlaethol Eryri - y gorwel o ganlyniad i'r rhostiroedd yn bwysig wrth ystyried golygfeydd o'r Parc. ▪ Gwarchod harddwch naturiol Ardal Tirwedd Arbennig Hiraethog, ei rinweddau arbennig a'i leoliad ehangach. Ni ddylai lleoliad a dyluniad unrhyw ddatblygiad ynni gwynt arfaethedig greu newid sylweddol i ganfyddiad o lonyddwch a phellenigrwydd gan mai dyma sy'n cael ei werthfawrogi ar gyfer rhan helaeth o'r ardal hon. ▪ Cynnal bri Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Mynydd Hiraethog. ▪ Osgoi lleoli datblygiadau ynni gwynt ar orwel agored naturiol, llethrau brynau agored ac o fewn golyglin golygfeydd allweddol. ▪ Amddiffyn lleoliadau nodweddion diwylliant treftadaeth dynodedig a phwysig eraill yn ogystal â'r golygfeydd allweddol i ac o'r nodweddion hyn. ▪ Osgoi effeithiau cronrus ar lwybrau poblogaidd gan gynnwys yr A543, Llwybr Clwyd, Llwybr Hiraethog a golygfannau lleol - defnyddio delweddau i asesu golygfeydd mewn trefn resymegol (gan gynnwys golygfeydd i dyrbinau presennol). ▪ Sicrhau nad yw llwybrau mynediad newydd yn niweidio patrymau caeau hanesyddol ac ailblannu unrhyw wrychoedd y bydd y gwaith adeiladu'n effeithio arnynt. ▪ Tyrbinau safle yn agos at adeiladau presennol i osgoi gormod o ddatblygiad o fewn y dirwedd ehangach ac erydu nodweddion gwledig. ▪ Ystyried safbwyntiau derbynyddion preswyl, yn enwedig y rhai sydd â golygfeydd yn barod o ddatblygiadau ynni gwynt o fewn TAN 8 SSA A – dylai'r penderfyniad ar leoliad geisio osgoi effeithiau gweledol cynyddol. ▪ Gall nifer o ddatblygiadau ynni gwynt ar raddfa fechan arwain at achosion cynyddol ar raddfa sydyn mewn tirwedd mor agored. Felly, mae'n bwysig ystyried lleoliadau tyrbinau presennol ac arfaethedig yn ofalus wrth gynllunio datblygiad newydd.

6.8 Ardal Strategaeth 10 – Bryniau Rhos

Lleoliad a Chyd-destun

Mae ardal strategaeth Bryniau Rhos wedi'i leoli'n ganolog o fewn ardal yr astudiaeth ac mae'n cynnwys rhan o Gonwy a Sir Ddinbych.

Unedau Tirwedd wedi'i gynnwys yn Ardal y Strategaeth hon

C3; C4; D1; a D8

SENSITIFRWYDD CYFFREDINOL I DDATBLYGIAD YNNI GWYNT	
Uchel (Coch)	Dyma dirwedd gyda golygfeydd trawiadol a hanesyddol sydd o fewn Ardal Tirwedd Arbennig Dyffrynnoedd Elwy ac Aled, Ardal Tirwedd Arbennig Rhyd-y-foel i Abergele a Thirwedd Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd a Phen Isaf Dyffryn Elwy. Mae'r cyfansoddiad o fryniau a dyffrynnoedd tonnog, sy'n gymharol anghysbell, tawel ac yn denau o ran poblogaeth yn cael eu gwerthfawrogi am eu golygfeydd ac fel lleoliad ar gyfer cyfleoedd hamdden awyr agored cynnil. Gwelir yr ardal fel rhes o fryniau a gorwel naturiol sy'n cynnwys ymyl gorllewinol Dyffryn Clwyd. Mae'n ardal agored gyda golygfa drawiadol o dirweddau hynod sensitif eraill gan gynnwys, Parc Cenedlaethol Eryri ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. Mae rhai datblygiadau ynni gwynt ar raddfa fechan ar wasgar drwy'r ardal, sy'n dylanwadu ar y dirwedd leol.
Nodweddion a Rhinweddau Tirwedd, Golygfeydd a Diwylliant Treftadaeth sy'n debygol o gael eu heffeithio gan Ddatblygiad Ynni Gwynt	Nodweddion Dynodedig o fewn Ardal y Strategaeth ▪ Mae tua 8% o ardal y strategaeth o fewn Ardal Tirwedd Arbennig Dyffrynnoedd Elwy ac Aled. ▪ Mae tua 5% o ardal y strategaeth o fewn Ardal Tirwedd Arbennig Rhyd-y-foel i Abergele. ▪ Tir Mynediad Agored. ▪ Mae tua 5% o ardal y strategaeth o fewn Tirwedd Hanesyddol Dyffryn Clwyd a Phen Isaf Dyffryn Elwy. * ▪ Parciau a Gerddi Cofrestredig. * Nodweddion Tirwedd, Golygfaol a Threftadaeth Ddiwylliannol Eraill Tebygol ▪ Ansawdd golygfaol uchel. ▪ Cyfuniad o dir ffermio bugeiliol, ucheldir pori a choetir. ▪ Y canfyddiad cyffredinol a brofir o'r ardal yw llonyddwch ac ardal anghysbell. ▪ Er bod yr olygfa o'r dyffrynnoedd yn cynnwys tirffurf a llystyfiant, mae'r tir uwch yn darparu golygfeydd eang a phellgyrhaeddol o dirweddau hynod sensitif gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri, yr arfordir ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy yn ogystal â thirnodau lleol megis Castell Dinbych. ▪ Yn cael ei werthfawrogi'n anffurfiol fel tirwedd anghysbell a thawel sy'n llwyfan i hamdden awyr agored cynnil. ▪ Ardal Llwybr Clwyd a Llwybr Hiraethog. ▪ Tirwedd hanesyddol gyda hanes cyfoethog a sawl parcdir wedi'i dirweddu. * (heb eu dynodi ond yn cael eu cydnabod fel rhai o werth cenedlaethol)
STRATEGAETH TIRWEDD AC ARWEINIAD AR GYFER LLEOLI TYRBINAU GWYNT	
Amcan Tirwedd	Dau amcan tirwedd yn berthnasol i ardal y strategaeth, fel a ganlyn: Yn yr Ardaloedd Tirwedd Arbennig yr amcan yw Diogelu'r Tirwedd Ar gyfer pob rhan arall o'r ardal hon yr amcan yw Lletya Tirwedd.

Gwaelodlin Datblygiadau Ynni Gwynt (Mawrth 2013)	Mae'r datblygiadau ynni gwynt canlynol yn bresennol yn y maes strategaeth mawr hwn: ▪ 4 datblygiad ar raddfa micro ▪ 4 datblygiad ar raddfa fechan
Cynhwysedd Dangosol Cyffredinol	Mae gan ardal y strategaeth amcanion tirwedd gwahanol ac felly cynhwysedd amrywiol i ymdopi â datblygiadau ynni gwynt. Er y byddai cynhwysedd ar gyfer datblygiad ynni gwynt ar raddfa micro ac ar raddfa fechan, bydd hyn yn gyfyngedig iawn o fewn Ardaloedd Tirwedd Arbennig, Tirweddau Hanesyddol ac mewn ardaloedd uwch sy'n cynnwys y rhes o fryniau a golyglin naturiol sy'n cynnwys ymyl orllewinol Dyffryn Clwyd. Mae cynhwysedd ar y cyfan hefyd yn ddibynnol iawn ar ddatblygiadau presennol ac arfaethedig eraill, ond yn nodweddiadol gallai gynnwys clystyrau sengl neu fechan o dyrbinau gyda llafnau hyd at 50m o uchder. Gall datblygiadau ar raddfa fechan fod yn fwy priodol i'r gogledd-orllewin lle mae llai o dderbynyddion yn enwedig yn nhirwedd uned D8; tra gall datblygiadau ar raddfa micro fod yn fwy priodol mewn mannau eraill.
Canllawiau ar Leoli	Mae Adran 6 o'r ddogfen hon yn cynnig lleoliad a chanllawiau generig. Yn ogystal, dylai'r canllawiau canlynol fod yn berthnasol wrth: ▪ Warchod harddwch naturiol Ardal Tirwedd Arbennig Dyffrynoedd Elwy ac Aled ac Ardaloedd Tirwedd Arbennig Rhyd-y-foel i Abergele, eu nodweddion arbennig a'u gosodiad ehangach. Ni ddylai lleoliad a dyluniad unrhyw ddatblygiad ynni gwynt arfaethedig achosi newid sylweddol i'r canfyddiad o lonyddwch a phellenigrwydd gan mai dyma sy'n cael ei werthfawrogi ar gyfer rhan helaeth o'r ardal hon. ▪ Ystyried effeithiau'r datblygiad ar olygfeydd i ac o Barc Cenedlaethol Eryri ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. ▪ Cynnal bri Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd a Phen Isaf Dyffryn Elwy. ▪ Gwelir yr ardal hon fel rhes o fryniau a gorwel naturiol sy'n cynnwys ymyl gorllewinol Dyffryn Clwyd. Osgoi lleoli datblygiadau ynni gwynt ar orwel agored naturiol, llethrau bryniau agored ac o fewn golyglin golygfeydd allweddol. ▪ Amddiffyn lleoliadau nodweddion dynodedig a phwysig eraill o ran diwylliant treftadaeth yn ogystal â'r golygfeydd allweddol i ac o'r nodweddion hyn. ▪ Osgoi effeithiau cronus ar lwybrau poblogaidd gan gynnwys Llwybr Clwyd a Llwybr Hiraethog a golygfannau lleol - defnyddio delweddau i asesu golygfeydd mewn trefn resymegol (gan gynnwys golygfeydd i dyrbinau presennol).

6.9 Ardal Strategaeth 11 – Dyffryn Elwy

Lleoliad a Chyd-destun

Mae ardal strategaeth Dyffryn Elwy wedi'i ffurfio gan ddyffrynnoedd afonydd Elwy ac Aled ac mae'n dirwedd wahanol wedi'i leoli mewn ardal ehangach o ucheldiroedd tonnog Bryniau Rhos.

Unedau Tirwedd wedi eu cynnwys o fewn Strategaeth yr Ardal dan sylw

B2 a rhannau o C4 a D1

SENSITIFRWYDD CYFFREDINOL I DDATBLYGIAD YNNI GWYNT	
Uchel (Coch)	Dyma dirwedd gyda golygfeydd trawiadol a hanesyddol sydd o fewn Ardal Tirwedd Arbennig Dyffrynnoedd Elwy ac Aled a Thirwedd Hanesyddol Cofrestredig Dyffryn Clwyd a Phen Isaf Dyffryn Elwy . Mae dyffryn yr afon sy'n hynod o riciog a digyffwrdd wedi'i leoli mewn ardal anghysbell, dawel a digyffwrdd . O ochrau uwch y dyffryn ceir golygfeydd maith ar draws Bryniau Rhos i Barc Cenedlaethol Eryri ac o AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy .
Nodweddion a Rhinweddau Tirwedd, Golygfeydd a Diwylliant Treftadaeth sy'n debygol o gael eu heffeithio gan Ddatblygiad Ynni Gwynt	Nodweddion Dynodedig o fewn Ardal y Strategaeth - Mae tua 70% o ardal y strategaeth o fewn Ardal Tirwedd Arbennig Dyffrynnoedd Elwy ac Aled. - Mae tua 5% o ardal y strategaeth o fewn Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Pen Isaf Dyffryn Elwy. * Parciau a Gerddi Cofrestredig. * Nodweddion Tirwedd, Golygfaol a Threftadaeth Ddiwylliannol Eraill Tebygol Ardal Hynod Olygfaol. Dyffryn yr afon yn hynod o gul a rhiciog. Cyfansoddiad o borfeydd, coetir a phrysgwydd. - Y canfyddiad cyffredinol a brofir o'r ardal digyffwrdd yw llonyddwch ac ardal anghysbell. - Er bod yr olygfa o'r dyffrynnoedd yn cynnwys tirlurf a llystyfiant, mae'r tir uwch yn darparu golygfeydd maith o dirweddau hynod sensitif gan gynnwys Bryniau Rhos, Parc Cenedlaethol Eryri ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. Tirwedd hanesyddol gyda hyd-oes cyfoethog a sawl parcdir wedi'i dirweddu. * (heb eu dynodi ond yn cael eu cydnabod fel rhai o werth cenedlaethol)
STRATEGAETH TIRWEDD AC ARWEINIAD AR GYFER LLEOLI TYRBINAU GWYNT	
Amcan Tirwedd	Gwarchod Tirwedd
Gwaelodlin Datblygiadau Ynni Gwynt (Mawrth 2013)	Nid oes unrhyw ddatblygiadau ynni gwynt presennol neu arfaethedig o fewn ardal y strategaeth ar hyn o bryd.
Cynhwysedd Dangosol Cyffredinol	Er nad oes gan ardal y strategaeth hon unrhyw ddatblygiad ynni gwynt ar hyn o bryd, efallai y bydd cyfle i godi datblygiad cyfyngedig ar raddfa micro ar y llethrau uchaf. Gallai hyn fel arfer gynnwys tyrbinau sengl gyda llafnau 20m o uchder. Dylid gwahanu'r ddau fel bod yna ddim effaith amlwg cyfunol/cynyddol ar y dirwedd. Mae'n rhaid bod yn ofalus i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau andwyol ar gymeriad y dyffryn neu ar y golygfeydd o'r dyffryn.

Canllawiau ar Leoli	Mae Adran 6 o'r ddogfen hon yn cynnig lleoliad a chanllawiau generig. Yn ogystal, dylai'r canllawiau canlynol fod yn berthnasol: ▪ Wrth warchod harddwch naturiol Ardal Tirwedd Arbennig Dyffrynoedd Elwy ac Aled, eu rhinweddau arbennig a'u lleoliad ehangach. Ni ddylai lleoliad a dyluniad unrhyw ddatblygiad ynni gwynt arfaethedig achosi newid sylweddol i'r canfyddiad o lonyddwch a phellenigrwydd. ▪ Ystyried effeithiau'r datblygiad ar olygfeydd i ac o Barc Cenedlaethol Eryri, Bryniau Rhos ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. ▪ Cynnal bri Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Pen Isaf Dyffryn Elwy. ▪ Osgoi lleihau maint y dyffryn trwy leoli tyrbinau mewn lleoliadau amhriodol. ▪ Amddiffyn lleoliadau nodweddion dynodedig a phwysig eraill o ran diwylliant treftadaeth yn ogystal â'r golygfeydd allweddol i ac o'r nodweddion hyn. ▪ Sicrhau nad yw llwybrau mynediad newydd yn niweidio patrymau caeau hanesyddol ac ailblannu unrhyw wrychoedd y bydd y gwaith adeiladu'n effeithio arnynt. ▪ Osgoi rhag lleoli unrhyw dyrbinau o fewn y golyglinau o olygfeydd allweddol. ▪ Gosod safle'r tyrbinau yn agos at adeiladau presennol i osgoi gormod o ddatblygiad o fewn y dirwedd ehangach a rhag erydu nodweddion gwledig.
----------------------------	--

6.10 Ardal Strategaeth 12 – Dyffryn Conwy

Lleoliad a Chyd-destun

Mae ardal strategaeth Dyffryn Conwy wedi'i leoli ar hyd ffin ddwyreiniol Sir Ddinbych, sy'n ymestyn o Gonwy yn y gogledd i'r de heibio Llanrwst.

Unedau Tirwedd wedi eu cynnwys o fewn Strategaeth yr Ardal dan sylw

B7 a D16

SENSITIFRWYDD CYFFREDINOL I DDATBLYGIAD YNNI GWYNT	
Uchel (Coch)	Dyma dirwedd mewn dyffryn sy'n cael ei werthfawrogi'n fawr, ac sydd wedi'i amgáu gan Barc Cenedlaethol Eryri a Bryniau Rhos, ac sy'n agos at ac yn rhannol o fewn Ardal Tirwedd Arbennig Dyffryn Conwy a Thirwedd Hanesyddol Cofrestredig Pen Isaf Dyffryn Conwy (Dyffryn Conwy Isaf). Mae'r ardal hefyd yn cael ei werthfawrogi'n anffurfiol fel tirwedd dawel sy'n sefydlog yn hanesyddol ac yn darparu nifer o gyfleoedd hamdden awyr agored cynnil. Mae golygfa agored ac rhyngweledol rhwng y tir uwch a Pharc Cenedlaethol Eryri, ac mae'r dirwedd yn rhan o leoliad ehangach y Parc.
Nodweddion a Rhinweddau Tirwedd, Golygfeydd a Diwylliant Treftadaeth sy'n debygol o gael eu heffeithio gan Ddatblygiad Ynni Gwynt	Nodweddion Dynodedig o fewn Ardal y Strategaeth - Mae tua 80% o ardal y strategaeth o fewn Ardal Tirwedd Arbennig Dyffryn Conwy. - Rhannau o leoliadau hanfodol Castell Conwy, Cestyll a Waliau Tref y Brenin Edward yn Safle Treftadaeth y Byd Gwynedd. Mae ardal fechan o Dir Mynediad Agored i'r gorllewin o'r ardal. - Sustrans - llwybr beicio Arfordir Gogledd Cymru (Llwybr 5 RhBC). - Mae tua 20% o ardal y strategaeth o fewn Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Pen Isaf Dyffryn Conwy (Dyffryn Conwy Isaf). * Parciau a Gerddi Cofrestredig. * Nodweddion Tirwedd, Golygfaol a Threftadaeth Ddiwylliannol Eraill Tebygol Tirwedd Hynod olygfaol sy'n rhan o leoliad ehangach Parc Cenedlaethol Eryri - mae'r A470 yn un o'r prif lwybrau twristiaeth i mewn i'r Parc. - Dyffryn llydan wedi'i ddiffinio'n dda gyda gorlifdir gwastad ac ochrau tonnog amlwg i'r dyffryn. - Cyfansoddiad o goetir a thir pori gyda nifer uchel o goed mewn caeau a choed mewn gwrychoedd. - Yn cael ei werthfawrogi'n anffurfiol fel tirwedd anghysbell a thawel. - Rhai golygfeydd maith o'r dyffryn ei hun yn arbennig i'r gogledd ac i'r de ar hyd llawr gwastad y dyffryn. - O ochrau uwch y dyffryn ceir golygfeydd maith i'r gorllewin i ac o Barc Cenedlaethol Eryri ac yn bellach i ffwrdd o Fynydd Hiraethog ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. - Gwerthfawrogir yn anffurfiol fel lleoliad ar gyfer cyfleoedd hamdden awyr agored cynnil gan gynnwys llwybrau o bellter maith fel Llwybr Gogledd Cymru (rhan o Llwybr Arfordirol Cymru). Tirwedd hanesyddol gyda hyd-oes cyfoethog a sawl parcdir wedi'i dirweddu. * (heb eu dynodi ond yn cael eu cydnabod fel rhai o werth cenedlaethol)
STRATEGAETH TIRWEDD AC ARWEINIAD AR GYFER LLEOLI TYRBINAU GWYNT	
Amcan Tirwedd	Gwarchod Tirwedd

Gwaelodlin Datblygiadau Ynni Gwynt (Mawrth 2013)	2 ddatblygiad ar raddfa ganolig wedi eu lleoli i'r de-ddwyrain o'r ardal hon, ger Mynydd Hiraethog. Mae hefyd un datblygiad ar raddfa micro reit tu allan i'r ardal i'r gogledd-orllewin o fewn Parc Cenedlaethol Eryri.
Cynhwysedd Dangosol Cyffredinol	Gall ardal y strategaeth fod â'r gallu i ddatblygu ar raddfa micro pellach ar y llethrau uwch. Gallai hyn fel arfer gynnwys tyrbinau sengl gyda llafnau 20m o uchder. Dylid gwahanu'r ddau fel bod yna ddim effaith amlwg cyfunol/cynyddol ar y dirwedd. Mae'n rhaid bod yn ofalus i sicrhau nad oes unrhyw effeithiau andwyol ar gymeriad y dyffryn neu ar y golygfeydd o'r dyffryn.
Canllawiau ar Leoli	Mae Adran 6 o'r ddogfen hon yn cynnig lleoliad a chanllawiau generig. Yn ogystal, dylai'r canllawiau canlynol fod yn berthnasol: ▪ Wrth warchod harddwch naturiol Ardal Tirwedd Arbennig Dyffryn Conwy, ei rinweddau arbennig a'i leoliad ehangach. Ni ddylai lleoliad a dyluniad unrhyw ddatblygiad ynni gwynt arfaethedig achosi newid sylweddol i'r canfyddiad o lonyddwch a phellenigrwydd. ▪ Ni ddylai datblygiad amharu ar harddwch naturiol a lleoliad ehangach Parc Cenedlaethol Eryri – mae gorwelion agored ardal y strategaeth yn elfen bwysig o olygfeydd o'r Parc a dylid eu gwarchod. ▪ Cynnal bri Tirwedd Hanesyddol Cofrestredig Pen Isaf Dyffryn Conwy (Dyffryn Conwy Isaf). ▪ Dylid osgoi lleihau maint y dyffryn trwy leoli tyrbinau mewn lleoliadau amhriodol. ▪ Amddiffyn lleoliadau nodweddion dynodedig a phwysig eraill o ran diwylliant treftadaeth yn ogystal â'r golygfeydd allweddol i ac o'r nodweddion hyn yn cynnwys Castell Conwy, Cestyll a Waliau Tref y Brenin Edward yn Safle Treftadaeth y Byd Gwynedd. ▪ Sicrhau nad yw llwybrau mynediad newydd yn niweidio patrymau caeau hanesyddol ac ailblannu unrhyw wrychoedd y bydd y gwaith adeiladu'n effeithio arnynt. ▪ Osgoi rhag lleoli unrhyw dyrbinau o fewn y golyglinau o olygfeydd allweddol. ▪ Osgoi effeithiau cronrus ar yr A470 a llwybrau poblogaidd eraill a golygfannau lleol - defnyddio delweddau i asesu golygfeydd mewn trefn resymegol (gan gynnwys golygfeydd i dyrbinau presennol). ▪ Safle'r tyrbinau yn agos at adeiladau presennol i osgoi gormod o ddatblygiad o fewn y dirwedd ehangach a rhag erydu nodweddion gwledig. ▪ Gall nifer o ddatblygiadau ynni gwynt ar raddfa fechan arwain at effaith cynyddol ar dirwedd mor sensitif. Felly, mae'n bwysig ystyried lleoliadau tyrbinau presennol ac arfaethedig yn ofalus wrth gynllunio datblygiad newydd.

6.11 Ardal Strategaeth 13 - Arfordir Gogledd Orllewin Conwy

Lleoliad a Chyd-destun

Mae ardal strategaeth Arfordir Gogledd Orllewin Conwy wedi'i leoli ar hyd arfordir gogleddol Conwy o ymyl orllewinol Bae Colwyn i Lanfairfechan yn y gorllewin pellaf.

Unedau Tirwedd wedi eu cynnwys o fewn Strategaeth yr Ardal dan sylw

A8, B7 a C10.

SENSITIFRWYDD CYFFREDINOL I DDATBLYGIAD YNNI GWYNT	
Uchel (Coch)	Mae'r rhan hon o'r arfordir yn cael ei werthfawrogi'n fawr ac yn cynnwys Arfordir Treftadaeth y Gogarth – sef cyfres o bentiroedd calchfaen dramatig a bryniau uchel a mynyddoedd yn gymysg ag ardaloedd o lethrau arfordirol mwy graddol ac iseldir gwastad. I gydnabod ei harddwch naturiol a'i werth hanesyddol, daw llawer ohono o fewn Ardal Tirwedd Arbennig y Gogarth a Phenrhyn y Creuddyn a Thirwedd Hanesyddol Cofrestredig Creuddyn a Chonwy (Creuddyn a Chonwy). Mae'n cynnwys Castell Conwy, Cestyll a Waliau Tref y Brenin Edward yn Safle Treftadaeth y Byd Gwynedd ac mae rhan ehangach ohono ym Mharc Cenedlaethol Eryri lle mae'r mynyddoedd yn gostwng yn sydyn i lawr ac yn cwrdd â'r arfordir. Un o nodweddion diffiniol yr ardal strategaeth yw'r tiffurf arfordirol cymhleth sy'n creu cyferbyniadau pwysig yn lleol, nid yn unig yn y golygfeydd ond hefyd yn y canfyddiad o lonyddwch, tirwedd gwyllt a phellenigrwydd o fewn pellter byr yn unig.
Nodweddion a Rhinweddau Tirwedd, Golygfeydd a Diwylliant Treftadaeth sy'n debygol o gael eu heffeithio gan Ddatblygiad Ynni Gwynt	Nodweddion Dynodedig o fewn Ardal y Strategaeth ▪ Mae tua 20% o ardal y strategaeth o fewn Ardal Tirwedd Arbennig y Gogarth a Phenrhyn Creuddyn. ▪ Castell Conwy, Cestyll a Waliau Tref y Brenin Edward yn Safle Treftadaeth y Byd Gwynedd. ▪ Arfordir Treftadaeth y Gogarth. * ▪ Sustrans - llwybr beicio Arfordir Gogledd Cymru (Llwybr 5 RhBC). ▪ Mae tua 70% o ardal y strategaeth yn cael ei gynnwys yn yr Arllechwedd Gogleddol ac yn Nhirwedd Hanesyddol Cofrestredig Creuddyn a Chonwy (Creuddyn a Chonwy). * ▪ Bryngaerau rhestredig. ▪ Parciau a Gerddi Cofrestredig. * Nodweddion Tirwedd, Golygfaol a Threftadaeth Ddiwylliannol Eraill Tebygol ▪ Mae cymysgedd o bentiroedd calchfaen dramatig a bryniau uchel a mynyddoedd yn ymestyn allan i'r môr ynghyd â llethrau arfordirol mwy graddol ac iseldir gwastad. Mae'r tiffurf yn creu rhai gorwelion nodedig iawn. ▪ Mae cyfansoddiad o borfeydd, coetir, tir agored, bryniau, llechweddau a chlogwyni gyda rhai aneddiadau mawr a llwybr twristiaeth yr A55. ▪ Mae'r adran hon o Arfordir Gogledd Cymru yn gyrchfan poblogaidd i dwristiaid. ▪ Golygfeydd panoramig uchel o dirweddau a morluniau cyfagos o'r Gogarth a lleoliadau uchel eraill o fewn yr ardal strategaeth tirwedd, gan gynnwys golygfeydd o Barc Cenedlaethol Eryri ac Ynys Môn. Yn yr un modd ceir golygfeydd yn ôl i'r lleoliad hwn (yn enwedig y rhannau uwch) o ucheldiroedd ac ardaloedd arfordirol. ▪ Niferoedd uchel o dderbynyddion gweledol sensitif, gan gynnwys defnyddwyr o lwybr twristiaeth yr A55 a Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru ac ymwelwyr i'r arfordir a phentir y Gogarth, defnyddwyr o Lwybr Gogledd Cymru

	(rhan o Lwybr Arfordir Cymru) llwybr pellter hir a llwybr beicio Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5).
	Tirwedd hanesyddol gyda hyd-oes cyfoethog a sawl nodwedd ar ben bryniau a pharcdir wedi'i dirwedu. * (heb eu dynodi ond yn cael eu cydnabod fel rhai o werth cenedlaethol)
STRATEGAETH TIRWEDD AC ARWEINIAD AR GYFER LLEOLI TYRBINAU GWYNT	
Amcan Tirwedd	Gwarchod Tirwedd
Gwaelodlin Datblygiadau Ynni Gwynt (Mawrth 2013)	Mae'r datblygiadau ynni gwynt canlynol wedi eu lleoli yn agos i'r A55: 2 datblygiad ar raddfa micro
Cynhwysedd Dangosol Cyffredinol	Gall ardal y strategaeth dan sylw fod â'r potensial i gael datblygiad ynni gwynt arall ar raddfa micro. Gallai hyn fel arfer gynnwys tyrbinau sengl gyda llafnau 20m o uchder. Dylai unrhyw ddatblygiad newydd gael ei lleoli'n ofalus iawn i sicrhau bod y nodweddion arbennig yn yr ardal, gan sicrhau fod Parc Cenedlaethol Eryri yn cael ei warchod. Argymhellir i beidio â lleoli datblygiad ynni gwynt ar bentir y Gogarth sy'n arbennig o sensitif er mwyn lleihau'r effeithiau andwyol posibl yn y maes hwn.
Canllawiau ar Leoli	Mae Adran 6 o'r ddogfen hon yn cynnig lleoliad a chanllawiau generig. Yn ogystal, dylai'r canllawiau canlynol fod yn berthnasol: - Wrth warchod harddwch naturiol Ardal Tirwedd Arbennig y Gogarth a Phenrhyn y Creuddyn, eu rhinweddau arbennig a'u lleoliad ehangach. - Ni ddylai datblygiad amharu ar harddwch naturiol a lleoliad ehangach Parc Cenedlaethol Eryri – mae gorwelion agored ardal y strategaeth yn elfen bwysig o olygfeydd o'r Parc a dylid eu gwarchod. - Cynnal bri Tirwedd Hanesyddol y Creuddyn a Chonwy (Creuddyn a Chonwy). - Ni ddylai datblygiadau ynni gwynt dorri ar draws y gorwelion agored neu ymddangos i leihau maint y pentir calchfaen a'r clogwyni. - Amddiffyn lleoliadau nodweddion dynodedig a phwysig eraill o ran diwylliant treftadaeth yn ogystal â'r golygfeydd allweddol i ac o'r nodweddion hyn yn cynnwys Castell Conwy, Cestyll a Waliau Tref y Brenin Edward yn Safle Treftadaeth y Byd Gwynedd. - Osgoi rhag lleoli unrhyw dyrbinau o fewn y golyglinau o olygfeydd allweddol. - Osgoi effeithiau cronrus i ddefnyddwyr o'r A55, Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru a llwybrau poblogaidd eraill fel Llwybr Gogledd Cymru (rhan Lwybr Arfordir Cymru) a llwybr beibio Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5), atyniadau lleol a golygfannau - defnyddiwch ddelweddau i asesu golygfeydd mewn trefn resymegol (gan gynnwys golygfeydd i dyrbinau presennol). - Gosod safle'r tyrbinau yn agos at adeiladau presennol i osgoi gormod o ddatblygiad o fewn rhannau mwy agored o'r dirwedd a rhag erydu nodweddion gwledig. - Gallai tyrbinau gwynt newydd ar y tir greu effeithiau cronrus sylweddol rhwng datblygiadau ar y tir a datblygiadau ar y môr drwy ddod â'r morlun alltraeth o'r 'fferm wynt' yn nes at y dirwedd - byddai hyd yn oed datblygiadau ynni gwynt ar raddfa fechan wrth edrych arno ynghyd â'r ffermydd gwynt mawr ar y môr gerllaw yn arwain at effeithiau andwyol cynyddol i'r ardal dan sylw. Mae'n arbennig o bwysig i ddefnyddio delweddau i asesu effeithiau cronrus posibl yn yr ardal hon.

6.12 Ardal Strategaeth 14 – Arfordir Colwyn

Lleoliad a Chyd-destun

Mae ardal strategaeth Arfordir Colwyn wedi'i leoli ar hyd arfordir gogleddol Conwy, o Fae Colwyn yn y Gorllewin i Abergele yn y dwyrain ac yn ymestyn i'r de heibio Dolwen.

Unedau Tirwedd wedi eu cynnwys o fewn Strategaeth yr Ardal dan sylw

A3; A5; C4; a C9

SENSITIFRWYDD CYFFREDINOL I DDATBLYGIAD YNNI GWYNT	
Uchel (Coch)	Er bod y llain arfordirol uniongyrchol yn cael ei ddatblygu i raddau helaeth ar gyfer anheddiad a thwristiaeth, ymhellach i'r tir mae dilyniant o fryniau isel yn cynnwys cyfuniad o dir fferm bugeiliol, blociau bychain o goetir, coetiroedd ystadau a pharcddiroedd hanesyddol. I gydnabod ei harddwch naturiol a'i werth hanesyddol, mae rhan helaeth ohono i'w gael yn Ardal Tirwedd Arbennig Rhyd-y-foel i Abergele . Un o nodweddion diffiniol ardal y strategaeth yw'r cyferbyniad rhwng yr arfordir prysur a datblygedig a'r canfyddiad o lonyddwch a phellenigrwydd o fewn pellter byr yn unig.
Nodweddion a Rhinweddau Tirwedd, Golygfeydd a Diwylliant Treftadaeth sy'n debygol o gael eu heffeithio gan Ddatblygiad Ynni Gwynt	Nodweddion Dynodedig o fewn Ardal y Strategaeth - Mae tua 50% o ardal y strategaeth o fewn Ardal Tirwedd Arbennig Rhyd-y-foel i Abergele. - Sustrans - llwybr beicio Arfordir Gogledd Cymru (Llwybr 5 RhBC). Castell Bodelwyddan. Bryngaerau rhestredig. Parciau a Gerddi Cofrestredig. * Nodweddion Tirwedd, Golygfaol a Threftadaeth Ddiwylliannol Eraill Tebygol Arfordir isel a chul o flaen brynau tonnog isel a serth yn gorgyffwrdd yr arfordir ar dir isel. - Mae'r llain arfordirol datblygedig yn gyrchfan poblogaidd i dwristiaid. - Cyfansoddiad mewndirol o dir fferm fugeiliol, blociau o goetir bychan, coetiroedd ystadau a thirweddau parcdir hanesyddol. - Mae'r brynau digyffwrdd sy'n gymharol anghysbell a thawel yn rhoi cyferbyniad amlwg i'r llain arfordirol prysur a datblygedig. Golygfeydd i'r môr, ymyl arfordirol ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy i'w gweld o'r tir uwch i'r de o'r ardal ac o'r arfordir. Mae'r rhain yn cynnwys golygfeydd o ffermydd gwynt mawr ar y môr. Mae'r llechweddau calchfaen yn uned tirwedd C9 yn nodweddion tirwedd amlwg yn yr ardal hon. - Niferoedd uchel o dderbynyddion gweledol sensitif, gan gynnwys preswylwyr ac ymwelwyr â'r arfordir a defnyddwyr o Lwybr Gogledd Cymru (rhan o Lwybr Arfordir Cymru) llwybr pellter hir a llwybr beicio Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5). Tirwedd hanesyddol gyda nifer o nodweddion ar ben brynau a pharcdir wedi'i dirweddu. * (heb eu dynodi ond yn cael eu cydnabod fel rhai o werth cenedlaethol)
STRATEGAETH TIRWEDD AC ARWEINIAD AR GYFER LLEOLI TYRBINAU GWYNT	
Amcan Tirwedd	Gwarchod Tirwedd
Gwaelodlin Datblygiadau Ynni Gwynt (Mawrth 2013)	Mae'r datblygiadau ynni gwynt canlynol yn bresennol ym Mae Colwyn o fewn y maes strategaeth hwn: 1 datblygiad ar raddfa fechan

Cynhwysedd Dangosol Cyffredinol	Mae posibilrwydd i ardal y strategaeth dan sylw gael datblygiad ynni gwynt arall ar raddfa micro neu raddfa fechan. Gallai hyn fel arfer gynnwys tyrbinau sengl gyda llafnau 20m o uchder. Dylai unrhyw ddatblygiad newydd gael ei leoli'n ofalus iawn er mwyn osgoi effeithiau cronnus rhwng datblygiadau ar y tir ac ar y môr.
Canllawiau ar Leoli	Mae Adran 6 o'r ddogfen hon yn cynnig lleoliad a chanllawiau generig. Yn ogystal, dylai'r canllawiau canlynol fod yn berthnasol: ▪ Wrth warchod harddwch naturiol Ardal Tirwedd Arbennig Rhyd-y-foel i Abergele, ei rinweddau arbennig a'i leoliad ehangach. ▪ Ni ddylai datblygiadau ynni gwynt dorri ar draws y gorwelion agored a'r llethrau sensitif yn y maes hwn. ▪ Ni ddylai datblygiadau ynni gwynt dorri ar draws y gorwelion agored neu olygfeydd i dirffurfiau amlwg megis llechweddau calchfaen yn uned tirwedd C9. ▪ Amddiffyn lleoliadau nodweddion dynodedig a diwylliant treftadaeth pwysig eraill, yn ogystal â golygfeydd allweddol i ac o'r nodweddion hyn. ▪ Osgoi rhag lleoli unrhyw dyrbinau o fewn y golyglinau o olygfeydd allweddol, yn arbennig allan i'r môr. ▪ Osgoi effeithiau cronnus ar olygfeydd o'r A55 (llwybr ymwelwyr), Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru a llwybrau poblogaidd eraill fel Llwybr Gogledd Cymru (rhan o Lwybr Arfordiol Cymru) a llwybr beibio Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5), atyniadau lleol a golygfannau - defnyddiwrch ddelweddau i asesu golygfeydd mewn trefn resymegol (gan gynnwys golygfeydd i dyrbinau presennol). ▪ Lleoli safle Tyrbinau mewn ardaloedd gwledig yn agos at adeiladau presennol i osgoi gormod o ddatblygiad o fewn rhannau mwy agored o'r dirwedd a rhag erydu nodweddion gwledig. ▪ Gallai tyrbinau gwynt newydd ar y tir greu effeithiau cronnus sylweddol rhwng datblygiadau ar y tir a datblygiadau ar y môr drwy ddod â'r morlun alltraeth o'r 'fferm wynt' yn nes at y dirwedd - byddai hyd yn oed datblygiadau ynni gwynt ar raddfa fechan wrth edrych arno ynghyd â'r ffermydd gwynt mawr ar y môr gerllaw yn arwain at effeithiau andwyol cynyddol i'r ardal dan sylw. Mae'n arbennig o bwysig i ddefnyddio delweddau i asesu effeithiau cronnus posibl yn yr ardal hon.

6.13 Ardal Strategaeth 15 – Tiroedd Fflat Colwyn

Lleoliad a Chyd-destun

Mae ardal strategaeth Tiroedd Fflat yr Arfordir wedi'i leoli ar hyd arfordir Sir Ddinbych, sy'n ymestyn o Abergele yn y gorllewin heibio Prestatyn yn y dwyrain.

Unedau Tirwedd wedi eu cynnwys o fewn Strategaeth yr Ardal dan sylw

A4

SENSITIFRWYDD CYFFREDINOL I DDATBLYGIAD YNNI GWYNT	
Canolig (Ambr)	Mae ardal y strategaeth hon yn cynnwys tir fferm arfordirol fflat ar raddfa fawr gyda rhimyn arfordirol cul wedi'i wladychu, sy'n cynnwys coridor gyfathrebu fawr ar hyd yr A458 a Rheilffordd Arfordir y Gogledd. Mae'r llain arfordirol datblygedig yn gyrchfan poblogaidd i dwristiaid. Mae ardal Twyni Gronant yn arbennig o dawel a golygfaol ac felly ystyrir y sensitifrwydd yr ardal hon fel uchel.
Nodweddion a Rhinweddau Tirwedd, Golygfeydd a Diwylliant Treftadaeth sy'n debygol o gael eu heffeithio gan Ddatblygiad Ynni Gwynt	Nodweddion Dynodedig o fewn Ardal y Strategaeth - Sustrans - llwybr beicio Arfordir Gogledd Cymru (Llwybr 5 RhBC). - Mae llwybr cenedlaethol 'Llwybr Clawdd Offa' yn rhedeg trwy amgylchedd trefol i'r gogledd ddwyrain pellaf ac mae'r ffaith ei fod yn rhedeg trwy amgylchedd trefol yn lleihau sensitifrwydd y nodwedd hon yn yr ardal benodol hynny. Nodweddion Tirwedd, Golygfaol a Threftadaeth Ddiwylliannol Eraill Tebygol - Mae'r llain arfordirol datblygedig yn gyrchfan poblogaidd i dwristiaid. Twyni Gronant yn arbennig yn dirwedd naturiol tawel a golygfaol. Golygfeydd eang o'r bryniau cyfagos, iseldiroedd wedi eu gwladychu, ymyl arfordirol ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. Mae'r rhain yn cynnwys golygfeydd o ffermydd gwynt mawr ar y môr. - Niferoedd uchel o dderbynyddion gweledol sensitif, gan gynnwys preswylwyr ac ymwelwyr â'r arfordir a'i atyniadau a defnyddwyr o Lwybr Clawdd Offa, Llwybr Clwyd, Llwybr Gogledd Cymru (rhan o Lwybr Arfordirol Cymru) a llwybr beicio Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5). - Yn darparu lleoliad ar gyfer llwybr beicio Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5), Llwybr Gogledd Cymru (rhan o Lwybr Arfordirol Cymru) a Llwybr Clwyd.
STRATEGAETH TIRWEDD AC ARWEINIAD AR GYFER LLEOLI TYRBINAU GWYNT	
Amcan Tirwedd	Cymhwyso Tirwedd
Gwaelodlin Datblygiadau Ynni Gwynt (Mawrth 2013)	Mae'r datblygiadau ynni gwynt canlynol yn bresennol yn bennaf yn y Rhyl a'r ardal o'i amgylch o fewn y maes strategaeth hwn: 3 datblygiad ar raddfa micro 1 datblygiad ar raddfa fechan-canolig (10) tyrbîn uchel 18m o uchder a gyfeirir atynt fel graddfa 'fechan-ganolig' oherwydd allgynnyrch isel o 60kW).
Cynhwysedd Dangosol Cyffredinol	Mae potensial ardal y strategaeth dan sylw i gael datblygiad ynni gwynt arall ar raddfa micro neu raddfa fechan. Gallai hyn fel arfer gynnwys tyrbinau sengl gyda llafnau 20m o uchder. Dylai unrhyw ddatblygiad newydd gael ei leoli'n ofalus iawn er mwyn osgoi effeithiau cronrus rhwng datblygiadau ar y tir ac ar y môr. Dylid osgoi datblygiadau ar neu ger Twyni Gronant.
Canllawiau ar Leoli	Mae Adran 6 o'r ddogfen hon yn cynnig lleoliad a chanllawiau generig. Yn ogystal, dylai'r canllawiau canlynol fod yn berthnasol:

	▪ Ni ddylai datblygiad amharu ar harddwch naturiol a gosodiad ehangach Twyni Gronant. ▪ Amddiffyn lleoliadau nodweddion dynodedig a phwysig eraill o ran diwylliant treftadaeth yn ogystal â'r golygfeydd allweddol i ac o'r nodweddion hyn. ▪ Osgoi rhag lleoli unrhyw dyrbinau o fewn y golyglinau o olygfeydd allweddol, yn arbennig allan i'r môr. ▪ Osgoi effeithiau cronrus ar olygfeydd o'r A55 (llwybr ymwelwyr), Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru a llwybrau poblogaidd eraill fel Llwybr Clawdd Offa, Llwybr Clwyd, Llwybr Gogledd Cymru (rhan o Llwybr Arfordiol Cymru) a llwybr beibio Arfordir Gogledd Cymru (NCN Llwybr 5), atyniadau lleol a golygfannau - defnyddiwch ddelweddau i asesu golygfeydd mewn trefn resymegol (gan gynnwys golygfeydd i dyrbinau presennol). ▪ Lleoli Tyrbinau mewn ardaloedd gwledig yn agos at adeiladau presennol i osgoi gormod o ddatblygiad o fewn rhannau mwy agored o'r dirwedd a rhag erydu nodweddion gwledig. ▪ Gallai tyrbinau gwynt newydd ar y tir greu effeithiau cronrus sylweddol rhwng datblygiadau ar y tir a datblygiadau ar y môr drwy ddod â'r morlun alltraeth o'r 'fferm wynt' yn nes at y dirwedd - byddai hyd yn oed datblygiadau ynni gwynt ar raddfa fechan wrth edrych arno ynghyd â'r ffermydd gwynt mawr ar y môr gerllaw yn arwain at effeithiau andwyol cynyddol i'r ardal dan sylw. Mae'n arbennig o bwysig i ddefnyddio delweddau i asesu effeithiau cronrus posibl yn yr ardal hon.
--	---

7. ADRAN 6: CANLLAW AR GYFER DATBLYGU YNNI GWYNT O FEWN ARDALOEDD Y STRATEGAETH

- 7.1 Dylid darllen y nodiadau cyfarwyddyd canlynol ar y cyd â'r nodiadau cyfarwyddyd mwy penodol sydd wedi eu cynnwys o fewn y disgrifiadau ar gyfer pob ardal strategaeth. Eu bwriad yw helpu i integreiddio tyrbinau gwynt i'r dirwedd trwy benderfynu ar leoliad a dyluniad da. Mae'r nodiadau canlynol wedi eu crynhoi o'r canllawiau a geir yn *Scottish Natural Heritage (2012) Siting and Design of Small Scale Wind Turbines of between 15 and 50 metres in height*. Darperir canllaw defnyddiol hefyd yn y dogfennau canlynol. Er wedi'i anelu'n at ddatblygiadau ffermydd gwynt mwy o ran maint, mae'r canllawiau a geir yn y dogfennau hyn yn aml yn drosglwyddadwy a dylid eu hystyried wrth ddylunio a lleoli datblygiadau ar raddfa fechan:
- Comisiwn Dylunio i Gymru (2012) Dylunio Ffermydd Gwynt yng Nghymru
 - Scottish Natural Heritage (2009) Siting and Designing Wind Farms in the Landscape

7.2 Dewis o Dyrbinau

Mae tyrbinau bach yn cynnig mwy o ddewis o ran amrywiaeth, steil, dyluniad a lliwiau na thyrbinau ar raddfa fasnachol fawr a dylid rhoi ystyriaeth ofalus wrth ddewis mewn perthynas â'r safle y lleolir y tyrbinau. Mae hyn yn arbennig o bwysig pan fydd tyrbinau eraill yn bresennol er mwyn sicrhau nad oes steiliau eraill yn yr un ardal.

7.3 Ffactorau sy'n Berthnasol i Dyrbinau

Lliw'r Tyrbin

Dylid dewis tyrbin lle mae'r lliw yn helpu'r strwythur i asio i'r dirwedd. Dylid defnyddio'r un lliw ar gyfer pob elfen o'r tyrbin. Yn aml defnyddir llwyd golau iawn am ei fod yn lleihau gwelededd y tyrbinau wrth edrych arnynt yn erbyn y gorwel, a dyna sut y gwelir y rhan fwyaf o dyrbinau ar raddfa fawr. Mae tyrbinau ar raddfa lai yn fwy tebygol o gael eu gweld yn erbyn cefndir o lystyfiant ac efallai'n elwa o fod o liw gwyrdd/llwyd tywyllach. Y nod ddylai fod ym mhob achos yw lleihau'r gwelededd ac adlewyrched o'r tyrbinau.

7.4 Maint a Graddfa Tyrbinau

Er bod tyrbinau ar raddfa fach yn debygol o gael llai o effaith ar y dirwedd a'r olygfa na modelau masnachol mawr, mae yna dal siawns y gallent gymryd drosodd y nodweddion tirwedd cyfagos. Mae'n bwysig nodi prif nodweddion tirwedd a nodweddion gweledol y dirwedd lle lleolir y tyrbinau er mwyn dewis y maint mwyaf priodol. Mae tirweddau syml, cadarn a llorweddol yn bennaf yn well ar gyfer tyrbinau talach a grwpiau o dyrbinau mawr gan fod uchder y tyrbinau yn ymddangos yn fwy cymesur i'r dirwedd. Mae tyrbinau ar raddfa fach, grwpiau llai neu dyrbinau unigol yn dueddol o fod yn fwy addas ar gyfer tirwedd mwy cymhleth ac ar raddfa lai lle ceir nodweddion eraill fel adeiladau, coed neu wrychoedd. Rheol ddefnyddiol yw na ddylai tyrbinau ar y cyfan fod yn fwy na 50% yn uwch na'r adeiladau cyfagos.

7.5 Gosodiad y Tyrbin

Er bod lle i gyflwyno grŵp bach o dyrbinau fel delwedd weledol gydlynol, gallai hyn fod yn anodd lle mae elfennau adeiledig eraill fel adeiladau, polion pren a mastiau yn bresennol sy'n golygu bod siawns o wrthdaro gweledol. Os yn bosib, fe ddylai gosodiad y tyrbin gyd-fynd â phatrymau tirwedd presennol, boed yn derfynau caeau, adeiladau neu batrymau llystyfiant. Ym mhob achos, fe ddylai gosodiad y tyrbinau barchu'r tirffurf sylfaenol.

7.6 Microleoli

Yn fwy aml na dim mae microleoli tyrbinau yn digwydd yn ystod y cyfnod adeiladu oherwydd amgylchiadau na ellir eu rhagweld, fel cyflwr y ddaear. Gall hyn effeithio ar y cysyniad dylunio gwreiddiol, yn enwedig y berthynas gyda nodweddion fertigol cyfagos fel coed a mastiau. Byddai'n well pe bai datblygwyr yn cynnal arolwg o'r tir cyn gwneud cais cynllunio er mwyn lleihau'r gofyniad am microleoli yn ystod y broses adeiladu.

7.7 Isadeiledd Ategol

Dylid lleihau'r effeithiau gweledol ar unrhyw ddatblygiadau atodol, yn ogystal â'r gwrthdaro gweledol rhwng tyrbinau a strwythurau ategol trwy:

- Leoli a dylunio offer a seilwaith ategol mewn modd sensitif (ee defnyddio tirffurf lleol, deunyddiau priodol lleol, arddull pensaernïol a lliwiau er mwyn eu hintegreiddio'n llwyddiannus yn yr amgylchedd).
- Defnyddio tyrbinau gyda trawsnewidwyr annatod.
- Lleoli tyrbinau mor agos â phosib at y man defnyddio neu gysylltiad grid er mwyn osgoi llinellau neu geblau hir yn rhedeg uwchben (mwy perthnasol i ddatblygiadau ffermydd gwynt ar raddfa fawr).
- Defnyddio traciau presennol fel nad oes angen torri coed a difa gwrychoedd, a allai gael effaith andwyol ar y dirwedd. Rhaid i draciau newydd ddilyn nodweddion tirwedd presennol megis terfynau caeau a choetir.
- Lleihau gweithrediadau torri a llenwi.
- Dylunio ffensys neu waliau i gyd-fynd â'r sefyllfa leol, tra'n cynnal y sicrwydd sydd ei angen.
- Dewis lleoliadau ar gyfer plannu coed a llwyni newydd i ddarparu cysgod yn y tymor hir.

7.8 Ffactorau sy'n Berthnasol i Leoliad

Nodwedd Tirwedd

Mae'r astudiaeth sensitifrwydd a chynhwysedd yn darparu sail i adnabod nodweddion tirwedd allweddol y safle a'r ardal ehangach. Mae hefyd yn nodi sensitifrwydd y dirwedd i dyrbinau ac unrhyw nodweddion arbennig y dylid eu diogelu. Fodd bynnag, dyma astudiaeth strategol ac ym mhob achos rhaid i geisiadau tyrbinau (ar raddfa fawr neu fach) gael eu hystyried yn ôl eu rhinweddau unigol ac mae angen dadansoddiad manwl i lwyr werthfawrogi natur y datblygiad, y safle a'r ardal o'i amgylch.

Effeithiau ar nodweddion y dirwedd yn debygol o fod yn gysylltiedig â:

- Maint y dirwedd - boed yn fach neu'n fawr ac os yw'r tyrbinau arfaethedig o raddfa briodol neu beidio.
- Dylanwadu ar lonyddwch y dirwedd - tyrbinau yn creu symudiad, mae cyfanswm y symudiad yn dibynnu ar y model penodol.
- Patrwm anheddu – dylid lleoli tyrbinau yn ofalus mewn perthynas ag adeiladau sy'n bodoli eisoes.
- Topograffeg – os na fydd tyrbinau'n cael eu lleoli'n ofalus yna gallent gymryd drosodd yr ardal os yw'r tirffurf ar raddfa fechan neu gymhleth.
- Gorwelion - gall tyrbinau effeithio symlrwydd y nenlinell neu gribau hyd yn oed os ydynt wedi eu lleoli o dan nodweddion o'r fath.

7.9 Ardaloedd o Naws Gwyllt

Gall ardaloedd gwledig sy'n cael eu gwerthfawrogi'n arbennig am fod yn anghysbell neu'n ddifffraith gael eu heffeithio gan dyrbinau, er mae hynny'n llai tebygol o ddigwydd os bydd y tyrbinau'n cael eu lleoli'n agos at ffermydd neu adeiladau eraill sy'n bodoli eisoes. Fodd bynnag, dylid osgoi rhag erydu cynyddol o rinweddau anghysbell a difffraith arbennig.

Mae rhai lleoliadau sy'n agos at ganolfannau poblogaeth yn cael eu gwerthfawrogi fel adnodd hamdden pwysig ac mae ganddynt ymdeimlad o ddiffeithwch er eu bod yn agos at ardaloedd trefol. Dylid rhoi ystyriaeth ofalus i leoliad y tyrbinau yn yr ardaloedd hyn.

7.10 Tirweddau Gwerthfawr

Mae pob tirwedd yn werthfawr, ond mae'r adroddiad hwn yn nodi tirweddau sydd wedi eu dynodi ar gyfer nodweddion sy'n cael eu gwerthfawrogi yn rhyngwladol, cenedlaethol neu ranbarthol. Fodd bynnag, dyma astudiaeth strategol ac ym mhob achos rhaid ystyried ceisiadau tyrbinau (ar raddfa fawr neu fach) ar eu rhinweddau unigol ac mae angen dadansoddiad manwl i lwyr werthfawrogi natur y datblygiad, y safle a'r ardal o'i amgylch a'r effaith ar unrhyw dirwedd ddynodedig neu dirwedd o fwy o werth.

7.11 Ffactorau Lleoli a Dyluniad

Rhaid ystyried sawl ffactor wrth ddatblygu cynigion.

- **Tirffurf**

Mae mwy o botensial gan dyrbinau bychain i ddefnyddio tirffurf (yn aml ar y cyd gyda llystyfiant) i leihau eu heffaith weledol na'r modelau masnachol mwy.

Gan fod llygad yr arsylwyr yn tueddu i gael ei ddenu at yr awyr, dylid gosod y tyrbinau oddi wrth y gefn a'r gorwel er mwyn lleihau eu gwelededd yn y dirwedd ehangach. Lle nad oes modd osgoi gosod ar y gorwel yna dylid ceisio cynnal cytbwysedd o nodweddion gorwelion neu ddarparu canolbwynt newydd ar orwel sydd fel arall yn ddinodwedd.

Dylid osgoi gosod tyrbinau ar gopaon neu orwelion nodweddiadol neu amlwg yn gyffredinol. Dylid dewis llethrau ochr is neu dirffurf tonnog o dan y gefn pan fo modd.

Yn aml mae'n well bod datblygiadau ynni gwynt yn cael eu grwpio ar y rhan mwyaf gwastad o'r safle er mwyn i'r datblygiad ymddangos yn llai dryslyd wrth edrych arno o lefelau gwahanol a chyfeiriadau gwahanol.

- **Patrwm Tirwedd**

Gellir lleoli'r tyrbinau i adlewyrchu patrymau tirwedd, er enghraifft ffiniau caeau a choetir neu ymylon arfordirol. Ar y llaw arall, rhaid gofalu i beidio â gosod tyrbinau fel eu bod yn gwrthgyferbynnu'r patrymau yn y dirwedd.

Gall grwpiau o dyrbinau effeithio ar sut y maent yn ymddangos yn y dirwedd. Er enghraifft gellir grwpio tri thyrbinau sengl i ffurfio nodwedd unigol mewn tirwedd cymhleth, ond mewn tirwedd fawr, gallai thyrbinau sengl gyda'r gallu i gynhyrchu'r un faint fod yn well.

Efallai y bydd nifer o dyrbinau llai yn well mewn tirweddau tir isel, ond mae nifer o ddangosyddion eraill o ran graddfa.

- **Nodweddion Canolbwynt**

Mae tyrbinau yn debygol o ddod yn nodwedd canolbwynt yn y dirwedd yn enwedig pan gyflwynir dyluniadau newydd neu anghyfarwydd. Mae angen gofal i sicrhau nad ydynt yn achosi gwrthdaro gweledol neu gystadleuaeth gyda'r canolbwyntiau eraill. Felly dylid ystyried lleoli tyrbinau yn ofalus er mwyn diogelu golygfeydd i'r dirwedd bwysig ac ohono a nodweddion treftadaeth ddiwylliannol a'r lleoliad ehangach.

Gall tyrbinau amlygu nodweddion a fyddai wedi'u cuddio fel arall. Er enghraifft byddai thyrbinau wrth ymyl fferm yn tynnu sylw at ei bresenoldeb pan fydd y fferm ei hunan yn cael ei guddio gan adeiladau neu goed.

- **Golygfa**

Mae maint y nodweddion yn y dirwedd yn dylanwadu ar ganfyddiad o olygfa. Er enghraifft os gwelir tyrbinau mawr o flaen y rhai llai, gall y rhai llai ymddangos ymhellach i fwrdd nag y maent mewn gwirionedd. Ar y llaw arall, os yw'r tyrbinau llai o flaen y rhai mwy, gall y rhai mwy ymddangos ymhellach i fwrdd.

- **Perthynas ag Anheddiad a'r Tirweddau Trefol**

Dylid gosod y tyrbinau mewn lleoliad gofalus mewn perthynas â'r aneddiadau, adeiladau a strwythurau eraill. Mewn tirweddau anheddol gwledig, dylid lleoli'r tyrbinau ger adeiladau neu strwythurau cyfredol.

Dylid ystyried golygfeydd i'r aneddiadau neu ohonynt (gan gynnwys eiddo gwasgaredig) yn ofalus wrth lleoli datblygiadau ynni gwynt. Dylid lleoli'r tyrbinau gwynt yn y lleoliad sydd leiaf amlwg yn weledol. Efallai bydd y math o dyrbinau yn cael ei ddylanwadu gan ba mor agos ydyw at anheddiad - mae thyrbinau gyda dau lafn yn fwy tebygol o integreiddio mewn lleoliad trefol prysur yn hytrach na lleoliad gwledig tawel.

Dylid lleoli'r tyrbinau i leihau'r effeithiau ar olygfannau cyhoeddus, ffyrdd a hawliau tramwy cyhoeddus.

- **Coetiroedd a choed**

Er y gall coed a choetiroedd achosi tyrfedd sy'n effeithio ar effeithiolrwydd neu hirhoedledd tyrbinau, mewn rhai lleoliadau efallai y bydd cyfle i guddio tyrbinau bychain ger coed a gwrychoedd uchel. Dylid cymryd gofal i leoli'r tyrbinau fel nad ydynt yn amlwg yn weledol neu'n cystadlu gyda'r llystyfiant amlwg megis coed tir parc, coed ar fryniau, rhodfeydd ayyb.

Dylid lleoli'r tyrbinau heb orfod torri coed a choetiroedd yn enwedig pan fyddant yn nodweddion pwysig yn y dirwedd leol.

Dylid ystyried yr amrywiaeth o orchudd dail oherwydd y tymhorau pan ddefnyddir coed i guddio tyrbinau ynghyd â threfn torri coed ac ail blannu wrth ystyried coedwigaeth fasnachol.

7.12 Ystyriaethau Cynyddol

Dylid ystyried effeithiau tirwedd cynyddol a gweledol yn ofalus ar gyfer pob achos, gyda chymorth cynhyrchu Parthau o Welededd Damcaniaethol a delweddu priodol (o olygfannau os yn bosib). Dylid ystyried tyrbinau cyfredol, rhai a gymeradwywyd a'r rhai arfaethedig, yn ogystal ag unrhyw ddatblygiadau tebyg, a gall achosi effaith gynyddol gyda'i gilydd.

Dylai ystyriaethau cynyddol o ddatblygiadau tyrbinau newydd gynnwys golygfeydd cydamserol, dilyniannol neu gyfunol.

7.13 Mewn Cyfuniad gydag Ynni Adnewyddadwy Micro

Gall grwpiau o dyrbinau micro fod yn amlwg mewn rhai lleoliadau, drwy dynnu'r llygad at y llafnau'n troi. Mae cyflymder cylchdroi yn amrywio'n sylweddol rhwng tyrbinau gyda llafnau bach neu fawr, ac os gellir eu gweld gyda'i gilydd gallant greu annibendod ac aflonyddwch, yn hytrach na chytbwysedd. Felly dylid osgoi amrywiaeth o ddiamedr llafnau.

7.14 Mewn Cyfuniad â Datblygiadau Bychain Eraill

Gall nifer o ddatblygiadau bychain ddominyddu'r dirwedd. Ni ddylai'r tyrbinau greu annibendod gweledol gyda'r datblygiadau adeiledig cyfredol a strwythurau fertigol megis ceblau trydan foltedd uchel a mastiau cyfathrebu. Nid yw'r holl strwythurau dynol yn rhannu'r un nodweddion o ran maint, siâp neu arddull. Gall annibendod gweledol ac effaith gynyddol ddigwydd pan fydd tyrbinau wedi'u gosod yn rhy agos at strwythurau fertigol o gymeriad annhebyg megis peilonau trydan a mastiau cyfathrebu. Er mwyn osgoi hyn dylid ystyried yr egwyddorion canlynol:

- Osgoi tyrbinau uchel anghyson, gosodiad a dyluniad anghyson rhwng datblygiadau ynni gwynt amrywiol.
- Ystyried mathau penodol o dyrbinau mewn lleoliadau penodol. Er enghraifft, tyrbinau ar dyrau delltwaith mewn lleoliadau gwledig a thyrbinau ar dyrau tiwb mewn lleoliadau trefol. Mae hyn yn cynorthwyo i greu amlygrwydd lleol.
- Nodi cyfleoedd i leihau rhyngwelededd rhwng nifer o ddatblygiadau – mae tiffurf a choedwigoedd yn ddefnyddiol o ran hyn.

7.15 Mewn perthynas â Golygfannau Pwysig

Dylid gosod tyrbinau yn ofalus mewn perthynas â golygfannau pwysig. Er mwyn sicrhau perthynas ofodol gyson rhwng tyrbinau bach a mathau eraill o ddatblygiad, yn enwedig strwythurau tal megis peilonau a mastiau, pan fo modd dylid sicrhau bod y datblygiadau yn gysylltiedig â nodweddion tirwedd megis coedwigoedd, ffermydd, gorwelion a chyfuchliniau.

7.16 Mewn Cyfuniad â Thyrbinau Mwy yn yr ardal

Pan welir tyrbinau llai mewn cyfuniad â thyrbinau mawr gall greu delwedd weledol dryslyd. Gellir lleihau hyn drwy:

- Ddefnyddio'r un math o ddyluniad tyrbinau pan fydd mwy nag un maint yn weledol.
- Defnyddio gosodiad tyrbinau gyda threfniant tebyg pan fydd mwy nag un grŵp o dyrbinau yn bresennol.
- Osgoi sefyllfaoedd lle mae gwahaniaeth sylweddol rhwng cyflymder troi'r llafnau.

7.17 Mewn cyfuniad â thyrbinau yn y môr

Gall tyrbinau ar y tir greu annibendod gweledol a golygfa ddryslyd pan gaent eu gweld mewn cyfuniad â'r tyrbinau yn y môr. Dylid osgoi hyn pan fo modd.

7.18 Llenwi Bylchau rhwng clystyrau o Dyrbinau Gwynt

Gellir addasu canfyddiad o ardal drwy gyflwyno tyrbinau bach rhwng clystyrau o ffermydd gwynt sy'n creu cyswllt gweledol rhwng yr holl ddatblygiadau. Pan fydd dadansoddiad safle'n nodi bod bwlch gweledol yn ddymunol, dylid cynnal y bylchau rhwng y datblygiadau.

8. ATODIAD 1

Dogfennau Cefndir

- Cadw (1998) *Cofrestr o Dirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol Sylweddol yng Nghymru*
- Cadw (2001) *Cofrestr o Dirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig yng Nghymru*
- Cadw (2007) *Canllaw Arferi Da ar Ddefnyddio Cofrestr Tirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol yng Nghymru yn y Broses Gynllunio a Datblygu*, Ail Gyhoeddiad (diwygiedig)
- Cadw (1998) *Cofrestr o Dirweddau, Parciau a Gerddi o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig yng Nghymru*
- Cadw (2004) *Cynllun Rheoli Safle Treftadaeth y Byd, Cestyll a Waliau Tref Edward I yng Ngwynedd*
- Asiantaeth Cefn Gwlad a Threftadaeth Naturiol yr Alban (2002) *Landscape Character Assessment: Guidance for England and Scotland*
- Clark, J., Darlington, J. & Fairclough, G. (2004) *Using Historic Landscape Characterisation*
- Cyngor Bwrdeistref Conwy (1998-2003) *Strategaeth Cefn Gwlad Conwy*
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (2008)– *Methodoleg LANDMAP: Canllaw ar gyfer Cymru*
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (2008) *Nodyn Canllaw Gwybodaeth LANDMAP 1: LANDMAP ac Ardaloedd Tirwedd Arbennig*
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (2010) *Nodyn Canllaw Gwybodaeth LANDMAP 3: Defnyddio LANDMAP ar gyfer Asesiad o Effaith ar Dirwedd a Gweledol Tyrbinau Gwynt ar y Tir*
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (2010) *Canllaw i Asesu Tirwedd Cynyddol ac Effaith Weledol Ffermydd Gwynt yng Nghrymu*
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (2009) *Asesiad Morlun Cymru*
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (et al) (2011) *Canllaw Arferion Gorau Asesiad Morlun*
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (2009) *Ardaloedd Cymeriad Tirwedd Cymru*
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru, Cadw a Llywodraeth Cymru (2007) *Canllaw Arfer Da ar Ddefnyddio Cofrestr Tirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol yng Nghymru yn y Broses Gynllunio a Datblygu*
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (2008) *Ynni a Threftadaeth Naturiol. Datganiad Sefyllfa Polisi Cyngor Cefn Gwlad Cymru*
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (2009) *Morluniau Cymru a'u Sensitifrwydd i Ddatblygiadau yn y Môr* Adroddiad Ymchwil Polisi Rhif 08/5
- Cyngor Sir Ddinbych (2003) *Strategaeth Tirwedd Sir Ddinbych*
- Cyngor Sir Ddinbych (2012) *Canllaw Cynllunio Datblygiad Ynni Gwynt Dros Dro*
- Adran Ynni a Newid Hinsawdd (2009) *Guidance on the Assessment of Cumulative Effects of Onshore Wind Farms. Entec Adroddiad Cam 2 ail ddrafft*
- Adran Ynni a Newid Hinsawdd, 2011, *Overarching National Policy Statement for Energy (EN-1)*
- Adran Ynni a Newid Hinsawdd, 2011, *National Policy Statement for Renewable Energy Infrastructure (EN-3)*
- Adran Ynni a Newid Hinsawdd (2009) *Guidance on the Assessment of Cumulative Effects of Onshore Wind Farms. Entec Adroddiad Cam 2 ail ddrafft*
- Adran Ynni a Newid Hinsawdd (2011) *National Policy Statement (NPS) EN1 Overarching Energy*

Adran Ynni a Newid Hinsawdd (2011) *NPS EN3 Renewable Energy Infrastructure*

Comisiwn Dylunio i Gymru (2012) *Dylunio Ffermydd Gwynt yng Nghymru*

Treftadaeth Lloegr a Chyngor Sir Gaerhifryn a Chyngor Cefn Gwlad Cymru (2008) *Penodau Methodoleg LANDMAP Adroddiadau Ymchwil Polisi Cyngor Cefn Gwlad Cymru*

The Highland Council (2012) *Interim Supplementary Planning Guidance: Onshore Wind Energy*

Sefydliad tirwedd a Sefydliad Rheoli ac Asesu Amgylcheddol (ail argraffiad 2002) *Canllawiau ar gyfer Asesu Effaith ar Dirwedd a Gweledol (GLVIA)*. Dyma safon y diwydiant ar gyfer asesiad tirwedd ac effaith weledol; roedd yr ail argraffiad yn gyfredol pan gynhyrchwyd yr adroddiad hwn. Cyhoeddwyd y trydydd argraffiad o'r GLVIA ym mis Ebrill 2013 pan orffennwyd yr adroddiad hwn.

Scottish Natural Heritage (updated March 2009) *Strategic Locational Guidance for Onshore Windfarms*

Scottish Natural Heritage (2012) *Assessing the Impact of Small Scale Wind Energy Proposals on the Natural Heritage*

Scottish Natural Heritage (2009) *Siting and Designing Wind Farms in the Landscape*

Scottish Natural Heritage (2012) *Siting and Design of Small Scale Wind Turbines of between 15 and 50 metres in Height*

Scottish Natural Heritage (2009) *Assessing the Cumulative Effect of Onshore Wind Energy Developments*. Drafft ar gyfer ymgynghori

Cwmni Twristiaeth (2009) *Strategaeth Twristiaeth AHNE Bryniau Clwyd*

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2012) *Polisi Cynllunio Cymru, Argraffiad 5*

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2005) *Nodyn Cyngor Technegol 8 : ynni adnewyddadwy*

Astudiaethau Sensitifrwydd a Chynhwysedd Tirwedd Strategol

David Tyldsley Associates (2011) *Landscape Capacity Study for Wind Energy Development in West Lothian*

Gillespies (2004) Scospa Report. Strategic Locational guidance for Wind Energy Development in Respect of the Natural Heritage Report to the Government Office for the North East.

Gillespies (2010) *Sensitifrwydd Tirwedd a Gweledol Conwy a Sir Ddinbych i Ddatblygiad Uwch Ben 132Kv Adroddiad heb ei gyhoeddi ar gyfer SP Manweb*

Julie Martin Associates (2010), *Landscape Capacity Study for Wind Energy Developments in the South Pennines*

Land Use Consultants (2009) *Landscape Sensitivity and Capacity Study for Wind Farm Development on the Shetland Islands*

Cornwall Council (2012) *Technical Paper E4 (a) An Assessment of the Landscape Sensitivity to Onshore Wind and Large Scale Solar Photovoltaic Development in Cornwall*

Lovejoy (2005), *Landscape Sensitivity to Wind Energy Developments in Lancashire*

Ove Arup & Partners (2005) *Astudiaeth Rhan D TAN 8 o Ardal Chwilio Strategol A – Adroddiad Terfynol Coedwig Clocaenog*

9. ATODIAD 2

Polisi Cynllunio Cymru

Mae'r polisiau perthnasol yn cynnwys y canlynol:

5.3.6 Yr un statws sydd i Barciau Cenedlaethol ac AHNE yn nhermau harddwch eu tirwedd a'u golygfeydd a rhaid diogelu'r ddau yn llwyr rhag datblygiadau anaddas. Mae'r statws cyfwerth hwn yn golygu bod rhaid trin Parciau Cenedlaethol ac AHNE yn yr un modd mewn polisiau cynlluniau datblygu a phenderfyniadau rheoli datblygu. Mewn Parciau Cenedlaethol ac AHNE, dylai polisiau cynlluniau datblygu a phenderfyniadau rheoli datblygu roi pwys mawr ar warchod a gwella harddwch naturiol, bywyd gwyllt a threftadaeth ddiwylliannol yr ardaloedd hyn

5.3.11 Dylai dynodiadau anstatudol, megis Ardaloedd Tirwedd Arbennig neu Safleoedd o Ddiddordeb o ran Cadwraeth Natur, gael eu seilio yn gadarn ar asesiad gwyddonol ffurfiol o werth y safle o ran cadwraeth natur, tirwedd neu ddaeareg. Gall dynodiadau anstatudol lleol ychwanegu gwerth at y broses gynllunio, yn enwedig os oes lle ynddynt i gyfranogiad gan y gymuned ac os ydynt yn adlewyrchu gwerthoedd cymunedol. Fodd bynnag, ni ddylai awdurdodau cynllunio lleol gymhwyso'r dynodiadau hyn at ardaloedd o werth sylweddol o ran cadwraeth onid oes rheswm da dros gredu nad oes modd i bolisiau cynllunio arferol eu diogelu'n briodol. Ni chaiff dynodiadau o'r fath gyfyngu'n ormodol ar ddatblygu derbyniol.

5.5.6 Mewn Parciau Cenedlaethol neu AHNE, mae ystyriaethau arbennig yn berthnasol i gynigion datblygu mawr sy'n fwy cenedlaethol²⁹ na lleol o ran eu cymeriad. Ni ddylai datblygiadau mawr ddigwydd mewn Parciau Cenedlaethol neu Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol ac eithrio o dan amgylchiadau eithriadol. Gallai hyn godi os gwelir, ar ôl archwiliad trwyadl, bod angen cyhoeddus sy'n drech na dim arall ac y byddai gwrthod caniatâd yn niweidiol dros ben i'r economi leol a phan nad oes modd lleoli'r datblygiad mewn man arall neu ddiwallu'r angen mewn rhyw fodd arall.

5.7.2 Fel rheol, dim ond pan mae angen i ddatblygiad fod ar yr arfordir y dylid cynnig lleoliadau ar yr arfordir mewn cynlluniau datblygu. Yn benodol, anaml iawn mai arfordir sydd heb ei ddatblygu fydd y lleoliad mwyaf priodol ar gyfer datblygiad. Pan fo datblygiad newydd yn gofyn am leoliad ar yr arfordir, yr arfordir sydd wedi'i ddatblygu fydd y dewis gorau fel rheol, ar yr amod y rhoddir sylw priodol i'r perygl o erydu, llifogydd neu dir ansad.

5.7.4 Dylai polisiau geisio diogelu neu wella cymeriad a thirwedd yr arfordir sydd heb ei ddatblygu. Dylai'r polisiau cynllunio a fydd yn cael eu harfer mewn ardaloedd Arfordir Treftadaeth gael eu hymgorffori yn y cynllun datblygu. Nid yw dynodi ardal yn arfordir treftadaeth yn effeithio'n uniongyrchol ar statws yr ardal yng nghyd-destun cynllunio. Fodd bynnag, gallai'r nodweddion a gyfrannodd at ddynodi ardaloedd o'r fath fod yn bwysig wrth lunio polisiau cynllunio neu wrth wneud penderfyniadau rheoli datblygu.

6.5.24 Mae Safleoedd Treftadaeth y Byd yn ystyriaeth berthnasol i awdurdodau cynllunio lleol wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio, ac i Lywodraeth Cymru wrth benderfynu ar achosion mewn apêl neu'r rhai sydd wedi eu galw i mewn. Dylid ystyried yn ofalus effaith y cynigion datblygu ar y safleoedd yn ogystal â'u lleoliadau.

6.5.25 Dylai awdurdodau cynllunio lleol ddiogelu parciau a gerddi a'u lleoliadau os ydynt wedi'u cynnwys yn rhan gyntaf y 'Gofrestr o Dirweddau, Parciau a Gerddi o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig yng Nghymru'. Dylid ymgynghori â Cadw ar geisiadau cynllunio sy'n effeithio ar safleoedd Gradd I a Gradd II*, a dylid ymgynghori â'r Gymdeithas Hanes Gerddi ar yr holl barciau a'r gerddi sydd ar y Gofrestr. Dylai awdurdodau cynllunio lleol ystyried yr wybodaeth am dirweddau hanesyddol yn ail ran y Gofrestr wrth bwysu a mesur goblygiadau datblygiadau sydd o'r fath raddfa fel y byddent yn cael effaith fwy nag effaith leol ar ardal sydd ar y Gofrestr (gweler para 6.4.9). Gall effaith datblygiad arfaethedig ar barc neu ardd a gynhwysir ar y Gofrestr o Dirweddau, Parciau a Gerddi o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig yng Nghymru, neu ar leoliad y cyfryw barc neu ardd, fod yn ystyriaeth berthnasol wrth benderfynu ar gais cynllunio.

10. ATODIAD 3

Dyfyniad o Nodyn Cyfarwyddyd Gwybodaeth LANDMAP 3: Defnyddio LANDMAP ar gyfer Asesiad o Effaith ar Dirwedd ac Effaith Weledol Tyrbinau Gwynt ar y Tir

(Fersiwn Ddiwygiedig Dros Dro Mehefin 2012 – fersiwn wedi'i ddiweddarau ym mis Mawrth 2013)

2.2 Polisi Cynllunio ar gyfer Ynni Gwynt ar y Tir

2.2.1 Yng nghyd-destun datblygiadau fferm wynt mae tri math o ardaloedd wedi'u nodi fel Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 8 ar Ynni Adnewyddadwy (2005) fel rhai a statws gwahanol (pwyntiau 1-3 isod). Fodd bynnag, dylid parhau i ddefnyddio gwybodaeth LANDMAP yn nhri chyd-destun TAN 8 isod (Llywodraeth Cynulliad Cymru 2005, Ychwanegiad D, adran 8.4) i gynorthwyo i osgoi, lleihau a chydadfer yr effeithiau.

1) Parciau Cenedlaethol ac Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNE)

Mae TAN 8 yn nodi *"Mae nod ymhlyg yn TAN 8 i gynnal cyfanrwydd ac ansawdd y dirwedd ym Mharciau Cenedlaethol / AHNE yng Nghymru h.y. dim newid mewn cymeriad tirwedd o ddatblygiadau ynni gwynt."* Mae Datganiad Polisi Llywodraeth Cynulliad Cymru ynglŷn â Pharciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol yng Nghymru (2007) yn nodi *"Yn unol â pholisi Llywodraeth Cynulliad Cymru ynglŷn â datblygiadau mawr ym Mharciau Cymru - fel y gosodwyd yn TAN 8 - ni ddylid achosi newid sylweddol i gymeriad y dirwedd o ganlyniad i ddatblygiad ynni gwynt mewn Parciau Cenedlaethol (neu AHNE). Yn unol â hyn, amcan Llywodraeth Cynulliad Cymru yw, pan fo modd, y dylid gosod ceblau trawsyriant o dan ddaear."*

2) Ardaloedd o fewn a ger yr Ardaloedd Chwilio Strategol (SSAau)

Mae Ardaloedd Chwilio Strategol (SSAau) TAN 8 yn cael eu hystyried yn lleoliadau sydd fwyaf addas ar gyfer datblygiad fferm wynt mawr (Llywodraeth Cynulliad Cymru, 2005). O fewn y SSAau mae newid tirwedd wedi'i dderbyn, a chreu 'tirwedd fferm wynt' yn yr ardaloedd a ddynodwyd gan Lywodraeth Cymru yn ganlyniad i gyflawni targedau ynni adnewyddadwy, *'o fewn (a gerllaw) yr SSAau, yr amcan unplyg yw derbyn newid hinsawdd h.y. newid sylweddol yn nodweddion y dirwedd oherwydd datblygiad tyrbinau gwynt.'*

Fodd bynnag, oherwydd uchder y tyrbinau, gall effaith weledol fferm wynt o fewn yr SSA, gael effaith ar nodweddion ardaloedd sydd gryn dipyn o bellter o'r SSA. Mae materion o'r fath yn codi pan fydd yr SSAau yn agos at Barciau Cenedlaethol ac AHNE. Enghraifft o hyn yw Ymholiad Hirwaun 2008, lle yr ystyriwyd fod gosod tyrbinau gwynt mawr o fewn 8km o ffin Parc Cenedlaethol yn amharu'n ormodol.

3) Ardaloedd eraill tu allan i'r SSAau.

Mae TAN 8 yn nodi *"yng ngweddill Cymru, tu allan i'r SSAau, yr amcan unplyg yw cynnal nodweddion tirwedd h.y. dim newid sylweddol i nodweddion tirwedd oherwydd datblygiad tyrbinau gwynt."* Er 'y dylai'r rhan fwyaf o'r ardaloedd tu allan i'r SSAau fod heb gynlluniau pŵer gwynt mawr', gellir cynnig cynlluniau fferm wynt ar safleoedd trefol/diwydiannol tir llwyd (hyd at 25MW), a chynlluniau cymunedol llai (fel arfer llai na 5MW) neu fel rhan o ailbweru a / neu ymestyn ffermydd gwynt cyfredol. Dylai'r LVIA gynorthwyo i benderfynu os yw'r 'effeithiau amgylcheddol ac ar dirwedd yn dderbyniol' (TAN 8 2.11-2.14)

2.2.2 Mae Datganiad Polisi Gweinidogol Dros Dro (MIPPS) 01/2005 yn nodi *"dylai prosiectau ynni adnewyddadwy gael eu cefnogi gan awdurdodau cynllunio lleol ar yr amod bod effeithiau amgylcheddol yn cael eu hosgoi neu'u lleihau"* (12.8.6). Fodd bynnag mae gofyniad MIPPS yn nodi *"bod angen i ddatblygwyr fod yn sensitif i amgylchiadau lleol, gan gynnwys lleoli mewn perthynas â thirffurf ac ystyriaethau cynllunio eraill"*

(12.8.11) yn golygu y bydd data LANDMAP yn werthfawr er mwyn deall ac osgoi neu liniaru effaith datblygiadau.

2.2.3 Mae egwyddorion dylunio da a lleoli micro yn berthnasol ym mhob achos er mwyn lleihau effaith ar y dirwedd ac effaith weledol ffermydd gwynt. Pan fydd yr effeithiau wedi'u lleihau (yn unol â chynghor yn MIPPS) mae angen penderfynu os ydi'r effeithiau gweddilliol yn dderbyniol ar gyfer pob achos.

11. ATODIAD 4

Datblygiadau Ynni Gwynt Gweithredol, Cymeradwy ac Arfaethedig (Mawrth 2013)

Tabl A4.1 – Datblygiadau Ynni Gwynt Gweithredol a Chymeradwy Ar y Tir (data ffynhonnell hyd at ddiwedd Mawrth 2013)

Mae'r tabl hwn yn arddangos y mathau o ddatblygiadau ynni gwynt gweithredol a chymeradwy mewn perthynas â phob ardal strategaeth.

Ardal Strategaeth Tirwedd	Uned Tirwedd	Cyf Cynll unio	Enw	Statws	Sir	Nifer y tyrbinau	Uchder i ben y llafn (m)	Math sy'n berthnasol i'r astudiaeth
1	C2	E34	Tyn Llidart	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	18	Micro
1	C6	E38	Foel Gollog	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	15	Micro
1	B5	E40	Plas y Ial	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	18	Micro
1	A2	E43	Penrallt	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	18	Micro
1	D13	E44	Llainwen Ucha	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	20	Micro
1	C1	E45	Cefn Du	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	15	Micro
2	A6	E37	Primrose Cottage	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	11	Micro
3	D5	E42	Maes Truan	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	20	Micro
3	D5	E50	Tyn Y Celyn	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	2	46	Bach
3	D5	E54	Maesgwyn Ucha	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	46	Bach
3	D5	E55	Tyddyn Y Cae Hir	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	27	Bach
7	D2	E2	Brenig	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	16	100	Mawr iawn
7	D2	E33	Tir Mostyn	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	25	75	Mawr iawn
7	D1	E47	Cae Gwyn	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	35	Bach
7	D2	E48	Cae'r Weirglodd	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	35	Bach
7	D2	E51	Derwydd Bach	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	10	121	Mawr iawn
7	D2	E52	Cilgoed	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	78	Canolig

7	D1	E53	Cerrig Oerion	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	2	46	Bach
7	D1	E58	Maestyddyn Isa	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	46	Bach
7	D4	E59	Dyfannedd	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	19	Micro
8	D3	E3	Hafotty Ucha P1	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	60	Canolig
8	D3	E5	Hafotty Ucha P2	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	2	74	Canolig
8	D3	E7	Hafotty Ucha P3	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	86	Mawr
8	D3	E8	Ffynnon Wen	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	12	Micro
8	D15	E14	Mwdwl Eithin	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	11	100	Mawr
8	D3	E20	Hafod Dinbych Uchaf	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	15	Micro
8	D10	E22	Moel Maelogen	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	76	Canolig
8	D10	E24	Fron Bella	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	35	Bach
8	D3	E25	Tyn Y Bwlch	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	15	Micro
8	D3	E27	Tain Y Foel	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	46	Bach
8	D3	E29	Nant Yr Helyg	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	27	Bach
8	D3	E31	Maes Gwyn	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	22	Bach
8	D3	E32	Llechwedd y Gaer	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	27	Bach
8	D6	E36	Wern Ddu	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	4	90	Mawr
8	D3	E39	Nant Y Wrach	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	9	Micro
8	D4	E41	Clegir Canol	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	30	Bach
9	D10	E4	Moel Maelogen P1	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	3	76	Canolig
9	D10	E6	Moel Maelogen P2	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	9	76	Canolig
9	D10	E11	Pant Glas	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	76	Canolig
9	D10	E23	Moel Maelogen	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	76	Canolig

9	D10	E26	Cae Haidd	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	27	Bach
9	D10	E56	Wern Uchaf	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	19	Micro
10	D1	E10	Bryn Nantllech	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	9	Micro
10	D1	E19	Minffordd	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	15	Micro
10	D1	E21	Fferm Crud Y Gwynt	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	35	Bach
10	D1	E28	Bryniau Pair Isa	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	27	Bach
10	D1	E30	Foel Fawr	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	27	Bach
10	D1	E35	Llanerchgron Ucha	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	12	Micro
10	D1	E46	Rhiwlas Isa	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	20	Micro
10	D1	E60	Gwaenynog Bach	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	46	Bach
12	B7	E12	Moel Maelogen	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	76	Canolig
12	B7	E15	Moel Maelogen	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	76	Canolig
13	C10	E13	Gwynfor	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	Ar ben to	Micro
13	B7	E17	Parc Caer Seion	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	18	Micro
14	A5	E18	Canolfan Hamdden Colwyn	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	21	Bach
15	A4	E1	Safle Ocean Beach	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	10	18	Bach - Canolig
15	A4	E9	Denbigh Circle	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	Ar ben to	Micro
15	A4	E16	Corsydd	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy	1	12	Micro
15	A4	E49	Sinema Apollo	Gweithredol / Cymeradwy	Sir Ddinbych	1	18	Micro
O fewn 10km o Ffin Ardal Astudiaeth								
		E61	Castell y Gwynt	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy SNP	1	14	Micro
		E62	Braich Ddu	Gweithredol / Cymeradwy	Gwynedd	3	90	Mawr

		E63	Tyrau Duon	Gweithredol / Cymeradwy	Conwy SNP	<i>Heb ei gadarnhau</i>	17	<i>Anhysbys</i>
		E64	Soughton House	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	2	15	Micro
		E65	Kingspan	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	<i>Heb ei gadarnhau</i>	<i>Anhysbys</i>
		E66	Bryn Bella	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	9	Micro
		E67	Ael y Bryn	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	Ar ben to	Micro
		E68	Fron Deg	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	9	Micro
		E69	Claremont	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	9	Micro
		E70	Tyddyn y Foel	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	9	Micro
		E71	Bryn Oer	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	10	Micro
		E72	Fferm Bryn Coch	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	11	Micro
		E73	West Coast Energy	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	35	Bach
		E74	Pentre Bach	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	23	Bach
		E75	Racecourse Farm	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	19	Micro
		E76	Fron Haul Isa	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	<i>Heb ei gadarnhau</i>	<i>Anhysbys</i>
		E77	Fferm Cymau Hall	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	16	Micro
		E78	Ysgol Rhos Helyg	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	20	Micro
		E79	Moss Giel	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	15	Micro
		E80	Depo Alltami	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	<i>Heb ei gadarnhau</i>	<i>Anhysbys</i>
		E81	Fferm Cae March	Gweithredol / Cymeradwy	Sir y Fflint	1	15	Micro

Tabl A4.2 – Datblygiadau Ynni Gwynt Gweithredol a Chymeradwy Yn y Môr (data ffynhonnell hyd at ddiwedd Mawrth 2013)

Cyf Cynllunio	Enw	Statws	Nifer y Tyrbinau	Uchder i ben y llafrn (m)
O fewn 10km o Ffin Ardal Astudiaeth				
OS1	Gwastadeddau'r Rhyl	Gweithredol/Cymeradwy	25	132
OS2	North Hoyle	Gweithredol/Cymeradwy	30	130
Tu allan i 10km o Ffin Ardal Astudiaeth				
OS3	Gwynt y Môr	Gweithredol/Cymeradwy	160	165

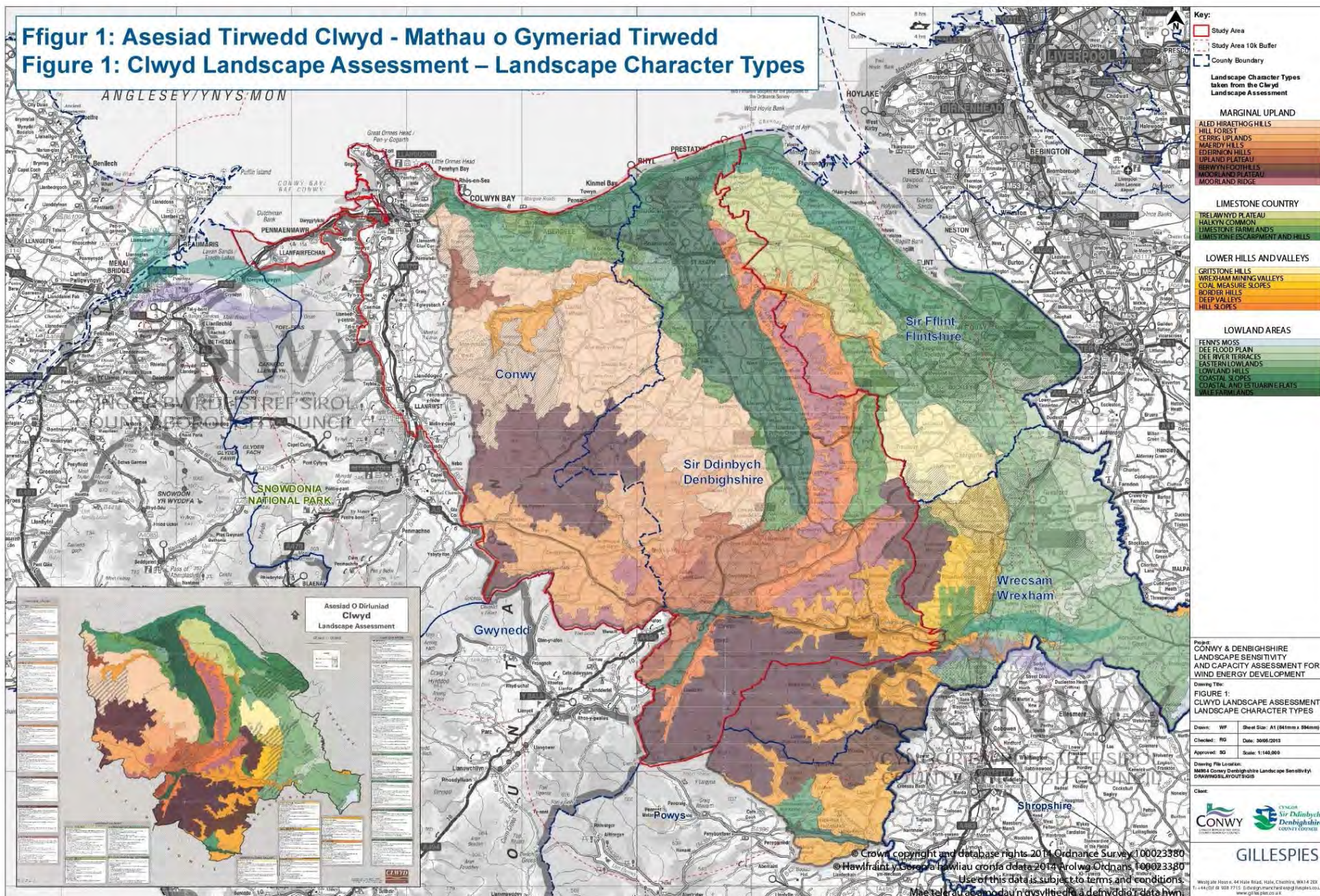
Tabl A4:3 Cynigion Datblygiad Ynni Gwynt Eraill (data ffynhonnell hyd at ddiwedd Mawrth 2013)

Ardal Strategaeth Tirwedd	Uned Tirwedd	Cyf Cynll unio	Enw	Statws	Sir	Nifer y tyrbinau	Uchder i ben y llafrn (m)	Math sy'n berthnasol i'r astudiaeth
1	B4	R22	Fferm Rhesgoed	Gwrthodwyd	Sir Ddinbych	1	18	Micro
1	C5	R23	Fferm Bryntirion	Gwrthodwyd	Sir Ddinbych	1	17	Micro
1	C1	R24	Marian Mawr	Gwrthodwyd	Sir Ddinbych	1	46	Bach
1	C1		Marian Mawr	Dan ystyriaeth	Sir Ddinbych	1	46	Bach
1	B5	W14	The Shippon	Wedi'i dynnu'n ôl	Sir Ddinbych	1	18	Micro
6			D7	P2	Sirior			Dan ystyriaeth
7			D2	P3	Derwydd Bach			Dan ystyriaeth
7	D2	P4	Tan y Creigiau	Dan ystyriaeth	Sir Ddinbych	1	62	Canolig
7	D4	C2	Dyfannedd	Heb ei weithredu	Sir Ddinbych	1	11	Micro
8	D3	RP1	Cwm Pennaner	Wedi Cofrestru	Conwy	3	80	Canolig

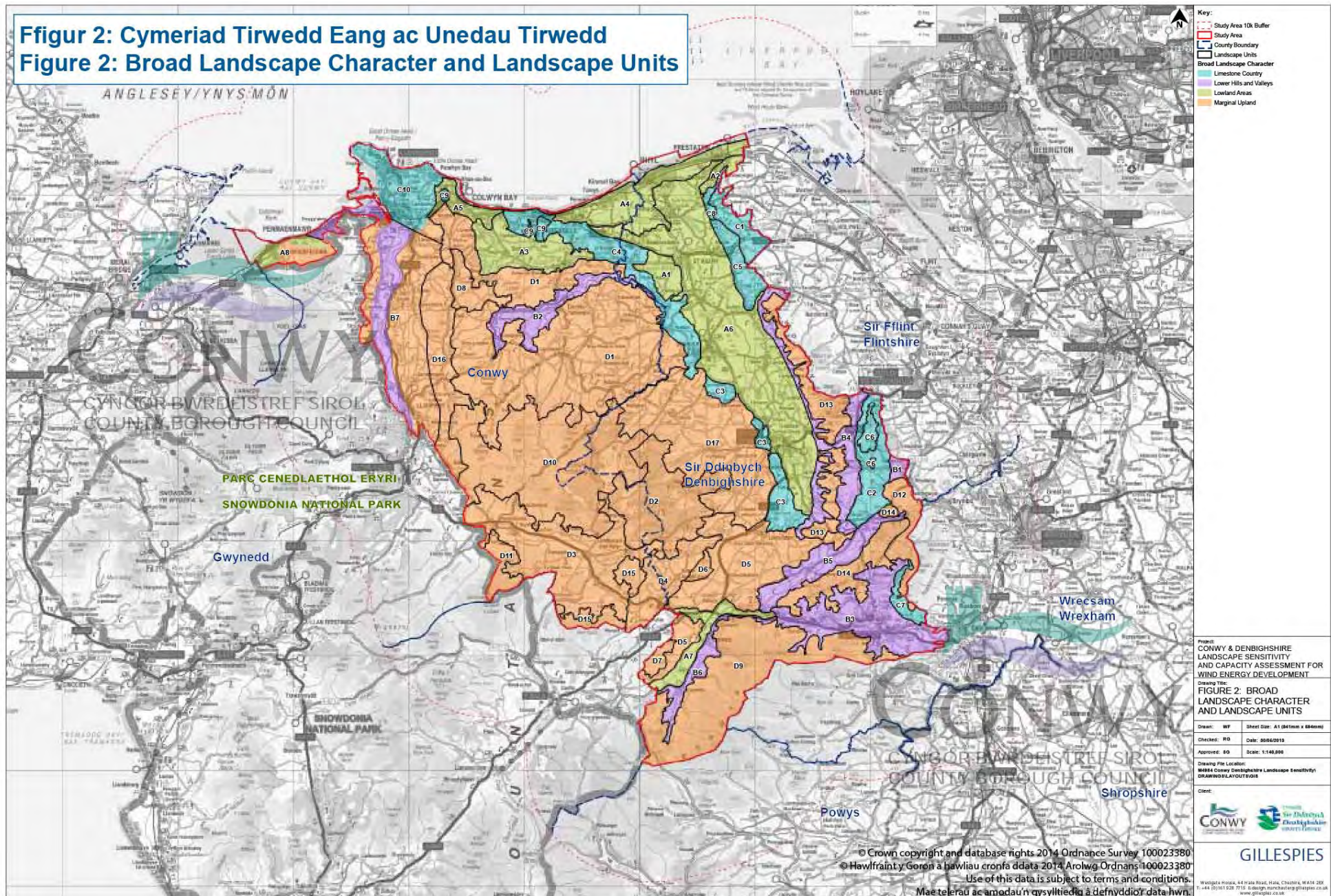
8	D3	RP3	Fferm Tyn y Bryn	Wedi Cofrestru	Conwy	1	67	Canolig
8	D3	RP5	Fron Isaf	Wedi Cofrestru	Conwy	1	34	Bach
8	D6	C1	Wern Ddu	Heb ei weithredu	Sir Ddinbych	5	80	Canolig
8	D3	R5	Cwm Pennaner	Gwrthodwyd	Conwy	8	Heb ei gadarnhau	Anhysbys
8	D15	R6	Mwdwl Eithin	Gwrthodwyd	Conwy	12	100	Mawr
8	D3	R19	Pen Y Gob	Gwrthodwyd	Conwy	1	27	Bach
8	D3	W2	Hafoty Uchaf	Wedi'i dynnu'n ôl	Conwy	3	Heb ei gadarnhau	Anhysbys
8	D3	W8	Fron Bella	Wedi'i dynnu'n ôl	Conwy	1	34	Bach
8	D3	W12	Maes Gwyn	Wedi'i dynnu'n ôl	Conwy	1	22	Bach
9	D10	RP2	Llys Dymper	Wedi Cofrestru	Conwy	10	100	Mawr
9	D10	R2	Moel Llyn	Gwrthodwyd	Conwy	28	Heb ei gadarnhau	Anhysbys
9	B7	R20	Creigiau Lwrch	Gwrthodwyd	Conwy	2	20	Micro
9	D10	R21	Gorsedd Bran	Gwrthodwyd	Sir Ddinbych	13	125	Mawr lawn
9	D10	W1	Moel Llyn	Wedi'i dynnu'n ôl	Conwy	26	Heb ei gadarnhau	Anhysbys
9	D10	W7	Llys Dymper	Wedi'i dynnu'n ôl	Conwy	17	126	Mawr lawn
10	D8	RP4	Coed Coch	Wedi Cofrestru	Conwy	1	34	Bach
10	D1	P1	Cil Llwyn	Dan ystyriaeth	Sir Ddinbych	1	46	Bach
10	D1	P5	Cil Llwyn	Dan ystyriaeth	Sir Ddinbych	1	46	Bach
10	D1	R1	Mynydd Glyn Lws	Gwrthodwyd	Conwy	6	Heb ei gadarnhau	Anhysbys

10	D1	R3	Mynydd Glyn Lws	Gwrthodwyd	Conwy	3	Heb ei gadarnhau	Anhysbys
10	D8	R4	Mynydd Llanelian	Gwrthodwyd	Conwy	4	Heb ei gadarnhau	Anhysbys
10	D1	R14	Tyn Ddol	Gwrthodwyd	Conwy	1	46	Canolig
10	D1	R15	Glyn Farm	Gwrthodwyd	Conwy	2	Heb ei gadarnhau	Anhysbys
10	D8	R18	Coed Coch	Gwrthodwyd	Conwy	2	34	Bach
10	D1	R25	Ffridd Fawr	Gwrthodwyd	Sir Ddinbych	1	51	Canolig
10	D1	W4	Bryn Y Maen Farm	Wedi'i dynnu'n ôl	Conwy	1	35	Bach
10	D1	W5	Tyddyn Ucha	Wedi'i dynnu'n ôl	Conwy	1	32	Bach
10	D1	W9	Minffordd	Wedi'i dynnu'n ôl	Conwy	1	46	Bach
10	D1	W11	Foel Fawr	Wedi'i dynnu'n ôl	Conwy	1	27	Bach
12	B7	R16	Tyddyn Ucha	Gwrthodwyd	Conwy	1	15	Micro
12	B7	R17	Bodlondeb	Gwrthodwyd	Conwy	2	18	Micro
12	B7	W6	Llecyn	Wedi'i dynnu'n ôl	Conwy	1	17	Micro
12	B7	W10	Bodlondeb	Wedi'i dynnu'n ôl	Conwy	2	18	Micro
13	C10	R8	Bryn Gwynt Lane	Gwrthodwyd	Conwy	1	10	Micro
13	C10	R11	Tan Y Coed	Gwrthodwyd	Conwy	1	17	Micro
13	C10	R13	Tan Y Coed	Gwrthodwyd	Conwy	1	15	Micro
14	A3	R7	Bryn Celyn	Gwrthodwyd	Conwy	1	11	Micro
14	C9	R9	Princess Avenue	Gwrthodwyd	Conwy	1	18	Micro
14	C9	R12	Princess Avenue	Gwrthodwyd	Conwy	1	Ar ben to	Micro
14	C4	W13	Llanddulas Quarry	Wedi'i dynnu'n ôl	Conwy	1	18	Micro

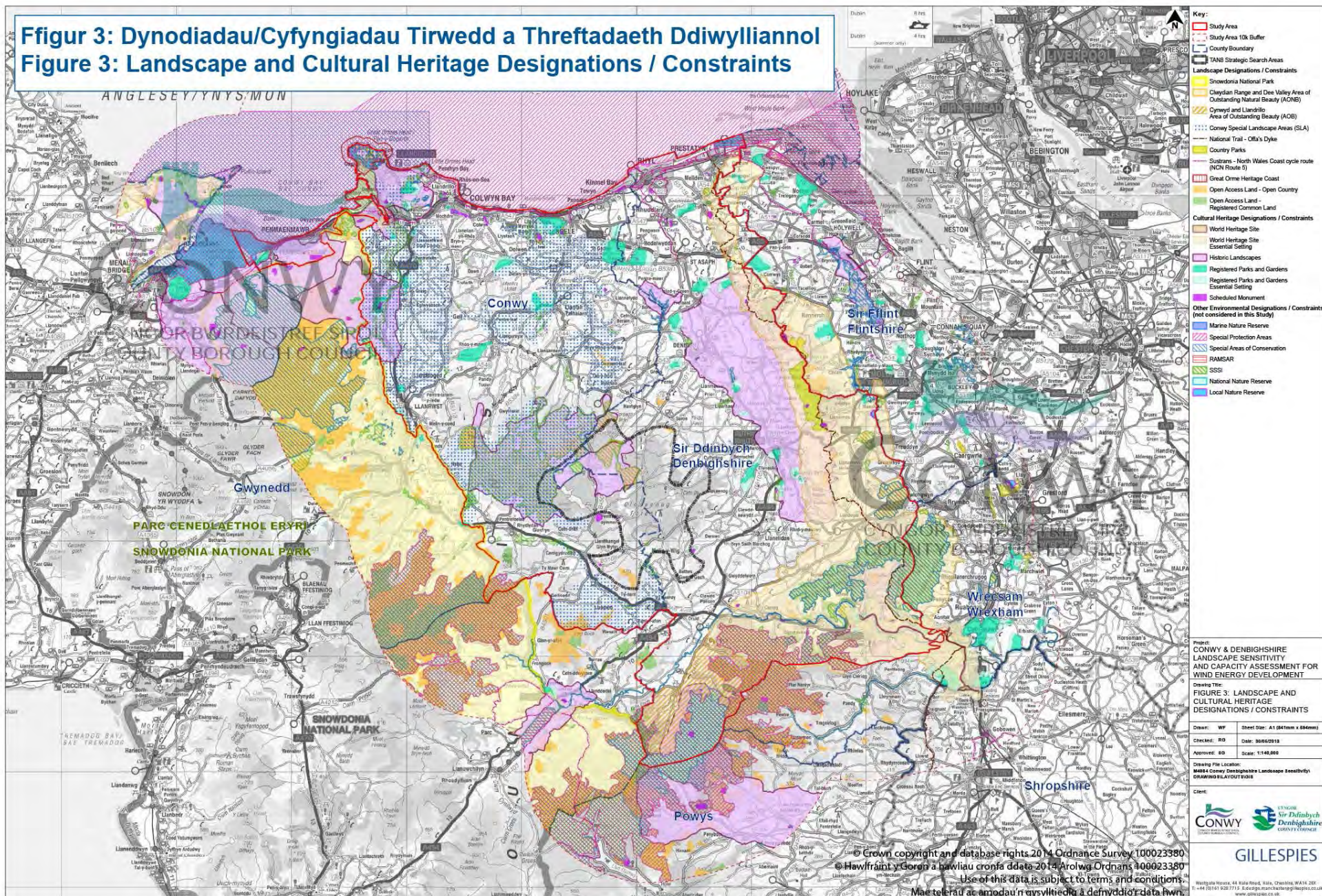
15	A4	R10	Corsydd	Gwrthodwyd	Conwy	1	12	Micro
15	A4	W3	Corsydd	Wedi'i dynnu'n ôl	Conwy	1	12	Micro
O fewn 10km o Ffin Ardal Astudiaeth								
		R26	Fron Deg	Gwrthodwyd	Sir y Fflint	1	Heb ei gadarnhau	Anhysbys
		W15	Ysgol Terrig	Wedi'i dynnu'n ôl	Sir y Fflint	1	Heb ei gadarnhau	Anhysbys
		W16	Bryn Bella	Wedi'i dynnu'n ôl	Sir y Fflint	1	10	Micro
		W17	Kingspan	Wedi'i dynnu'n ôl	Sir y Fflint	1	138	Mawr iawn
		W18	Ysgol Rhos Helyg	Wedi'i dynnu'n ôl	Sir y Fflint	1	15	Micro
		W19	Bryn Hedydd	Wedi'i dynnu'n ôl	Sir y Fflint	1	15	Micro
		W20	Bryn Hedydd	Wedi'i dynnu'n ôl	Sir y Fflint	1	15	Micro
		W21	Fferm Gop	Wedi'i dynnu'n ôl	Sir y Fflint	1	20	Micro
		P6	Kingspan	Dan ystyriaeth	Sir y Fflint	2	Heb ei gadarnhau	Anhysbys
		P7	Ty Coch	Dan ystyriaeth	Sir y Fflint	1	Heb ei gadarnhau	Anhysbys

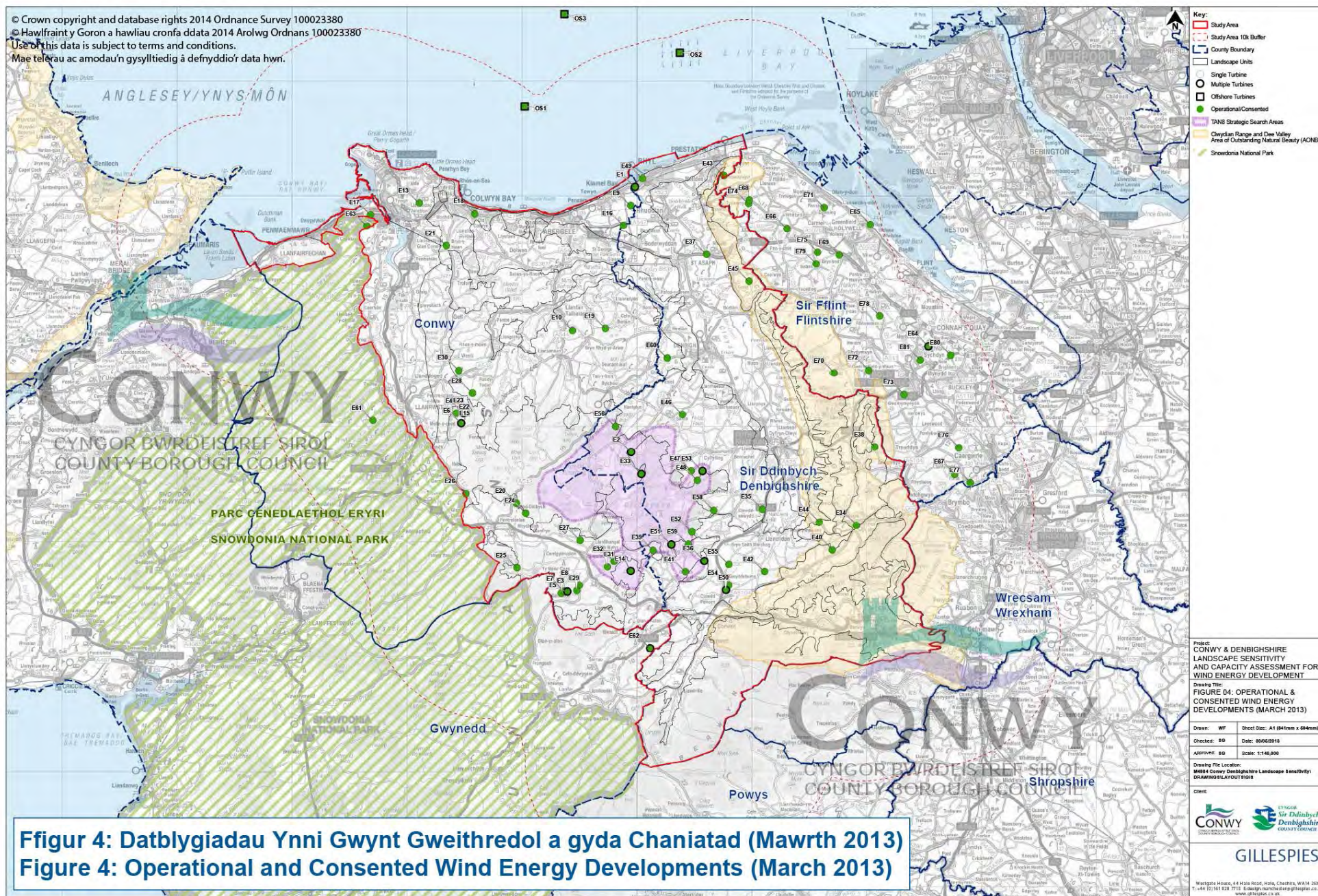

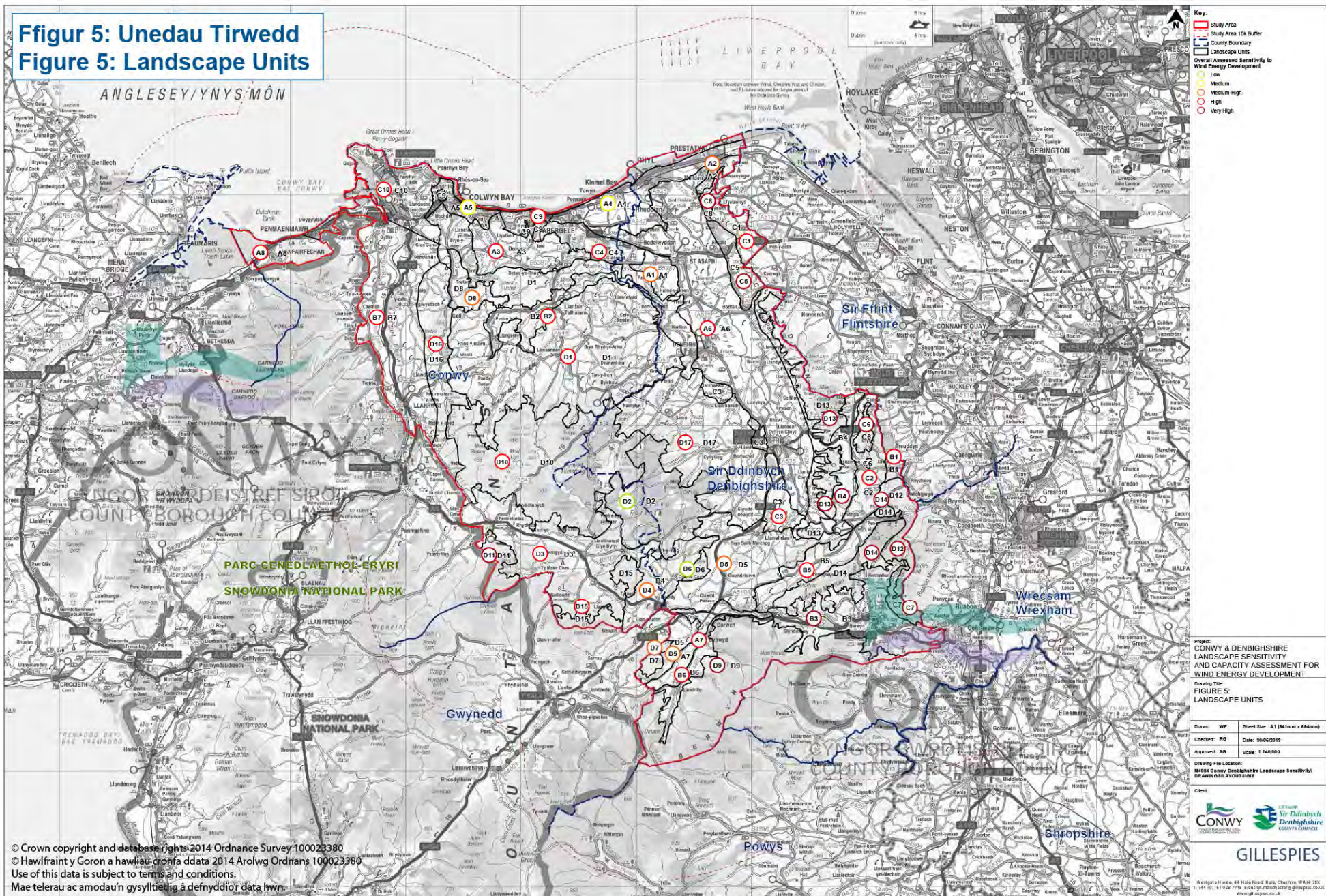
Ffigur 2: Cymeriad Tirwedd Eang ac Unedau Tirwedd
Figure 2: Broad Landscape Character and Landscape Units

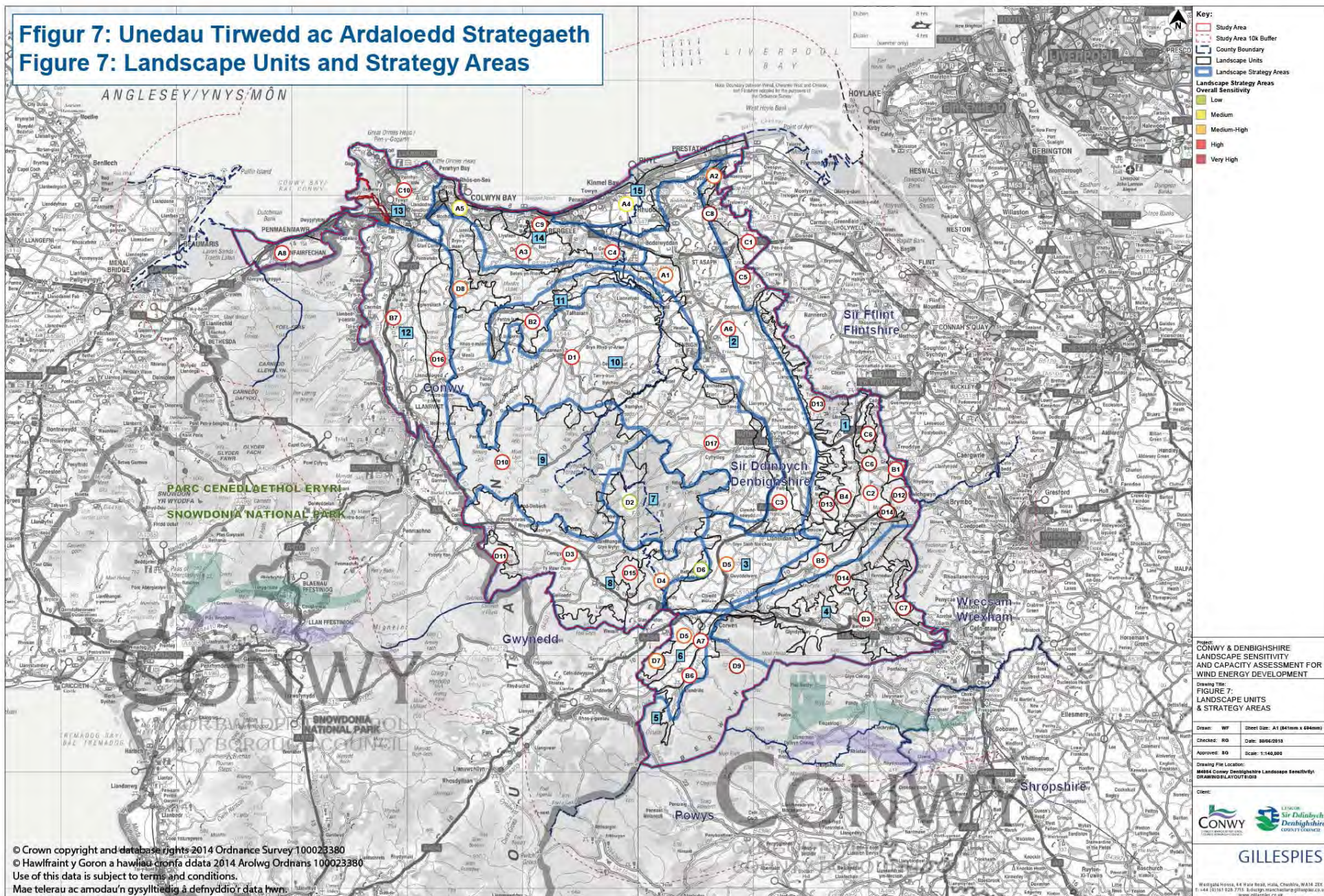
Ffigur 3: Dynodiadau/Cyfngiadau Tirwedd a Threftadaeth Ddiwylliannol
Figure 3: Landscape and Cultural Heritage Designations / Constraints

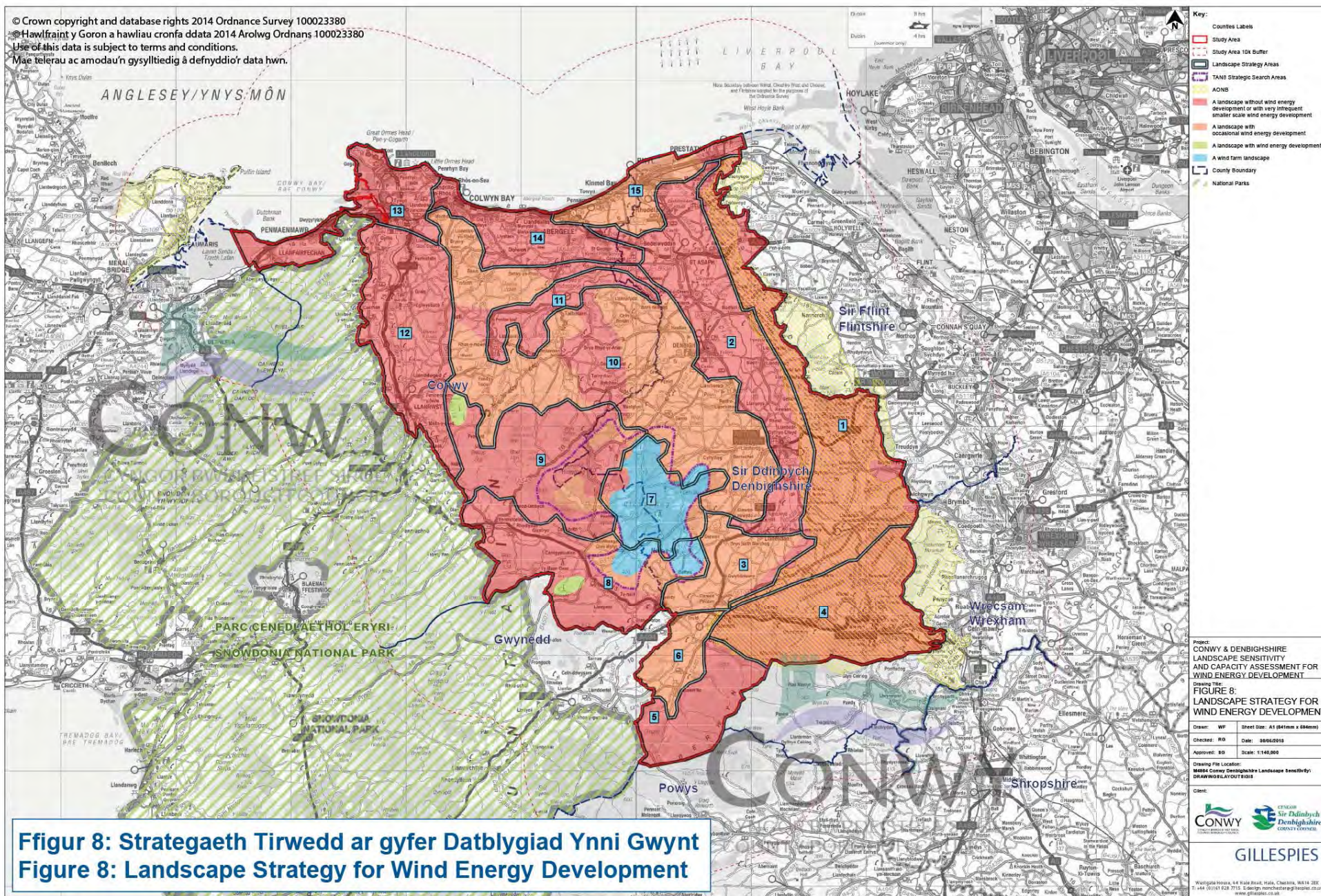

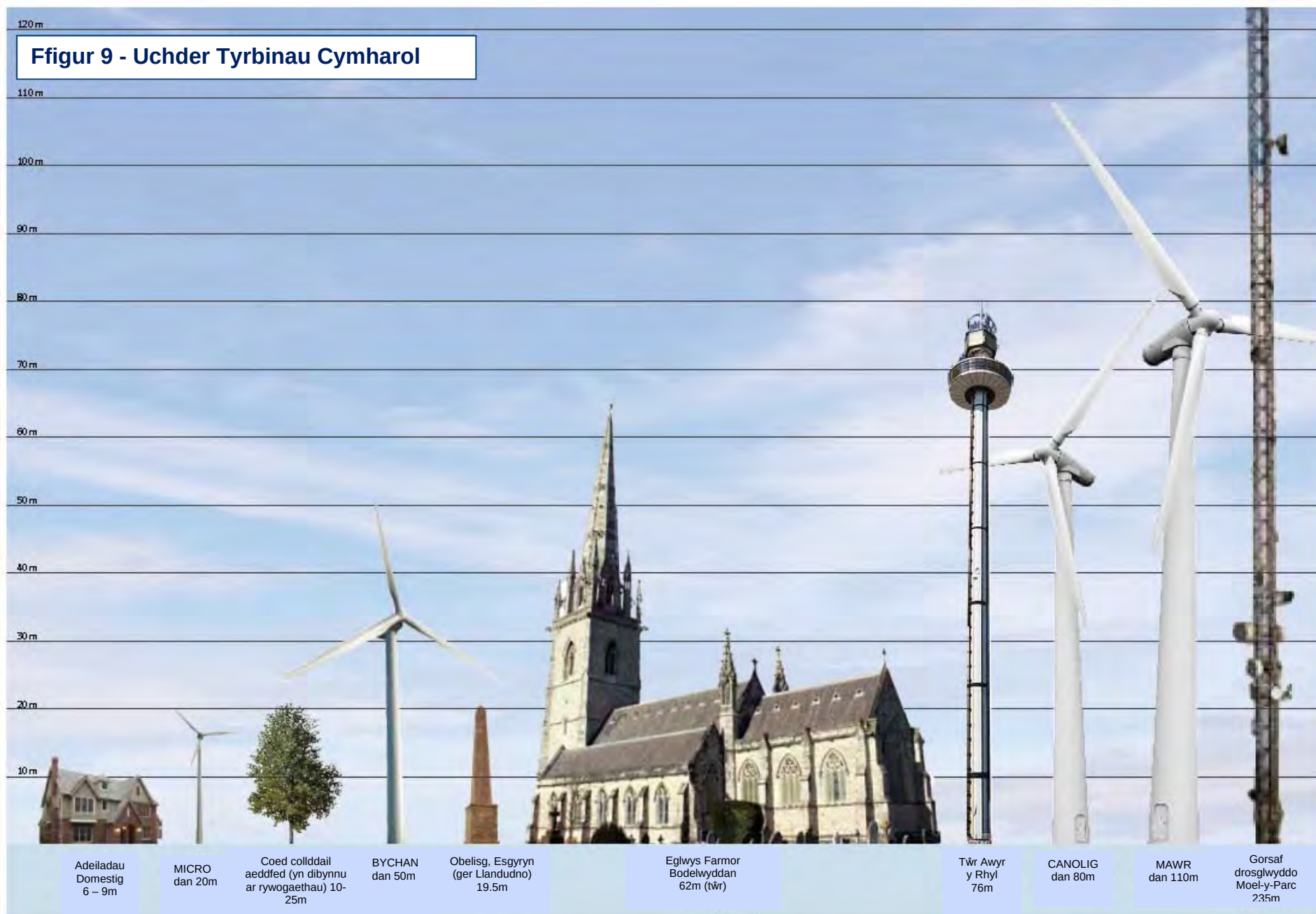

Ffigur 7: Unedau Tirwedd ac Ardaloedd Strategaeth
Figure 7: Landscape Units and Strategy Areas

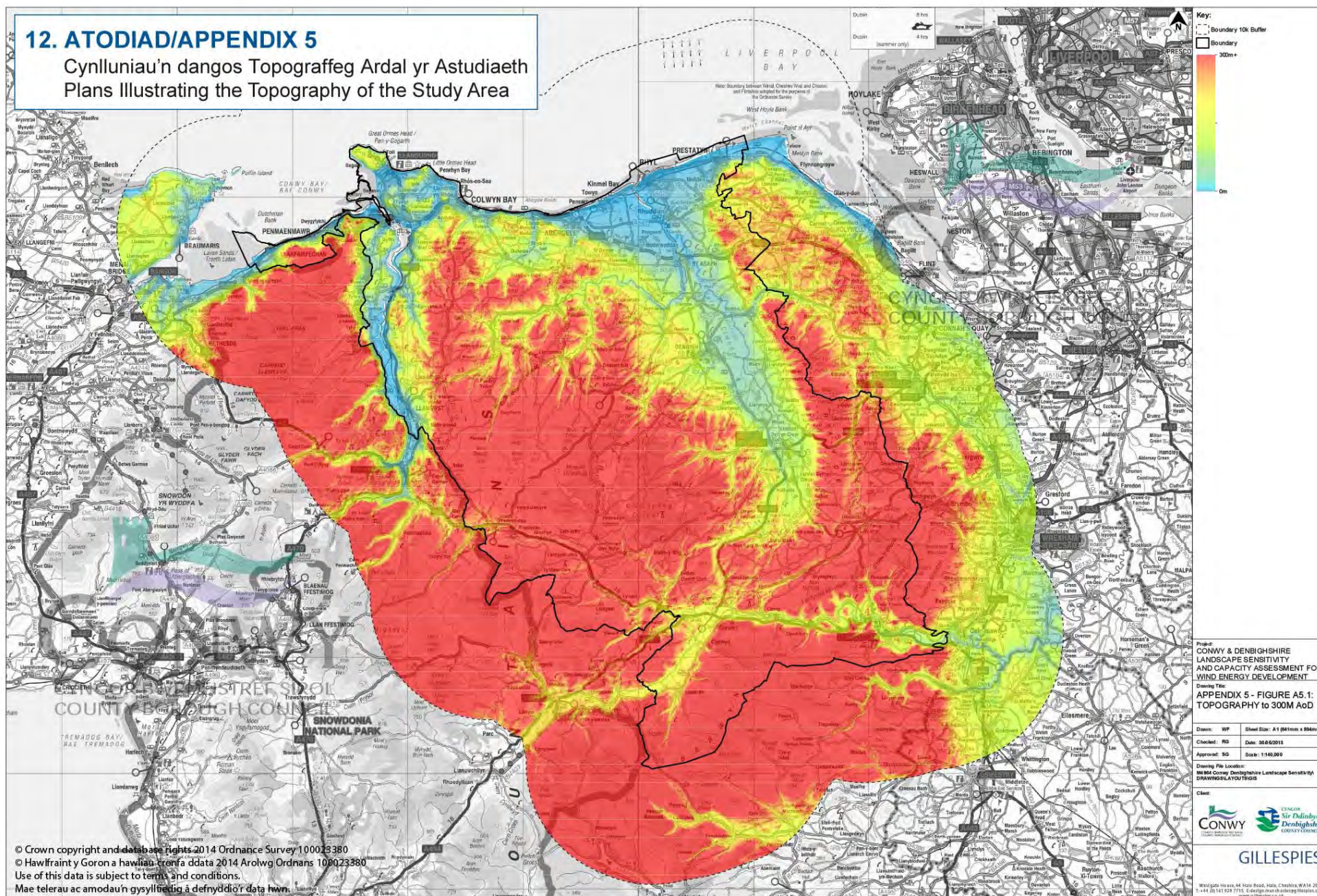

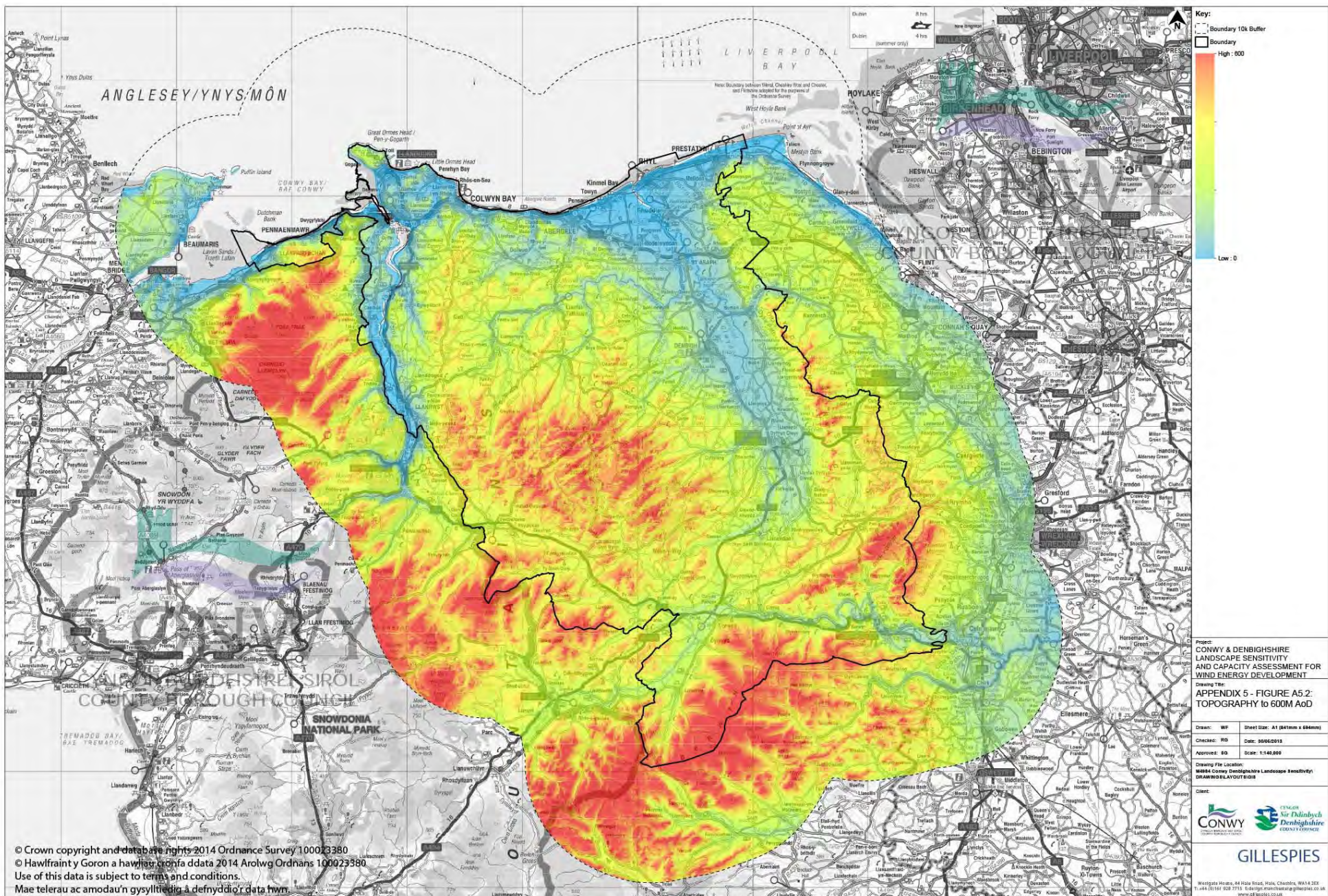

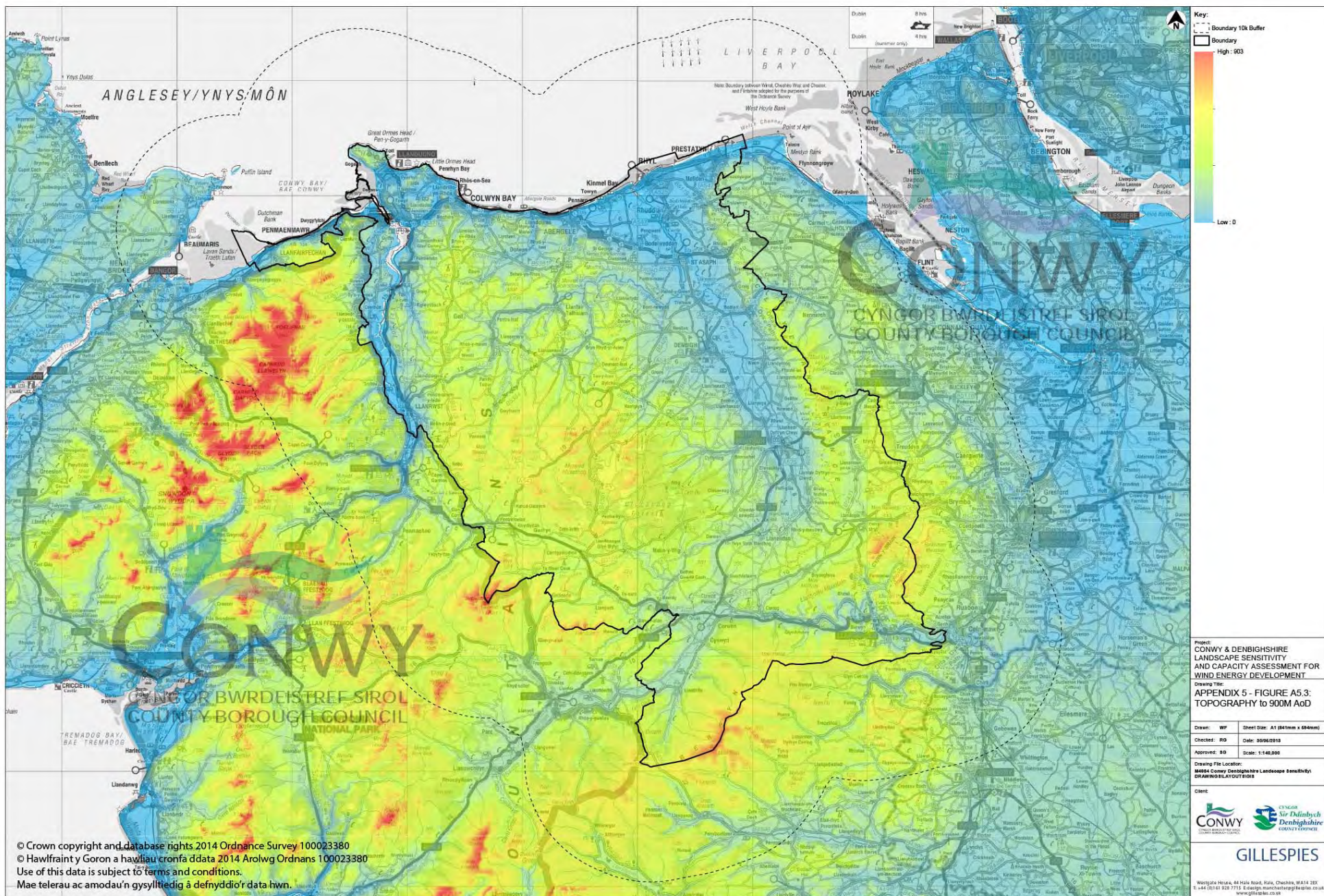

12. ATODIAD/APPENDIX 5

Cynlluniau'n dangos Topograffeg Ardal yr Astudiaeth
Plans Illustrating the Topography of the Study Area

13. ATODIAD 6

Data LANDMAP mewn perthynas ag Ardal yr Astudiaeth (Mawrth 2013)

Mae'r cynlluniau digidol ar CD Atodiad 6 yn dangos yr amrywiaeth o ddata LANDMAP a ddefnyddiwyd i benderfynu ar y gwerthusiadau o sensitifrwydd i ddatblygiadau ynni gwynt ar gyfer pob uned o dirwedd. Gosodwyd gwybodaeth o'r 21 haen LANDMAP canlynol (haenau agwedd a werthuswyd) ar ardal yr astudiaeth ac mae'n cynrychioli data LANDMAP ym mis Mawrth 2013:

Cyfresi Data Gweledol a Synhwyrdd

VS3: Gorchudd Tir
VS4 : Ffurf Topograffig
VS5: Patrwm Gorchudd Tir
VS6: Patrwm Anheddiad
VS8: Graddfa
VS 9 : Tir Caeedig
VS18: Lefel o fynediad dynol
VS24: Nodweddion Canfyddiadol a Synhwyrdd
VS27: Cyflwr
VS46: Ansawdd Golygfaol
VS47: Cyfanrwydd
VS48: Cymeriad Naws am Le
VS49: Prinder
VS50: Gwerthusiad Cyffredinol

Cyfresi Data Tirwedd Hanesyddol

HL35: Cyfanrwydd
HL38: Prinder
HL40: Gwerthusiad Cyffredinol

Cyfresi Data Tirwedd Ddaearegol

GL31: Prinder/ Unigrywiaeth
GL33: Gwerthusiad Cyffredinol

Cyfresi Data Tirweddau Cynefin

LH42: Cysylltedd / Cydlyniad
LH45: Gwerthusiad Cyffredinol

Cyfresi Data Tirwedd Diwylliannol

Er bod GLVIA yn argymhell y dylid defnyddio data o'r pum haen LANDMAP mewn unrhyw asesiad, nid oedd y wybodaeth ynglŷn â Thirwedd Diwylliannol yn haen Tirwedd Diwylliannol yn ddigon manwl i fod yn ddefnyddiol ar gyfer yr astudiaeth hon²¹.

²¹ Nid yw Nodyn Cyngor Gwybodaeth LANDMAP 3 yn nodi unrhyw feini prawf gwerthuso penodol ar gyfer Tirwedd Diwylliannol

14. ATODIAD 7

Geirfa a Diffiniadau

Geirfa

Mae Tabl A7.1 isod yn darparu geirfa o'r talfyriadau a ddefnyddiwyd yn y canllaw. I ddilyn hynny mae diffiniadau o eiriau allweddol a ddefnyddiwyd yn yr adroddiad hwn er eglurder.

Tabl A7.1: Tabl Geirfa

AOHE	Ardal o Harddwch Eithriadol
USO	Uwchlaw'r Seilnod Ordnans
AHNE	Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol
CDC	Comisiwn Dylunio Cymru
GLVIA	Canllawiau ar gyfer Asesiad Effaith Weledol a Thirwedd ²²
KW	kilowat
LCA	Ardal Cymeriad Tirwedd
LCT	Math o Gymeriad Tirwedd
CDLI	Cynllun Datblygu Lleol
LSA	Ardal Strategaeth Tirwedd
UT	Uned Tirwedd
MW	Megawat
CNC	Cyfoeth Naturiol Cymru (Cyngor Cefn Gwlad Cymru yn flaenorol)
PCC	Polisi Cynllunio Cymru
ATA	Ardal Tirwedd Arbennig
SNH	Treftadaeth Naturiol yr Alban
CCA	Canllawiau Cynllunio Atodol
SSA	Ardal Chwilio Strategol
SSA A	Ardal Chwilio Strategol A (Coedwig Clocaenog)
TAN	Nodyn Cyngor Technegol
PGD	Parth Gwelededd Damcaniaethol

²² Canllawiau ar gyfer Asesu Effaith Tirwedd a Gweledol argraffiad 2 (GLVIA) (The Landscape Institute and the Institute for Environmental Management and Assessment 2002) wedi'i ddisodli gan drydydd argraffiad y GLVIA ym mis Ebrill 2013. CDLI11: Asesiad Sensitifrwydd a Chynhwysedd Tirwedd ar gyfer Datblygiad Tyrbinau Gwynt ar y Tir Mabwysiadwyd Tachwedd 2014

Diffiniadau

Ar gyfer yr astudiaeth hon, mae'r diffiniadau canlynol yn deillio o (neu'n seiliedig ar) y canllawiau y cyfeiriwyd atynt yng Ngham Un y Fethodoleg (Adran 2):

Tirwedd yw ardal fel y'i canfyddir gan bobl, sydd â chymeriad o ganlyniad i weithredoedd a rhyngweithrediad naturiol a /neu ffactorau dynol.²³ Mae GLVIA yn nodi nad yw'r term nid yn unig yn golygu tirweddau sy'n cael eu cydnabod fel rhai arbennig neu werthfawr ond hefyd y tirweddau cyffredin lle mae pobl yn byw a gweithio, ac yn treulio eu hamser hamdden. Mae hyn yn cynnwys tirweddau gwledig, morol a threfol.

Mae **Sensitifrwydd Tirwedd** yn ymwneud â chymeriad tirwedd a pha mor agored ydyw i newid. Mae tirweddau sy'n hynod sensitif mewn risg y bydd addasiad sylweddol i'w nodweddion allweddol, gan arwain at gymeriad tirwedd gwahanol. Mae sensitifrwydd yn amrywio gan ddibynnu ar y math o ddatblygiad a gynigir (yn yr achos hwn ynni gwynt) ac elfennau, nodweddion, a chymeriad unigol y dirwedd.

Mae **Mathau o Gymeriad Tirwedd** yn fathau arbennig o dirwedd sy'n eithaf unfurf. Maent o natur generic o ran eu bod i'w gweld mewn ardaloedd gwahanol ar draws y wlad, ond ym mha le bynnag y gwelwch maent yn rhannu'r un cyfuniadau o ecoleg, topograffeg, patrymau draenio, llystyfiant a phatrwm defnydd tir ac ymgartrefu hanesyddol²⁴.

Mae **Ardaloedd Cymeriad Tirwedd** yn ardaloedd unigryw sy'n ardaloedd daearyddol annibynnol o fath arbennig o dirwedd.²⁵

Mae **Unedau Tirwedd** wedi eu cynllunio ar gyfer diben yr adroddiad hwn yn lle asesiad cymeriad tir cyson ar draws ardal yr astudiaeth. Mae'r unedau tirwedd yn seiliedig ar ardaloedd daearyddol annibynnol o'r mathau o dirweddau a nodwyd yn Asesiad Tirwedd Clwyd a gynhaliwyd yn 1995 ac maent yn fras yn adlewyrchu ardaloedd cymeriad gwahanol y dirwedd. Nid yw'r ardaloedd hyn yn cael eu cydnabod yn ffurfiol fel ardaloedd cymeriad tirwedd, ac felly defnyddir y term unedau tirwedd.

Mae **Ardaloedd Strategaeth Tirwedd** wedi eu nodi er dibenion yr adroddiad hwn yn unig er mwyn dynodi nodau tirwedd eang ac asesu cynhwysedd cyffredinol ar gyfer datblygiadau ynni gwynt. Mae'r Ardaloedd Strategaeth Tirwedd yn ardaloedd daearyddol eithaf mawr sydd wedi ffurfio yn dilyn adolygiad o asesiadau sensitifrwydd yr unedau tirwedd, gyda dadansoddiad o gymeriad tirwedd bras, rhyngweledded, derbynyddion gweledol allweddol, topograffeg (gan gynnwys ymylon a gwahanfa ddŵr yn seiliedig ar wybodaeth LANDMAP), data Arolwg Ordnans a GIS, arsylwadau a wnaed yn ystod astudiaethau maes a thrafodaethau gyda'r Grŵp Llywio.

Mae **Sensitifrwydd Gweledol** yn adlewyrchu golygfeydd pobl o'r dirwedd ac yn effeithio ar newid y golygfeydd hynny. Pan newidir tirwedd, mae'n debyg y bydd yn cael ei weld gan rywun ac yn aml gan nifer o bobl. Gall hyn effeithio ar olygfeydd penodol a chael effaith ar yr olygfa gyffredinol (harddwch) y mae pobl yn ei fwynhau. Mae sensitifrwydd gweledol yn dibynnu ar natur y datblygiad arfaethedig ynghyd â natur golygfeydd penodol unigolion a harddwch. Mae hefyd yn adlewyrchu'r niferoedd a'r mathau o bobl sy'n debygol o weld y dirwedd ac i ba raddau y gallant dderbyn newid heb gael effaith negyddol ar eu golygfa.

Diffinnir **Gwerth Tirwedd** fel gwerth perthynol a roddir i wahanol dirweddau gan gymdeithas ac yn aml yn cael ei adlewyrchu yn y dynodiad. Os mai dyma yw'r achos mae'n bwysig deall pa agweddau o dirwedd arweiniodd at ei ddynodiad a sut yr effeithir ar y rhain gan y datblygiad posibl.

²³ Cyngor Ewrop, 2000 fel y gosodwyd yng Nghannllawiau Asesiad Effaith Tirwedd a Gweledol argraffiad 2 (GLVIA) (The Landscape Institute and the Institute for Environmental Management and Assessment 2002) a ddisodlwyd gan drydydd argraffiad y GLVIA ym mis Ebrill 2013.

²⁴ Canllawiau Asesiad Effaith Tirwedd a Gweledol Argraffiad 3 (GLVIA3) (The Landscape Institute and the Institute for Environmental Management and Assessment 2013)

²⁵ Fel y nodir yn 24 uchod.

Mae **Cynhwysedd Tirwedd** yn ymwneud â faint o newid sy'n deillio o ddatblygiad ynni gwynt y gellir ei gynnwys heb gael effaith andwyol annerbyniol ar rinweddau neu ganfyddiad o dirwedd a heb gyfaddawdu unrhyw werthoedd sy'n rhan ohono.

Mae **Graddfa Tirwedd** mewn perthynas â gwerthuso unedau tirwedd yn ymwneud â pherthynas elfennau allweddol neu ofodau pob uned o dirwedd, megis coetir neu ofod agored, o fewn y dirwedd gyfan. Nid yw hyn yn cyfeirio at faint uned o dirwedd yn unig. Efallai y bydd uned o dirwedd bychan sy'n cael ei asesu yn helaeth o ran graddfa gan ei fod yn rhan fechan o gyfanrwydd megis cadwyn o fynyddoedd neu goedwig fawr. Ar y llaw arall gall tirweddau ar raddfa lai gynnwys elfennau a gofodau o faint cymunedol megis pentrefan, gofod mewn coetir, cae bychan neu unedau o goetir.

Effeithiau cronrus 'y newidiadau ychwanegol a achoswyd gan ddatblygiad arfaethedig ynghyd â datblygiadau tebyg neu fel effaith gyfunol cyfres o ddatblygiadau gyda'i gilydd'.

Effeithiau Tirwedd Cynyddol 'gall effeithio ar naill ai nodweddion ffisegol neu rinweddau'r dirwedd, neu unrhyw werthoedd arbennig sy'n rhan ohono'.

Gall **Effeithiau Gweledol Cynyddol** gael eu hachosi gan welededd cyfunol, sy'n digwydd 'pan fydd arsylwr yn gallu gweld dau neu fwy o ddatblygiadau o un golygfan' a / neu effeithiau dilynol sy'n 'digwydd pan fydd yn rhaid i arsylwr symud i olygfan arall i weld datblygiadau gwahanol.²⁶

Diffinnir **Llonyddwch** fel ansawdd y tawelwch a brofir mewn llefydd sydd â nodweddion sy'n naturiol yn bennaf, heb unrhyw aflonyddwch gan nodweddion dynol.²⁷

²⁶Diffiniadau Effeithiau cronrus, Effeithiau Tirwedd Cynyddol ac Effeithiau Gweledol Cynyddol o SNH (2012) Assessing the cumulative impact of onshore wind energy development, Inverness: Scottish Natural Heritage

²⁷ <http://en.wiktionary.org/wiki/tranquillity>